

„Prin valoarea deosebită a conținutului de idei și sentimente ca și prin frumusețea și complexitatea formei poetico-muzicale, cîntecele epice alcătuiesc unul dintre cele mai însemnate capitole ale patrimoniului nostru folcloric. Alături de *Luceafărul* lui Eminescu, de *Coloana infinitului* înălțată de Brâncuși, în rîndul capodoperelor nepieritoare, prin care în cursul veacurilor geniul creator al poporului nostru și-a adus contribuția sa originală la îmbogățirea tezaurului artistic al umanității, se înscriu la loc de frunte și *Miorița*, *Meșterul Manole*, *Toma Alimoș*, nestematele cîntecului nostru bătrînesc.

Prin bogăția impresionantă și marea diversitate a variantelor, dar mai cu seamă prin greutatea specifică a conținutului și formei, cîntecul bătrînesc (și îndeosebi eposul eroic: voinicesc-vitejesc-haiducesc) ocupă un loc și o importanță aparte în ansamblul creației noastre populare. Apropiat și legat prin numeroase fibre intime, în trecerea veacurilor istoriei, de creația asemănătoare a vecinilor — mai ales sîrbi și bulgari — el este totuși profund original și propriu geniului creator al poporului nostru, fiind în multe privințe un mesaj de neuitat al gloriei străbunilor care l-au zămislit și ni l-au transmis ca una din cele mai de preț podoabe nepieritoare ale artei noastre naționale.”

Alexandru I. Amzulescu

balade populare românești

Ilustrația copertei: *Dumitru Ionescu*

toma alimoș

balade populare
românești

PREFAȚĂ DE
AL. I. AMZULESCU

1967

EDITURA PENTRU LITERATURĂ

Ștânță Alin

NOTĂ

Textele volumelor de față au fost selectate de Al. I. Amzulescu și reproduse după ediția: *Balade populare românești*, vol. I, II și III, Editura pentru literatură, 1964.

La sfârșitul volumului al II-lea, ediția noastră este însoțită de un glosar întocmit de Ion Ionică și de un indice al culegerilor care au fost folosite pentru alcătuirea antologiei.

„BIBLIOTECA PENTRU TOȚI”

PREFAȚA

Prin valoarea deosebită a conținutului de idei și sentimente ca și prin frumusețea și complexitatea formei poetico-muzicale, cîntecele epice alcătuiesc unul dintre cele mai însemnate capitole ale patrimoniului nostru folcloric. Alături de *Luceafărul* lui Eminescu, de *Coloana infinitului* înălțată de Brâncuși, în rîndul capodoperelor nepieritoare prin care în cursul veacurilor geniul creator al poporului nostru și-a adus contribuția sa originală la îmbogățirea tezaurului artistic al umanității, se înscriu la loc de frunte și *Miorița*, *Meșterul Manole*, *Toma Alimoș*, nestematele cîntecului nostru bătrînesc.

Scriitorii și luptătorii patrioți din generația de la 1848 sînt cei dinții care, îndreptîndu-se cu luare aminte spre comoara culturii noastre populare și „descoperind“ folclorul și-au mărturisit entuziasmul sincer și fierbinte pentru cîntecele bătrînești, în care au simțit că se întruchipează unele dintre cele mai de preț realizări ale artei noastre naționale. Așa se și explică de ce Vasile Alecsandri, „agiutat“ de bunul său prieten Alecu Russo, inițiind activitatea de publicare a poeziei populare și realizînd de fapt întîia culegere mai cuprinzătoare și reprezentativă de folclor românesc, a tipărit cu precădere tocmai cîntecele epice, din care a întocmit cele două volume de *Balade*, publicate în anii 1852—1853. De altfel chiar înainte de Alecsandri și Russo, în Transilvania, din notele și comentariile lui „Eruditian“ la *Țiganiada* rezultă că I. Budai-Deleanu cunoștea și gusta, încă la începutul

veacului trecut, patosul eroic al baladelor¹. Cezar Bolliac, D. Bolintineanu, Al. Odobescu, B. P. Hasdeu, N. Iorga, M. Sadoveanu sînt numai cîțiva dintre clasicii literaturii și ai științei noastre filologice și istorice care au dovedit un interes aparte în cunoașterea, cercetarea și prelucrarea baladei populare. Se poate afirma fără exagerare că balada e poate, din ansamblul creației noastre folclorice, „genul” cel mai temeinic cercetat și dezbătut, de cînd preocuparea pentru culegerea și publicarea folclorului s-a impus — prin opera lui V. Alecsandri — drept una din sarcinile de căpetenie ale culturii noastre naționale.

Alecsandri și Russo sînt și cei dintîi care au pus în circulație termenul de „baladă”, folosind totuși și denumirea populară tradițională de „cîntice bătrînești” (pe care Alecsandri o păstrează chiar în subtitlul de pe coperta interioară² a colecției sale din 1852—1853). Folosirea termenului de baladă se explică la vremea aceea prin dorința de a integra mai ușor în normele curente ale literaturii europene creațiile folclorului nostru, „balada” de tip pur epic sau numai lirico-narativă fiind dintre producțiile cele mai apreciate în literatura romantică și post-romantică a secolului al XIX-lea. Tradiția populară menține însă și azi în sînul maselor, mai cu seamă, termenul de „cîntec bătrînesc”, „voinicesc” sau „haiducesc”, denumind prin aceasta tocmai partea cea mai substan-

¹ Cf. I. Budai-Deleanu, *Țiganiada*, ediție îngrijită de J. Byck, E.S.P.L.A., 1953, p. 183. (Cîntecul IV, strofa 92, nota 2 : „...Pagubă — adauge învățatul — că nește cîntări ca aceste nu sã însămnează, despre cei procopsiți a norodului, căci întru dinsele ar gîsi multe fapturi istoricești, care ar putea sã fie ocrotite de uităciunea vremilor. Și adevărat zice acest om învățat, că eu însuși multe cîntări de viteji românești am auzit cînd eram tînăr, care acum nu sã aud mai mult. — Eruditian”). Vezi și I. Budai-Deleanu : *Trei viteji*, poemă erocomică în patru cînturi publicată pentru prima oară după manuscrisul original de Gh. Cardaș, București, 1928, p. 30 (C. I. strofa 21) și ibid., *Introducere*, pp. XX—XXI.

² *Poezii populare. Balade (Căntice bătrînești)*. Partea I.

țială a genului, eposul nostru eroic. Terminologia populară ca atare nu corespunde însă nici ea întru totul, fiind sau prea largă (cîntec bătrînesc fiind socotit, spre pildă, uneori și doina și alte creații lirice și lirico-narative, în înțeles de cîntece vechi), sau prea îngustă (căci voinicia și haiducia reprezintă numai o parte, deși cea mai însemnată, din tematica baladei). În ultima vreme, pe plan internațional³, cercetătorii cîntecului epic popular stăruie tot mai mult în tendința de a despărți drept „specii” deosebite „eposul eroic” și „balada”, socotind că balada „propriu-zisă” ar trebui limitată doar la tematica cuprinzătoare de întîmplări și sentimente din domeniul vieții familiale și de fiecare zi. Argumentarea nu este lipsită de temei și este probabil că propunerea va fi adoptată cu vremea și în domeniul folclorului nostru. (Începutul a și fost făcut în cadrul volumului întii al tratatului de *Istoria literaturii române* al Academiei Republicii Socialiste România, unde se prezintă în capitole separate „eposul eroic” și „balada”⁴.) Cercetările trebuie însă continuate pentru a găsi și alte temeuri, de stil și formă, (pe lângă cel de conținut tematic) pentru definirea mai adîncă și delimitarea mai sigură și concretă a „speciilor” respective. Pe de altă parte însăși tradiția populară nu deosebește limpede pînă unde se întinde „eposul eroic” și unde începe „balada” iar tradiția literară

³ Cf. M. Braun *Zum Problem der Serbokroatischen Volksballade*. Slawistische Studien zum V. Internationalen Slawistenkongress in Sofia, 1964. Opera Slavica IV. Vandenhoeck & Ruprecht in Göttingen, pp. 151—174; W. Gazak, *Drei Gattungen nicht eine...* (Versuch zur Erstellung einer Struktur der Gattungen der Volksdichtung). Acta ethnographica Academiae Scientiarum Hungaricae, t. XIV, f. 1—2, pp. 99—116 (pentru care vezi și V. Gațac, *Trei specii, și nu una (Clasificarea epicii populare)*. *Limba și literatura moldovenească*, Chișinău, III, (1960), nr. 4, pp. 32—37).

⁴ Cf. *Istoria literaturii române*, vol. I, Editura Academiei R.P.R., 1964, pp. 102—119 și 128—133.

moștenită din colecția Alecsandri ne îndreptățește, ba chiar ne obligă încă pentru o vreme, să publicăm laolaltă *întreaga* poezie epică și lirico-narativă (în afara celei strins legate de obiceiuri, precum colindele), sub termenul generic de „baladă” statornicit de Alecsandri, care e tot atât de imprecis și neadecvat cum rămîne și cel strict tradițional și popular, de „cîntec bătrînesc”. Întrepătrunderile de conținut și stil sînt atât de numeroase și de diverse încît confuzia ar fi și mai mare și mai adîncă dacă am încerca — încă prematur — să despărțim și să publicăm în colecții separate textele eposului eroic total despărțite de ale baladei „propriu-zise”.

Evoluția multiseculară a cîntecului nostru bătrînesc explică mai bine decît orice neajunsurile dorinței noastre de delimitări, dar nevoia de clasificări și definiții e și ea o necesitate firească a înțelegerii științifice a realității care trebuie satisfăcută. Înfățișarea pe scurt mai întii a tematicii, în lumina clasificărilor realizate pînă acum și a considerațiilor asupra evoluției istorice a genului poate sluji pentru o mai temeinică lămurire a celor de mai sus în cele ce urmează. Va rezulta din aceasta și în ce măsură cîntecele bătrînești sau baladele sînt un gen, o specie, sau chiar mai multe specii ale altui gen.

Este neîndoielnic — deși mărturii istorice concrete lipsesc — că din timpurile patriarhale ale închegării noastre ca popor și limbă, au apărut și la noi, ca și la alte popoare, cîntece românești cu caracter epic. Cercetătorii eposului pe plan universal au putut stabili că cele mai vechi creații de acest fel sînt cele care, întemeindu-se pe o concepție arhaică despre lume și societate, înfățișează lupta omului simplu pentru biruirea și stăpînirea forțelor naturii și pentru întemeierea familiei. Mitologia, animismul și zoomorfismul acestui stadiu străvechi al înțelegerii naturii și societății colorează într-un mod specific creațiile poetico-muzicale izvorîtoare din acele timpuri îndepărtate, asigurînd un loc de frunte reprezentărilor

fantastice, monstruoase despre puterile încă neîmblinzite ale naturii, înzestrate cu caractere hiperbolice, împotriva cărora omul își încordează forțele în încleștări eroice de unde omul-erou, *voinicul*, iese de obicei biruitor. Adversarii monstruoși sînt zugrăviți drept balauri, zmei, zîne, scorpii, samodive. Alteori forțele naturii (Soarele, Luna, Vîntul, Crivățul, Gerul, Zilele personificate ale săptămînii) capătă chip și sentimente omenești pentru explicarea legendară a apariției și a puterilor lor nemăsurate. Era vremea lumii „ce gîndea în basme și vorbea în poezii“, cum atît de sugestiv formulează Eminescu zugrăvirea acelui stadiu de copilărie a umanității și de început al civilizației... Paralel cu creația de basme eroico-fantastice în proză, au început să apară negreșit și cîntece — sau rudimente de cîntece — asemănătoare basmului, unele preluînd de-a dreptul tematica basmelor, altele ca plămuiuri cu totul noi și originale. Se înțelege că, transmise din generație în generație și din veac în veac, ele au evoluat o dată cu însăși evoluția limbii și a expresiei muzicale și au putut ajunge *numai în parte* pînă în zilele noastre, multe pierzîndu-se între timp iar cele care au supraviețuit înfățișîndu-se astăzi tot mai împestrîțate de elemente moderne care asigură adaptarea continuă a creațiilor străvechi la înțelegerea insului evoluat. Din această categorie, cea mai arhaică, pot fi considerate unele balade ca : *Soarele și Luna, Iovan Iorgovan, Șarpele, Scorpia, Ai trei frați cu nouă zmei, Sila Samodiva și Dălea (Bogdan) Dămian* etc. Chiar dacă nu se poate afirma cu toată certitudinea că apariția și transmiterea lor *ca atare* ar data, spre pildă, din îndelungata perioadă anterioară formării statelor feudale românești (dinainte de „descălecat“ și de „întemeieri“) este foarte probabil ca cel puțin elementele tradiționale, substanța epică din care s-au alcătuit ulterior unele asemenea cîntece să se fi zămislit și perpetuat din acele veacuri îndepărtate iar actualele cîntece, în forma în care ne-au ajuns cunoscute, să se

fi cristalizat drept cîntece *ca atare* cu mult mai tîrziu (probabil către veacul al XVI-lea), pe măsura desăvîrșirii treptate a însăși limbii române, a versului și a muzicii populare și sub înfriurirea de netăgăduit și a unor factori externi, precum cîntecele asemănătoare ale vecinilor, în-deosebi sirbi și bulgari.

Este însă cert că în veacul al XVI-lea (și chiar mai înainte) cîntăreți guzlari refugiați după dezastrul sîrbesc au circulat pe teritoriul românesc cîntînd la curțile noastre voievodale eposul balcanic, iar în anii 1572—1574 polonezul Matei Strykowski călătorind prin Țările Române notează deslușit că „*acest glorios și antic obicei se păstrează pînă astăzi... în Muntenia, în Transilvania, în Moldova... precum mă încredințai eu însumi și auzii de ajuns cu propriile mele urechi în toate adunările acelor popoare... unde faptele oamenilor renumiți sînt celebrate prin cîntec cu acompaniamentul violilor, alăutelor, cobzelor și arfelor, căci poporul de jos se desfătează peste măsură ascultînd marile vitejii ale principilor și ale voinicilor.*”⁵

Trepte arhaice, celei mai vechi, a eposului eroico-fantastic cu tematica izvorînd din lupta seculară pentru cucerirea forțelor naturii, îi urmează — cum se vede și din observațiile lui Strykowski — apariția certă, în perioada luptelor împotriva cotorpirii turcești și tătărăști, a unor cîntece în care eroul se încheștează în lupta cu dușmanul cotorpitor. „Vitejii”, întruchipare generalizată a poporului luptător pentru independența națională, sînt: *Novac* (și *Novăceștii* lui), *Marcu Viteazul*, *Iancu Mare*, *Doicin bolnavul* (dintre eroii comuni ai luptei înfrățite a popoarelor dunărene împotriva valurilor turcești), precum și *Roman copilul*, *Șiret pîrcălabul*, *Tanislav*, *Pătru* sau *Bîcu* și *Badea* sau *Badiul* ș.a. Mai cu seamă

⁵ Cf. B. P. Hasdeu, *Archiva istorică a României*, t. II (1865), p.6.

despre cîntarea luptelor unora ca aceștia vorbește desigur M. Strykowski în relatarea sa.

Lupta pentru independența națională se îmbină și cu lupta împotriva împilatorilor feudali dinlăuntru, domni și boieri lacomi și haini, împotriva cărora se înversunează vitejii *Corbea*, *Toma Alimoș*, *Miu haiducul*, *Golea* ș.a. Dezvoltarea continuă a haiduciei ca formă a luptei de rezistență împotriva cîtropicirii străine și a împilării feudale aduce cu vremea în cîntece figuri tot mai concrete, cu certă existență istorică atestată, precum *Iancu Jianu*, *Tunsu*, *Gheorghilaș*, *Ion ăl Mare*, *Radu Anghel* ș.a.

Cîntecele despre *voinici*, *viteji* și *haiduci* epuizează tematica eposului nostru eroic, în dezvoltarea firească a acesteia de la etapa arhaică a eposului eroico-fantastic la vremea eposului mai nou, care evoluează treptat spre cîntecul istoric propriu-zis. Monstrul fantastic (balaur, zmeu, zîină etc.), arapul buzat și tătarul mîrzac, apoi domnul și boierul sînt adversarii eroului în procesul evoluției istorice a eposului eroic. Ceea ce leagă laolaltă într-un șir neîntrerupt de sinteză istorică multiseculară întreaga creație a eposului eroic e însuși conținutul său esențial care oglindește în imagini tipice poetico-muzicale evoluția luptei eroice de veacuri — ea însăși neîntreruptă — a omului simplu și a maselor populare pentru cucerirea naturii, pentru dobîndirea libertății naționale și sociale. Firul roșu călăuzitor în „clasificare” și în urmărirea evoluției istorice a eposului îl constituie evoluția istorică a imaginii poetice a eroului și a dușmanului cu care se confruntă: voinicul și monstrul fantastic — viteazul și cîtropicitorul — haiducul și domnul sau boierul. Caracterul eroic se împletește adînc cu optimismul permanent al perspectivei de biruință finală în luptă. Patriotismul înflăcărat și aspirația neobosită spre libertate sînt trăsături fundamentale ale întregului epos eroic. Eroul și dușmanul lui sînt totdeauna tipuri generalizate, întruchipări poetice ale întregului popor, ale cîtropicitorilor externi și ale împi-

lătorilor feudali. Eposul eroic se înfățișează astfel ca o largă generalizare poetică a însăși acțiunii maselor populare făuritoare ale istoriei, conținutul profund istoric fiind immanent și difuz în întreaga desfășurare a eposului. Este de menționat o evoluție treptată de la cea mai largă formă a generalizării din eposul fantastic către zugrăvirea de figuri istorice din ce în ce mai concrete în eposul haiducesc din ultimele veacuri. Aceasta dovedește tocmai schimbarea treptată, în decursul vremii, a sistemului de gândire și de imaginație poetică, adeverind încă o dată considerațiile lui K. Marx despre valoarea și frumusețea nepieritoare a epopeilor antichității care „ne mai produc încă și astăzi o plăcere artistică și contează în anumite privințe ca norme și modele inegalabile”, deși „concepția despre natură și despre relațiile sociale care stă la baza imaginației, și deci a artei grecești”⁶ a dispărut de mult.

Rostul funcțional al creațiilor eposului eroic se explică prin tăria exemplelor pilduitoare din a căror întruchipare poetică s-a alimentat veacuri de-a rîndul necesitatea îndemnului etic la fapte asemănătoare de curaj și bărbăție spre progresul și libertatea comunității.

O altă față a „pildei” și o altă treaptă — totuși — a eroicului, înțeles ca împrejurare excepțională din viața de fiecare zi și din întâmplările familiei și ale îndeletnicirilor, se realizează în tematica *baladelor*, care de aceea au și fost numite domestice, familiale, nuvelistice, iar în ultima vreme balada „propriu-zisă”. Satisfăcînd oarecum nevoia firească de senzational, atît de adînc înrădăcinată în psihicul uman pe toate treptele civilizației și ale culturii — deși manifestîndu-se în forme diferite, corespunzător stadiilor respective ale civilizației și ale culturii, de la străvechea poveste „nuvelistică” pînă la romanul senzational și filmul de aventuri — baladele familiale po-

⁶ Cf. K. Marx — Fr. Engels, *Despre literatură și artă*, Editura pentru literatură politică, 1953, pp. 28—29.

vestesc întâmplări senzaționale și dramatice din viața îndrăgostiților, din relațiile între soți, părinți și copii, frați și surori. Marea varietate a subiectelor e mai mult o aparență înșelătoare, diversele împrejurări și fapte povestite în cîntec reducîndu-se la un număr relativ restrîns de situații tipice care se regăsesc, cu nume schimbate de locuri și de croi, circulînd în esență aproape aidoma în folclorul mai tuturor popoarelor. Pe de altă parte, în ciuda acestui cosmopolitism al subiectelor, și el totuși doar aparent, baladele ca atare capătă în zugrăvirea poetică a detaliilor vieții, în purtarea eroilor, contururile culorii locale și ale desăvîrșitei autenticități naționale. Deși asemănătoare ca „tematică” și chiar ca desfășurare, mai concretă, a subiectului, o baladă românească se va distinge totdeauna de exemplarul asemănător din folclorul vecinilor și cu atît mai mult de cel din folclorul unor popoare mai îndepărtate, prin însuși realismul detaliilor vieții cotidiene din mediul satului românesc.

Ceea ce leagă balada „propriu-zisă” de marele epos al cîntecelor bătrînești e, pe lîngă caracterul implicat de cîntec povestitor, și o anumită undă a eroismului și a dramatismului intrinsec care, excelînd în eposul eroic se prelungește în balade pînă la estomparea treptată a filonului epic și trecerea în cîntec lirico-narativ. Figura eroului, conținutul și răsunetul faptelor lui, sînt totuși de altă nuanță ba chiar de o altă calitate. Aceasta ajunge tocmai să deosebească pînă la tendința de a putea considera eposul și balada drept specii diferite ale cîntecului epic, după cum se preconizează în ultima vreme. O altă greutate etică presupune patosul eroismului avîntat al luptei generoase pentru propășirea și libertatea omului și a poporului din eposul eroic, față de patima „eroului” de baladă frămîntat de probleme și împrejurări relativ mărunte, deși capitale, ale vieții de familie. Pe de altă parte legătura strînsă și asemănarea stilistică între epos

și baladă — ca argument pentru menținerea lor laolaltă, deși separate prin clasificare — sînt evidente în cazul unora dintre creațiile cele mai vechi și mai larg răspîndite din rîndul baladelor, precum *Ghiță Cătănuță* ș.a. De aceea e foarte greu de precizat, spre pildă, dacă *Soarele și Luna* ține mai mult de baladă sau de epos?

De asemenea, la jumătatea drumului, făcînd parcă tocmai puntea de legătură între epos și baladă, se situează desigur și cîntecele epice legate de îndeletnicirea păstoriească, între care se află însăși *Miorița*, deobște socotită perlă și capodoperă a poeziei noastre populare, precum și grupa cîntecelor care, povestind întîmplări din mediul vieții de curte domnească și boierească, au deopotrivă atingere cu eposul eroic și cu balada „propriu-zisă”. Cîntecele „despre curtea feudală”, este de presupus că au fost inițial create de lăutari sau de alți oameni din popor chiar în preajma curților domnești și boierești, pentru a sluji desfătării și nevoilor spirituale ale vieții curtene. Ele s-au perpetuat și s-au răspîndit în masele populare doar în măsura în care dintru început au avut, sau au căpătat prin variante, un evident conținut general-uman, ba chiar stil efectiv popular și caracter implicit patriotic. Din această categorie fac parte cîntece precum *Meșterul Manole*, *Dobrișan*, *Mircea ciobănașul*, *Radu Calomfirescu*, *Vartici* etc.

Eposul eroico-fantastic, voinicesc, eposul vitejesc și hai-ducesc, baladele păstorești, cele despre curtea feudală și cele cu tematica și subiecte din domeniul relațiilor vieții de familie și de fiecare zi, alcătuiesc astfel laolaltă cîntecul nostru epic popular-tradițional. El reprezintă doar o specie a genului epic în înțeles larg, dacă socotim că și basmul, legenda și povestea în proză aparțin deopotrivă genului epic. În acest caz eposul eroic pe de o parte și balada pe de altă parte ar putea fi socotite drept sub-specii ale cîntecului epic. După cum în înțeles restrîns la domeniul poeziei populare cîntecul epic ar putea fi socotit

drept gen iar eposul eroic și balada specii ale acestuia. Clasificările — ca în toate domeniile — trebuie socotite însă doar ca încercări de a sistematiza și cuprinde în categorii distincte realitatea complexă și multilaterală pentru nevoia studiilor și a considerațiilor noastre teoretice. În realitate, apropierea și amestecul între epos, baladă și chiar basm, colind și cîntec se manifestă adînc și permanent pe toate treptele fenomenului concret al cîntecului ca atare. Așa spre pildă, *Mizilca* aparține negreșit eposului eroic fiind întru totul asemenea unui basm versificat și cîntat iar anumite versiuni ale *Mioriței* și chiar *Meșterul Manole* circulă din belșug și azi în Transilvania sub forma și cu rostul străvechi al celor mai autentice colinde laice. Pe de altă parte numeroase „balade” capătă în procesul variantelor și al circulației vii calitatea unor simple cîntece lirice și lirico-narative. Aceasta nu înseamnă că genurile și speciile nu-și au și în folclor „personalitatea” și trăsăturile lor specifice care ne îndreptățesc și ne obligă să distingem de fapt basmul de eposul cîntat, iar balada de colind și cîntecul „propriu-zis”. Care sînt deci trăsăturile esențiale, cele mai generale-și specifice ale „cîntecului bătrînesc” sau „baladei” (în înțelesul global și tradițional de cîntec epic în care cuprindem și eposul eroic și balada)?

În acest înțeles larg cuprinzător cîntecul bătrînesc sau balada este cîntecul epic și lirico-narativ cu caracter eroico-dramatic și senzațional, cu tematica și subiecte care izvorăsc din apropierea basmului eroico-fantastic și din domeniul vieții profesionale, familiale și de fiecare zi, deprins a fi cîntat prin tradiție multiseculară în stilul specific al recitativului popular poetico-muzical în cadrul prilejurilor celor mai obișnuite de adunare și petrecere populară. El a luat ființă din trecutul cel mai îndepărtat al poporului și al limbii române și a evoluat o dată cu istoria poporului căpătînd către veacul al XVI-lea forma și stilul „clasic” folcloric în care a ajuns a fi cu-

les și publicat abia începînd din secolul al XIX-lea. Cu-prinderea-i multiseculară explică marea varietate tematică și de forme concrete, de la eposul eroic de origină străveche pînă la balada oglindind cele mai noi și contemporane probleme ale vieții de familie. Creat în sinul maselor populare de oameni simpli, din popor, cîntecul epic a circulat și s-a răspîndit în decursul timpului pe toată aria teritorială de limbă și muzică românească tradițională.

O grupă aparte o constituie așa-numitele „jurnale-orale”, cîntece narrative și lirico-narative de creație contemporană, uneori foarte recentă, în care se narează întîmplări și fapte care aparțin cu totul domeniului senzațional și de cele mai multe ori tragic, cîntece despre accidente, catastrofe, incendii, dușmăanii și ucideri care au dobîndit un oarecare răsunet pe plan local-zonal. Unele cîntece ca acestea, apărute spontan sau mai adesea „cerute” și „comandate” îndeosebi lăutarilor, se situează desigur la periferia marelui epos tradițional din cîntecul bătrînesc și baladă, chiar dacă împrumută pe alocuri elemente de stil și formă poetico-muzicală provenind din tradiția multiseculară a baladei și ajung să pătrundă într-o circulație mai largă și de oarecare durată. Ele sînt mai curînd interesante pentru cunoașterea „experimentală” a procesului de creație și de disoluție a tradiției cîntecului epic în condițiile vieții folclorice a zilelor noastre. Ignorarea sau neglijarea totală a lor ar fi o greșeală, dacă observăm că încă de la apariția primelor colecții de folclor ele au fost sesizate, culese și inserate în rîndul baladelor încă de Anton Pann, Vasile Alecsandri și G. Dem. Teodorescu, care s-au străduit să noteze totodată și unele „informații” sumare asupra apariției unor asemenea „jurnale-orale”.

Cunoașterea stadiului actual al evoluției cîntecului epic în circulația folclorică vie ne îngăduie a preciza mai bine unele considerații asupra naturii și a funcționalității aces-

tuia și ne asigură o identificare mai adîncă a înseși calităților și a trăsăturilor sale artistice fundamentale.

Un rol deosebit în păstrarea și desfășurarea activă a cîntecului bătrînesc îl au negreșit rapsozii populari (țărani și mai ales lăutari ; de cele mai multe ori bărbați și mai rar femei) care au deprins meșteșugul cîntării baladelor cel mai adesea de la părinți sau din mediul apropiat, din familie sau localitate. Înțelegem prin rapsod și atribuim această calitate acelor cîntăreți care au ajuns să se specializeze oarecum și deci să fie recunoscuți în cercul intim familial și mai cu seamă în cercuri din ce în ce mai largi (în cadrul unei localități sau al unei zone) ca deținători renumiți ai unui repertoriu cît mai bogat (ca număr de subiecte) și ca stil de interpretare. Într-adevăr, astăzi (și după cîte se pare și în trecut) nu orice interpret de cîntece populare, fie și dintre cei mai înzestrați și renumiți în privința altor specii de cîntec, știe și poate cînta cîntece bătrînești. Deprinderea și stăpînirea repertoriului și a stilului specific de interpretare al baladei presupune totdeauna un „maestru“ (sau mai mulți) de la care se învață, și un exercițiu susținut prin care se produce desăvîrșirea învățăcelului. De cele mai multe ori în zilele noastre cîntarea baladelor e apanajul lăutarilor, care sînt prin definiție cîntăreți specializați, profesioniști, și care au mai mult posibilitatea exercițiului interpretării în fața ascultătorilor care le cer, între altele, să cînte și balade. E foarte probabil ca în trecut să fi fost cu mult mai mare numărul oamenilor din popor care stăpîneau repertorii bogate și stilul specific de interpretare al cîntecului bătrînesc. Numai așa se poate explica larga dezvoltare și perpetuarea genului pînă în zilele noastre. Astăzi (începînd mai ales din preajma primului război mondial) sînt prea rari cîntăreții neprofesioniști care posedă un repertoriu mai însemnat de balade. Lăutari vestiți, de felul lui Petrea Crețul Șolcan „lăutarul Brăilii“ (de la care a cules în preajma anului

1880 G. Dem. Teodorescu) sînt și ei din ce în ce mai anevoie de găsit. De aceea culegătorii de folclor au vorbit totdeauna cu o deosebită admirație și recunoștință de cîntăreții de la care au izbutit să culeagă balade. Așa, spre pildă, V. Alecsandri pomenește în notele colecției sale de Didică scripcarul din Mircești, de baciul Udrea de pe Ceahlău (de la care a cules una din variantele Mioriței), de Năstase orbul din Bohotin și de Ștefan Nour vînător de la Bicaz. Atanasie M. Marinescu, cel dintîi însemnat culegător de balade din Transilvania, a scris cu multă căldură și deosebit entuziasm despre Mircea Giuca, cîntărețul de balade din Tigvanul Mic.⁷ G. Dem. Teodorescu l-a prezentat pe al său Petrea Crețul Șolcan într-o cînferință publică la Ateneul Român în 13 martie 1883 (tipărită apoi în broșură). În prefete și notele la colecțiile lor, culegătorii pomenească de asemenea, dintre cei mai vestiți, de : Todor lăutașu din Breb (G. Cătană), baba Nora din Vilcele (I. G. Bibicescu), Vichentie Micu din Coștei (A. Corcea), Toader Mihai Buchilă din Tătăruși (Al. Vasiliu).

În zilele noastre, cîntăreți vestiți, cu repertorii în jur de 40 de piese sînt, spre pildă, Stănică Stan Șerban din Hotare — raionul Oltenița și D. Burcea din Merenii de Sus — raionul Videle (acum decedați), Mihai Constantin zis Lache Găzaru din Desa — raionul Calafat și alții, de la care se află înregistrate numeroase balade în colecțiile încă inedite ale Institutului de etnografie și folclor al Academiei Republicii Socialiste România.

Locul și împrejurarea de căpetenie în care mai pot fi astăzi auzite cîntece bătrînești e ospățul principal al nunții (duminică seara), cînd lăutarii (uneori încă și țărani) obișnuiesc să cînte între altele și balade.

În forma clasică tradițională, păstrată astăzi mai bine în Oltenia și Muntenia, cîntarea începe cu o melodie spe-

⁷ Cf. *Familia*, II (1866), nr. 41 din 4/16 dec.

cifică, executată instrumental, pe care lăutarii o numesc cu un cuvînt de origină sud-orientală *taxîm* (=preludiu). În continuare „textul” poetic e cîntat vocal fragmentîndu-l episodic în „pseudo-strofe” de întindere variabilă, cu intercalarea de interludii instrumentale în cursul cărora cîntăreţul îşi odihneşte glasul şi se pregăteşte să continue cîntecul vocal. Melodiile tradiţionale de baladă, cu stilul lor specific recitativ, dau cîntăreţului posibilitatea de a evolua liber în desfăşurarea numărului de versuri prin care se rotunjeşte un fragment al naraţiunii. Uneori vocea părăseşte cu totul recitativul melodic folosind, în cadrul unor pasaje dramatice cu un conţinut expresiv deosebit, un fel de recitare scandată de un stil propriu, popular, cu intonarea specifică a cuvîntului versificat, în cursul căreia accentuarea dramatizată se călăuzeşte de necesitatea obţinerii unei expresivităţi aparte prin inflexiunile vocii, prin mimica şi gestică adecvată a interpretului. De aceea, cîntăreţul de balade e apreciat în mod special pentru complexitatea artei sale, în care intră totdeauna un procent însemnat de improvizaţie şi de prezenţă scenică. Transcriem aici, după N. Iorga, una dintre cele mai inspirate şi mai evocatoare descrieri ale „zicerii” baladei (după aceea pe care, cel dintîi, ne-a dat-o Alecu Russo): „*Balada se cîntă, sau, mai bine, se zice. Zicerea aceasta e o recitare melodică. Putem spune că partea de cîntec întovărăşeşte partea de poezie, o rechemă în minte — căci altfel omul nu e în stare a da nimic — o întreţine, îndemnînd şi încălzind pe «zicător», o adaugă şi o preschimbă însă, prin căldura creatoare care-l cuprinde pe acesta încetul cu încetul. O rimă prea netedă, repetată la fiecare păreche de versuri, ar fi o piedecă. Prea s-ar cere mult de la acela care «zice», dacă ar fi să ştie pe de rost atîtea balade. De fapt sînt rime pe care le întilneşti în acelaşi cîntec dat de oameni deosebiţi. Ele sînt nişte cuceriri tehnice așa de însemnate, încît nu se pot uita lesne. Plac prea mult*

pentru a nu se opri în amintire. Și ele sînt de folos, slujind ca niște puncte de orientare și regăsire. Iar între dinsele se deapănă balada în sunetul încet, discret, umbrît al cîntecului, nu în saltul eroic al rimelor îndrăznețe, alunecînd de la un vers la altul pe forme comune verbale, care se pot înlocui cu cea mai mare ușurință. Cîntecul dă ritmul, el statornicește lungimea și felul versului; peste rimele cele mai dese, care se preschimbă neconținut între sine, povestea se desfășură, bine ritmată, potrivită pe deplin cu acel cîntec călăuz și tovarăș, care merge el înainte și face ce vrea din ce vine după dînsul; iar, din loc în loc, fulgeră o rimă rară, arătînd cîntărețului că nu s-a înșelat, că, da, acesta e drumul cel bun, că, fără a merge tocmai pe tocmai în urmele înaintașilor săi, el a atins punctul care trebuia atins și de unde calea se lămurește mai departe.“⁸

Bogata noastră tradiție folclorică ne asigură și astăzi prilejul de a putea gusta modul autentic de interpretare rapsodică, pentru a cărei cunoaștere nemijlocită cercetătorii apuseni care nu mai dispun astăzi de o tradiție vie a cîntecului epic în țările lor s-au străduit să vină în domeniul balcanic spre a putea înțelege mai bine și a studia încă „pe viu“ arta cîntecelor homerice!⁹

Este necesar de menționat că în timpul interpretării baladei „publicul“ ascultător urmărește cu atenție desfășurarea cîntării, se entuziasmează puternic de succesul eroilor și suferă împreună cu cîntărețul pentru insuccesele parțiale sau episodice ale eroului, exprimînd aceasta prin risul aprobator, alteori plînsul compătimitor

⁸ Cf. N. Iorga, *Istoria literaturii românești*, I, ed. a II-a, București, 1925, pp. 33—34.

⁹ Cf. Milman Parry, *Serbocroatian Heroic Songs*, Edited and translated by Albert Bates Lord... Cambridge — Beograd, Harvard University Press — Srpska Akademija Nauka, 1953—1954 și Albert B. Lord, *The Singer of Tales*, Harvard University Press, Cambridge Mass., 1960 (cu versiunea germană: *Der Sänger erzählt. Wie ein Epos entsteht*, München, Carl Hanser, 1965).

și de cele mai multe ori prin chiote, semne și strigăte de admirație pentru erou și de încurajare pentru cîntăreț. Există astfel o adevărată simbioză spirituală între interpret și ascultătorii săi, care în procesul desfășurării vieții și spontane a vieții folclorice asigură și întreține „căldura” epică ce însuflețește pe interpret în desăvîrșirea expresiei artistice a variantei sale, totdeauna mai mult sau mai puțin improvizate.

Analizînd sumar structura poetică a cîntecului bătrînesc privit de asemenea în formele sale cele mai depline, trebuie menționat mai întîi caracterul poematic al epoului nostru, care se limitează la compoziții poetice ce se mențin mai adesea în jur de 150—300 versuri (cele mai întinse variante atingînd și depășind, doar în cîteva cazuri, cu puțin 1000 de versuri).

În limitele acestei întinderi a „textului” poetic cîntecul se încheagă ca o desfășurare dramatică concentrată spre partea finală, cît mai apropiată de deznodămîntul acțiunii. Dacă basmul e o narațiune amplă, care urmărește adesea pe erou pe parcursul întregii sale vieți, cîntecul epic se mărginește la nararea unui episod dramatic cu cît mai puține premise narrative și cît mai aproape de încordarea maximă a tensiunii unei adversități fățișe între eroul principal și adversarul său. Se poate deci considera că în ciuda aspectului de cîntec de oarecare întindere (în comparație cu desfășurarea cîntecelor lirice) cîntecul epic e totuși o compoziție concentrată.

Privind schema tipică a desfășurării unei balade, textul poetic poate începe cu o seamă de formule introductive prin care cîntărețul adresîndu-se ascultătorilor le cere atenție, anunțînd uneori și numele eroului despre ale cărui întîmplări este vorba. (Această formulă introductivă, ca și formula finală, pot de cele mai multe ori să lipsească, neapartenînd organic și necesar însăși desfășurării subiectului epic.) În continuare (alteori acesta fiind chiar începutul) se arată într-un fel de „expoziție” sumară

preliminariile întâmplării. În această expoziție se delimitează, totuși destul de vag, locul și timpul în care urmează desfășurarea subiectului. De remarcat și aci existența unor formule consacrate, potrivite pentru mai multe subiecte :

*Depart, vere, departe,
Nici așa foarte departe,
Tocmai calea jumătate...*

sau : *La inima cîmpului,
La puțul porumbului,
Unde-i sete murgului
Și-i e păs vornicului...*

ori : *În curte la Ștefan-vodă...*

și : *La un colțuleț de țară...*

Desfășurarea acțiunii propriu-zise se realizează apoi îmbinînd relatarea narativă și descriptivă (portretul eroilor; descrierea calului; goana vitejească; încheștarea luptei etc.) cu numeroase pasaje în care intervin monologul și mai ales dialogul (vorbirea directă). Atît în părțile descriptive și narative cît și în dialog și monolog se folosesc din abundență „locuri comune“, formulări poetice consacrate și adecvate tipului de erou și de acțiune. În acest cadru un rol deosebit îl au în economia textului poetic repetiția retardantă (cu rol de subliniere a duratei sau a dificultății de a birui adversitatea întâmpinată de eroi) și paralelismul reluării integrale sau parțiale a unor pasaje și momente poetice tipice. Hiperbola (narativă sau descriptivă) și cumulumul de epitete care se repetă cu valoare de formule stabile au un rol deosebit în reliefarea și sublinierea descrierii și a narațiunii.

De asemenea este de remarcat îmbinarea meșteșugită a „tonului“ grav cu nota umoristică, satirică și sarcastică, ceea ce asigură, pe lîngă o bogăție de paletă și de variație permanentă a atmosferei (care nu trebuie să fie exclusiv

obositoare, apăsătoare, încordată) și o manifestare a necesității de a învinge adversitatea zîmbind...

Acțiunea e rareori mai complexă, alcătuită din mai multe episoade, deoarece întreaga atenție se concentrează și se precipită în confruntarea cît mai neîntîrziată a eroului pozitiv cu adversarul său înverșunat. Compoziția baladei e astfel un model de simplitate și de rafinament artistic, atingînd deznodămîntul cu cît mai puține ocolișuri dar asigurînd sublinierea primejdiei care îl pîndește pe eroul pozitiv (ceea ce sporește interesul dramatic), fără a minimaliza puterea adversarului.

Sfîrșitul are mai totdeauna un caracter optimist datorită însăși biruinței voinicului sau, chiar dacă aceasta nu se întîmplă în unele cazuri, prin speranța care lasă să se întrevadă că lupta va fi continuată de erou sau de alții pînă la încheierea pozitivă.

În partea finală, ca și în cazul formulelor introductive, cîntărețul poate utiliza o serie de formule tipice (exterioare cadrului acțiunii) prin care, pe un ton umoristic și satiric, încheie trezind, stimulînd buna dispoziție și îngăduința generoasă a ascultătorilor.

Se înțelege că cele de mai sus privesc îndeosebi modul de alcătuire și desfășurare al eposului eroic. Balada „propriu-zisă” diferă de această modalitate artistică prin patosul mai puțin susținut al evocării „eroice”, fără ca acțiunea să fie mai puțin dramatică, încordată. Deznodămîntul baladei e adeseori tragic. Gravitatea, importanța, solemnitatea acțiunii eposului eroic se diluează mult în balada nuvelistică prin însăși dimensiunea cadrului de desfășurare al acțiunii, scena și personajele fiind de această dată familia și nu țara sau poporul. Elementul liric dobîndește un loc de seamă în nararea întîmplărilor baladei, devenind uneori chiar preponderent. Textul poetic însuși tinde și ajunge să se concentreze cîteodată pînă la dimensiunile cîntecului „propriu-zis”, adaptîndu-se în chip firesc modalității lirice și lirico-

narative, eliminând sau restrângînd narația și descrierea și dînd curs sporit exprimării nemijlocite, lirice, a sentimentelor.

Este de menționat în chip deosebit că stilul eposului eroic, încă destul de viu și viguros în partea sudică a țării, impune și „baladei“ din această zonă o tonalitate epică mai susținută decît în restul țării, unde tendința spre cîntec și amestecul baladei cu cîntecul liric sînt mai pronunțate. De aceea pot exista în cadrul aceluiași tip de subiect variante cu caracter epic foarte susținut, culese mai cu seamă din Oltenia și Muntenia, față de versiuni cu tendință accentuată de concentrare lirico-narativă, „culese din celelalte regiuni. Aceasta e o dovadă a importanței pecetei stilistice, acolo unde stilul propriu eposului eroic e preponderent, și un argument ce nu poate fi eludat cînd se încearcă o diferențiere prea categorică a „baladei“ de „epos“ din cadrul unității mai largi a cîntecului epic considerat în totalitatea și unitatea sa incontestabilă.

Prin bogăția impresionantă și marea diversitate a variantelor dar mai cu seamă prin greutatea specifică a conținutului și formei, cîntecul bătrînesc (și îndeosebi eposul eroic : voinicesc-vitejesc-haiducesc) ocupă un loc și o importanță aparte în ansamblul creației noastre populare. Apropiat și legat prin numeroase fibre intime, în trecerea veacurilor istoriei, de creația asemănătoare a vecinilor — mai ales sîrbi și bulgari — el este totuși profund original și propriu geniului creator al poporului nostru, fiind în multe privințe un mesaj de neuitat al gloriei străbunilor care l-au zămislit și ni l-au transmis ca una din cele mai de preț podoabe nepieritoare ale artei noastre naționale.

AL. I. A.

I. FANTASTICE

SOARELE ȘI LUNA

Foaie de cicoare,
În prunduț de mare
Iată că-mi răsare
Puternicul Soare.
Dar el nu-mi răsare,
Ci va să se-nsoare ;
Că mi-a tot umblat
Lumea-n lung și-n lat,
Țara Românească
Și Moldovenească
Lungiș,
Curmeziș,
Măre, nouă ai,
Tot pe nouă cai ;
Patru-a ciumpăvit,
Cinci a omorît
Și tot n-a găsit
Potrivă să-i fie
Vro dalbă soție ;
Făr' de mi-a găsit
Și mi-a nemerit,
La nouă argele,
Nouă feciorele,
În prunduț de mare,
Pe unde răsare.
A mai mititică,

Ca o floriceică,
În mijloc şedea,
La lucru lucra,
Pe toate-ntrecea ;
Că ea tot ţesea,
Ţesea,-nchindisea,
Şi ea se numea
Ileana
Simzeana,
Doamna florilor
Ş-a garoafelor,
Sora Soarelui,
Spuma laptelui.
Soare răsărea,
Şi Soare-mi venea
L-a gură d-arghea.
Cu dînsa vorbea,
Frumos c-o-ntreba,
Din gură-i zicea :
— Ileană, Ileană,
Ileană Simzeană,
Doamna florilor
Ş-a garoafelor,
Sora Soarelui,
Spuma laptelui,
Ţeşi şi-nchindiseşti,
Fir verde-mpleteşti
Şi mi te zoreşti
Cămăşi să-mi găteşti,
Şi mi te grăbeşti
Să te logodeşti ;
Că io mi-am umblat
Lumea-n lung şi-n lat,
Ţara Românească
Şi Moldovenească
Lungiş,

Curmeziș,
Măre, nouă ai,
Tot pe nouă cai ;
Patru-am ciumpăvit,
Cinci am omorît
Și nu mi-am găsit
Potrivă prin lume
Afară de tine.
Ileana
Simzeana,
Doamna florilor
Ș-a garoafelor,
Sora Soarelui,
Spuma laptelui,
Ea, dac-auzea,
Din gură-i grăia :
— Puternice Soare,
Ești puternic mare,
Dar ia spune-mi : Oare
Und' s-a mai văzut
Și s-a cunoscut,
Und' s-a auzit
Și s-a pomenit
Să ia sor' pe frate
Și frate pe sor' ?
De mi-ei arăta,
Atunci te-oi lua,
Atunci, nici atunci !
Unde-o auzea,
Soarele-mi ofta
Și iar o-ntreba,
Și iar o ruga,
Și iar o-mbiia,
Pîn' ce Ileana
Din gură-i grăia :
— Io că te-oi lua,

Cum zici dumneata,
Viteaz dacă-i fi
Și te-i bizui
De mi-ei isprăvi :
Pod pe Marea Neagră,
De fier
Și oțel,
Iar la cap de pod,
Cam d-o mînăstire,
Chip de pomenire,
Chip de cununie,
Să-mi placă și mie,
C-o scară de fier
Pîn' la naltul cer !
Puternicul Soare,
Ca puternic mare,
Unde-o auzea,
Bine că-i părea.
În palme-mi bătea
Și pod se făcea ;
La cap — mînăstire,
Chip de pomenire ;
Și iar mai bătea,
Scară se-ntindea,
O scară
Ușoară,
De fier
Și oțel,
Pîn' la naltul cer.
Dar el ce-mi făcea ?
Pe pod că-mi trecea,
Pe scară suia,
Pe scară
Ușoară,
Pe scară de fier,
În cuie d-oțel,

Pin' la naltul cer.
Și, de-mi ajungea,
Unde se ducea ?
Tot la moș Adam
Și la maica Iova.
Ei, de mi-l vedeau,
Nainte-i ieșeau,
Din gură-i grăiau :
— O, preasfinte Soare,
Puternice mare,
Ce-mi călătorești,
De ne ispitești ?
La ce te gîndești
Și la ce poștești ?
Și el răspundea,
Din gură zicea :
— Iaca, moș Adam,
Și tu, maică Iovo,
Mie mi-a venit
Vremea de-nsoțit,
Și eu c-am umblat
Lumea-n lung și-n lat,
Țara Românească
Și Moldovenească
Lungiș,
Curmeziș,
Și tot n-am găsit
Potrivă să-mi fie
Vro dalbă soție ;
Făr' de mi-am găsit
L-a gură d-arcea
Numai pe sor-mea,
Sor-mea Ileana,
Ileana Simzeana,
Doamna florilor
Ș-a garoafelor !

Atunci moș Adam
Și cu moașa Iova,
Unde-l auzea,
Rău că le părea,
Soarelui zicea :
— Preasfințite Soare,
Puternice mare,
Unde-ai auzit
Ș-ai mai pomenit,
Unde-ai cunoscut,
Unde-ai mai văzut
Să ia sor' pe frate
Și frate pe sor',
Că cin' n-o lua
Raiul c-o d-avea,
Iar cine-o lua
În iad c-o intra.
Soar'le se uita,
Din ochi căuta,
Nimic nu grăia ;
Iar moșul Adam
Și cu moașa Iova
De mînă-l luau,
La rai mi-l duceau,
Rai că-i arătau,
Și de ce vedea,
Bine că-i părea :
Numai mese-ntinse,
Cu făclii aprinse,
Cu pahare pline,
În cîntece line ;
Jur-prejur de mese
Stau în cete dese
Sfinți și mucenici,
Mai mari și mai mici,
O sută și cinci ;

Iar mai jos de ei,
Sfinți mai mărunței,
O sută și trei.
Și tot mai erea,
Și tot mai vedea :
Femei cuvioase,
Măicuțe duioase,
Fecioare curate,
Uciși în dreptate,
Oști de biruință
Și soți cu credință.
Dar tot mai erea
Și tot mai vedea,
Puțin de mergea ;
Printre rămurele,
Dalbe păsărele
Cînta-n versurile,
Și nu prea cînta,
Ci se gongănea,
Din gură-mi zicea :
„Ferice, ferice,
Ferice de noi,
De părinții noștri
Care ne-au făcut,
Care ne-au născut
Și ne-au botezat
Și ne-au creștinat,
Că dac-or trăi,
Săraci n-or mai fi !“
De tot ce vedea
Bine că-i părea
Și se mulțamea.
Afar' de-mi ieșea,
Iarăși moș Adam
Și cu moașa Iova
Cheile lua,

La iad îl ducea,
Iadul descuia,
În iad îl băga
Și de ce-mi vedea
Păr i se zbîrlea :
Că-n focuri ardea,
Greu se văieta
Hoți și călcători,
Răi cîrmuitori,
Și nurori pizmașe,
Și soacre trufașe,
Fii necuvioși,
Preoți mincinoși.
Afar' cînd ieșea,
Soar'le ce-mi vedea ?
Un pom ofilit,
Un pom cătrănit ;
Printre rămurele,
Niște păsărele
Cînta-n versurile,
Dar nu prea cînta,
Ci se văieta,
Din gură grăia :
„Vai și vai de noi,
De părinții noștri
Care ne-au făcut,
Care ne-au născut,
Că ei ne-au lăsat,
Nu ne-au botezat,
Nu ne-au creștinat,
Și d-or mai trăi,
Tot săraci c-or fi,
Greu s-or pedepsi !“
De tot ce vedea
Mult rău că-i părea,
Nu se mulțamea.

Foaie, foicea,
Soar'le ce-mi făcea ?
De cîte vedea
Nu se-ndupleca,
Ci, măre,-mi pleca,
Ci, măre,-mi zbura
L-a gură d-argea,
Tot la soră-sea,
Și iar o-ntreba,
Și iar o ruga,
Și iar o-mbiia
Pe dînsa s-o ia.
Ileana
Simzeana,
Doamna florilor
Ș-a garoafelor,
Sora Soarelui,
Spuma laptelui,
Daca-l auzea
Și daca-mi vedea
Că tot nu scăpa,
Ea tot mai cerca,
Din gură-i zicea :
— Frate, frățioare,
Puternice Soare,
Spune mie : Oare
Cine-a cunoscut,
Cine-a mai văzut,
Cine-a auzit,
Cine-a pomenit
Să ia sor' pe frate
Și frate pe sor' ?
Dar io te-oi lua
Viteaz dacă-i fi
Și te-i bizui
Pînă-n zori de zi

Mie să-mi croiești
Și să-mi isprăvești
Peste Marea Neagră
Un pod de aramă,
Să nu-l bagi în seamă,
Iar la cap de pod,
Cam d-o minăstire,
Chip de pomenire,
Chip de cununie,
Să-mi placă și mie.
Puternicul Soare,
Ca puternic mare,
Unde-o auzea,
Bine că-i părea,
'N palme că-mi bătea,
Podul se-ntindea,
Un pod de aramă,
De nu-l bagi în seamă,
Și d-o minăstire,
Chip de pomenire.
Cînd le isprăvea,
La ea se ducea,
De mîn-o lua,
La pod c-o ducea,
La pod c-ajungea,
La pod de aramă,
De nu-l bagi în seamă,
Și, pod cînd trecea,
Pod că zornăia,
Pod se cletina,
Că n-a mai văzut,
Nici n-a cunoscut,
Că n-a auzit,
Nici n-a pomenit
Să ia sor' pe frate
Și frate pe sor'.

Floare, ș-o lalea,
Podul cînd trecea,
Pe pod cînd mergea
Către minăstire
Pentru pomenire
Și la cununie
Să-i fie soție,
Ileana
Sîmzeana,
Doamna florilor
Ș-a garoafelor,
Sora Soarelui,
Spuma laptelui,
Din gură-i zicea
Ș-astfel îi grăia :
— Frate, frățioare,
Puternice Soare,
Ia mai spune-mi : Oare
Und' s-a mai văzut
Și s-a cunoscut,
Und' s-a auzit
Și s-a pomenit
Mirele d-a dreapta,
Mireasa-nainte ?
Ci mi-a fost ș-o fi
Și s-o pomeni
Mirele-nainte,
Mireasa d-a stînga !
Puternicul Soare,
Puternic și mare,
De mîn-o lăsa,
Nainte-i trecea,
Iar ea, vai de ea,
Așea de-mi vedea,
Cruce că-și făcea,

În mare sărea
Și mi se-neca.
Domnul se-ndura ;
Mreană c-o făcea.
Soarele-mi vedea
Și înărmurea,
Și se văieta,
Năvodari chema,
Năvod aducea
Și-n mare-l băga ;
Mulți galbeni că da
Să-i scoată dalba.
Luptă ce-mi lupta
În deșert erea,
Că ei n-o găsea
Și n-o mai prindea ;
Făr' de... ce-mi scotea
Și-n năvod trăgea ?
O mreană de mare,
Cu solzii de zare.
Pe mal d-o scotea,
Pe mal d-o zvîrlea,
Sfinți din cer vedea,
Jos se scobora,
'N palme c-o lua
Și mi-o curăța,
Și mi-o tot freca,
Solzii de-i cădea,
Și-n cer mi-o zvîrlea.
Colo, moș Adam
Și cu moașa Iova,
Unde mi-o vedea,
Ei, măre, că-mi sta
De mi-o sclivisea,
Nume că-i dedea,
Lună mi-o chema.

Iar ea, vai de ea,
Măre,-ngenuchea,
Lacrămi că vărsa,
Pe Domnul ruga.
Domn c-o auzea,
Domn c-o asculta,
Din gură-mi grăia
Și mi-i osîndea :
„Lumea cît o fi
Și s-o pomeni,
Nu vă-ți întîlni
Nici noapte, nici zi ;
Soare cînd o sta
Către răsărit,
Luna s-o vedea
Tot către sfințit ;
Luna d-o luci
Către răsărit,
Soarele mi-o fi
Tot către sfințit !“
Și d-atunci se trase,
Și d-atunci rămase,
Lumea cît o fi
Și s-o pomeni,
Că ei se gonesc
Și nu se-ntîlnesc :
Lună cînd lucește,
Soarele sfințește ;
Soare cînd răsare,
Luna intră-n mare.

Teodorescu, pp. 410—415 ;
inf. Petrea Crețul Șolcan
(Lacul-Sărat—Brăila—Galați),
6.VIII.1893.

CICOAREA

Pe păriu de rouă
Plimbă-mi-se, plimbă
Tînără mlădiță
Prin rouă descultă,
Zîna florilor,
Floarea zorilor,
Rouă adunîndu-și,
Paharul umplîndu-și,
Și ea mi se crede
Că nimeni n-o vede.
Dar o a văzut
Drăguț sfîntul Soare
Și, cum o-a văzut,
Mult că i-a plăcut
Și-n grab-a mînat
Doi luceferei,
Pețitorii ei.
În cas' d-au intrat,
Ea i-a-ntîmpinat
Și mi i-a-ntrebat :
— Doi luceferei,
Ospețorii mei,
Treceți d-odihniți
Și vă veseliți !
Dar ei răspundeau,
Din gură-i ziceau :
— N-am vent s-odihnim,
Să ne veselim,
Ci-am vent să pețim
Și să logodim :
Vrei pe sfîntul Soare,
Că el e mai mare ?
Ea, de-i auzi,
Din grai le grăi :

— Ba eu n-oi voi
Soare soțior,
Că-i tot călător
Ziua
Peste sate
Și noaptea
Pe ape !
Doi luceferei,
Pețitorii ei,
Se-ntorcînd la Soare,
I-au spus de urmare.
Soarele s-aprinse
De necaz și zise :
— Lăsați-mi-o-n pace,
Că mi-o voi preface
În fragedă floare,
Floare de cicoare,
Cu ochi după Soare.
Cînd oi răsări,
Ea s-o-nveseli ;
Cînd oi asfinți,
Ea s-o ofili ;
Cînd oi scăpăta,
Ea s-o aduna !

Teodorescu, p. 459 ;

„Scris de d-l L. Pușcariu de la elevul
său Ion al Anei, în orașelul Sadu din
Transilvania, la 8 mai 1858“ (Sadu—Si-
biu—Brașov).

ARCOȘ-PAȘA ȘI GERUL

Foicica bobului,
Supt seninul cerului,
La fîntîna Gerului,

Nemerit-a să se bată
Tot Arcoș, pașă bătrîn,
Cu barba băgată-n sîn.
El, märe, mi-a nimerit,
Și el, märe,-a tăbărit
Tot c-o miie de pașie,
Ca el, märe, să se bată
Cu Gerul, cu Crivățul,
Puterea lui Dumnezeu,
Ce n-am văzut de cînd sînt eu.
Dar Arcoș ce mi-și făcea ?
La fîntînă că mergea
Și cu Geru-așa vorbea :
— Hai, Gerule, să ne batem,
Că oastea-mi este-mbrăcată
Și la picioare-ncălțată
Cu opinci negre de capră,
Ce rabdă bine la apă.
Foaie verde de mălură,
Ieșea Gerul din fîntînă,
Cu toiag de gheață-n mînă,
Cu căciulă de zăpadă,
Cu mustăți de chidă albă,
Și din chică
Roua-i pică.
Dar Gerul ce mi-și grăia ?
— Hai, Arcoș, pașă bătrîn,
Cu barba băgată-n sîn,
Că eu ție că ți-am spus
La mine să nu mai vii
Tot în luna lui Undrea,
Cînd sînt în puterea mea,
Ci pîn luna lui Cuptori,
Cînd sînt ofilit de sori
Și sînt tot bătut de ploi.
— Fie, Gerule, c-aș ști,

Măcar și eu d-aș pieri !
Ei la luptă că se lua,
Dar Crivățul ce-mi făcea ?
De cu seara roura,
Peste noapte că-mi ploua,
Și la ziuă geruia,
Pașa mi se speria.
Dar voinicii ce-mi făcea ?
La Arcoș că mi-și venea
Și din gură-așa-mi grăia :
— Hai, Arcoș, pașă bătrîn,
Cu barba băgată-n sîn,
Dă-ne-nvățul de la tine,
Doar vom trăi pînă mîine.
Dară pașa ce-mi zicea ?
— Voi, voi, voi, voinici cumiști,
Îndărăt să vă duceți,
Și voi să vă alegeți
Tot voinici me'dinți,
Cu armele-n dinți,
Streini de părinți,
Cu itari roșii și strîmți,
Cu copcuțe de argint,
Cum n-am văzut de cînd sînt.
Și pașa ce-mi mai zicea ?
— Voi, voi, voi, voinici cumiști,
Îndărăt să vă duceți,
Puștile să v-alegeți,
Paturile să le tăiați,
Foc mare să-mi ațîțați,
Mîinile să vă-ncălziți.
Dar voinicii ce-mi făcea ?
Ei, măre, se alegea
Tot voinici me'dinți,
Cu armele-n dinți,
Străini de părinți.

Puști că-mi alegea,
Paturi că-mi tăia,
Focuri ațîta,
La mîini se-ncălzea,
Ziua că-mi sosea.
Dar Crivățul ce-mi făcea ?
Deodată se umfla
Și focul îmi mătura.
Dar voinicii ce-mi făcea ?
Îndărăt că se-ntorcea,
La Arcoș iar că-mi venea
Și din gură-așa-mi grăia :
— Hai, Arcoș, pașă bătrîn,
Cu barba băgată-n sîn,
Dă-ne-nvățul de la tine,
Doar vom trăi pînă mîine.
Dar Arcoș ce mi-și grăia ?
— Voi, voi, voi, voinici cuminți,
Îndărăt să vă duceți,
În biserică să intrați,
Strănila să le tăiați,
Foc mare să-mi ațîțați,
Mîinile să vă-ncălziți.
Dar voinicii ce-mi făcea ?
În biserică-mi intra,
Strănila-mi tăia,
Focuri mi-ațîta,
La mîini se-ncălzea,
Ziua că-mi sosea.
Dar Crivățul ce-mi făcea ?
Deodată se umfla
Și focul îmi mătura.
Dar voinicii ce-mi făcea ?
Îndărăt că se-ntorcea,
La Arcoș iar că-mi venea
Și din gură-așa-mi grăia :

— Hai, Arcoș, pașă bătrîn,
 Cu barba băgată-n sîn,
 Dă-ne-nvățul de la tine,
 Doar vom trăi pînă mîine.
 Dară pașa ce-mi zicea ?
 — Voi, voi, voi, voinici cuminți,
 Îndărăt să vă duceți
 Și caii să v-alegeți,
 Și voi, măre, să-i tăieți,
 Mațele să le scoteți
 Și-n coșuri să vă băgați.
 Dar voinicii ce-mi făcea ?
 Îndărăt că se-ntorcea,
 Și caii că mi-i tăia
 Și-n coșuri mi se băga.
 Dar Crivățul ce-mi făcea ?
 De cu seară roura,
 Peste noapte că-mi ploua,
 Dar ce fel de ploaie-mi da ?
 Lacuri la genunchi făcea.
 De cu seară,
 Ploaie caldă ;
 Peste noapte,
 Cu zăpadă ;
 Și spre ziuă — geruială
 Peste geam de poleială.
 Dar voinicii ce-mi făcea ?
 Cu toții că-mi îngheța.
 Numai unu-mi rămînea,
 La Arcoș că mi-și mergea
 Și din gură-așa-mi grăia
 Și așa mi-l judeca :
 — Hai, Arcoș, pașă bătrîn,
 Cu barba băgată-n sîn,
 Tu, cu mintea proastă-a ta,
 Ți-ai prăpădit pașia.

Dintr-o ceată de voinici,
Am rămas singur p-aici :
Făr' de mumă, făr' de tată,
Parcă sînt născut din piatră ;
Făr' de frați, făr' de surori,
Parcă sînt picat din nori.
După ce-așa-l judeca,
Paloș din teacă scotea
Și capul i-l reteza.
Am cîntat cîntec bătrîn
Și mai am ș-altele-n sîn ;
De voiți să vă mai spui,
Mai dați plosca moșului.

Mateescu, pp. 105—110
(Albești—C.-de-Argheș—Argheș.)

FATA ȘI CUCUL

Foaie izmă creață,
Joi de dimineață,
Pe rouă, pe ceață
Și pe negureață,
Măre, mi-a plecat
Și s-a depărtat
Departe de sat
Trei surori
La flori,
Să se-nflorărească,
Să se-mpodobească,
Ca să-nveselească.
Foaie de năut,
Dumnezeu n-a vrut,
Și-a dat ploaie-n vînt
Și le-a rătăcit,

Mi le-a despărțit
Și le-a risipit :
Fata a mai mare
Luă pe drum la vale,
Nici un habar n-are ;
A mai mijlocie
Apucă pînă vie,
Nici nu se mai știe ;
A mai mitotea
Luă p-o potecea
Și fu vai de ea !
Ea se depărta,
Mult se-nstreina
Pe unde mergea,
Și se jeluia
Că nu mi-și vedea,
Că nu mi-auzea :
Nici topor
Tăind,
Nici cocoș
Cîntînd,
Nici vite
Mugind,
Nici cîine
Lătrînd,
Nici tobă
Bătînd,
Nici popă
Tocînd,
Nici Cucu cîntînd !...
Ea se jeluia,
Mult mi s-amăra,
Și cum mai mergea,
Ea că mi-și vedea,
Ea că mi-auzea
Un Cuc ce cînta

Și jalea-și spunea.
Ea că mi-l vedea,
Și cum mai mergea
Cuc
Pe sus
Cîntînd,
Ea
Pe jos
Plîngînd,
Ea că-mi începea,
De Cuc se ruga
Și mult se plîngea
Și se jeluia,
Din gură-i zicea :
— Cuculețule,
Mititelule,
Mititel
De trup,
Spornic
La cuvînt,
Scoate-mă la țară,
La frați,
La surori,
La grădini
Cu flori ;
Scoate-mă la țară,
Să-ți fiu verișoară.
Cucu mi-auzea,
Dar nu mi s-oprea
Și fetii spunea,
Din gură-i zicea :
— Fată, fetișoară,
Nu te scot la țară,
La frați,
La surori,
La grădini

Cu flori,
Nu te scot la țară
Să-mi fii verișoară,
Că am verișori
Cîte vara flori
Și stele pe cer...
Ea iar se pornea
Și se jeluia,
Iar Cucu cînta,
Nimic n-auzea,
Doar Cucu cînta.
Și cum mai mergea
Cuc
Pe sus
Cîntînd,
Ea
Pe jos
Plîngînd,
Ea iar începea,
De Cuc se ruga
Și se jeluia,
Din gură-i zicea :
— Cuculețule,
Mititelule,
Mititel
De trup,
Cu cuvîntu'
Scump,
Scoate-mă la țară,
La frați,
La surori,
La grădini
Cu flori...
Scoate-mă la țară,
Să-ți fiu surioară.
Cucu auzea,

Dar nu se oprea
Și fetii zicea :
— Fată, fetișoară,
Nu te scot la țară,
La frați,
La surori,
La grădini
Cu flori,
Că am suriori
Și am frățiori
Cîte vara flori
Și stele pe cer...
Ea, cum mi-auzea,
Iar mi se pornea,
Mult mi se plîngea,
Că orcît mergea
Și cît asculta,
Nimic n-auzea,
Doar Cucu cînta.
Și cum se jelea
Și-amîndoi mergea,
Cuc pe sus
Cîntînd,
Ea pe jos
Plîngînd,
Ea iar începea,
De Cuc se ruga
Și se jeluia,
Din gură-i zicea :
— Cuculețule,
Mititelule,
Mititel
De trup,
Cu cuvîntu'
Scump,
Scoate-mă la țară,

Să-ți fiu soțioară.
Foaie și-o lalea,
Cum ea mi-și vorbea,
Cucu mi s-oprea,
Pe loc s-așeza,
Glasu-și îmblînzea
Și fetii zicea :
— Fată, fetișoară,
Pune-te pe pană
Să te scot la țară,
La frați,
La surori,
La grădini
Cu flori.
Pune-te pe pană
Să te scot la țară,
Să-mi fii soțioară.

C o d i n, Din Muscel, pp. 180—186
(Priboieni—Găiești—Argeș),
1894.

IOVAN IORGOVAN

Plecat-au, plecat,
Din cutare sat,
Des-de-dimineată,
Prin rouă și ceață,
Vro trei sorurile,
Mîndre, frumușele.
Sora cea mai mare,
Dulce-n sărutare,
Mîndra Garafină,
Floare din grădină ;
Sora mijlocie,
Lelița Mărie,

Plină-i de trufie
Cu a sale gene,
Ochișori, sprâncene,
Că de-î cauți în ochi,
Mori ca de diochi ;
Sora cea mai mică,
Ca ș-o porumbică,
Ana Ghiordănel,
Nume frumușel,
Le-ntrecea pe toate ;
Ea e stea de noapte,
Luceafăr din zori,
Floarea florilor.
Ele că-mi plecau
Și pe câmp umblau,
A rupe-ncepură
Iederă și mură,
Și flori culegeau,
Cununi îpleteau
Și jucau cîntînd,
Codrul răsunînd.
Mult că mai umblau,
Pîn' ce osteneau,
Apoi odihneau,
Ceva îmbucau
Și mi se culcau.
Ana Ghiordănel,
Nume frumușel,
Ea că-mi d-adurmea,
Ca moartă era.
Cele două mari,
Ce-s surori primari,
Cînd fu de cu seară,
Prin codri plecară,
Pe Ana o lăsară,
Și ea tot durmea

Și rău că-mi visa.
În zori să scula,
Pe surori striga,
Dar nu le-auzea.
Numai un Cuc mic,
Tinerel, voinic,
Prin păduri zbura,
Dorul și-l cînta,
Că singur era.
Cum Ana-l vedea,
Ea că mi-i zicea :
— Cucule voinice,
Scoate-mă d-aice,
Scoate-mă la țară,
La drumul de cară,
Să dau de surori iară,
Că Ț-oi fi eu vară !
— Nu știu, puica mea,
Să te scot, ori ba,
C-am eu vere multe,
Cîte flori pe munte !
— Cucule voinice,
Scoate-mă d-aice,
Scoate-mă la țară,
La drumul de cară,
Să dau de surori iară,
Ț-oi fi sorioară !
Cucul îi grăia :
— Nu știu, puica mea,
Scoate-te-oi, ori ba,
Că am eu surori
Cîte vara flori !
— Cucule voinice,
Scoate-mă d-aice,
Scoate-mă la țară,
La drumul de cară,

Să dau de surori iară,
Că Ț-oi fi soție
Până voi fi vie !
— Nu știu, puica mea,
Scoate-te-oi ori ba,
Că eu nu-s fecior
Să pot să mă-nsor,
Ci-s o păsărică,
Nu știu de ibovnică !
Atunci de p-o piatră
O hală s-arată,
O hală cumplită,
Jos încîrlogită.
Fata, cum vedea,
Ea îl cunoștea
Că șerpe era ;
Spaima o prindea,
Tare că-mi fugea
Și tare țipa.
Șerpele curea,
Fata tăbăra
Și mi-o ajungea,
Și mi-o apuca,
Coadă-ncolăcea,
La brîu o strîngea ;
Fata să-ngrozea,
Mai tare țipa,
Codrul răsuna !
Sus, pe Cerna-n sus,
Mulți voinici s-or dus
Și toți s-au răpus.
Dar au mai rămas
Un român viteaz :
Iovan Iorgovan,
Braț de buzdugan,
Cu un călușel

Ca ş-un vulturel,
Doi cîni mititei,
Foarte sprintenei.
Şi să preumbla,
Şi să prepurta,
Şi să făloşea
La vadul Dunărei,
La podul Ruşavei
Şi pre Cerna-n sus,
Cam pre sub ascuns,
Calul său juca,
Săgeţi arunca,
Cîinii sumuţa.
Şi el auzea
Codrul cum suna,
Dar nu pricepea,
Oricît mai ciulea ;
Nu putea alege,
Nu putea-nţelege
De-i glas femeiesc
Ori glas voinicesc,
Că Cerna mugea,
Codrul răsuna.
El mi să-ntorcea
Şi Cernei zicea :
— Înceată, Cerno,-nceată,
Apa mea lăudată,
Că eu te-oi cinsti
Şi te-oi dărui
Cu-o furcă argintită,
Cu fuior învălită,
Singură va toarce,
Singură-o destoarce !
Cerna-l auzea,
Dar nu vrea să stea.
Atunci Iorgovan,

Braț de buzdugan,
Iar să întorcea
Și Cernei grăia :
— Înceată, înceată,
Cerna mea lăudată,
Că eu te-oi cinsti
Și te-oi dărui
C-o știucă de aur,
Cu ochi de bălaur !
Cerna-l asculta
Și pe loc îmi sta,
De nici nu urla
Și nici nu mugea.
Iovan Iorgovan,
Braț de buzdugan,
Glasul pricepea
Și îl cunoștea
Că nu-i voinicesc,
Ci e femeiesc.
De loc nu mai sta,
Calu-ncăleca,
Munții că trecea.
Șerpele-l vedea,
De spaimă fugea ;
Dar el îl gonea,
Cerna mi-o trecea
Și îl ajungea.
Șerpele stetea
Și așa-i zicea :
— Iovan Iorgovan,
Braț de buzdugan,
Cu ce fel de bine
Vini tu azi la mine ?
Au doară gindești
Să mă prăpădești ?
Te rog, viu mă lasă

Și te du acasă.
De mi-i omorî,
Mort mai rău oi fi:
Căpățîna mea
Să va despica
Și vă va-mpuți,
Viermii s-or spori,
Muște-or slobozi,
Care-n veac vor fi.¹
Boii de la jug,
Caii de la plug
Să vor otrăvi,
De muscă-or muri.
Ba și calul tău,
Care-i ca ș-un zmeu,
Să va otrăvi,
De muscă-o muri!
— Șerpe-afurisite,
Încă ai cuvinte?...
Țara-oi învăța
Eu, cu mintea mea,
Și ea m-asculta,
Fumuri ca să facă
Și de muscă scapă;
Calu-mi n-a pieri,
Dar tu mort vei fi,
Căci am auzit
Cum ai prăpădit
O frumoasă fată
Cu gura-ți spurcată!
— Iovane, Iovane,
Braț de buzdușane,
Cînd am văzut bine
Că tu vini la mine,

¹ Musca-columbacă.

Fata am lăsat-o
Și n-am vătămat-o ;
Te rog, viu mă lasă
Și te du acasă ;
Jur pe capul meu,
Mort voi fi mai rău !
Iovan Iorgovan,
Braț de buzdugan,
Sabia scotea,
În vînt o-nvîrtea,
Pe Șerpe-l lovea,
Trupu-i zdrumica,
Dărabe-l făcea.
Capul tot fugea,
Cerna sîngera,
În Dunăre-și da,
Dunărea-l primea
Și îl ascundea
În peștera rea.
Aci să-mputea,
Viermii să-nmulțea,
Muște slobozea
Și-n veci nu pierea.
Musca tot ieșea,
Mare rău făcea,
Căci caii mușca,
Boii otrăvea,
Plugurile-oprea !
Iovan Iorgovan,
Braț de buzdugan,
Sabia-și spăla,
În teacă-o băga,
Pe fată striga,
Fata-l auzea
Și să răspundea,
Apoi s-arăta

Și din grai grăia :
— Iovan Iorgovan,
Braț de buzdugan,
Scoate-mă la țară,
La drum de cară,
Să dau de surori iară,
Că Ț-oi fi soție
Pînă voi fi vie !
El, cînd o vedea,
Minuni îl prindea
De-a ei frumusețe,
De-a ei tinerețe.
— Alei, fetișoară
Ca ș-o zînișoară,
Vreau să-mi fii soție
Pînă vei fi vie,
Căci a ta frumusețe
Nu are păreche !
El mi-o-mbrățișa
Și mi-o săruta.
Fata atunci grăia
Și-napoi să da :
— Nu grăbi cu mine,
Căci poate nu-i bine,
Poate-a fi păcat
Că m-ai sărutat,
Că noi ne lovim
Și ne potrivim,
Ca și frunza-n fagi,
Ca și două fragi,
Roșii rumenioare,
Neatinse de soare,
Coapte la pămînt,
Neatinse de vînt.
Hai, mai bin' plecăm
Și să ne-ntrebăm

Din ce viță-om fi,
Poate ne-om găsi ;
Eu-s fată de-mpărat
De la scăpătat !
Iovan să-ntrista
Cînd o auzea,
Apoi îi grăia :
— Am mare păcat
Că te-am sărutat ;
Și eu-s fiu de-mpărat
De la scăpătat,
Și ne-au blăstămat
Ai noștri părinți,
Cu lacrimi fierbinți,
Tu să fii la răsărit
Ca cerb pribegit,
Eu să fiu la scăpătat
Ca leu vătămat !
Apoi să-nchinau,
Rugă la ceri dau
Pentru că s-aflau ;
Pre Domnul măreau,
Fiindcă să găseau ;
Și să-mbrățișau
Și să sărutau
Ca și niște frați,
Frați adevărați.

Că t a n d, pp. 45—56
(Banat).

MISTRICEANUL

Departe, vere, departe,
Nici departe, nici aproape,
În buricul pămîntului,

La mormîntul Domnului,
La casele leului,
La curțile zmeului,
Născutu-mi-a,
Crescutu-mi-a,
Săvai, Mistricean voinic !
El, Doamne, cînd s-a născut,
Moașă-sa mi l-a moșit,
Buricelul i-a tăiat,
În lapte dulce l-a scăldat,
În procoave l-a nfășat,
La leagăn l-a aruncat.
Mă-sa afară că-mi ieșea,
Brațul cu lemne umplea,
Pe Mistricean l-auzea
În leagăn că mi-și plîngea.
Mă-sa-n grab' în cas' intra
Și de prag să-mpiedica,
La un deget să lovea
Ș-așa că să supăra,
Mîna pe leagăn puneă,
Din gură că-l mîngîia,
De picior să tot vâita
Și așa să supăra
Și începea a-l blestema :
„Nani-mi-te, liuliu-mi-te,
Pui de șarpe sugă-mi-te,
De sub talpa casei noastre !“
Șearpele, dac-auzea,
El era ca undreaia,
Cu Mistricean că creștea.
Săvai Mistricean d-un an,
Și Șearpele de un an ;
Săvai Mistricean de doi ani,
Și Șearpele tot de doi ani ;
Săvai Mistricean de trei ani,

Și Șearpele tot de trei ani ;
Și creștură pîn' la zece,
Și din zece nu mai trece !
Șearpele-n coadă să lungă
Și în căpățîină să mărea ;
Iar trupul, mare, să făcea
'Aproape cît butia !
Zău, mi te prindea groaza !
Loc sub talpă nu-mi avea.
De la zece ani pleca,
De sub talpă el ieșea,
Casa trei zile urla !
El, mare, unde-mi mergea ?
În buricul pămîntului,
La mijlocul cîmpului,
Pe cel drum cam părăsit,
Cu negară-acoperit,
Cu troscot verde-nvelit.
În buricul pămîntului,
În inima cîmpului,
El aci să-ncolăcea,
Pe Mistricean aștepta
Ca să-i mănînce carnea,
Să-i scurteze viața ;
C-al lui era dăruit
De cînd era copil mic.
Mistricean ce mi-și făcea ?
Cal la bordei așeza,
Tot pe Negrul, pîntenogul,
A lui ta-su din tinerețe.
Bine că mi-l țesăla.
Dimineața să scula,
Pe ochi negri se spăla,
Armele că le-ncegea.
Dar ce arme că avea ?
Tot pistoale ferecate,

Săbioare atirnite,
Curele încrucișate.
Dar cuțite ascuțite,
Păzește-mă, Doamne sfinte !
Cruciulițe de argint,
Ce n-am văzut de cînd sînt !
El bine că să gătea,
În vînătoare că-mi pleca.
El, Doamne, ca să-mi vîneze
Păsările gălbioare,
Că sînt bune la mîncare
Și ușoare la purtare.
Toată ziua zbuciuma
Și nimic nu-mi folosea,
Și noaptea că-l ajungea.
Dar Dumnezeu, ca un sfînt,
Săvai, mare pe pămînt,
Lăs-o ceață de-ngrozit,
Negură pînă-n pămînt,
Mistriceanu-a rătăcit !
Acuma el rătăcea
Și firea el ș-o pierdea,
Toată noaptea că umbla,
De toți bulgări să lovea
Și buștenii că-i bătea.
De toți rugii să-ncurca
Și pe nimeni n-auzea,
Nici un foc nu să vedea.
Nici un amînar n-avea,
Ori vreo dalbă pelinarită,
Ori vreo mică esculiță,
Ori vreo așchie de cremniță,
Ca să-și facă luminiță,
Să-i mai vie inimiță.
Toată noaptea mi-alerga,
Și cînd zori să răvărsa,

El cam în jos apuca,
 Cam în jos, cam de la vale,
 Cam despre soare-răsare.
 Foaie verde siminoc,
 Văzu două scînteii de foc.
 Alea nu sînt scînteii de foc,
 Ci sînt ochii Șearpelui,
 Șearpelui, proclutului.
 Și spre ele mi-și pleca,
 La ele nu-mi ajungea
 Pîn' soarele-mi răsărea.
 Cînd soarele-mi răsărea,
 Mistricean seama își da
 Și din cale puțin sta,
 Să gîndea ș-așa-mi zicea :
 „Ori cîmpul mi-e înflorit,
 Ori e șearpe-ncolăcit
 Și cu capul pus pe trup,
 Și soarele îl pripește,
 Ochii-n cap că-i strălucește ! ?“
 El, Doamne, să cuteza
 Cu armele ce avea,
 Mîncă-le-ar pîrdalnică !
 Dar la ce le mai purta,
 Că de ele folos n-avea ?
 Cînd la Șearpe că trăgea,
 Șearpele, dacă-l vedea,
 Stat de om să ridica
 Și din guriță striga :
 — Misticene, dumneata,
 Bine-ai făcut d-ai venit,
 Parcă eu ți-am poruncit !
 Dă-te jos, să te mănînc,
 Că ești al meu dăruit
 De cînd ai fost copil mic !
 — Că nu-mi este vina mea !

— Săvai, nu-ți e vina ta,
Dar e vina maică-ta.
Că ea, cînd te-a legănat,
Din gură te-a blestemat :
„Nani-mi-te, liuliu-mi-te,
Pui de șearpe sugă-mi-te,
De sub talpa casei noastre !“
Eu așa c-am auzit
Încă de cînd eram mic.
Eu cu tine am crescut
Și la ani ne-am întrecut,
În coadă că m-am lungit,
În căpățînă m-am mărit,
Trup ca butia am făcut.
Dă-te jos, să te mănînc,
Că din mîna mea nu scapi
Nici în ceri, nici pe pămînt,
Nici în gaură de șearpe,
Nici în pîntece de maică,
Care pe lume nu se poate !
Mistricean dac-auzea,
El, frate, ce mi-și făcea ?
Mic de zgîrbăcel scotea
Și pe Negrul că-l lovea
La capul sulaciului,
Unde pasă Negrului,
Negrului, nebunului.
Începu Negru d-a fugea,
Dar nu fuge cum să fugă,
Ci mi-și fuge ogărește,
Și s-aruncă tot lupește
Și-mi cotește iepurește,
Și nu-i mai trage nădejde,
Lăsa buza pe pămînt,
Și coada¹, fuior în vînt,

¹ În original, greșit : cădea.

D-aşa fugea amărit..
Şearpele să-ncolăcea,
După Mistricean să lua,
Şapte hotare-l gonea.
Cînd oi zice fericea,
Dar Mistricean ce-mi făcea ?
Ochii-n stînga ş-arunca,
Văzu capul Şearpelui
La chişiţa Negrului.
O dată-l mai atîngea,
Încă trei hotară el trecea,
De Şearpe să depărta.
Mistriceanul ce-mi făcea ?
Calea-nainte ţinea,
Ochii pîn dreapta ş-arunca.
Sărăcuţ de maica mea !
Văzu capul Şearpelui
Sus pe spata calului !
Unde din gură căsca
Şi limbile le scotea,
În spate că îl izbea,
Inima din el seca
Şi pe Negru tot bătea.
Fuge Negru ce mi-şi poate,
Să scape voinic din moarte,
Şi fugea, şi tot fugea,
Şi fugea, nu mai putea.
Şearpele-l încolăcea
Şi din gură tot striga :
— Misticene, dumneata,
Nu-ţi bate calul geaba,
Vezi că eşti în mîna mea !
Mistricean calu-şi bătea,
Negrul tot că mai fugea.
Şearpele să necăjea,
Din guriţă fluiera,

Coadă colac o făcea,
Pe Negru-l împiedica,
În margini de drum că-l trîntea,
Pe Mistricean îmbuca,
De la tălpi că mi-l lua.
Îl îmbucă jumătate,
Jumătate nu mai poate,
De curele-ncrucișate,
De pistoale ferecate,
De săbioare-atîrnate,
De cuțite ascuțite,
Șearpele nu poate să-l înghiță.
Și din drum el că-l trăgea
Și-ncepu a mi-l sugea.
Țipă, vere, chirăiește,
Ce amarnic să jălește !
De trei zile, de trei nopți
Țipă din gură de șearpe,
Săvai, cu răcori de moarte !
Cînd țipa, cînd chirăia,
Niminea nu-l auzea ;
Dar de la trei zile încoa',
Tare-mi venea și-mi sosea
Un voinic din Ceobîlcie,
Cu sabie demischie¹,
Pistoale de Veneție,
Dar-ar Domnul ca să vie,
Să-mi fie frățior mie !
Voinicelul că sosea,
Voinicel tot din Ardeal
P-un cal negru armăsar,
Bătea calul, ținea drumul.
Mistriceanul de-l vedea,

¹ Am transcris *demischie*, și nu de *mischie*, însușindu-ne interpretarea lui V. Bogrea (cf. *Daçoromania*, I, pp. 264—265 și 557 ; II, pp. 435, nota 2, și 790).

Aşa din gură-i zicea :
 — Bre, voinic din Ceobîlcie,
 Cu sabie demischie,
 Ce baţi calul şi ții drumul ?
 Fă, frate, un mare bine
 Şi vino pînă la mine.
 Vino, frate, şi mă scoate
 Din astă gură de şearpe,
 Că m-a-mbucat jumătate,
 Jumătatea nu mai poate
 De pistoale ferecate,
 Săbioare atîrnate,
 Curele încrucişate,
 De cuţite ascuţite.
 Scapă-mă din gură de şearpe,
 Să-ţi fiu frate pîn' la moarte !
 Şearpele îl auzea
 Şi către voinic grăia :
 — Măi voinice, dumneata,
 Decît cu Mistricean frate,
 Mai bine cu şearpe frate ;
 Vin' de-i culege armele,
 Să-i roz eu oscioarele.
 Că nu este vina mea,
 Ci e vina maică-sa,
 Că el cînd a fost mic,
 Şi eu am fost tot mic.
 Mistricean crescui d-un an,
 Şi eu crescui tot d-un an ;
 Mistricean crescui de doi,
 Şi eu crescui tot de doi ;
 Mistricean crescui de trei,
 Şi eu crescui tot de trei . . .
 Şi crescui pîn' la zece,
 Şi din zece nu mai trece.
 D-oi sta şi m-oi mînia,

Pe el că l-oi arunca
Cît dai cu zburătura,
Pe tine de te-oi lua,
De ți-o merge pomina !
Dacă este vorba-așa,
Eu atîta te-aș ruga,
A-i culege armele
Și-i taie curelele,
Ca să-i roz oscioarele.
Voinicelul asculta,
Dar înainte pleca.
Foicică siminoc,
Merse cît un jap de loc
Și-i arse trupșorelu-n foc,
N-avea mamă și nici tată,
Parcă era născut din piatră ;
N-avea frați, n-avea surori,
Parcă era născut din flori.
Calul din mers că-și oprea
Și din gură că-mi grăia :
— Oi dobîndi frățior,
Ca să am în lume-un dor !
După cal descălica,
Calul d-o tufă lega,
Săbioara ș-o scotea,
La mischie o dragea
Și la unghie o-ncerca,
Vedea bine că prindea,
Corajii și le lua
Și spre Șearpe că mergea.
Cînd la Șearpe ajungea,
Sta Șearpele și-i zicea :
— Bre, voinice dumneata,
Pe mine cînd m-oi tăia,
Pe Mistricean l-oi scăpa ;
Geaba, neică, și surda,

Foițiică bob năut,
Că de supt ce eu l-am supt,
Ce-i în mine-a putrezit,
Tot nu e bun de nimic !
Voinicul dac-auzea,
De curele s-apuca,
Tăia una, tăia două,
Curelele pînă-n nouă.
Arme jos că îngrămădea,
Môvilă mare făcea,
Șearpelui bine-i părea.
Dar voinicul sta, zicea :
— A, bre, Șearpe dumneata,
Ia umflă-ți tu gușile,
Să-i culeg eu armele,
Ca să-i rozi tu oasele,
Să-și tragă păcatele !
Așa, Șearpele credea,
Că arme jos că vedea,
Gușile că le umfla,
Iar Șearpele tot grăia :
— Măi voinice, dumneata,
Tu pă mine de m-oi tăia,
Din mîna mea n-oi scăpa.
Cînd cu otravă oi da,
Pămîntu l-oi aprindea,
Tot ți-oi pierde viața !
Șearpele să opintea,
Gușile că le umfla,
Ochii i să turbura,
Cu gura căscată sta,
De mi te prindea groaza !
Dar voinicul ce făcea ?
Unde bine că-i venea,
Paloșul că-l îndrepta
La-ncheietura gurii lui,

La puterea Șearpelui.
Trase-o dată haiducește
Și țipă iortomănește.
Până-n coadă-l despica,
Două scînduri îl făcea.
Pe Mistricean că-l lua,
Fuga la cal cu el da
Și mi-l arunca pe șea,
Și-l mai lega c-o curea,
Ca să nu dea de belea.
Dar Șearpele ce-mi făcea ?
Așa tăiat cum s-afla,
Slava cerului sărea.
Unde-cu coada bătea,
Toți tufanii dărîma.
Venin din coadă-i pica,
Braniștea c-o aprindea,
El ca pîrjolul mergea,
Pustia p-unde mergea.
Dar voinicul ce-mi făcea ?
Ocoala p-unde știa,
De focșor așa scăpa,
În valea mare că trăgea,
La o tîrlă se ducea,
Trei turme de oi mulgea,
Caprele de-a bașca.
Trei lei de parale da
Și la puț că să ducea
Și-n sghebuleț că-l punea
Și cu lapte mi-l scălda
Pînă carnea i-o nălbea,
Păcură din el curgea !
De ce nu-și căta treaba ?
Lapte de capră lua,
Pe unde cu lapte da,
Carnea bucăți că cădea,

Osul alb că rămînea,
 Oasele și vinele,
 De-și trăgea păcatele.
 Sui soarele la prînz,
 Trăgea moarte cu mult plîns ;
 Veni soarele la amiază,
 Trăgea moarte cu necaz ;
 Iar cînd fu pe la chindie,
 Trăgea moarte cu mînie.
 Soarele mi-a scăpătat,
 Mistricean a răposat.
 Voinicul că îl plîngea
 Și din gură tot zicea !
 — Dobindisem frățior,
 Vezi, cu milă și cu dor,
 N-avusei parte de el !
 Cu paloșul că săpa,
 Groapă mare de-i făcea,
 Alături cu cumpăna,
 Ca să-i meargă pomina.
 Sipică că aduna,
 Tron de sipică-ngrădea,
 Între flori că-l așeza,
 La cumpănă-l îngropa,
 Să se ducă pomina.

Păsculescu, pp. 170—174 ;
 inf. *Lucan Candol*
 (Celei—Corabia—Oltenia).

SCORPIA

Foaie verde trei foi late,
 Departe, vere, departe,
 Dar nici tomn-așa departe,
 Pe cîmpul Talimului
 Și p-al Rusalimului,

În inima cîmpului,
Unde-i floarea finului
Și-i e sete murgului
De-i e păs voinicului...
La puțul porumbului,
Între furcă și-ntre puț
Zace-un tinerel voinic,
Cu capul la răsărit,
Cu picioarele la vînt ;
Ficații i-au putrezit,
Rinichii i-au mucezit.
Că zace pe paie ude,
Zace voinic, nu s-aude...
Dar voinicul ce-mi făcea ?
El doparte se uita
Pe cel drum cam vechiuleț,
Vechiuleț și de demult,
Cu troscot verde-nvelit,
Cu negar-acoperit,
Și el, vere, că-mi vedea,
Tare-mi vine, tare-mi, dragă,
Trei coconi,
Feciori de domn,
Și-s îmbrăcați ca un domn,
Dar nu au minte de om !
Ei pe lîngă puț treceau,
Și la puț nu se-abăteau,
Dar voinicul le zicea :
— Trei coconi,
Feciori de domn,
Din oaste mare-ați scăpat,
Pe la cest puț nu mi-ați dat.
Că și eu am fost ca voi,
Din oaste mare-am scăpat,
Pe la cest puț că mi-am dat,
Că de ghizduri mi-am legat,

Și calul s-a scuturat,
Desagii-n puț mi-au picat ;
Desagii
Cu galbenii,
Ghiozdanul cu cărțile,
Cu toate ristoavele,
C-alea-mi sînt averile,
Să-mi scot datoriile.
Cine, vere, s-o afla
Și-n puț, frate, d-o intra,
Toți galbenii să și-i ia,
Dar ghiozdanul să mi-l dea ;
Ghiozdanul cu cărțile,
Cu toate ristoavele,
Să-mi scot datoriile.
Al mai mare
Minte n-are,
Cînd așa că-mi auzea,
La frații lui că venea
Și din gură le zicea :
— Fraților, ascultați încoa',
Așa mult n-am trepădat,
Peste bun cîștig am dat !
Al mai mare ce-mi făcea ?
De haine se dezbrăca
Și-n găleată s-așeza,
Drumu-n puț, frate, că-și da,
Și Scorpia l-înghițea
Nevătămat, cum era !
Din trei, doi că rămînea.
Mijlociul ce făcea ?
La voinicel se ducea
Și din gură-așa-i zicea :
— Măi voinice,-ascultă-ncoa',
Frate-meu, de nu mai vine,
Ori în puț că s-a-necat ?

Sau cineva l-a mîncat ?
Dar voinicu-aşa-i zicea :
— Nici în puţ nu s-a-necat,
Nimenia nu l-a mîncat.
El peste desagi a dat
Şi desagii mei
Sînt grei,
Nu poate ieşi cu ei !
Mijlociu-aşa-auzea,
De haine se dezbrăca
Şi-n găleată s-aşeza,
Drumu-n puţ, frate, că-şi da,
Şi Scorpia l-înghiţea
Nevătămat, cum era !
Din trei, unu rămînea.
Şi rămînea ăl mai mic,
Că e mititel de chip,
Dar e spornic la cuvînt.
Aştepta
Cît aştepta,
Fraţii lui nu mai ieşea.
La voinicel se ducea
Şi din gură-aşa-i zicea :
— Măi voinice,-ascultă-ncoa',
Fraţii mei, de nu mai vin,
Ori în puţ s-au înecat,
Sau cineva i-a mîncat,
Singurel că m-ai lăsat !
Dar voinicul ce-i zicea ?
— Nici în puţ nu s-a-necat,
Nimenia nu i-a mîncat,
Peste bun cîştig au dat
Şi-mi numără, socoteşte,
Parte ție nu-ți găseşte,
Pe tine te oropseşte,
Sileşte

De mi-ți sosește !
Băiatul, cînd mi-auzea,
Foarte rău se necăjea,
Fuga la puț că mi-și da.
De necăjit ce era,
Nici haine nu lepăda
Și pe ghizduri se suia,
Găleata cu stînga-o lua,
Cruce la piept că-și făcea ;
Într-o parte se uita,
Și el, vere, că-mi vedea
Tot pe Mircea ciobănaș,
Fața lui, bulgăr de caș,
Cu cămașa ca tina,
Cu pielea ca hîrtia,
C-o căciulă necroită,
Din șapte hîrșii făcută,
C-o măciucă nestrujită,
Cu lancea la suptioară,
Cu cîrligul la spinare,
Și venea în fuga mare
Și striga-n gurița tare :
— Ia stai, vere, nu intra,
Că-n puț este Scorpia,
Afară, Samodia,
De cinci ani mă bat cu ea !
Că și noi am fost nouă frați,
Pe cîtenouă ne-a tras.
Ia stai să sosesc și eu,
C-o vrea bunul Dumnezeu
Ca s-o batem amîndoi !
Și Mircea s-apropia,
Dar voinicul ce-mi făcea,
Care bolnav că-mi era ?
D-un șarpe mare se făcea
Și pe furcă se suia,

Pe giuminare se lăsa ;
Dalei, Mircea ce făcea ?
Măciuchița-o repezea
Drept în țeasta capului,
Unde-i pasă șarpelui.
Și șarpele ce-mi făcea ?
Și-n puț, frate, se lăsa,
Toț la mă-sa, Scorpia,
Și din gură-așa-i spunea :
— Aoleo, măicuța mea,
Ne-a sosit, zău, pieirea :
Savai, Mircea ciobănaș,
Fața lui, bulgăr de caș,
Cu cămașa ca tina,
Cu pielea ca hîrtia,
C-o măciucă nestrujită,
C-o căciulă necroită,
Din șapte hîrșii făcută,
Cu lancea la suptioară,
Cu cîrligul la spinare,
Ne-a prăpădit, frățioare !
Și Scorpia mi-auzea,
Apa-n puț borborosea,
Ghizdurile-n sus sălta
De necăjită ce era...
Dalei, Mircea ce făcea ?
Paloș din teacă scotea
Și pe mischiu mi-l trăgea
Și pe ghizduri l-așeza,
Cu băiatul că-mi vorbea :
— Ține, vere, tu de vîrf,
Că țiiu și eu de mănunchi.
Că dac-o ieși Scorpia,
Multă lume o mînca,
Și noi, frate, n-om scăpa !
Dar Scorpia ce-mi făcea ?

De necăjită ce era,
Drept în sus că s-azvîrlea,
Cu gura proţap ieşea
Ca să cuprinză lumea
Şi s-apuce pe Mircea,
Pe el necaz că-mi avea...
Şi prin paloş că trecea,
Pîn' la coadă se spărgea
Şi doi frăţiori ieşeau
Nevătămaţi, cum erau :
— Uite-o, bat-o mamă-sa,
Ne-nghiţise Scorpia,
Şi deseară ne mînca !
Dalei, Mircea ce făcea ?
După el, vere, mi-i lua
Şi la stîină mi-i ducea,
În lapte dulce-i îmbăia,
Voinici că dezotrăvea,
Fraţi de cruce se prindea,
Precum este şi-acuma,
Boieri, să se pomenească
Aci,-n sat, la dumneavoastră !...

Vechi cîntece de viteji, pp. 58—61 ;
inf. C. Voicu
(Bogaţi—Găieşti—Argeş),
14.VI.1939.

AI TREI FRAȚI CU NOUA ZMEI

Foaie verde usturoi,
Usturoi
În patru foi,
Ce război
În sat la noi ?
Ce gilceavă

'N cea dumbravă ?
Dar gîlceava cine-o face ?
Ai trei frați cu nouă zmei
Pentr-o sor' care-o au ei :
Pentru sori-sa Gafta,
Frumoasă ca icoana,
Dreaptă ca lumînarea.
Și zmeii-au vrut ca s-o ia,
Frații ei nu vor s-o dea
Ca să le spurce legea...
Strigă fratele cel mare,
Căci e mare,
Minte n-are,
Căci purta haine de domn
Și minte n-avea de om,
Către frații săi cei mici :
— Aleleică, frații mei,
Hai să dăm pe sori-mea,
Pe soră-mea Găftița,
Să ducă zmeii cu ea,
Ca să ne lungim viața !
Că ei, vezi, că-s nouă zmei
Și noi sîntem numai trei
Și-om pieri ca vai de noi !
Strigă fratele cel mic,
Căci e mic
Și mai voinic,
Tot slujind pe ispravnic,
Multă minte-a dobîndit,
'Aferim, ce mai voinic :
— O dată cu viața mea
Eu n-oi da pe soră-mea,
Pe soră-mea Găftița,
Să ducă zmeii cu ea
Ca să ne spurce legea !
Foaie verde usturoi,

Și puse sorocul joi,
Și ieșiră la război,
Și cu zmeii se lua
Zi de vară
Pînă-n seară,
O dată se opintea,
Paloș din teacă scotea
Și frumos mi-l azvîrlea,
Și trei zmei că mi-și tăia !
Tăie trei, rămase șase.
Iar strigă fratele mare,
Căci e mare,
Minte n-are,
Căci purta haine de domn
Și minte n-avea de om :
— Hai să dăm pe soră-mea,
Pe soră-mea Găftița,
Să ducă zmeii cu ea,
Ca să ne lungim viața !
Iar strigă fratele-ăl mic,
Căci e mic
Și mai voinic
Tot slujind pe ispravnic,
Multă minte-a dobîndit,
Aferim, ce mai voinic :
— O dată cu viața mea
Eu n-oi da pe soră-mea,
Pe soră-mea Găftița,
Să ducă zmeii cu ea
Ca să ne spurce legea !
Foaie verde usturoi,
Și puse sorocul joi
Și ieșiră la război.
Și cu zmeii se lua
Zi de vară
Pînă-n seară,

Făr' de pic de nădușeală...
O dată se opintea,
Paloș din teacă scotea
Și-așa bine l-azvîrlea,
Tăie trei,
Rămase trei.
Iar strigă fratele-ăl mare,
Căci e mare,
Minte n-are,
Căci purta haine de domn
Și minte n-avea de om,
Către frații lui cei mici :
— Hai să dăm pe soră-mea,
Pe soră-mea Găftița !
Iar strigă fratele-ăl mic :
— O dată cu viața mea
Eu n-oi da pe soră-mea,
Pe soră-mea Găftița,
Să ducă zmeii cu ea
Ca să ne spurce legea !
Foaie verde usturoi,
Și puse sorocul joi
Și ieșiră la război.
Și cu zmeii se lua
Zi de vară
Pînă-n seară,
Făr' de pic de nădușeală.
Paloș din teacă scotea
Și-așa bine-l azvîrlea
Și doi zmei că mi-și tăia.
Tăie doi, rămase unu.
Iar strigă fratele-ăl mare,
Căci e mare,
Minte n-are,
Căci purta haine de domn
Și minte n-avea de om :

— Hai să dăm pe soră-mea,
Pe soră-mea Găftița,
Să ducă zmeul cu ea,
Ca să ne lungim viața !
Iar strigă fratele-ăl mic :
— O dată cu viața mea
Eu n-oi da pe soră-mea !
Și iar verde usturoi,
Și fuse sorocul joi
Și ieșiră la război.
Amîndoi că se luau
Zi de vară
Pînă-n seară,
Fără pic de nădușeală...
Fratele ăl mic striga :
— Aleleică, frații mei,
Săriți, frați,
De-mi ajutați !
Mîinile mi s-a-ncordat,
Ochii mi s-au tulburat
De bălele zmeilor,
De limbile șerpilor,
Șerpilor,
Procleților !
Aduceți pe soră-mea,
Pe soră-mea Găftița.
Scoată capul pe fereastră
Și zmeul ca să mi-o vază,
Leșin la inimă-i cază !
Pe soru-sa o-aduceau,
Și zmeul că mi-o vedea,
Leșin la inimă-i da
Și zmeul că se-nmuia...

Dar fratele ce-mi făcea ?
Paloșul că mi-l scotea,
Cap de trup că-i depărta
Și de zmei se curăța...

Vechi cîntece de viteji, pp. 48—51 ;
inf. C. Lăcătuș
(Ghimpați—Drăgănești-Vlașca —
București), 31.VIII.1935.

DAMEAN ȘI SILA

La lacul cu lapte dulce,
Unde pe toți doru-i duce,
Cu țarmuri de pită albă,
Unde ciutele s-adapă
Și-ncă zînele se scaldă,
Propoartă-se,
Umblă-se
Micul Dălea-Dămean,
Prunc de doisprezece ani,
Trage-și murgul după el,
Murg frumos și subțirel.
Coada-atinge șovar verde,
Ce pe lume nu se vede.
Ochii negri-și arunca,
Lung în zare se uita
Pe cel drumșor părăsit,
Cu iarbă învăluit,
Cu năgară-acoperit.
Ce vedea
Nu îi plăcea,
O trăsură-n două roate
Vine pe drum din cît poate.
Cine-n trăsură se cară ?
Cară-mi-se, Doamne, cară

Sîla-Silmandiului,
Sîlnica voinicului,
Care taie-n drumul mare,
Judecată nu mai are.
Ea la Dălea ajungea,
Bună ziua că îi da
Și din gură-l dosădea :
— Ei, tu, Dăleo-Dămean,
Prunc de doisprezece ani,
Cine pe tin' te-a adus
Și în calea mea te-a pus,
De îmi calci livezile
Și-mi trîntești rogoazele
Și-mi tulburi izvoarele ?
Vino-ncoace la război,
Să ne lovim amîndoi,
Tu ești mic, iar eu sînt mare,
Să vedem care-i mai tare.
Iar pruncul Dălea-Dămean,
Măcar de doisprece ani,
Tare mîndru și viclean,
Din gură așa-i zicea :
— Auzi, Sîlă, maică Sîlă,
Ce m-aș ruga eu de tine
Să faci bine pentru mine,
Mai mult pentru Dumnezeu,
Să asculți ce-oi zice eu.
De bătut să nu ne batem,
Ci mai bine să ne-ntrecem
De la roșul răsărit
Păn' la negrul asfințit.
Care pe care ne-om ajunge,
Celuia să-i facem cruce,
Cruce pe cap să-l zdrobească,
Viața-i să se sfîrșească.
Iară Sîla-l asculta

Și-ncepea fuga a da
Cu cocia ce avea,
Cocie în două roate,
Din trup de om erau toate ;
Buciumile roților,
Grumazii voinicilor ;
Iar spițele roatelor,
Minile voinicilor ;
Și năplatul roatelor,
Tălpile voinicilor ;
Dar în loc de mădulare,
Degețele cu inele ;
Dară frîul de la cai,
Cosițe de fete mari...
Și calul Dălei-Dămean,
Prunc de doisprezece ani,
Avea șeauă, și-avea frîu
Chiar din o falcă de zmeu ;
Frîul e din nopîrcele
Oacheșe și frumusele,
Tot din gură încheștate
Și din coadă înnodate,
Cum mai negre și ciudate.
Tot fugeau cît îmi fugeau,
Până bine înnoptau,
Dălea-nainte era,
Iară Sîla se silea,
Să-l ajungă nu putea.
Ea deodată în loc sta,
După Dălea se uita,
Apoi mîna-n sîn băga
Și o funie scotea,
O dată mi-o învîrtea.
Atunci, Doamne, ce-mi sosea ?
Vro doisprece pui de zmei,
Care-s iuți precum îi vrei ;

Mai o dată o-nvîrtea,
La trăsură îi prindea,
Și pe ei că se răsta
Și fugă mare ea da,
De loc pe Dăle-ajungea,
Bun ajunsul că îi da
Și din gură-așa striga :
— Ei, tu, Dăleo-Dămean,
Prunc de doisprezece ani,
'Tinde-ți capul să ți-l tai,
Că așa tu îmi grăiai
Cînd noi doi ne-am rămășat,
Să nu-ți fie cu bănat !
Dar pruncul Dălea-Dămean,
Măcar de doisprece ani,
El din gură-așa zicea :
— Ei, tu, Silă, maică Silă,
Ce m-aș ruga eu de tine
Să faci bine pentru mine,
Mai mult pentru Dumnezeu
Să ascuți ce-oi zice eu :
Nu mă tăia-n drumul mare,
Să se mire oamenii,
Să mă calce carele,
Să mă mînce fiarele,
Să mă ardă soarele.
Ci hai la curțile tale,
'Acolo pe min' mă taie,
Mai bin' decît oamenii,
Să mă știe lemnele,
Lemnele și pietrile ;
Decît țara și lumea,
Să mă știe pădurea !
Și Sila îl asculta,
Înapoi se întorcea
Și acasă ajungea

Dimpreună cu Dălea,
Care așa îi grăia :
— Auzi, Sîlă, maică Sîlă,
Ascultă-mă, fie-ți milă,
În chilie să te bagi
Și tu bine să te-mbraci,
Cu cercei
Măzărăței,
Lăsăței,
Pe zulfiori
Gălbiniori,
Te chitește mai o dată,
Cum ai fost, tu, Sîlă, fată,
Pe fereastră 'tinde-ți capul,
Să te văd și eu, săracul,
Și-apoi vină, mă zdrobește,
Viața mea o sfîrșește.
Sîla, cînd îl auzea,
Bucuroasă-l asculta,
Că gîndea că e așa ;
În chilie se băga
Și-ncepea de se chitea,
Cu cercei
Măzărăței,
Lăsăței,
Pe zulfiori
Gălbiniori,
Se mai chitea ea o dată,
Așa precum a fost fată,
Pe fereastră se punea
Și la Dămean căuta,
Iară el, Dălea-Dămean,
Măcar de doisprece ani,
Sub fereastră se trăgea,
Cam pe furiș,
Cam mulcomiș,

Mina la briu își puneă,
 Buzduganul își trăgea,
 O dată îl răsucea,
 Ochii Silei îi fura
 Și în Sila iute da,
 Așa tare o lovea,
 Încît Sila jos cădea.
 El tot da și-o omora,
 Ochii negri îi scotea,
 La șeaua sa îi puneă,
 Chiar și noaptea strălucea,
 Parcă stele-ar lumina.
 Așadar, Dălea-Dămean,
 Copil mic, dară viclean,
 A scăpat viața sa
 Și-a omorît pe Sila.
 Și fiți voi cu voie bună,
 De la mine cu-o minciună,
 O minciună lăutărească
 De-o poveste bătrînească !...

Corcea, pp. 27—33 ;
 inf. Vichentie Micu
 (Coștei—Banatul Sîrbesc).

ANTOFIȚA AL LUI VIOARA

Foaie verde sălcioară,
 În oraș în Slătioară,
 La casele lui Vioară,
 Lui Vioară vătaf mare,
 Frumoasă masă mi-e ntinsă,
 De mari boieri mi-e cuprinsă.
 Dar la masă cine-mi șeade ?
 Cei cincizeci de năvodari,

Patruzezi de lopătari,
Tot feciori de boieri mari.
Dar la masă ce-mi mînca ?
Numai cegă și postrungă
Și galbenă caracudă,
C-am auzit pînă bătrîni
C-ala-i pește mai bun ;
Și cosăcel din saramură,
Face-un chef de băutură...
Toți mi-și bea, se-nveselea,
De nimenea nu gîndea.
Cu pahar cin' le lumea ?
Antofiță al lui Vioară,
El nici nu bea, nici nu mînca,
Numai cu ochii se uita ;
Și el, frate, că-mi ședea
Cu coate dalbe pe masă,
Cu palmele pe obraze.
Cine seama că-i lua ?
Numai Vioară cel bătrîn,
Cu bărbuța pîn' la briu,
Barba-i bate brațele,
Genele, sprîncenele,
Și chica, călcîiele.
El în picere-mi sărea,
Ochii-n roată că-și făcea,
Peste masă-i arunca,
Pe Antofiță că-l vedea
Și din gură că-i zicea :
— Antofiță, fiul taichii,
Ce stai tu trist și mîhnit ?
Nici nu bei, nici nu mănînci,
Numai cu ochii te uiți ?
Ori din chilciug ai sfîrșit,
Ori stăpîn te-a oropsit,
Ori murgu ți-a-mbătrînit,

Ori vremea că ți-a venit,
 Vremea de căsătorit,
 Și de-nsurătoare,
 Și de căsătoreală ?
 Antofiță ce-mi zicea ?
 — Bine, taică dumneata,
 De stătuși de mă-ntrebași,
 Cu cuvinte spune-ți-aș.
 Să-mi pui mîinile în piept,
 Să-ți dau cuvîntul cel drept :
 Nici dechelciug n-am sfîrșit,
 Nici haine n-am ponosit,
 Nici murgu n-a-mbătrînit ;
 Mie vremea mi-a venit,
 Frate, de căsătorit,
 Și de-nsurătoare,
 Și de căsătoreală.
 Nu aseară, alalteri seară
 Logodna că mi-ai băut-o .
 Cu fața lui domn Știrbei.
 Fata, taică, a auzit
 Că sînt fecior de boier mare,
 Tot vâtaf de năvodari.
 Și ea, taică, mi-a trimes
 Carte albă, slovă neagră,
 Ca să-i aduc
 Știucile
 Ca vacile,
 Morunii
 Ca biolii,
 Să-i aduc ca oile.
 Cu carnea nunta s-o nuntesc,
 Cu oase casa s-o zidesc,
 Cu coastele s-o-nlănțuiesc,
 Cu solzii s-o șindrilesc,

Cu sînge s-o zugrăvesc,
Taică, să te pomenesc !
Tată-său cînd auzea,
Lui din gură că-i striga :
— Antofiță, fiul taichii,
Eu, taică, am îmbătrînit,
Toate apele-am vînat
Și le-am turburat,
Așa pește n-am aflat.
Decît, taică,-am auzit,
Dar de văzut n-am văzut,
În Vidros, apă spurcată
Și de pește lăudată,
Cine intră nu mai scapă.
Vidrosu e apă-adîncă,
Pe cine-l prinde-l mănîncă.
Că Vidrosu e de-adînc,
Cît în cer pînă-n pămînt !
Antofiță, dacă auzea,
Drept în picere sărea,
El mai viteaz se făcea,
Mîna pe pahar punea,
Toate paharele umplea,
La toți năvodarii da ;
Rînd paharu tat-său îl lua,
Cu vin că-l jumătătea,
Cu spirt că-l îplinea,
Da lui taică-său de bea.
Cum mi-și bea, cum se-mbăta.
Covor verde așternea,
Cu băsmăluța-l învălea.
La năvodari se ducea,
Cîte un pahar de vin le da
Și din gură le striga :
— Ce stați, măre, de priviți ?
Descurcați năvoadele,

Așezați matilele
Și-ngreuiți plutile !
Antofiță ce-mi făcea ?
Pe năvodari că-i lua,
Toate apele-mi vîna :
Gîrlele cu gîștele,
Bălțile cu rațele.
Ce fel de pește-mi prindea ?
Să vezi, pește de-l mărunt,
Nisipul de pe pămînt,
De care boierii nu mînc.
Dar Antofiță ce-mi făcea ?
Dacă pește nu-mi prindea
Cum îi cerea inima,
Năvodarii că-i lua,
La cîrciumă că-i aducea ;
Vin cu vadra le scotea,
Năvodarii de-i îmbăta.
Și pe toți că mi-i lua,
La Vidrosu se ducea,
La Vidrosu c-ajungea.
D-un steajăr mare-mi bătea,
Năvoadele-mi așeza,
Năvoadele, vasele
Și toate matilele.
Trase-o toană, trase două,
Trase, boieri, pînă-n nouă.
Ce fel de pește-mi prindea ?
El nimica nu-mi prindea
Decît puiul Vidrii,
În fundul matiții.
Afar', frate, că-l scotea,
Un foculeț că-mi clădea,
Pe puiu Vidrii îl lega,
Cu ochii la foc îl pripea,
Mi-l bătea, mi-l canunea,

Începea d-a chiriiă.
Vidra bătrînă auzea,
Fața apii fluștura,
În toate părțile se uita,
Pe nimenea nu vedea ;
P-Antofiță că-l vedea,
Cu puiu-n mînă mi-erea,
Din guriță că striga :
— Antofiță, dumneata,
Ce-mi bați puiu și-l căznești,
Tot de pește-l suduiești ?
Dă-mi tu drumu puiului,
Puiului, puicului,
Că mi-e puiu mititel,
Mititel și crudicel,
Nu știe seama peștelui,
Morunceala morunilor,
Tăvălitura știucilor,
Că eu, frate, ți-oi aduce
Știucile
Ca vacile,
Morunii
Ca biolii,
Să-i aduc ca oile.
Ți-oi îndestula inima,
Ți-oi face toată treaba !
Antofiță c-auzea,
Prost de minte că-mi erea,
Drumul puiului că-i da ;
Că dacă drumul puiului nu-i da,
Vidra tot peștele lui că-i scotea.
Ea dacă puiu îl vedea,
În fundu apei îl ducea.
Atunci Vidra ce-mi făcea ?
La moruni fuga că da,
Tot de coadă că-i mușca,

La năvoade că-i ducea.
Pe la știuci că se vîra,
De spinare le mușca
Și-n năvoade le-arunca.
Ea, frate, se mai gîndea,
Aminte d-un morun și-aducea
Și la el că se ducea.
Jumate spinarea-i mînca,
El nu se mai deștepta...
Dacă vedea și vedea,
De gușă că-l apuca,
Iar morunu că pleca,
Înspre năvod îl îndrepta.
În năvod el că intra,
Năvodu la pămînt băga.
Dară Vidra ce-mi făcea ?
În fața apei că ieșea,
P-Antofiță că-l vestea.
Antofiță ce-mi făcea ?
La năvodari se răstea,
Cîte-o palmă le trăgea,
Năvodarii se năcăjea,
La cîrme se așeza.
Trăgeau o toană, trăgeau două,
Trăgeau, boieri, pînă-n nouă,
Nici de pămînt nu-l urmea,
Așa de greu ce era !
Iar Vidra se necăjea,
Pîn năvoade că intra,
Peștele că-l răscolea,
Peștii din coadă bătea,
Mare talaz că-mi scotea :
Venea Vidrosu îngăibărat,
Cu nisip amestecat,
Toți năvodarii i-a-necat,
Numai Antofiță-a scăpat.

Dar cum hoțu că scăpa ?
Rață-de-baltă-mi era,
Știa 'oțu d-a-nota.
El înot că se lăsa,
Ochii pe Vidros arunca,
D-o salcie că năzărea,
O salcie cu mustăți pe apă,
Pe Vidros mi-e cocoșată.
Cînd de salcie s-apropia,
Vidra-nainte-i ieșea,
Coada bici că și-o făcea,
Peste ochi că mi-l izbea,
Ochii din cap că-i sărea ;
De salcie s-apuca
Și-n salcie se suia.
Țipa ziua rumânește,
Să vezi, noaptea, tot turcește,
Despre ziuă, letinește...
Nimenea nu-l auzea.
Să vezi, mic de porcăraș,
Porcii, frate, întorcînd,
Din fluieraș doina doinînd,
Glăsulețu-l înțelegea,
Purcaru lui tată-său erea
Și la el că se ducea.
Cînd purcarul că-l vedea,
Din guriță că-i striga :
— Stăpîne dumneata,
Ce-ai căutat p-aicea ?
Unde Antofiță auzea,
Inima-n el că creștea,
Din guriță că striga :
— Măi purcăraș dumneata,
Ia-mă tu d-aicea
Și mă du la casa mea,
Că mare pomană-i avea !

Purcaru că mi-l lua,
Bețișor că-i întindea
Și la tată-său îl ducea.
Unde Vioară-l vedea,
Din guriță că-i striga :
— Antofiță, fiul taichii,
Nu mi-ai ascultat vorba,
Lasă,-ți fie rău, nu așa !
Taică, nu mi-e pentru tine,
Mi-ê pentru cincizeci năvodari,
Tot feciori de boieri mari !
Cocoanele le-ai văduvit,
Copilașii i-ai sărăcit.
Dar-ar Dumnezeu să dea
Și Măiculița Precista,
Tată, să te-nsori
De nouă ori,
Să faci nouă feciori !
Cînd o fi l-al zecilea,
Să-ți faci și de-o cuconiță,
Să-ți dea apă la temniță !
Atunci, taică, nici atunci
Să-mi mai vînezi tu Vidrosu !
Atît tată-său îl blestema,
Otravă-n ciubuc puneă,
Ochii peste cap că da ;
Făcea moarte peste moarte,
Care-n lume nu se poate !

Tocilescu, pp. 49—52 :
inf. Ion Neblea și Dumitru Văleanu
(Roșiori—R.-de-Vede—București).

GRUIA LUI NOVAC ȘI ZÎNA

Plecat-a, Doamne, plecat,
Săvai, bătrînul Novac,
Cu Gruia dezmiardat,
În oraș, în Țărigrad.
Tot mergeau, cît îmi mergeau,
Într-un codru apucau.
Lui Novac i se ura
Și din gură-așa striga :
— Cîntă, Gruio,-un cînticel,
Să trecem codru cu el !
Gruia atunci răspundea :
— Ba eu, taică, n-oi cînta,
Că dacă eu oi cînta,
Toți munții s-or legăna,
Lemnele s-or scutura,
Multă frunză va pica ;
Și știi, taică, sau nu știi,
Că de-atunci nu-i așa mult,
C-o nevastă am avut.
Pe nume cum o chema ?
Săvai, zîna Magdalina,
Și pe ea eu am lăsat,
Iar ea tare s-a jurat,
Pe mine cînd m-o afla,
De loc mă va săgeta.
Novac, dacă auzea,
Cătră Gruia-așa zicea :
— Cîntă, Gruio, nu te teme,
Că ce gode, Gruî',-o fi,
Toate eu le-oi sprijoni !
Gruia tot se cam trecea,
Și Novac să cam vrîsnea,
Gruia-ncepe a cînta,
Munții că se legănau,

Lemnele se scuturau,
Multă frunză îmi pica.
Zîna-adormită era,
Și, cum frunza îmi pica,
Toată umbra se strica,
Soarele că o ardea,
Și ea, zău, se pomenea.
Cînd bine se pomenea,
Glasul Gruii auzea
Și de loc îl cunoștea.
După Gruia îmi curea,
Unde, Doamne,-l ajungea,
Binișor îl săgeta,
Gruia mort jos îmi cădea.
Novac-nainte mergea,
Tot mergea și asculta,
Dar Gruia nu mai cînta,
Și din gură-așa striga :
— Cîntă, Gruio, nu te teme,
Că ce gode, Gruî',-o fi,
Toate eu le-oi sprijoni !
Dar Gruia nu îmi răspunde,
Că nu mai are de unde...
Novac-napoi se-ntorcea
Și din gură-așa zicea :
— Scoală, Gruio, nu te face !
Dară Gruia tot îmi tace.
Apoi la el se uita
Și din gură cuvînta :
— Uite, bată-l mumă-sa,
Zisei Gruia că se face,
Dară Gruia-i mort, și pace !
În toate părțile să uita,
Pe nime nu îmi vedea,
Bine socoată-și făcea,
Mîna-n buzunar băga

Și din el că îmi scotea
Un mic de amănărel
Și o arșă ieșculiță ;
O dată îm' scăpăra,
Pojar codrului că-i da
De trei părți
Cu lemne verzi,
Și de-o parte
Cu uscate ;
Foc mare mi se făcea,
Zîna sus că îmi zbură
Și Novac că se puncea,
Arcul bine îndrepta,
Pe zîna o săgeta,
O aripă îi frîngea,
Zîna jos că îmi cădea ;
Curea Novac ș-o prindea,
Și de mîna o lua,
Și la Gruia o ducea,
Și din gură-așa striga :
— Ei, tu, zîna, mîndră zîna,
Mîndră fie mumă-ta,
Tu pe Gruia să-l învii,
Că dacă nu li-i învia,
De carne te-oi curăța
Și în foc te-oi arunca !
Zîna așa îi zicea :
— Eu pe Gruia-aș învia,
Dar tu pe min' mi-i tăia !
Novac iar așa-i striga :
— Învie pe Gruia-al meu,
Că nu te-oi mai tăia eu !
Zîna iarăși răspundea :
— Atunci pe Gruia-oi învia,
Dacă tu te vei jura
Că pe min' nu mi-i tăia.

Novac de loc se pune
Și tare mi se jura
Pe cuțit și pe băltac,
Și pe dulce săbioară,
C-aia-i moarte mai ușoară.
Dacă Novac se jura,
Zîna așa îi zicea :
— Taie-mi degețelul mic,
Cu inelușul de-argint !
Novac degețelul tăia,
Iară zîna se pune,
O cîrpă o întindea,
La Gruia că se ducea,
Pe urechii îi sufla,
Sărea Gruia cît coala,
Pe la ochii se freca
Și din gură-așa striga :
— Uită, bată-l mumă-sa,
Ca mai greu am adormit,
Cîntecul nu mi-am sfîrșit !
Dar Novac așa-i striga :
— Fire-ai neichii adormit
Până-i lumea și pămînt,
Că zîna te-a săgetat
Și tu mort jos ai picat.
Apoi pe zîna-o prindea
Și de mîină o lua,
Și la Gruia o ducea,
Și din gură-așa zicea :
— Fă, Gruio, ce ție-ți place,
Că eu nimic nu-i pot face,
Că eu tare m-am jurat
Pe cuțit și pe băltac
Și pe luce săbioară,
C-aia-i moarte mai ușoară ;
Tu, Gruio, nu te-ai jurat,

Tie nu ț-o fi păcat !
Gruia, cum îmi auzea,
La zîna se slobozea
Și de mîină o prindea,
Săbioară îmi trăgea,
De carne o curătea
Și în foc o arunca,
Frumușel că o ardea,
În cenușă-o prefăcea
Și în vînt o spulbera...
Pentru să se pomenească
La boieri ca dumneavoastră
De povestea novăcească !

Corcea, pp. 125—130 ;
inf. Vichentie Micu
(Coștei—Banatul Sîrbesc).

GRUIA COPILUL

Colo jos la scăpărat,
La ciordacul lui Novac,
Este-un cort mare rotat.
Dar sub cort ce mi-și era ?
O măsuță mitutea,
De nouă stinjeni de lungă
Și de șapte palme-n dungă,
O masă frumos întinsă,
Cu albe făclii aprinsă.
Dar la masă cine-mi șeade ?
Tot bătrînul de Novac,
Tot desculț și dezmațat,
Numai cu gugimanu-n cap ;
Fața-i albă ca hîrtia,
Iară barba-i ca colia ;
Cu trei noduri la mustețe,

Și cu șapte crețe !
Lîngă el cine-mi ședea ?
Vro cincizeci de Novăcești,
Vro cincizeci de veri primari,
Vro cincizeci de nepoței
Și cincizeci d-ăi mărunței.
Toți beau și să ospătau
Și voie bună-și făceau,
Numai Gruia lui Novac
Nici nu bea, nici nu mîncă,
Nici voie bună n-avea.
Novac din gură-mi grăia :
— Gruio, Gruio, puiul meu,
Măi copile, dragul meu,
De ce șezi tu supărat,
Nebătut și nemîncat ?
Gruia din gură-mi grăia :
— D-oi tu, tăicuță Novace
Voie bună cum mi-oi face,
Că văd vrîstniceii mei
Că sînt toți înșurăței,
Cu copiii cît și ei.
Însoară-mă, taică,-nsoară,
Că barba că mă-mpresoară,
Și mustața
Îmi strică fața ;
Iar de nu mi-i înșura,
Vei păți-o tu așa :
Eu hoț mă voi face
Și nu Ț-oi da pace,
Acas-oi veni,
Pe tine te-oi omorî,
Pe mamă oi văduvi !
Novac, cum îl auzea
Pe Gruia vorbind așa,
Palma zbici că mi-o făcea,

Peste față mi-l lovea
Și sîngele îi pornea,
Tot sînge d-ăl închegat,
Cu măsele mestecat.
Ș-apoi astfel îi grăia :
— Gruită, copil de rînd
Și cu capul cam bolînd,
Tu nu ești de însurat,
Toate fetele te bat
Și nici un război n-ai spart.
Că eu cînd m-am însurat,
Șeapte războaie am spart,
Și buzdugan am avut,
Buzdugan greu de temut,
Buzdugan de nouă pente,
Toată panta nouă măji.
Unde cu buzdugan dam,
Multă vreme că-mi săpam
Pîn' buzduganul afluam,
Și la război cînd plecam,
La dușmani groaznic eram :
Cînd cu buzduganul dam,
O sută pe loc turteam,
Mare rău că le făceam.
Ș-am luat pe mamă-ta,
Să nu crezi cu celaina,
Ci-am luat-o cu sabia !
Și pe tin' te-oi însura
Dacă tu te vei lupta
Cu fata sălbateca
Din cîmpia Nistrului,
Din marginea mărilor ;
Unde Nistrul să cotește,
Acolo fata trăiește,
La o tufă de răchită,
Acolo-i fata-adormită !

Cum Gruia că-mi d-auzea,
 Nici o vorbă nu zicea,
 Tuna-n grajdul măturat,
 Scotea calul înșelat,
 Cu podoabe d-ăle noi,
 Cum îi data la război.
 Și pe el încăleca,
 Și la fată că-mi pleca,
 La tufa de gîrniță,
 La fata sălbatică.
 Cînd la fată ajungea,
 Culcată că o găsea,
 Adurmită, vai de ea.
 Dar mare cît mi-și era ?
 În spate — ca aria
 Și în cap — ca clania,
 Buzele — ca clisele,
 Ochii — ca tănerele,
 Mîinile — ca bîrnele...
 Și Gruia ce mi-și făcea ?
 De pe cal să cobora,
 Cu piciorul mi-o boldea.
 Fata mi să deștepta
 Și în sus că mi-și sărea,
 Pe Gruia îl întreba,
 Și Gruia îi povestea,
 Iar ea, dacă auzea,
 Tot în brațe mi-l lua
 S-așa tare îl strîngea,
 Trei coaste i să rupea,
 S-apoi ea mi-l învîrtea
 Și în nori îl repezea,
 Trei zile pe sus îmi sta ;
 Iar cînd jos că mi-și pica,
 Mai trei zile mort ședea.
 Cînd opt zile să-mplinea,

Și Gruia să deștepta,
Dar pe loc el nu mai sta,
Ci la cal mi să ducea,
Tot plîngînd și suspinînd
Și pe fată blăstămînd.
Dar murgul ce mi-și lucra ?
Foale la pămînt pune
Și Gruia încăleca,
Apoi înapoi privea,
Mai cure fata, o' ba ?
Merge murgul boiestrînd
Și Gruia tot gemînd...
Cînd acasă ajungea,
Novacul din grai grăia :
— Ce atît-ai zăbovit,
Ori cu fata te-ai iubit ?
Eu te-aștept să vini rîzînd
Iară tu îmi vini plîngînd !
Dar Gruia din grai grăia :
— Las-o dracului fata,
Că-mi va mîncea viața !
Cît oi fi și oi trăi,
De-nsurat n-oi mai vorbi !
Iar Novac ce mi-și făcea ?
Milă de Gruia îi era
Și așa că mi-i zicea :
— Bea, Gruio, și te gostește,
Și goștii ți-i omenește,
Că eu-ndată voi pleca,
Capul fetei l-oi tăia !
Și cum astea le zicea,
Calul din grajd și-l scotea
Și pe el să arunca
Și la fată să ducea.
Cînd la fată ajungea,
Adurmită o găsea.

Dar Novac ce mi-și făcea ?
De pe murg să cobora
Și la fată să ducea,
Cu potcoava-n cap îi da
Și din grai așa-i grăia :
— Scoală, fată, nu dormi,
Că nu-i vremea de durmit,
Ci e vreme de lovit !
Și Novac ce mi-și lucra ?
Mîna sub brîu îi băga,
De trei ori o învîrtea
Și de vatră mi-o trîntea,
Oasele îi pîrăia ;
Apoi sabia scotea,
Capul fetei îl tăia,
În sulită îl punea
Și acasă să ducea.
Cînd acasă ajungea,
Pe masă capul punea ;
Iar Gruia cînd îl vedea,
Friguri de moarte-l prindea,
Dar altcum să bucura
Că l-a scăpat Precesta
De fata sălbatica...

C ă t a n ă, pp. 103—114
(Crijma—Caransebeș—Banat).

GRUIA LUI NOVAC

Cine, Doamne, îmi striga
Și poruncă-n țară da,
Din colțu piațului,
Din casa-mpăratului ?
Înălțatul împărat,

Din oraș, din Țărigrad,
El poruncă-n țară da :
Cine-n lume s-o afla
Porunca de-a asculta,
Lu-mpăratu să-i aducă
Ce se vede strălucind
Deasupra lu răsărit,
Și sara, și dimineața,
Și preste toată viața,
Aceluia că i-o da
Din cetate jumătate
Și din blagă-a treia parte...
Altu-n lume nu s-afla
Porunca de-a asculta,
Fără Gruia lui Novac,
Copilul cel dezmiardat.
El la-mpăratu mergea
Și cu el rămas făcea
Să-mplinească-a lui poruncă
Și în grabă să-i aducă
Ce se vede strălucind
Deasupra lu răsărit
Și sara, și dimineața,
Și preste toată viața.
El acasă-atunci mergea
Și în grajd că se ducea
Și pe murguțu-l scotea,
Înșelat, împodobit,
Cam mai bun de călărit.
Și pe el încăleca
Și la covaci se ducea
Și murgul și-l potcovea
Cu potcoavă de argint,
Ce n-am văzut de cînd sînt,
Cu cuie de sîrmă-ntoarsă,

Să prindă bine la coastă,
Și sus drumul mi-l lua,
Cătră răsărit mergea.
De din sus de răsărit
Era un măr mare-nflurit,
Cu vîrfu ajuns la ceri,
Cu poalele jos, la mări.
Dar sub măr cine era ?
Și cine că se vedea ?
Era un Șerpe ca un bălaur
Și o Șerpoane ca un diavul.
Șerpele de mic ce era
Zece lanțe cuprindea,
Iar Șerpoaia-i și mai mare
Și-n lume păreche n-are.
Iar Gruia lui Novac,
Copilul cel dezmiardat,
Cînd acolo ajungea,
Pre murguțul și-l oprea
Și de Șerpe se mira,
Cruce cu mîna-și făcea,
La Dumnezeu se ruga.
Șerpele era-adurmită,
Iar Șerpoaia — pomenită,
Și Șerpoaia mi-i grăia
Cînd pe Gruia mi-l vedea !
— Cine dracu te-o-nvățat
Și la noi de te-o mînat,
Acela capu ți-o mîncat,
Că Șerpele-i adurmit,
Dar, să fie pomenit,
Cu tot cu cal te-ar fi-nghițit.
Dar nici eu nu te-aș lăsa,
Numa eu mi-s a fâta !
Iar Gruia, cînd auzea,
Mîna-n buzunar băga,

Cămgia nouă o scotea,
Ce-i la capăt plumbuiată,
Și-atingea pe murgu-o dată.
Murgu-atuncea îmi sărea,
Șapte otară cu el trecea,
De Șerpe se-ndepărta.
Șerpele se pomenea,
Cătră mumă-sa zicea :
— Măiculiță, maica mea,
Cine-aicea o venit
Și tu nu m-ai pomenit,
C-ai știut că mi-s flămînd ? !
Maică-sa din grai grăia :
— N-o venit nime aicea,
Că de cumva-ar fi venit,
Maica te-ar fi pomenit,
C-am știut că ești flămînd.
Șerpele nu se-ncredea,
Ci-n coadă se rădica
Și pre sus că se uita
Și pe Gruia mi-l vedea,
După el se arunca.
Dar Gruia lui Novac,
Tot copilu-ăl dezmiardat,
Capul napoi întorcea
Și pre Șerpe îl vedea.
Atunci Gruia ce făcea ?
Buzduganu-n mînă lua,
Buzdugan din nouă pene,
Toată pana — nouă maje ;
Cînd în Șerpe cu el da,
Tocma-n patru se rupea,
Pre Șerpe nu-l omora,
Numa cît îl ametea.
Iară Gruia ce făcea ?
Mîna-n buzunar băga,

Cămgia nouă scotea,
Ce-i la capăt plumbuiată,
Și-atingea pe murgu-o dată.
Murguțul se spăria,
Cu norii se mestéca,
Opt otară îmi trecea ;
Șerpele se deștepta,
După Gruia se lua.
Vedea Gruia că nu-i glumă,
Că vedea c-o să-l ajungă,
Săbioara și-o scotea
Și-n mîna dreaptă-o lua ;
Cînd în Șerpe cu ea da,
Sabia-n două se rupea,
Pe Șerpe nu îl tăia,
Numa cît îl amețea.
Dar Gruia ce mai făcea ?
Mîna-n buzunar băga,
Cămgia nouă scotea,
Ce-i la capăt plumbuiată,
Și mai dete-n murg o dată.
Murguțu se spăria,
Nouă otară sărea,
De pămînt nu ajungea.
Șerpele se pomenea,
După Gruia se lua.
Vedea Gruia că nu-i glumă,
Nu mai se-ntindea la fugă,
Strîngea pe murgu-n fărboacă
Și-l oprea el bine-n loc ;
Jos de pe el că sărea
Și foc pădurilor da,
De trei părți cu lemne verzi,
Și de-o parte, cu uscate,
Să ardă și celelalte...
Șerpe prin foc se băga,

Tare rău se pîrjolea,
Ochii din cap îi sărea.
Iar cînd Gruia ajungea,
Șerpele așa-i zicea :
— Cine dracu te-o-nvățat
Foc pădurilor de-ai dat,
Că eu prin foc m-am vîrît,
Tare rău m-am pîrjolit,
Ochii din cap mi-or sărit ;
Că tu foc de n-ai fi dat,
Bine te-aș fi apucat,
Iar acum orb am rămas.
Tu, viteaz cu flori pe-obraz,
Vino iute,-mi taie capu,
Să-ți ierte Domnul păcatu !
Dar Gruia nu se-ncredea
De Șerpe-a se-apropia,
Ci o sulită el avea,
La picior că și-o chitea
Și în Șerpe el dădea,
Drept în frunte îl lovea,
Capu-n două i-l crăpa.
Pe Șerpe mort îl lăsa,
La-mpăratu se ducea
Și așa îi cuvînta :
— Înălțate împărate,
Să trăiești cu sînătate !
Unde tu că m-ai ciupit,
Eu bine ți-am isprăvit.
Iar acum te rog să-mi dai
Nouă cară de cele mari,
Nouă cară birișești,
Alte nouă mocănești,
Și-o cumpane de cătane,
Să-ți aducem dumitale
Ce se vedea strălucind

Deasupra lu răsărit
Și seara, și dimineața,
Și preste toată viața.
Împăratu-l asculta,
Apoi ce-o cerut îi da.
Multă țară să strîngea,
După Șerpe mi-și pleca,
Și la Șerpe ajungea
Și pe cară îl punea.
Dar de mare ce era,
Tot în cară nu-ncăpea,
Mai mult pe jos să trăgea...
Și mergea așa, mergea,
Păn' la-mpărat ajungea.
Împăratu cînd vedea,
De Șerpe se spăria,
Toate ușile-ncuia.
Dar și mai rău se temea,
Că Gruia și-o lua
Din cetate jumătate,
Din avere-a treia parte,
Adecă cum au vorbit
Cînd după Șerpe-o pornit.
Dar Gruia, el lua
Numa cît îi trebuia :
Nouă cară încărcă
Și cătră casă pleca,
Lu-mpăratu îi zicea :
— Înălțate împărate,
Mai rămîni cu sănătate,
Că de mine nu ai parte.
Eu sînt Gruia lui Novac,
Copilul cel dezmiardat !
Împăratu-l auzea
Și frumos îi mulțamea !

— Să fii, Gruio, sănătos,
Ca un trandafir frumos,
Vrednic de laudă-ai fost !
Iară Gruia ce făcea ?
Cămgia nouă scotea,
Ce-i la capăt plumbuiată,
Dede-n murgu aspru-o dată,
Peste sulaci îl lovea,
Tare rău îl minia,
Căci în sus că mi-și sărea,
Cu norii se mesteca,
Păn-acasă ajungea.
Cînd acasă ajungea,
Puțintel mai odihnea,
Păn' și carăle-ajungea.
Ospăț mare se făcea,
Multe zile se-ospăta...

D o m a s c h i n, pp. 94—103.

MIZIL-CRAI

În orașu București,
La cele case domnești,
În curtea lui Mizil-crai,
De dincolo de plai,
Frumoasă masă mi-e-ntinsă
Și multe tacîmuri pusă.
Dar la masă cine-mi șade ?
Șed boierii plaiului
Și stîlpîi divanului,
Caimacamii tîrgului,
Sfeșnicii împăratului.
Dar la masă ce mănîncă ?
Numai cegă și păstrungă

Și galbenă caracudă,
Și pește d-ăl mărunțel,
De mor boierii de el !
Să vezi, burtă de morun,
C-am auzit din bătrîni
C-ăla e pește mai bun...
Dar cînd fu cam la beție,
Colea-n dalba veselie,
Carte albă că pica,
Carte de la-mpărăție
A venit la cea domnie.
Dar în carte ce scria ?
„Să dai fiu din trupu tău,
Să slujească curției,
Curției cetăței¹,
D-a rîndul cu ienicerii !“
Mizil-crai, cînd o citea,
De la inimă ofta,
Păr galben dărăpăna,
Fața albă zgîria,
Cu pumnii-n piept se bătea,
Că el băieți nu avea,
Decît trei pietre de fete,
Frumoase, încondeiete,
Pe anume le chema :
Pe a mai mare, Darda,
Mijlocia, Ilinca,
Ș-a mai mică, Mizilca.
Darda așa de vedea,
Lui taică-so cuvînta :
— Alei, taică, taic-al meu,
Ce intri-n casă oftînd,
Perișor dărăpănînd,
Față albă zgîriind ?

¹ Am corectat (și mai departe originalul : curței, cetăței).

Tat-so pricina spunea,
Cărticica c-o citea.
Darda-atuncea ce-mi grăia ?
— Să-mi dai cal de călărie,
Haine de călătorie,
Și bani mulți de cheltuială,
Și frîu bun pentru struneală,
Că-oi sluji eu curției,
Curției cetăției.
Mizil-crai, dac-o-auzea,
Mai degrab' că poruncea,
Bărbieru-aci venea,
Frumușel că mi-o tundeă,
Mi-o tundeă ca voinicește,
Îi lăsa chică deliește,
Îi da cal de călărie,
Și haine de primeneală,
Și mulți bani de cheltuială.
Dacă bine se-mbrăca
Și pe cal încăleca,
Mîna taică-său pupa,
Drumulețu apuca.
Dar Mizil-crai ce-mi făcea ?
Pe-altă parte că dedea,
D-a prostăvala se da,
Mare lup că se făcea,
Naintea fetii ieșea.
Fata, știi, ca femeia,
Lupu, frate, cînd vedea,
Mare frică-o apuca,
Îndărăt calu-ntorcea ;
Fugea calu cît putea,
Și ea din gură striga :
— Sai, taică, nu mă lăsa,
Mă mănîncă lupoaica !
Taică-so-atunci ce făcea ?

D-a prostăvala se da
 Și iar om că se făcea,
 Cu pumnii-n piept se bătea
 Și din gură îmi grăia :
 — Sărăcuț de maica mea,
 Că slujii eu pe Darda
 Și n-am ales nimica,
 Mă taie împărăția !
 Ilința, de auzea,
 Din guriță că-mi grăia :
 — Alei, taică, taic-al meu,
 Nu-ți mai strica capul tău.
 O sluji eu curției,
 Curției cetăției.
 Să-mi dai cal de călărie,
 Și haine de primeneală,
 Și mulți bani de cheltuială.
 Mizil-crai ce mi-și făcea ?
 Ca și pe Darda-o tundea,
 Ce cerea, că-i împlinea,
 Ș-apoi drumu-i arăta.
 El pe alt drum c-apuca,
 D-a prostăvala se da,
 Mare urs că se făcea,
 Naintea fetii ieșea,
 Colea, la podu d-argint,
 Ce nu s-a mai pomenit.
 Ilinca cînd îl vedea,
 Știi, ca varga tremura,
 Îndărăt calu-ntorcea,
 Pinteni calului dedea
 Și din guriță striga :
 — Săi, taică, nu mă lăsa,
 Mă mănîncă ursoaica !
 Taică-so-atunci ce făcea ?
 D-a prostăvala se da

Și iar om că se făcea,
La palatu lui mergea,
În cămară se-nchidea
Și plîngea, frate, plîngea,
Inima i se rupea
Și din gură tot zicea !
— Sărăcuț de maica mea,
Că sluții eu pe Darda,
Ș-acuma, pe Ilinca,
Și n-am ales nimica,
Mă taie-mpărăția !
Mult timp, frate, nu trecea,
Mizilcuța ce-mi făcea ?
La taică-său se ducea,
Voie de la el cerea
Să slujească curției,
Curției cetății.
Taică-său voie-i dedea
Și toate ce-i trebuia.
Frumos fata se-mbrăca,
O boldeicuță lua,
Care crescuse cu ea,
Pe cal că încăleca,
Mîna taică-său pupa,
Drumulețu apuca.
Taică-său ce mi-și făcea ?
Pe altă parte dedea,
D-a prostăvala se da,
Mare șarpe se făcea,
Șarpe balaur,
Cu coada de aur,
Ochii-n cap ca de taur,
Să vadă de-o speria.
Naintea fetii ieșea,
Dar Mizilca ce-mi făcea ?
Jos de pe cal că se da,

În trei chingi îl închinga,
Paloș pe mischiu trăgea,
Pe cal iar că încăleca,
Dupe șarpe se lua,
Să-i taie căpățîna,
Să isprăvească treaba
Care s-a legat cu ea.
Pe șarpe l-apropia,
Dar cînd era ca să dea,
Taică-său ce mi-și făcea ?
D-a prostăvala se da
Și iar om că se făcea
Și din gură-așa grăia :
— Stăi, taică, nu mă tăia !
Fata tare se mira
Și din guriță grăia :
— Sărăcuț de viața mea,
Îți tăiam căpățîna !
Taică-său o-mbrățișa,
În față o săruta
Ș-apoi drumu-i arăta.
Mergea calu buiestrînd,
Mizilcuța tot rîzînd.
Mergea, frate, ce mergea,
La-mpărăție ajungea,
La poartă descălica,
Împărăteasa-o vedea
Și-mpăratului zicea :
— Împărate luminate,
Voinic ești pe lume toate !
Ăst voinic ce ne-a sosit
Eu nu cred că e voinic.
Împăratu-o asculta
Și din gură îi zicea :
— Taci, femeie, nu-i așa.
Dar de ea nu se cura,

Că ea iată ce cerea :
— Prin târg să o trimitem,
Cu cincizeci de ianiceri,
Tot feciori de mari boieri,
Prin târgu cu furcile
Și cu buzduganele.
Femeie ea dac-o fi,
La furci c-o năvăli ;
Iar voinic dacă o fi,
La buzdugan o năvăli,
Un buzdugan ș-o lua,
Și atunci poate-oi credea.
Împăratu de vedea,
Degrab' că poruncea
Cu ieniceri de pleca
Prin târgu cu furcile
Și cu buzduganele.
Dar boldeica feti-i spunea
Ce a zis împărăteasa.
Cu ienicerii pleca
Și prin târg că se plimba,
Ea la furci nu se uita,
La buzdugane năvălea,
Un buzdugan ș-alegea,
D-o mie cincizeci de-oca,
Toarta, patruzeci venea...
În mînă că mi-l lua,
De genuche mi-l trîntea,
De rugină-l scutura,
Ca laptele îl făcea,
Ca soarele strălucea.
La briu că mi-l așeza,
Cinci sute de lei plătea.
Ianicerii o vedea,
Îndărăt că se-ntorcea
Și-mpăratului spunea.

Mult timp, frate, nu trecea,
Iar venea-mpărăteasa
Și-mpăratului spunea :
— Împărate luminate,
Voinic ești pe lume toate !
Ast voinic ce ne-a sosit
Eu nu cred că e voinic,
La baie să-l trimetem
Cu cincizeci de ianiceri,
Tot feciori de mari boieri.
Căci cînd ea s-o dezbrăca,
Ianicerii o vedea,
Mie ei îmi vor spunea
Și tocma-atunci oi credea.
Boldeicuța ce făcea ?
Mizilcuții îi spunea
Ce-a zis împărăteasa.
Mizilcuța ce-mi făcea ?
Hîrtie albă lua,
O scrisoare că făcea,
În patru colțuri o ardea.
Dar în ea ce mi-și scria :
„Împărate luminate,
Tuturor faci tu dreptate !
Vestea rea că am primit,
Taică-meu că a murit,
Și alții că s-au sculat,
Moșiile mi-au luat
Și sărac că m-au lăsat.
Te rog, drumul să mi-l dai,
C-am slujit eu curției,
Curției cetății...”
Împăratu,-așa d-auzea,
Mai degrab' drumu că-i da,
Pe Dunăre mi-o pornea

C-o sută de ianiceri,
Tot feciori de mari boieri.
Dincolo ea că trecea,
La taică-său ajungea.
Taică-său cînd o vedea,
În brațe mi-o îmbrățișa
C-a isprăvit bine treaba
Care s-a legat cu ea.
Icea,-n Țara Românească,
Boieri, să se pomenească !
Mai ziceți, boieri, amin,
Dați cu oala să bem vin,
Să cîntăm altu mai bun.
Mă plătii cu cîntecul
Ca și lupu cu crîngul ;
Cît trăiește, libovește,
Pînă pușca-l dobîndește,
Dă pielea și se plătește :
Pielea o dă la tăbăcar,
Tăbăcaru — la blănar,
Și mi-o poartă boieri mari ;
Iar carnea — la lăutari,
Și mațile — la cobzari...

Negoes cu, pp. 7—18
(Muntenia).

FATA DE FRÎNG

Cea fată de frîng,
Făcută c-un turc,
Umblă prin crăcuță
Ca o porumbiță,
S-o pup în guriță !
Că mult e drăguță !

Trei zile de vară,
Trei de primăvară,
Ea-mi striga p-afară :
— Cine s-o găsi
Și să-o afla
Și s-o-adevăra...
Și ea că avea :
La umbră de tisă
Mare masă-ntinsă,
Mare, de batistă,
Cu făclii aprinse.
Dar la ea cine ședea ?
Patruzeci de diaconese,
Cincizeci de căimăcănese
Ș-o sută de preotese.
Dar în capul mesei ?
Nicolai-Strojai,
Domn de peste plai,
Este-n țoale strîmte,
Dar e prost de minte,
Ibomnicul fetei.
Cea fată de frîng,
Făcută c-un turc,
Că ea că-mi striga,
Trei zile de vară,
Trei de primăvară :
— Cine s-o găsi
Și să-o afla
Și s-o-adevăra
Mie ca să-mi facă,
Sus, vie pe mare,
Sus, la galioane,
Cu nouă răzoare ;
Jur-prejur de vie,
Gutui și lămîie
Și cu zarzachie,

Cum îmi place mie,
Și mie, și ție,
Verde usturoi,
La noi amîndoi ?
Dar în mijloc de vie,
Frate, ce să fie ?
D-o lină fîntînă,
Cu zălugi de sîrmă,
Ciutură de sticlă,
Inima-mi despică !
Apă curgătoare,
S-o pui prin pahare,
S-o treci pe la doamne
Și pe la cocoane...
El că se găsea,
Niculae-Niculcea,
Fecioraș de sîrb,
Bașmarghiol de tîrg.
Pe calu-i stîrcit,
Cu părul zbîrlit,
Fuge amărît...
La fată-mi venea
Și ea că-mi spunea :
— Niculae-Niculcea,
Tu dacă-mi vei face
D-o vie pe mare,
Sus, la galioane,
Cu nouă răzoare,
Cu aracii noi,
Cu strugurii moi ;
Cu aracii albi,
Cu strugurii negri ;
Tu dă mi-oi făcea,
Eu că te-oi lua,
În palat te-oi sui
Și tu oi stăpîni

Moşii de moşii,
Al meu domn să fii.
Niculae-Niculcea,
Cînd o auzea,
Rău să întrista.
La cal alerga,
Începea a plîngea.
Calul că-i zicea :
— Stăpîne, stăpîne,
Taci, nu mai plîngea,
Nu te întrista,
Nu te supăra,
Nu te speria ;
Să te ții pe mine,
Să te port prea bine.
Tu ca să-mi și iei :
Măldărel de fîn,
Ciocănel la brîn,
Toporaş în mînă,
Disăgei cu pîine.
Și el că-mi lua,
Și el că-mi pleca,
Și el că-mi zbura,
În munte să suia,
D-un brad că tăia
Și el mi-l scobeia,
Tei că jupuia,
Cal de înhăma,
Pe mare dă-l da
Și el că-mi pleca !
Din vislă vislînd,
Din cîrmă ținînd,
Tot vie sădînd.
Sara d-o sădea,
Dimineața scula,
Basmaua lua,

Struguri aduna.
În basma-i punca,
La fată pleca.
Dar Niculae-Strojai,
Crai de peste plai,
Ocheanul puneă,
Pe el că-l vedea,
La fată-mi striga :
— Fă, fată de frîng,
Făcută c-un turc,
Ce ai poruncit
Hoțul ți-a făcut !...
La fată-mi venea,
Strugurii că-i da.
În brațe că-l lua
Și mi-l săruta,
Apoi îi zicea :
— Niculae-Niculcea
Fecioraș de sîrb,
Bașmarghiol de tîrg,
Ce ți-am poruncit
Tu că mi-ai făcut.
Dar ai să mai faci :
Tu ca să te duci
La muntele nalt,
La vîntul turbat,
La mărul mușcat,
Mușcat de haiduci
O sută și cinci.
Tu ca să-mi aduci
O mină de frîng
Și c-un cap de turc,
Lemnul lui Cristos,
Lemn de chiparos,
Miroasă frumos.
Tu d-oi aducea,

Eu că te-oi lua,
În palat te-oi sui
Și tu oi stăpîni
Moșii de moșii,
Al meu domn să fii.
Niculae-Niculcea,
Cum o auzea,
La cal alerga,
Începea a plîngea.
Calul l-auzea
Și astfel îi vorbea :
— Stăpîne, stăpîne,
Taci, nu suspina,
Taci, nu lăcrăma ;
Eu că te-oi scăpa.
Ține-te pe mine,
Să te port prea bine.
Tu ca să-mi și iei :
Măldărel de fîn,
Să ție la drum,
Ciocănel la brîn,
Toporaș în mînă,
Butoi cu rachiu,
Să ne veselim.
Apoi îi spunea
Maramă de scotea,
Ochii de-i lega,
Să nu amețească.
Al cal amărit,
Cu părul zbîrlit
Și de șea bătut
Și scurt de picior,
Te scapă din zor !
Dar el să gătea
Și să pregătea.
El că mi-și pleca.

El, cînd auzea,
Foarte să-ntrista,
Din gură-mi grăia :
— Dar ce-am să-ți mai fac ? !
— Tu ca să te duci
Joi de dimineață
La gheață-rășneață,
Unde viteji se strîng
Și la rînd să pun
Și ei de să-ntrec.
Tu d-oi întrecea,
Eu că te-oi lua,
În palat te-oi sui
Și tu oi stăpîni
Moșii de moșii,
Al meu domn să fii.
El că mi-și pleca,
La cal se ducea,
Începea a plîngea.
Calul d-auzea,
Din gură-i zicea :
— Stăpîne, stăpîne,
Taci și nu mai plînge.
Tu ca să-mi aduci
Potcovar nemțesc,
Să mă potcovească
Și să mă-ntărească
Cu potcoave de argint,
Cum nimenea n-a văzut ;
Cu potcoave de alamă,
Să ție bine la goană
Și la jurata de piatră...
Dar el ce-mi făcea ?
El să prezenta
Joi de dimineață
La gheață-rășneață.

Cînd el ajungea,
Acolo-mi găsea :
Cincizeci de viteji bătrîni,
Cincizeci de viteji mai juni.
Ei să rămăsea,
La rînd să punea,
Drumul cailor că da.
Nicolai-Niculcea
În urmă rămînea,
Calu-nfierbînta,
Drumul că îi da.
Calul că-mi zbura,
Pe toți întrecea.
Unde el călca,
Gheața se spărga,
Mulți să îneca.
Ca năluca fugea,
Înainte la toți ieșea,
Cîtiva după el sosea.
Niculai-Niculcea,
Fecioraș de sîrb,
Bașmarghiol de tîrg,
Biletul lua,
La fată-mi pleca.
Nicolai-Strojai —
Crai de peste plai,
Este-n țoale strînte
Și mi-e prost la minte,
Ibomnicul fetei —
Ocheanul lua,
La ochi îl punea,
Pe Niculcea zărea,
La fată striga :
— Fă, fată de frîng,
Făcută c-un turc,

Ce ai poruncit
Hoțul ți-a făcut !...
Cînd el mi-și venea,
Biletul i-l da
Și ea că-l citea.
Verde de năut,
Verde c-a izbutit.
În brațe-l lua
Și mi-l giugiulea
Și mi-l săruta,
În palat îl suia,
Calul că-l lega,
Afară-l lăsa,
Ba încă-l uita.
Calul necheza.
Verde avrămeasă,
Calul și-l uitasă.
Calul mi-și striga :
— Stăpîne, stăpîne,
N-ai milă de mine !
Ce-am mai alergat,
Ce-am mai trepădat,
Unghii de mi-am spart,
Ș-acum stau la gard, legat,
Și tu dormi cu doamna-n pat,
Iar eu stau aici uitat,
Nebăut și nemîncat,
De niminea neîntrebat.
Fîn eu am nuiielele,
Și grăunțe, stelele !...
Doamna auzea,
Pe Niculcea culca,
Perini că-i puneă,
Afar' că ieșea,
Calul că-l lua,
În grajd îl băga

Și-i da orz după lopată,
Ca să facă spata lată ;
Fînișor verde-nflorit,
Între sărbători cosit.
Iar calul mînca,
Nici din urechi nu mișca...

Păsculescu, pp. 160—163 ;
inf. Petrică Mircea Ioniță
(Orlea—Corabia—Oltenia).

CINTECUL NAȘULUI

Foițică flori domnești,
Din oraș, din București,
L-ale case mari domnești,
De să văd din Stoienești,
În curte, vere, în curte, nene,
Frunzuliță lobodă,
În curte la Ștefan-vodă
Multe carite-au sosit,
Multe sînt, mărunte sînt.
Sînt carite jugrăvite,
Pe dinăuntru poleite,
Pe dasupra șindrilit, e,
Cu postav verde-nvelite.
Și cocoane-mpodobite,
Tot de nuntă sînt gătite.
Că să-nsoară Iancu-vodă,
Și-l cunună Mihnea-vodă.
Dar fata de unde-o ia ?
Din oraș, din Dobrogea,
De la Letinul bogat,
Săvai, cîinele spurcat
Și de lege lepădat,
În cruce necreștinat

Și de toate-ndestulat,
Și de miere, și de unt,
Și de aur, și de-argint,
Bunătăți de pe pământ
La el mi s-a-ngrămădit !
Foaie verde ș-o lalea,
Și cu nuntă cînd pleca ?
Ei pleca pe la Sîn-Petru,
Și de-abia ajungea la
Sîn-Metru.

Conacul unde conăcea ?
La lacul Cocorului,
La puțul Porumbului,
La fîntîna fierului,
La părul cadiului,
Acolo că conăcea.
Demîncare ce le da ?
O junică le gătea,
O junică le frigea,
Și-un berbece de frigare,
La toți le dă demîncare,
Dar le dă de săturare.
Bea vinul și să cîntea,
Voia bună că făcea,
Lăutarii le cînta
Și flăcăii că juca,
Și boierii că privea,
Vin cu ploștile că da,
C-așa li-i datoria
De la Maica Precista,
Din strămoși și din străbuni,
De cînd e neamul de români.
Iar cu nunta că-mi pleca,
Mîna ziua și noaptea,
Mîna de nu să vedea,
De Letin s-apropia.

Dar Letinul ce-mi făcea ?
Bine ziua o ştia
Cînd nunta o să îl ia,
Porţile le-nzăvorea.
Dar cu ce le-nzăvorea ?
Tot cu fierul plugului,
Cu fierul pămîntului.
Vin cu butia aducea,
Şapte buţi alătura,
Cum era una şi-alta.
Săcurea-n mînă lua,
La porţiţă o punea.
Dar Letinul ce-mi făcea ?
Sus în pridor să suia,
Ochean în mînă lua,
În toate părţi să uita,
Nunta că mi-o năzărea
Şi bine că mi-l sosea,
Iacă nunta că-mi venea.
Dar Letinul că striga,
O dată pe letineşte,
Aldată iortomăneşte,
Al treilea româneşte,
Săvai, ca Doamne fereşte !
Îmi striga ce mi-şi striga
Şi din gur-aşa zicea :
— Cine este mirele,
Mirele, ginerile,
Să s-aleagă din nuntaşi,
Din nuntaşi, din sichioraşi
Şi din dalbii coconaşi,
Şi din negri ȕigănaşi,
Care sînt lăutăraşi,
Că sînt şi ei drăgălaşi :
Foicică foi de plop,
Potolesc şi ei cîte-un foc...

Să s-aleagă mirele,
Mirele, ginerele,
Înalțe cu umerele,
Ca șoimii cu-aripile,
Ca să sară porțile,
Porțile și buțile.
Ginerile, d-auzea,
De cap să înspăimînta
Și la nașu-său pleca
Și lui nașu-său spunea.
Dar nașu-său sta, zicea :
— Taci, fine, nu te speria,
Te roagă la Dumnezeu
Să trăiască nașul tău,
Și la Maica Precista,
Să trăiască nașă-ta,
Ca să-ți luăm pe fina,
Ca să faci casă cu ea,
Săvai, ca toată lumea.
Dară nașul cel mai mare,
Tinerel ca și o floare,
Ca o garoafă mirositoare,
Cu toată grija-n spinare,
În picioare să scula,
Ochii roată că-i făcea,
Peste toți caii căuta,
Nici un cal că nu-i plăcea,
Cam la spate să uita.
Foițică matostat,
Un nepoțel de-mpărat !
Foițică măr sălcui,
Călare p-un bididiu,
Cu saiaua-nfiptă-n brîu,
Nepotul lui Ciubucciu.
Dar nașul, dacă-l vedea,
Jos din carită să da,

Trei mere de aur lua,
La ăl băiat să ducea,
Cu mere îl înșela
Și în brațe îl lua,
În carită că-l punea,
Alături cu nășica.
Apoi calul îl lua,
Bine-n chingi că îl strîngea,
Cruce cu dreapta-și făcea,
Picior în scară punea
Și pe cal încăleca.
Puținel că-l înfierbînta,
Numai spumă că-l făcea,
Un zgîrbăcel că-mi avea,
Zgîrbăcel de bumbăcel
Și la cap cam plumbuit,
Pe la coadă alămit,
Cu cinci litre de argint.
Și pe cal că l-a lovit,
O dată că-i sumuțea,
Cu călcîile-i mai da.
O dată-l mai atîngea,
Ăle trei porți că sărea,
Șapte buți alătura.
Jos de pe cal că să da,
Drumul în curte că-i da.
Porțile le deschidea,
Carîtele de intra,
Toată nunta, asemenea.
Postavurile-așternea,
Jos cocoane mi să da.
Dar dînsul ce mai făcea ?
Vedrița că o lua,
De-o vadră și cinci oca,
Lua vadra la stînga
Și burghiul la dreapta

Și pe la buții pleca,
Pe toate le găurea,
Tot vinul că-l încerca.
Care vinul că-l plăcea,
În vădriță că lua,
Pe la boieri că mi-l da.
Care vinișor mai dulce,
Pe la cocoane mi-l duce.
Care vinul nu-i plăcea,
Săcurea-n mînă lua
Și pe buți că se urca,
Toate buțile spărgea,
Cercurile le tăia,
Vinurile le vărsa,
Ulițele le umplea.
Nuntașii caii-și adăpa,
Rațele de se scâlda...
Letinul sta, să uita
Și nimica nu zicea.
Dar Letinul ce-mi făcea ?
Iar al doilea striga :
O dată pe letinește,
Aldată iortomănește,
Săvai, ca Doamne ferește,
Ș-al treilea românește :
— Care este mirele,
Mirele, ginerile ?
Să s-aleagă din nuntași,
Din nuntași, din sichiorași
Și din albi coconași,
Și din negrii țigănași,
Care sînt lăutărași,
Că sînt și ei drăgălași !
Foițică foi de plop,
Potolește cîte-un foc...
Să-mi cunoască bastonul,

Foițică măr mustos,
Cu care cap a crescut în jos ?
Ginerile, d-auzea,
De cap să-nspăimînta,
Tot la nașul său plecă
Și din gură îi grăia :
— Foițică murele,
Ce-i mai facem, nașule ?
Rău ne-a secat zilele !...
Dară nașul ăl mai mare,
Ca acest naș din astă-seară,
Care e cu grija-n spinare,
Ține-l, Doamne, ca p-o floare,
Ca p-o floare mirositoare,
El din gură îmi grăia
Și lui finu-său zicea :
— Taci, fine, nu te spăria,
Fii tu naș în locul meu,
Și eu fin în locul tău,
Că ne-o ierta Dumnezeu.
Foițică ș-o lalea,
Că te-om scăpa de belea
Și pe fina om lua,
Ca să faci casă cu ea,
După cum e datina.
Dară nașul ăl mai mare,
Ca omul cu grija-n spinare,
Așa priceput era !
O albie că lua
Și cu apă o umplea.
Bastonașul i-l lua,
Plută pe apă-l punca,
Rădăcina-n jos trăgea,
Virful în sus rămînea.
Dar Letinul ce-mi făcea ?
Nici p-aia că nu-i lăsa,

Prosoape de mătăasă lua
Și pe sfoară le-ntindea,
În slăvi că le ridica,
Iar din gură că-mi striga,
O dată pe letinește,
Aldată iortomănește,
Săvai, ca Doamne ferește,
Apoi striga românește :
— Care este mirele,
Mirele, ginerile ?
Să s-aleagă din nuntași,
Din nuntași, din sichiorași
Și din alții coconași,
Și din negrii țigănași,
Care sînt lăutărași,
Căci sînt și ei drăgălași,
Sînt și ei buni la cevași.
Foițică foi de plop,
Potolesc și ei cîte-un foc..
Ca să taie sforile,
Să cadă șervetele.
Ginerile, d-auzea,
Tot de cap să-nspăimînta,
Iar la nașul său mergea,
Și nașul său îi spunea :
— Taci, fine, nu te speria,
Roagă-te la Dumnezeu
Să trăiască nașul tău,
Și la Maica Precista,
Să trăiască nașă-ta,
C-o să luăm pe fina
Ș-ai să faci casă cu ea,
C-așa ți-a fost ursita.
Dară nașul cel mai mare,
Ca ăst naș din astă-seară,
Care-i cu grija-n spinare,

Ține-l, Doamne, ca p-o floare,
Ca p-o floare mirositoare,
Într-o zi de sărbătoare,
El la băiat să ducea
Și iar calul i-l lua,
Puținel că mi-l plimba
Până îl înfierbînta.
Deodată de-i sumuțea
Și cu zgîrbaciul de-i da,
Unde-n slavă că sărea
Și cu paloșul că da,
Sforile că le tăia,
Șervetele că cădea.
El după cal că sărea,
Cu paloșul le croia
Și pe la cai le punea !
De era cu calul murg,
Îi da șervet de Cîmpulung,
De era cu calul breaz,
Îi da șervet de atlas.
Pe la toți caii atîrna,
La unul nu ajungea.
Dară nașul ce-mi făcea ?
Sus în pridor să suia,
Unde Letinul că sta,
Și la el să repezea,
Și din giubea că-i tăia
Și la cal c-o atîrna...
Dar Letinul ce-mi făcea ?
Nici atuncea nu-i ierta,
Trei fete că aducea
Și la prag că le punea,
Cum nu este datoria,
Și din gură iar striga :
— Care este mirele,
Mirele, ginerile ?

Să s-aleagă din nuntași,
Din nuntași, din sichiorași
Și din albi coconași,
Și din negri țigănași,
Care sînt lăutărași,
Că-s buni și ei la cevași.
Foitică foi de plop,
Potolesc și ei cîte-un foc...
Să-și cunoască mireasa,
Cunune-se cu dînsa.
Ginerele, d-auzea,
Greu de cap să-nspăimînta
Și la nașul său venea
Și din gură îi spunea :
— Foitică murele,
Ce-i mai facem, nașule ?
Mi s-a amărit zilele
Cu toate-ncercările !
Nașul său, dac-auzea,
Așa din gură-i zicea :
— Tacî, fine, nu te speria,
Că nu merge treaba-așa !
Roagă-te la Dumnezeu
Să trăiască nașul tău,
Și la Maica Precista,
Să trăiască nașă-ta.
Ce oi putea oi făcea
Și te-oi scăpa de belea,
Și i-om lua noi fata,
Și te-oi cununa cu ea,
Precum ne scrie legea.
Săvai, nașul ce-mi făcea ?
Prin curte că se plimba,
O coastă de cal găsea,
Pe finul său că-l lua,
În casă cu el intra.

Cînd la prag că să ducea,
Nașul mai mare curaj făcea
Cu coasta că fluciurea
Și din gură să răstrea :
— Care este mireasa ?
Că astă spată lată
E gătită pentru cap de fată.
Mireasa singură-ndată
Dacă nu s-o alegea,
Asta capul îi va tăia !
Dară nașul ce-mi făcea ?
El, frate, să-mpiedeca
Și mărgăritare azvîrlea ;
Fetele nu culegea,
Numai mireasa s-apleca
Și mărgăritare strîngea ;
Atunci ei o cunoștea.
Că ele un covor avea,
La fel îmbrăcămintea ;
Tot un stat și tot un fapt,
Tot o geană ș-o sprînceană.
Cînd s-apleca mireasa
Și ea, frate, începea
Mărgăritar d-aduna,
Mîna pe dînsa punea.
Letinul, dacă vedea,
El din gură că striga :
— Ține-o, ține-o, n'eo lăsa,
C-aia este mireasa,
Cunună-te cu dînsa !
Salbă de gît îi punea,
Mamudele-asemenea,
C-așa le-i datoria.
Și de mîină o lua,
În odaie că intra,
Cu pahar vin închina,

C-aşa este datina,
Datina, datoria.
Boierii cafea că bea,
Cu toţii afar' ieşea,
În căruţe se suia
Şi acasă că-mi pleca.
Ei pleca pe la Sîn-Petru,
Abia ajungea la Sîn-Metru.
Cînd acasă ajungea,
La biserică trăgea,
Mireasa de cununa.
Dar Letinul ce-mi făcea ?
Şi el pochinzeri că da,
Nunta de o petrecea.
Dară naşul ce-mi făcea ?
Pe mireas-o cununa,
Acasă cu toţi venea,
O horă mare prindea,
Lăutarii tot cînta,
Aluneasca o juca.
Şi a fost o nuntă mare,
De la munte pîn' la mare !
Şi a fost nuntă domnească,
De veci să se pomenească,
Cu mari boieri şi cocoane,
Ca la astă nuntă mare.
La boieri ca dîmneavoastră
Noi facem cîntarea noastră.
Tutora ca să fie
Cu bine şi cu bucurie !

Păsculescu, pp. 203—207]
inf. Lucan Candol
(Celei—Corabia—Oltenia),

VOINICUL

Foaie de năut,
La umbră de nuc
Doarme d-un haiduc,
Doarme d-un voinic.
La umbră de nuc
Murgu-i priponit
De crangă de nuc
Cu pripon d-argint,
Cum n-am mai văzut
Pe-ntregul pământ,
Boieri¹, de cînd sînt,
Murgu-i priponit,
Voinic aromit.
Foaie ș-o lălea,
Murgul ce-mi făcea ?
Murgul nu păștea,
Ci-mi tot rînceza,
Friul răsucea,
Potcoava-și bătea
De mi-l deștepta.
Voinic se scula,
La murg se uita,
Din gură-i zicea :
— Dea, murgule, dea,
Că mulți bani am dat
De te-am cumpărat.
Furi
Te-ar fi furat,
Lupi
Te-ar fi mîncat,
De nu mă-nduram

¹ În original, greșit : boier.

Și te cumpăram
Și mi te-ngrijeam ;
Iar tu te-ndurași
De mă deșteptași
Tocmai cînd dormeam,
Frumos vis visam :
Und' mă logodeam
C-o fată de crai
Tot de peste plai,
A lui Mizil-crai,
Cu cosița
Deasă,
Cu geana
Sumeasă,
Tînără
Și grasă,
Chip de puic-aleasă,
Chip de jupîneasă !
Murgul, d-auzea,
Murgul ce-i grăia ?
Din gură-i zicea :
— Stăpîne, stăpîne,
Drag
Stăpîn al meu,
Dat
De Dumnezeu,
Visul ce-ai visat
Este-adevărat :
D-ai-am rîncezat,
Friu am scuturat,
Din potcoav-am dat
Și te-am deșteptat.
Scoală și silește
De mă potcovește,
De mă-mpodobește.

— Eu că m-am silit,
Eu c-am îngrijit
Și de-mpodobit,
Și de potcovit,
Că ți-am poruncit
D-un cioltar de fir,
Fir și bașbafir,
Și ți-am pregătit
Potcoave d-argint
Cum n-ai pomenit,
Tot pe voia ta
Și de nunta mea.
— Stăpîne, stăpîne,
Drag
Stăpîn al meu,
Dat
De Dumnezeu,
La te scoală-ndată
Și te-ncinge bine,
'Ncalică pe mine,
Că ți-o ședea bine,
Și eu mi te-oi duce
La apșoara dulce,
La lină
Fîntînă,
La colț de grădină.
Acolo s-adună
Și joacă-mpreună
Fete craiovence
Și fete jiience ;
Acolo că-mi vine
Și fata de crai,
A lui Mizil-crai,
Cam de peste plai...
Dar iat-o că-mi vine !

Ca vîntul,
Zbura
Ca gîndul.
Voinicelul mîină
Mai o săptămîină,
Pîn' nu se mai vede
La Roşii-de-Vede,
Pe pajiştea verde ;
Dar din ochi nu pierde
P-ăl mocan
Mărunt,
Cu cojoc
Cam scurt,
Cu car
Încărcat,
În fier
Ferecat,
Că-n car ce-mi ducea,
Cine-n car erea ?
A fată de crai,
Cam de peste plai.
Foaie ş-o lalea,
Acas' d-ajungea,
Tot la taică-său
Şi la maică-sa,
Bine le părea,
Frumos c-o primea,
Şi mi-o logodea,
Şi mi-o cununa
Cu tînăr voinic,
Tînăr şi chipos
Ca un Făt-Frumos.
Nuntă că-mi făcea,
Veseli petrecea,
Danţuri dănţuia

'N grădina crăiască,
Să se pomenească
La cruci de voinici,
La boieri d-aici.

Teodorescu, pp. 636—637 ;
inf. Petrea Creţul Şolcan
(Lacul-Sărat—Brăila—Galaţi),
14.VIII.1883.

JOI DĂ DIMINEAȚA

Joi dă dimineată,
Pă rouă, pă ceață,
Vreme turburată
Piste lumea toată,
Plimbă-mi-să poartă
D-o babă bătrână,
Cu doi dinți în gură,
Cu ia dă sîrmă,
Cu briu dă lînă,
Dă păr dă cămilă...
Dîn cîrji cîrjîind,
Dîn ochi ea plîngînd,
Dîn gură-ntrebînd
Pă cine-ntîlnind :
— Cine mi-a văzut,
Pă drum ori pă cîmp,
D-un voinic trecînd ?
Feţişoara lui,
Spuma laptelui ;
Ochişorii lui
Două mure negre
Coapte-ntr-un rug verde,
Coapte la pămînt,
Neajunse dă vînt,

Coapte la răcoare,
Neajunse dă soare ;
Sprincenili lui,
Pana corbului ;
Mustăcioara lui,
Spicu grîului ;
Căluşălul lui,
Puiu zmeului ;
Şăuliţa lui,
Teasta zmeului ;
Chinguliţa lui,
Două năpîrci negre,
Dîn guri încleştate,
Dîn coade-nnodeate,
La el chingi sînt date ;
Friuleţu lui,
Doi balauri galbeni,
Dîn guri încleştate,
Dîn coade-nnodeate,
La el frîu sînt daţi ;
Pofilaşu lui,
Două năpîrci negre,
Dîn guri încleştate,
Dîn coade-nnodeate,
La el pofil date !
Mereu cîrjiînd,
Pă drum, peste cîmp,
Mereu întrebînd,
Nimini răspunzînd.
Şi tot cîrjiîa,
Pînă mi-ajungea,
Dă Dunăre da,
Din gură grăia :
— Dunăre, Dunăre,
Drum fără pulbere
Şi fără văgaj,

Drum dă la oraș !
Nu cumva-i văzut
Pă unde-ai trecut,
Pă drum, piste cîmp,
D-un voinic trecînd ?
Dunărea-i grăia :
— Tu, babă bătrînă,
Cu doi dinți în gură,
Cu ia dă sîrmă,
Cu briu dă lînă,
Dă păr dă cămilă !
Eu l-oi fi văzut,
Nu l-am cunoscut !
— Gaica să ți-l spuie !
D-un voinicel nalt,
Nalt și sprîncenat ;
Sprîncenili lui,
Pana corbului ;
Fețișoara lui,
Spuma laptelui ;
Ochișorii lui,
Două mure negre
Coapte-ntr-un rug verde,
Coapte la răcoare,
Neajunse dă soare,
Coapte la pămînt,
Neajunse dă vînt ;
Mustăcioara lui,
Spicul grîului ;
Călușălul lui,
Puiu zmeului ;
Șăulița lui,
Teasta zmeului ;
Chingulița lui,
Două năpîrci negre,
Dîn guri încleștate,

Dîn coade-nnodeate,
La el chingi sînt date ;
Frîulețu lui,
Doi balauri galbeni,
Dîn guri încleștați,
Dîn coade-nnodeați,
La el frîu sînt dați ;
Pofilașu lui,
Două năpîrci negre,
Dîn guri încleștate,
Dîn coade-nnodeate,
La el pofil date !
Dunărea asculta,
Dîn gură zicea :
— Tu, babă bătrînă,
Cu doi dinți în gură,
Cu ia dă sîrmă,
Cu brîu dă lînă ;
Dă păr dă cămilă !
Eu că n-am văzut
Pă unde-am trecut,
Pă drum, peste cîmp,
Astfel dă voinic !
Dar tu să te duci
La soră-mea Lună,
Că ea luminează
Ziua pă uliți,
Noaptea pă costiți.
Ea l-o fi văzut
Undeva trecînd,
Pă drum or pă cîmp !
Baba că-mi pleca,
Pă drum că-mi mergea ;
Dîn cîrji cîrjîind,
Nimini răspunzînd !
La Lună ajungînd,

Și cum ajungea,
 Din gură zicea :
 — Luniță, Luniță,
 Cum ești luminoasă,
 Să-mi fii și voioasă !
 Cum luminătoare,
 Să-mi fii vorbitoare !
 Nu cumva-i văzut
 Pă unde-ai trecut,
 Pă drum, piste câmp,
 Vrun voinic trecînd ?
 Luna-i răspundea :
 — Tu, babă bătrînă,
 Cu doi dinți în gură,
 Cu ia dă sîrmă,
 Cu brîu dă lină,
 Dă păr dă cămilă !
 Eu l-oi fi văzut,
 Nu l-am cunoscut !
 Baba că zicea :
 — Gaica să-ți-l spuie !
 D-un voinicel nalt,
 Nalt și sprîncenat ;
 Sprîncenile lui,
 Pana corbului ;
 Fețișoara lui,
 Fața laptelui ;
 Ochișorii lui,
 Două mure negre
 Coapte-ntr-un rug verde,
 Coapte la pămînt,
 Neajunse de vînt,
 Coapte la răcoare,
 Neajunse dă soare ;
 Mustăcioara lui,
 Spicul grîului ;

Călușălu lui,
Puiu zmeului ;
Șăulița lui,
Țeasta zmeului ;
Chingulița lui,
Două năpîrci negre,
Dîn guri încleștate,
Dîn coade-nnodeate,
La el chingi sînt date ;
Frîulețu lui,
Doi balauri galbeni,
Dîn guri încleștați,
Dîn coade-nnodeați,
La el frîu sînt dați ;
Pofilașu lui,
Două năpîrci negre,
Dîn guri încleștate,
Dîn coade-nnodeate,
Pofil i sînt date !
Lună asculta,
Dîn gură zicea :
— Tu, babă bătrînă,
Cu doi dinți în gură,
Cu ia dă sîrmă,
Dă păr dă cămilă !
Eu că n-am văzut
Astfel de voinic,
Pă drum, piste cîmp,
Undeva trecînd.
Dar tu să te duci
La soră-mea Ceață,
Ceață negureață,
Că ea mi să lasă
Și mi să răvarsă
Printre pomi mărunți,
Prin vîlcele-adînci

Și pă munți cărunți.
 Ea l-o fi văzut
 Undeva trecînd,
 Pă drum, piste cîmp.
 Baba iar pleca
 Și mi să ducea,
 Din cîrji cîrjîind,
 Din gură strigînd,
 Nimini răspunzînd.
 Și ea să ducea,
 La Ceață-ajungea,
 Din gură zicea :
 — Ceață, Cețișoară,
 Să-mi fii vorbitoare
 Cum mi-ești curgătoare !
 Eu te-oi întreba,
 Tu mi-oi răspundea !
 Nu cumva-i văzut
 Pă unde-ai trecut,
 Pă drum, piste cîmp,
 Vrun voinic trecînd ?
 Ceață că-i zicea :
 — Tu, babă bătrînă,
 Cu doi dinți în gură,
 Eu l-oi fi văzut,
 Nu l-am cunoscut !
 Baba că-i zicea :
 — Gaica să ți-l spuie !
 D-un voinicel nalt,
 Nalt și sprîncenat ;
 Sprîncenile lui,
 Pana corbului ;
 Fețișoara lui,
 Spuma laptelui ;
 Ochișorii lui,
 Două mure negre

Coapte-ntr-un rug verde,
Coapte la pământ,
Neajunse dă vînt,
Coapte la răcoare,
Neajunse dă soare ;
Mustăcioara lui,
Spicul grîului ;
Călușălu lui,
Puiu zmeului ;
Șăulița lui,
Țeasta zmeului ;
Chingulița lui,
Două năpîrci negre,
Dîn guri încleștate,
Dîn coade-nnodeate,
La el chingi sînt date ;
Frîulețu lui,
Doi balauri galbeni,
Dîn guri încleștați,
Dîn coade-nnodeați,
La el frîu sînt dați ;
Pofilașu lui,
Două năpîrci negre,
Dîn guri încleștate,
Dîn coade-nnodeate,
La el pofil date !
Ceața c-asculta,
Dîn gură grăia :
— Tu, babă bătrînă,
Cu doi dinți în gură,
Cu ia dă sîrmă,
Cu brîu dă lînă,
Dă păr dă cămilă !
Eu că am văzut
Astfel dă voinic.
Iar tu să te duci

La cei braji înalți,
Nalți și dăfăimați,
Dă frunză încărcăți.
Acolo-i căzut,
Din luptă rănit ;
Frunză-a așternut,
Cu frunză-nvălit !
Baba, d-auzea,
Îndată pleca,
Din cîrji cîrjiînd,
Din ochi lăcrămînd,
Din gură strigînd,
Nimeni răspunzînd.
Și ea să ducea
Și voinic găsea
La cei brazi înalți,
Nalți și dăfăimați,
Dă frunză-ncărcăți,
Acolo zăcînd,
Din luptă rănit ;
Frunză-a așternut,
Cu frunză învălit.
Mă-sa dă-l vedea,
Ea că începea,
Începea a plîngea.
Voinic i zicea :
— Tu, măicuța mea,
Taci, să nu mai plîngi,
Și tu să te duci
Pă vilcele-adînci,
Și tu să aduci
Ierburi d-ale dulci,
Să pui la răni mici ;
Apoi tu să cari
Din vilcele mari
Ierburi d-ale tari,

Să pui la răni mari !
Mă-sa să ducea
Pă vilcele mici,
Scotea burieni dulci,
Punea la răni mici ;
Pă vilcele mari,
Scotea burieni tari,
Punea la răni mari.
Și ea-l căuta
Și mi-l vindeca,
Apoi îl ruga
Acasă-a pleca,
Iar voinicu că nu vrea,
El pă cal încălica,
După oaste să lua,
Pă mă-sa aci lăsa,
Mă-sa rămînea,
Dîn ochi ea plîngînd,
Dîn gură zicînd :
— Voinicu-i voinic,
Mult mi-e rînduit,
Moară canunit !
Și-acas' să-ntorcea,
Dîn ochi ea plîngînd,
Dîn cîrji cîrjîind...

Tocilescu, pp. 1230—1233 ;
inf. Florea Drăgan
(Bragadiru—Zîmnicea—București).

VOICA

Mugurel de mare,
Mie mi să pare
Pe-a gură de vale
De-o căscioară mare !

Cu noauă celare,
Cu noauă umbrare,
Cu ferești în soare.
În casă cine șade ?
Cea maică bătrână,
Cu briul de lână,
Cu ia dă sîrmă,
Cu păr de cămilă,
Cu doi dinți în gură..
Și ea că-mi avea :
Noauă feciorei,
Puișori de zmei,
Cu Voichița zece,
Care mi-i întrece.
Mai mari care este ?
Sfetil Constantin,
Legăior dintii,
Cel cu barba neagră
Și cu mintea-ntreagă,
Ș-ăl om de ispravă !
Bine petrecea,
Bine fericea,
Mult că nu trecea,
La Voica venea
Crezi ¹ neguțatori,
Dalbi împețitori,
Din nouălea țări,
Cele trei pustii !
Despre Nadolii,
Pe Voica-o cerea,
Mumă-sa n-o da.
Din gură grăia

¹ Am transcris ca în textul original. Aceasta reprezintă totuși o alterare a formei frecvente : *Greci* neguțatori. Confuzia poate aparține informatorului însuși.

Sfetil Constantin,
Om făcut din plin !
— Maică, maica mea,
Dă-ți pe Voichița,
Fecioreaua ta,
Surioara mea.
Vremea i-a venit
De căsătorit,
Că eu Ț-oi aduce-o
Iarna de trei ori,
Vara de cinci ori,
Că sînt sărbători.
Ea îl asculta,
Pe Voica mi-o da.
Ciuma că venea,
Casa le lovea,
Toți că răposa.
Maica rămînea,
Și ea ce făcea ?
În sfînta joia,
Ciobu-n mîină lua,
Ciob și tămîia.
Și ea că pleca,
Tot din stîlp în stîlp.
Din mormînt, 'mormînt
Pe toți tămîia,
Pe toți că-ngrijea,
Într-un loc că-mi sta,
Din gură zicea :
— Maică Constandine,
Nici nu te tămîi,
Nici nu te comînd
Ca pe toți de-a rînd.
Știi : fcheru, oțalu,
El să putrezească
Și să mucezească,

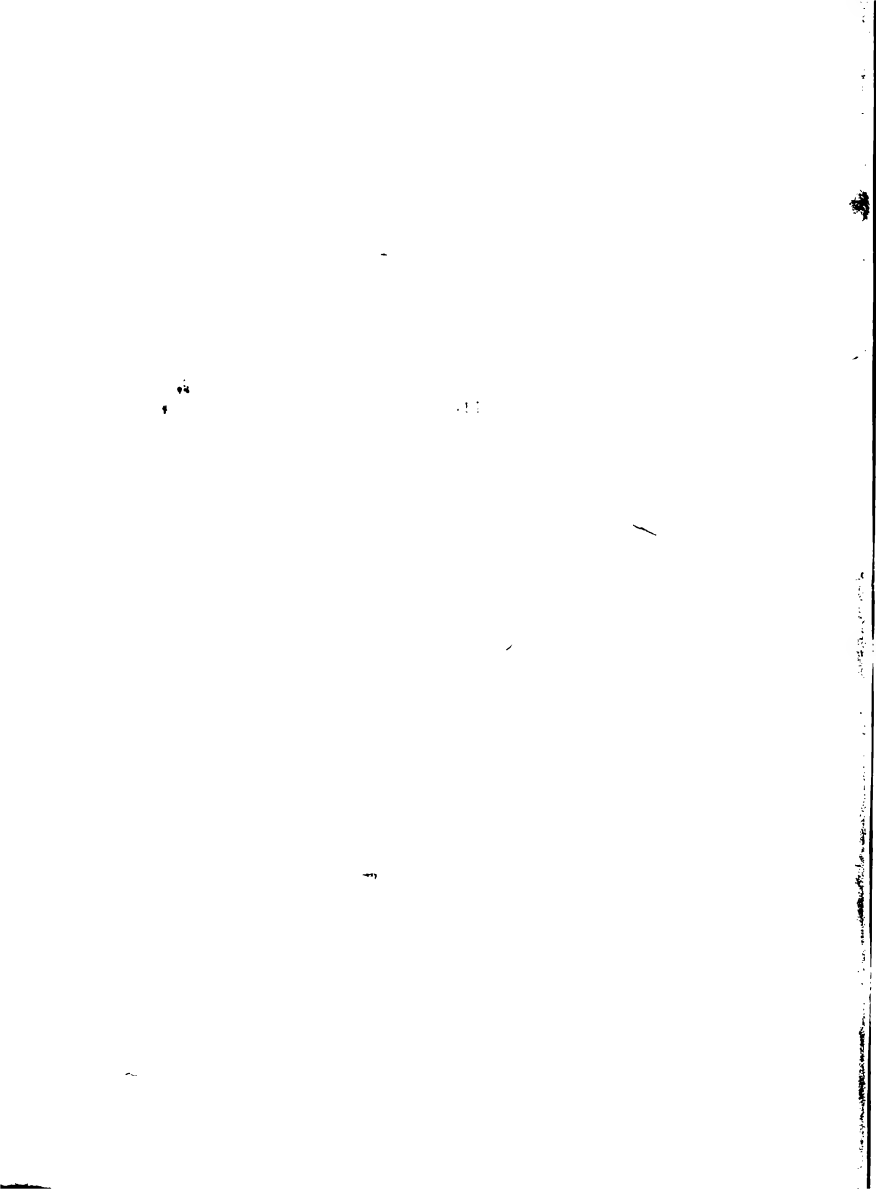
Dar trupșorul tău
Să nu putrezească
Păn' tu mi-ai aduce
Tot pe Voichița,
Mi-a rupt inima !
Blăstăm l-ajungea,
Dumnezeu că vrea,
Pămîntu crăpa
Unde se-ntrupa
Și el să făcea :
Tronulețul lui,
Negru călușel ;
Pînzișoara lui,
Ebinci calului ;
Măsureaua lui,
Chinga calului ;
Piedeceaua lui,
Frîul calului.
Și el se-ntrupa,
Sălta și zbura,
La noauă ani și jumătala.
Și el să ducea
Prin negre-ntunerici,
Prin sfînte biserici...
La Voica mergea,
Pe Voica-o găsea
În horă jucînd,
Peșchire-mpărțînd,
Lăutari cîntînd.
Lîngă Voica să prindea,
În horă de juca.
Voica ce-i zicea ?
— Voinice, voinice,
Ce minte te-ajunge
Lîngă min' a te prinde ?
Da' știi, au nu știi,

Că eu că mi-și am
 Noauă cumnăței,
 Sînt ca niște zmei,
 Cu el face zece,
 Pe toți mi-i întrece !
 — Și noi sîntem noauă
 Și cu tine zece.
 Taci, Voichițo, taci,
 Că eu sînt neica,
 Cel cu barba neagră
 Și cu mintea-ntreagă.
 Voica ce zicea ?
 — Dacă-mi ești neica,
 Unde ți-e barba ?
 — Barba mi-am lăsat-o
 Odor la mormînt,
 Sub negru pămînt !
 Mîna-n colan că-i puneă,
 După el mi-o arunca,
 Sălta și zbura...
 Și el să-ntorcea
 Prin negre întunerici,
 Prin sfînte biserici.
 Sus, pe rămurele
 Cîntau păsărele :
 „Unde s-a văzut
 Și s-a pomenit
 Ducă-și mort pe viu ? !“
 Voica c-auzea,
 Din gură zicea :
 — I-auzi, neică, auzi !
 Unde s-a văzut
 Și s-a pomenit
 Ducă-și mort pe viu ? !..
 Din gură-i zicea :
 — Voică, soru-mea,

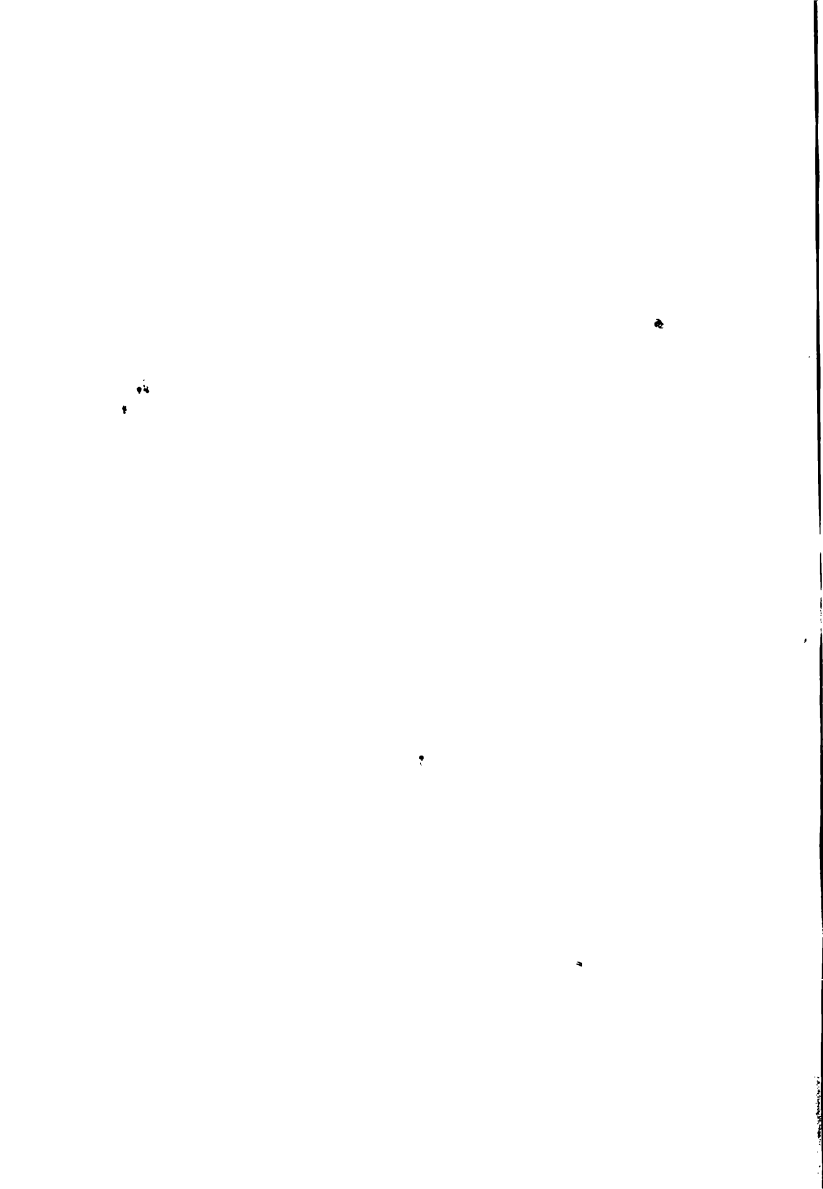
Alea-s păsărele,
 Stau pe rămurele,
 Cîntă viersurele,
 Păcatele mele !
 Acas-ajungea,
 Ea uşe striga :
 — Maică, maica mea,
 Deschide uşa
 Şi na-ţi pe Voica,
 Fecioreaua ta,
 Surioara mea,
 Ți-a rupt inima !
 Mă-sa de-auzea,
 Din gură zicea :
 — Fugi, ciumo, de-acia,
 Sîlo-Samodivo !
 Nu mă ispiti,
 Că m-ai ispitit
 Păn' m-ai isprăvit,
 Şi de azi, de mîine,
 Să mă iei pe mine,
 Foc, stoinul de mine !
 Din gură-i zicea :
 — Voică, soru-mea,
 Strigă, Voico,-acia,
 Că ți se deschide,
 Că eu că mă duc
 Cal să priponesc,
 Trup să putrezesc,
 Vac să văcuiesc !
 Voica ce făcea ?
 Striga ce striga.
 Dacă vedea şi vedea,
 Inel din deşte trăgea,
 Pe fereastră-l arunca,
 Inelul şi-l cunoştea,

Uşa-i descuia,
În prag că se-ntîlnea
Şi să-mbrăţişa
Şi se săruta,
Stei că se făcea,
De se pomenea
Şi s-o pomeni
Cît soare pe cer va fi !

Cî o b a n u P l e n i Ń a, pp. 279—285 ;
inf. Ion al lui Băloi
(Cetate—Calafat—Oltenia).

II. VITEJEŞTI

1. CICLUL COTROPITORILOR

(turci — tătari)

GRUIA LUI NOVAC

În munții Catrinului,
La pădurea Pinului,
La cerdacu
Lui Novacu,
La masă de solzi de pește
Beau voinicii boierește,
Beau, glumesc, se veselesc
Și la Dumnezeu gîndesc.
Dar Gruia,
Novăcița,
Nici nu bea, nici nu mînca,
Nici voie bună n-avea,
Ci sta gata de-a pleca.
Iar Novac, cum îl vedea,
Din gură așa-i grăia :
— Măi Gruito, fiul meu,
Să-ți ajute Dumnezeu !
De ce șezi tu supărat,
Nebăut și nemîncat ?
O' banii ți i-ai gătat,
O' ți-i gîndul la-nsurat,
O' ți-i dor de Țarigrad ?
Gruia din grai grăia :
— Nici banii nu i-am gătat,
Nici mi-i gîndul la-nsurat,
Ci mi-i dor de Țarigrad !

Novac din cap clătina:
Și cătră Gruia zicea :
— Gruio, Gruio, fiul meu,
Ascultă de tatăl tău,
Că el nu-ți voiește rău :
De vei merge-n Țarigrad,
Să rămii tu lângă gard,
În oraș să nu te bagi
Și la vin să nu te tragi,
Că vinu-i cu viclenie,
El te trage la beție,
Beția trage la somn,
Lesne pierde-un cap de om !
Gruia, copil zburdat,
De mic la rele-nvățat,
El în seamă nu băga
Ce tatăl său îi spunea,
Ci-și încingea armele
Și-și gătea podoabele ;
Apoi murgul și-l scotea,
Slugile i-l țesăla,
Cu șeaua mi-l înșela,
Cu frîne mi-l înfrîna.
Gruia pe el se suia,
Rămas bun că mi-și lua
Ș-apoi ca vîntul pleca
Și nici că se mai oprea
Pîn-în Țarigrad intra,
Și aici ce mi-și făcea ?
Lua tirgul tot de-a lungul
Și birturile de-a rîndul,
Pîn' pe urmă nimerea
Și în birt că se băga,
În birtu-mpăratului,
Din marginea satului,
La Anița,

Birtășița.
Lîngă masă se punea
Și Aniței poruncea :
— Tu, Aniță
Birtășiță,
Adă-mi vin cît pot eu bea,
Că-ți dau bani cu măsura,
Toată cupa — talerul,
Toată vadra — galbenul !
Anița, dac-auzea,
Vadra-n mină o prindea
Și-n podrum mi se băga,
Și vin roșu-mi aducea,
Și pe masă mi-l punea.
Gruia vadra o prindea
Și dintr-un sorbit o bea,
Cu fundu-n sus o punea
Și noroc el că-mi zicea,
După alta poruncea,
Dar nici un ban nu plătea.
Și în birt el cît a stat
Tot vinul că l-a gătat,
Că-n trei zile și-n trei nopți
A băut sute de zloți,
A băut trei buți de vin,
Tot vin bătrîn cu pelin,
Ș-a mîncat trei vaci belite
Și trei cuptoare de pite ;
Nu bea vinul cum se bea,
Cu sălicu și hoalba,
Ci mi-l bea el cu vadra,
Se miră toată lumea !
Și Anița,
Birtășița,
Dacă vinul că-mi găta
Și bani nu mi-și căpăta,

Tare rău se supăra
Și la oaspeți le zicea :
— Dragii mei,
Oaspeții mei,
Faceți bine și iertați,
Că luminile-am gătat
Și n-am bani de cumpărat
Pîn' m-oi duce-n căpătat.
Și Anița,
Birtășița,
Poale albe sufulca,
Cizme negre sufulca,
Și din birt ea că-mi ieșea,
Și unde mi se ducea ?
Deasupra orașului,
La curtea-mpăratului :
— Înălțate împărate,
Să trăiești cu sănătate !
Nimerit-au, nimerit,
La mine-n birt o venit
Un voinicel tinerel,
De toți se miră de el ;
Că-n trei zile și-n trei nopți
A băut sute de zloți,
A băut trei buți de viri,
Vin bătrîn și cu pelin,
Ș-a mîncat trei vaci belite
Și trei cuptoare de pite.
Nu bea vinul cum se bea,
Cu sălicu și hoalba,
Cî mi-și bea el cu vadra,
Se miră toată lumea !
Cum pune vadra la gură,
Varsă-n gură ca-ntr-o șură
Vadra cum este de mare,
El o bea dintr-o gustare,

Și pita cît e de lată,
El o-mbucă totodată ;
Tot vinul cît am avut,
Tot dînsul mi l-a băut,
Și cînd zic ca să plătească,
El vrea ca să mă lovească.
Tot mîncă și tot sorbi,
Dar nimica nu-mi plăti.
Acum, cînd vinu-am gătăt,
Spune-mi, doamne, ce să fac ?
— Tu, Aniță,
Birtășiță,
Spune-mi tu făptura lui,
C-ăsta-i omul dracului !
— Înălțate împărate,
Să trăiești cu sănătate,
Eu îți spun cu direptate :
De trei palme-i lat în frunte
Și nu prea vorbește multe ;
Apoi căutătura lui
Seamănă cu-a lupului ;
Cînd se uită pe sub gene,
Și măria-ta te-ai teme...
Mustățile-i, ca la rac,
Și le-nnoadă după cap ;
Face nodul cît pumnul
Și rînjește ca ursul,
De bubuie tot locul
Și ți-e groază de dînsul ;
Lat e-n spate, gros în os,
Dar la față mi-i frumos,
C-are față de hîrtie,
De-ai putea pe ea a scrie,
Ș-apoi, ochișorii lui,
Ca murile cîmpului !
Împăratul auzind

Pe Anița-așa vorbind,
Puterile îi pierea,
Măciucă păru-i suia,
Fața i se-ngălbinea,
Începu a tremura
Și Aniței îi zicea :
— Tu, Aniță
Birtășiță,
Rogu-te pe Dumnezeu :
Și te jur pe capul tău
Să nu-i spui unde șed eu,
C-ala mîncă capul meu !
Asta-i Gruia lui Novac,
Care țara ne-a prădat,
A prădat-o-n lung și-n lat,
De trei ori turcii-a tăiat
Și acum iar o venit
Cu gînd rău de prăpădit.
Bată-mi-l-ar Dumnezeu
Pe el și pe tatăl său,
Că ei ne-au făcut mult rău,
Că ne-au ținut drumurile
Și ne-au tăiat capetele !
Dar, Aniță
Birtășiță,
Ia du-mi-te tu acasă
Și mi-l pune după masă,
Și dă-i vin cu rozolie,
Ca să-l tragă la beție ;
Dă-i vin cît el poate bea,
De plată nu întreba,
Și dă-i vin cît va pofti,
De plată nu pomeni.
Și cînd vinul vei găta,
Vin' la mine, că Ț-oi da,
Numai să-l poți tu-mbăta,

Că bun preț îi căpăta !
Anița, dac-auzea,
Anița ce mi-și făcea ?
Acasă ea alerga
Și pe Gruia îl afla
Cum prin birt se preumbla,
Că nu mai avea ce bea.
El atuncea ce făcea ?
Mina-n pozonar băga,
Cu galbeni plină-o scotea,
Galbeni pe jos resfira
Și din gură că-mi zicea :
— Tu, Anița
Birtășiță,
Adă-mi vin cît pot eu bea,
Că-ți dau galbeni cîți vei vrea ;
Și cînd galbeni oi găta,
Pe uliță voi pleca,
De blagă m-oi încărca !
Iar Anița,
Birtășiță,
Dacă ea mi-și auzea,
Bine, Doamne, îi părea,
Galbeni de pe jos strîngea
Și vin roșu aducea,
Vin bătrîn cu rozolie,
Ca să-l trăgă la beție.
Și Gruia ce mi-și făcea ?
Multe buți de vin golea,
Dar pe urmă ametea,
Capul pe masă-l punea
Și curînd că adormea.
Iar Anița,
Birtășiță,
Dacă ea astea vedea,
Festretrile deschidea,

La turci semn că le făcea.
Turcii-ncet s-apropiau
Și în birt că se băgau,
Și cum pe Gruia-l vedea,
La el mi se repezea,
Dară vîntul cam bătea,
Părul lui Gruia-l lătea,
Iar turcii, dacă vedea,
Vai, Doamna, cum mi-și fugea !
Dar-napoi iar se-ntorcea
Și pe Gruia mi-l lega
Cu trei funii de mătăasă,
Ca mîna Gruii de groasă,
Și cu trei de ibrișin,
Groase ca parii de fîn ;
Cu coatele îndărăpt,
Cu mîinile-ntoarse-n piept.
Ș-apoi ei pe el îl lua
Și-n temniță îl ducea,
Într-o temniță de piatră,
Chiar pe seama lui gătată.
Și aici cît îl ținea ?
Șapte ani și jumătate,
Pin' se rupse șuba-n spate ;
Șapte ani și două luni,
Mai pe-atîtea săptămîni,
Gruia-n temniță ședea
Pin' de zile-i se ura.
Și Novac tot aștepta
Ca să-i vină Gruia ;
Dar în zadar aștepta,
Că Gruia nu mai venea.
Atunci el ce mi-și făcea ?
La un corb el poruncea
Și așa că mi-i zicea :

— Corbule, puiuțul meu,
Țină-mi-te Dumnezeu !
Tu nu ești bun de lucrat,
Dară ești bun de zburat,
Du-te,-ncungiură țara
Și îmi caută pe Gruia,
Doară li-i putea afla,
Că eu bine te-oi ținea,
Carne de turc îi mîncă
Și sînge de turc îi bea !
Atunci Corbul ce-mi făcea ?
Aripile întindea,
Cu ciocul mi-și cloncănea,
Toată țara-ncungiura
Pîn' pe Gruia mi-l afla,
La fereastră-i s-așeza
Și căuta și cloncănea.
Gruia Corbul vedea
Și bine mi-l cunoștea,
Și din grai așa grăia :
— Du-te tu la tatăl meu
Și spune-i că am zis eu
Să lase hodina toată,
Vină aici să mă scoată !
Și spune-i tătucului
Care-i gîndul turcului,
Că pe vineri dimineața
Se gătesc să-mi ia viața
Că funarii împletesc
Și bărdașii tot cioplesc,
Furcile îmi pregătesc.
Și vineri, la prînzul mare,
Mă vor scoate la pierzare !
Corbul, dacă auzea,
Aripile întindea,
În văzduh se ridica

Și la Novac se-ntorcea
 Și așa că îi zicea :
 — Lasă cina la Domnul
 Și cuțitul la focul,
 Că-ți potopesc feciorul !
 Că vineri de dimineată
 Vrea să-i ia a lui viață ,
 Că funarii împletesc
 Și bărdașii tot cioplesc,
 Furcile îi pregătesc.
 Și vineri, la prânzul mare,
 Îl vor scoate la pierzare !
 Novac, dacă auzea,
 Ochii-n lacrimi își scălda
 Și din grai așa grăia :
 — Te mai scot o dată eu,
 Chiar să-mi pierd și capul meu !
 Apoi iute, cât gîndești,
 Țipa hainele domnești
 Și-mbrăca călugărești.
 Moș călugăr se făcea,
 Armele și le-ascundea,
 Murgul îl încăleca
 Și îndată el pleca,
 Și la turci că se ducea,
 Și așa că le zicea :
 — Bună ziua, turcilor,
 Turcilor, voinicilor !
 Auzit-am, auzit,
 Lucru mie potrivit,
 C-aveți un rob de pierzare ;
 Nu l-ați face de vînzare ?
 Că de cumva mi l-ați da,
 Bucuros l-aș cumpăra,
 Și de cumva vi-i de dat,
 Mie mi-i de cumpărat.

Și de-a fi cam tinerel,
V-aș da mulți galbeni pe el,
Ca să mi-l fac diecel;
Că la vreme de slăbie
N-are nime să mă ție
Și mi-a fi spre-ajutorie.
Ba, de n-ar avea cap greu,
L-aș învăța tot mereu,
Să rămână-n locul meu !
Turcii, cum îl auzea,
Toți din grai așa grăia :
— Părinte, sfinția-ta,
Noi robul nu ți l-om da,
Că nu-i neam de diecel,
Ci e neam de Novăcel !
Și nouă nu ni-i de dat,
Că pe el l-am judecat
Ca să fie spînzurat,
Că-i un mare blestemat.
Seamănă cu tatăl său,
Bate-mi-l-ar Dumnezeu !
Că de cînd s-a pomenit,
Tot așa ne-au prăpădit ;
Că ne ținea drumurile
Și ne tăia capetela !
Novac, dacă auzea,
Turcilor că le zicea :
— Dacă nu mi-l sloboziți,
Vă rog să nu-l potopiți
Pînă nu l-oi spovedi
Și de moarte l-oi găti !
Dar turcii se mînia
Că prea mult îi năcăjea.
Atunci Novac ce-mi făcea ?
Pozonarele-și vărsa,
Galbeni pe jos răsfirea.

Turcii-a strînge se-ntrecea,
Iar Novac se întorcea
Și sabia ș-o scotea
Și pe toți turcii tăia,
Nici unul nu rămînea.
Apoi afară ieșea,
La temniță se ducea,
Unde era-nchis Gruia,
Lăcatele le rupea
Și pe Gruia îl scotea
Și din grai așa-i grăia :
— Gruito, copilul meu,
Tu faci tot de capul tău
Și n-ascuți cuvîntul meu,
Rău te bătu Dumnezeu !
Gruia noduri înghițea,
Dar nimica nu zicea,
Că el vina și-o vedea,
Apoi amîndoi se lua
Și prin turci se întorcea
Și pe toți că mi-i tăia.
Pe unde Novac mergea,
Numai cu cotul cotea,
Uliți printre turci făcea.
Gruita mi-i abătea,
Iară Novac îi tăia,
Și turcii așa pica
Cum pică vara iarba
Cînd o ajungi cu coasa.
Iar un turc cam bătrînel,
Vai de el, amar de el,
Se-nvîrtea și se codea
Și de Gruia se ruga :
— Lasă-mă nevătămat,
Să duc veste la-mpărat,
C-ai scăpat din Țarigrad !

Iar Gruia că mi-i zicea :
— Cîine bătrîn și spurcat,
Te-aș lăsa nevătămat,
Dar îi spune la-mpărat
Că de viteaz ai scăpat !
Apoi sabia trăgea,
Urechile îi tăia,
Nasul o țîră-i cîrnea
Ș-apoi scăpat îl făcea.
Iară Gruia cu Novac
Se lua de după cap
Și se săruta cu drag,
Și lăuda pe Dumnezeu
Că i-a scăpat de la rău.
Ș-apoi ei că se lua,
Pe uliță că-mi pleca,
Multă blagă-și aduna,
Multe cară încărca
Și dincoace ei venea,
Cătră Țara Românească,
Fapta să ș-o povestească
La boieri ca dumneavoastră,
Dumnezeu să vă trăiască !
Și Novacii, cît trăia,
Tot mereu se veselea
Și la turci nu mai gîndea !

C ă t a n ă, pp. 124—139
(Banat).

NOVAC BABA-NOVAC

Foițică bob secară,
Nu aseară, alaltăseară,
În viitura vacilor,
În scapătul soarelui,

În aprinsul bobotăilor,
În jocul copiilor ;
Foaie verde bob năut,
Mi-a sosit, mi-a poposit
Trei voinici închivărați,
Călări pe trei pui de hați.
Foaie verde ș-o lălea,
Dară ei unde mergea ?
Cam la capul dealului,
La gura Osmolului,
La satul Birladului,
La cîrciuma Lagului.
Din bătătură mergea,
Novac din gură striga :
— Bre, Lidvă cîrciumăriță,
Pupu-ți legea, talăniță,
Scoate-ne-o oca de vin,
Să cercăm vinul de bun ;
Dacă vinul ne-o plăcea,
Jos de pe hați că ne-om da ;
Dacă vinul ți-o fi cald,
Eu de cale ca să-mi cat !
Dară Lidva, d-auzea,
Într-o cămară intra,
Frumos că se premenea,
Băga fața în albeală,
Buzele în rumaneală.
Cofa-n mîină c-o lua
Și în pivniță intra,
Toate buți că le cerca
Și vinul că nu-i plăcea.
Și ea încă mai știa,
Cam la capul buților,
În fundul pivniților,
Că e un mic bitlăgel,
Cu pelin băgat în el.

Nici mai mult, nici mai puțin,
 O sută de vedre plin.
 Cofulița mi-o umplea
 Și la dinșii că-mi ieșea,
 Din papucei tropăind,
 Din rochiță filfiind,
 Ocaua nasturi făcînd.
 În mîna lui Novac o da,
 Cîteștrei din ea gusta
 Și vinul că le plăcea.
 Cofa-n fund o răsufila
 Și de pămînt o trîntea,
 Sări fundul de la ea,
 De-i suna tîrtăcuța,
 Rupse Lidvei inima !
 Novac din gură grăia
 Și pe Lidva o-ntreba :
 — Bre, Lidvă cîrciumărită,
 Albă ca ș-o porumbiță,
 Ai tu grajd de trei cai murgi
 Și gazdă de trei voinici ?
 Dar Livda se cam gîndea
 Și astfel le răspundea :
 — Eu am grajd de opt cai murgi
 Și gazdă de opt voinici !
 Cum așa că auzea,
 După cai descăleca,
 Caii la grajd îi băga,
 Fîn cu flori le revârșea,
 Lacătul la grajd punea,
 Șeale pe brațe lua
 Și la Lidva că striga :
 — Ai, ne-arată odaia
 Care să ședem în ea.
 Șealele jos că punea
 Și pe pat să așeza

Și la Lidva că striga :
— Dale, Lidvă cîrșmăriță,
Blîndă ca o porumbiță,
Ado vinul cu vadra,
Rachiul cu ocaua !
Și bea, frate, și iar bea,
Fiecare cu vadra,
Pînă cînd să-nturmenta.
După ce să-nturmenta,
Iataganele scotea
Și la Lidva că venea
Și către dînsa răgnea !
— Ai, ne-arată butia
Care bem noi vin din ea !
Lidva cu dînșii mergea,
Butia că le-arăta.
Dar ei, frate, ce-mi făcea ?
Trei doage că îi scotea,
Capu-n bîtlăgel băga,
Tot ca boii că sorbea,
Numai drojdii rămînea !
Și-nchina cu strachina
Pentru Maica Precista,
Le-o ajuta undeva,
Și pentru Domnul Hristos,
Să le fie de folos...
Dară Lidva, de vedea,
Ea cu firea să-nciuda
Și oftînd așa grăia :
— Cată, bată-i mamă-sa,
Singură-mi făcui belea !
Aștia vinul că mi-or bea,
P-ici încolo s-or ducea,
Fără să-mi dea vreo para !
Vinul este stăpînesc,
M-o apuca să-l plătesc,

Cu ce foc mă curățesc ?
Dară Lidva, de vedea,
Vadra-n mînă că lua,
Să n-o priceapă cineva.
La fintînă că mergea,
Vadra jos că o lăsa,
Rochia-n brîu sumetea,
Papucii-n mînă lua,
Trei derele că sărea,
Trei derele ș-o vâlcea,
La nașu-său ajungea
Și la poartă că-mi bătea,
La nașu-său că striga :
— Bre, nașule Lagule,
Nu aseară, alalt-ieri seară
Mi-au sosit, mi-au poposit,
Foaie verde garoflați,
Trei voinici închivărați,
Călare pe pui de hați.
Hații la grajd i-a băgat,
Fîn cu flori le-a revărsat
Și pe pat s-a așezat,
Și bea vin pe rămășeală,
Fără nici o socoteală.
P-ici încolo s-or ducea,
Fără să-mi dea o para.
Vinul este stăpînesc,
Cu ce foc mă curățesc,
Că n-am cu ce să-l plătesc ?
Dar Lagu, de auzea,
Puținel se cam gîndea
Și pe Lidva întreba :
— Dale, fină dumneata,
Ca fel de oameni sînt ăștia ?
Lidva sta și răspundea :
— Sînt oameni de stat înalt,

Umblă cu mîrtacii-n cap !
Unul are vîz de lup,
Aşa cată d-amărit !
Unul mi-are vîz de urs,
Aşa-i de posomorît !
Altu-i nalt şi subţirel,
Îmbrăcat într-un ilecel,
Numai cu fir şi cu tel;
Cu căciuliţă de jder !
Dară naşul îi spunea :
— Să vezi, fină dumneata,
E Novac, Baba-Novac,
Cu nepotul său Ioviţă,
Fecioraş de văduviţă,
Ce umblă pe sub gîrniţă
Şi dă bine din sulită.
Iar Novac, Baba-Novac,
Din cincizeci de piei de lup
Şi-a făcut cojoc pe trup,
Guleraş nu i-a ajuns.
Dar unchiu-său, Bala-Bac,
Din şasezeci de piei de urs
Şi-a făcut cojoc pe trup,
Mîneacă nu i-a ajuns.
Dă-le tu vin cît or vrea,
Nu-ţi mai da socoteala.
D-or şta, de s-or mînia,
Foc oraşului i-or da,
De ne-o arde domnia,
De s-o duce pomina,
De ne-o blestema lumea
Acum şi totdeauna !
Lidva-ndărăt să-ntorcea,
Pe la fîntînă că da,
Vadra cu apă lua
Şi acasă se ducea

Și-n pivniță că intra.
 Dară ei ce mi-și făcea ?
 Ca gherlanii se juca,
 Că nu avea ce mai bea...
 Le turna apă, se spăla,
 Și Lidvei că îi zicea :
 — Bre, Lidvă cârciumărită,
 Pupu-te-n ochi și-n guriță.
 Așterne epingea, .
 Să ne dăm refeneaua,
 Că vinul e stăpînesc,
 Te-apucă ca să-l plătești !
 Dar Novac ce mi-și făcea ?
 Disagi cu galbeni lua,
 Pe epingea-i răsturna
 Și Lidvei, frate, îi da.
 Hații din grajd că scotea,
 Șale pe ei că punea,
 Citetrei încăleca,
 Ziua bună că-și lua,
 Din oraș că mi-și ieșea,
 P-aci-ncolo să ducea... ¹

.

Păsculescu, pp. 255—257 ;
 inf. Petre Mirea Ioniță
 (Orlea—Corabia—Oltenia),

¹ În continuare, contaminare cu tema : *Înșurătoarea lui Ioviță cu fata Cadiului*.

NOVAC.
INSURATOAREA LUI IOVIȚA

Munții Steri-Dealului,
Tocmai la muntele-nalt,
Unde pazvanții se bat ;
Tocmai la muntele șec,
Unde vitejii se-ntrec...
La cerdacul lui Novac,
Lui Novac,
Baba-Novac,
Car' trăiește-acum de-un veac,
Mare masă mi-este-ntinsă,
De mulți boieri mi-e cuprinsă.
Dar la masă cine-mi șade ?
Șade bătrînul Novac,
Cu frate-său Balaban,
Cu nepotu-său Ioviță,
Ioviță
Din Craioviță,
Fecioraș de talaniță,
'Brăcat într-o dulămiță.
Toți boieri' beau
Și mîncau,
Pe gălbenași se sfeteau,
Numai Ioviță nici nu bea,
Nici nu mînca,
Numai cu ochii privea.
Că ședea de zid răzmat,
Făr' de igealic în cap...
Dară bătrînul Novac ce mi-și
facea ?
De la masă se scula.
Din guriță-așa-i zicea :
— Băi nepoate, tu, Ioviță,
Ce nu bei, ce nu mănînci,

Numai cu ochii te uiți ?
Ori bucatele nu-ți plac,
Mă rog, și-altele să-ți fac ?
Ori gălbenași mi-ai sfârșit,
Sau mai mulți c-ai dobîndit ?
Sau, frate, ți s-a făcut,
Neică, de căsătorit ?!...
— Măi unchiule, dumneata,
De stătuși
De mă-ntrebași,
Adevărul spuneți-aș :
Că eu, frate, m-am plimbat
În oierit,
În dijmărit,
Pe la Munții Pindului,
La Munții Cadiului,
Și eu, nene, mi-am văzut
Pe fata Cadiului,
Nepoata-mpăratului,
Și din ceas' car' mi-am văzut-o
La inimă mi-a căzut
Ca un nastur de argint
Cînd cade la apă-afund,
Se lipește de nisip,
Și n-am cal de pristinit !...
— Măi nepoate, tu, Ioviță,
Dacă este vorba-așa,
Intră-n grajd de mi-ți alege,
Că am freo cincizeci la hrană,
Puși de la Vinerea-Mare !
Cheieru-n mină că-i da :
Să vezi, cheia cît lopata,
Lacătul cît banița,
Mititel
Cît un purcel,
Să faci cinci căldări din el...

La grajd, frate, se ducea,
Încerca albi
Și codalbi,
Încerca negri și pegi,
Încerca surii și murgi;
Nici un cal că nu-i plăcea,
Tot cu palma-i măsură...
În ușa grajdului că sta,
O țigare că fuma,
Ochii-n cap se lumina.
Cînd ochi negri și-arunca,
Tocma-n fundul grajdului
Zări ochii Albului,
Albului
Codalbului,
Știi, ca para focului,
Luceafărul cerului,
D-înșelat
Și d-înfrînat,
Cum e bun de-ncălecat;
Taftorul
Și pohilul
Car' plătea Țarigradul...
De căpăstru că mî-l lua,
Afar' din grajd că mi-l da
Și Novac că mi-l vedea:
— Măi nepoate, tu, Ioviță,
De luași pe-Albul,
Pe Codalbul,
Mai bin' să-mi fi tăiat capul,
Că nașul car' m-a cununat
Cu el că m-a-nziestrat,
Pe el n-am încălecat.
Să-l păzești,
Să nu-l smintești,
Că, zic zău, te prăpădesc!

Dar Ioviță ce-i zicea ?
— Măi unchiule, dumneata,
De-mi deteși pe-Albul,
Pe Codalbul,
Asta o să-mi scape capul.
Mi-e cale de nouă zile,
Poate să vină pînă mîine !
Picioru-n scară puneă,
Prin curte că mi-l plimba,
Spumă albă mi-l făcea
Și silea
De mi-ajungea.
Cînd mi-e soare-n cruci-nămiezi,
Cînd stau turcii la mecet,
Și pe Stanca c-o vedea,
Prin bagcea că se plimba,
Cu cincizeci de roabe scumpe
după ea.

Dar Ioviță ce-i zicea ?
— Stanco, verișoara mea,
Rupe-mi tu d-o floricea
Și dă-mi-o cu mîna ta !
O floricea
Că-i rupea
Și pe-o roabă-o trimetea,
Dar Ioviță n-o primea,
La pămînt că mi-o-arunca.
Cînd fuse d-al doilea,
Mai cu milă se ruga
Și din gură-așa-i zicea :
— Stanco, verișoara mea,
Rupe-mi tu d-o floricea
Și dă-mi-o cu mîna ta !
Cînd fuse d-al treilea,
Mai cu milă se ruga
Și din gură-așa-i zicea :

— Stanco, verișoara mea,
Că tu mi-ești vară-verișoară,
Ruptă de la inimioară !...
Atunci Stanca ce făcea ?
O floriștea
C-o rușea,
C-un fir roșu-o-nfășura,
Peste bagcea
Se-ntindea,
Floarea lui Ioviță-o da.
Dar Ioviță ce-mi făcea ?
Cu stînga floarea-i lua,
Cu dreapta mîna i-arunca,
Și puse mîna-n paftale,
O puse pe cal călare...
Dară Stanca ce-i zicea ?
— Măi Ioviță, dumneata,
Dacă făcuși, dragă, așa,
Poate Albul tău ceva ?
Că de ne-o afla taica
Și-o-ncăleca pe Catîrca,
Pe Catîrca
Nebuna,
Care fuge ou luna
Și răsufală cu ziua,
Ne-o răpune viața,
Să vezi, p-a ta
Și p-a mea !
Dar Ioviță ce zicea ?
— Măi Albule, dumneata,
Mai poți tu la bătrînețe
Cît puteai la tinerețe ?
— Mai mult pot la bătrînețe
Cît puteam la tinerețe.
Cît eram eu tinerel,
Mi-era carnea

Ca roua,
Dar acum, la bătrînețe,
Mi-este carnea ca fierul,
Măduva, ca oțelul !...
Ioviță, cînd auzea,
Drumul Albului că da.
Dar o roabă ce-mi făcea ?
Veste Cadiei ducea :
— Scoal', Cadio, nu ședea,
C-a furat pe fii-ta
Și s-a dus un hoț cu ea !
— Pune masa să mănînc,
Cînd oi pleca, tot l-ajung !
Punea masa
Și mînca
Și bine că ospăta,
La grajd de piatră-mi intra,
La Catîrca se ducea,
Cam cu șea, cam făr' de friu,
Numai cu piedica-n gură,
Obiceiul cel sîrbesc
Și cu-al nostru, țigănesc...
Drumul Catircii că da
Pe spojarul cîmpului.
Fugea, nene, nebuna...
Dar bătrînul Novac,
Ca un puternic ce-mi era,
Sus în cerdac se urca,
Cu ocheanul se uita
Unde-l căznea
Cadia.
Jos din cerdac că se da,
La grajd, frate, că-mi venea.
Dar pe cine-ncăleca ?
Pe... Șargul de la saca,
Ala-ndemîină era...

Fugea și-ala, bednicul,
 De duduia pământul !
 Naintea lui că ieșea,
 Din guriță-așa-i zicea :
 — Dur, dur, dur, cuscre Cadio,
 Nu glumi
 Cu copiii,
 Glumește cu bătrînii.
 Copiii că-ngîlcevesc,
 Bătrînii că-mpăciuiesc.
 Copiii fac vrăjbur'le,
 Iară bătrînii, păciur'le !
 Iară Cadia ce-i zicea ?
 — Dur, dur, dur, cuscre Novace,
 Savai, drace,
 Catîrca s-a-nfierbîntat,
 Paloș în sînge s-a spurcat
 Și mi-e frică de păcat,
 Să nu te las fără' de cap !...
 Atunci Novac ce-mi făcea ?
 În urmă, nene, rămînea.
 Cînd zice Cadia : „Aman !“,
 Mi-l povîrni de pe cal.
 Trupul lui cel hărănit
 Șade în drum grămădit !
 De la el ce mi-și lua ?
 Luleaua
 Și celmeaua,
 Țigaret de piparos
 Care-n lume n-a mai fost...
 Pe Catîrca-ncăleca,
 Pe Șargu-alături lua
 Și-acasă că mi-și venea,
 Lui Ioviță că-i zicea :
 — Socre-tău te-a-nziestrat
 Pe tine cu Catîrca,

Pe mine cu luleaua !...
 Și Stăncuța c-auzea,
 Din ochi negri lăcrăma,
 De la inimă ofta
 Și din gură-așa zicea :
 — Ale, taică, socru-meu,
 Tu tăiași pe tatăl meu !...
 Mare nuntă că-mi făceau,
 Vin prin pahare puneau...
 Și-am făcut cîntec deplin,
 Mai ziceți, boieri, amin !
 Și mai dați cu udătura,
 Să-și ude Mitică gura !...

Vechi cîntece de viteji, pp. 67—73

inf. D. Burcea

(Merenii-de-Sus—Videle—București),

24. III 1951.

GRUIA A LUI NOVAC

În Țara Hațegului,
 La biertu-mpăratului,
 Unde-și beau ciobanii banii
 Și-arghelarii-și mîncau caii,
 Gruia bea cu fetele :
 Una vinu-i îndulcește,
 Alta patu i-l chitește,
 Și cu-a treia se iubește.
 Dară mamă-sa auzea,
 Către biert ea se pornea ;
 Cînd la biert ajungea,
 Și lui Gruia așa-i grăia :
 — O, tu, Gruio, fiul meu,
 Pentru bunul Dumnezeu,
 Părăsește bierturile,

Bierturile, fetele,
Că-ți dai, zău, și hainele,
Și te du, maichii, la târg,
Tot la târg, măi, la Arad,
Și-ți cumpără boi de-arat.
Vinde calul pre doi boi
Și armele pre alți doi,
Că acasă mai ai doi ;
Ieși la plug cu șase boi,
Dară Gruia ce făcea ?
El la târg că îmi pornea,
Vindea calul pre doi boi
Și armele pre alți doi,
Și acasă el venea,
Către mamă-sa grăia :
— O, muchiță, muica mea,
D-ortac pe cine mi-i da ?
— Pre Roxandra, sora ta.
— Dară sbici din ce mi-i da ?
— Din păr de la sora ta,
C-are chica-n șapte vițe
De cînd fu ea copiliță.
Dară Gruia ce făcea ?
Păr din capu ei rupea
Și sbiciul și-l împletea,
Boișorii și-i prindea
Și s-apuca d-a ara.
Ara de l-amiazi pîn' seara.
Iar Roxandra citeodată
Să ducea s-aducă apă,
Și flori mîndre culegea,
Și-n cunună le făcea,
Și la Gruia le ducea,
Și lui din grai îi grăia :
— Frate, frățisorul meu,
Cînd va fi ospățul tău,

Eu cu toate te-oi chiti.
 Dar Gruia, de bucurat,
 Se lua și-o săruta
 Și să lăuda c-o juca.
 Iar Roxandra mai o dată
 Să duse s-aducă apă ;
 Capu-na poi întorcea,
 Un nourel că-mi vedea
 Și lui Gruia așa-i grăia :
 — Frate, frățiorul meu,
 Ce se-ntoarce norul greu ?
 — Nu e nour ce privești,
 Ci sînt turcii cei păgîni,
 Cari știu suga pe români.
 Vin să taie ei din mine
 Că nu le-am făcut vrun bine.
 El nici vorba nu sfîrșea,
 Iacă și turcii-ajungea.
 Ei „bun lucru“ că îi da,
 El frumos le mulțamea.
 — Bună ziua, măi plugar !
 — Mulțamesc, măi boieri mari !
 — N-ai văzut pre-aici călare
 Gruia lui Novac cel mare ?
 — Ba eu poate l-am văzut,
 Dar nici nu l-am cunoscut,
 C-au trecut cu capu-n sus,
 Ca și vîntul el s-a dus,
 În Țara Hațegului,
 La biertu-mpăratului,
 Unde-și beau ciobanii băni
 Și-arghelarii-și mînceau caii,
 Gruia bea cu fetele :
 Una vinu-i îndulcește,
 Alta patu i-l chitește
 Și cu-a treia se iubește

Și de turci nici nu dorește.
 Dară turcii ce făcea ?
 Către biert ei se pornea.
 Dar un turc, ostaș vestit,
 Către turci așa-a grăit :
 — Turcilor, nebunilor,
 Stați pe loc, voi n-alergați,
 Că de Gruia voi nu dați ;
 Dacă vreți să-l căpătați,
 Iac,-acesta-i ! și-l legați !
 Că-i an de cînd nu l-am văz't
 Și de loc l-am cunoscut,
 De cînd cu el m-am luptat,
 Țara cînd o am prădat.
 Dară turcii ce făcea ?
 O ! pe Gruia-ncongiura
 Și frumos că mi-l lega.
 Dar un turc, zmeu blăstămat,
 Cătră Gruia-așa-au strigat :
 — Cum vrei moartea să ți-o fac !
 În săbii să te tăiem,
 Cu buzdugan să te-omorîm ?
 Dară Gruia-așa grăia :
 — Faceți cu mine ce-ți vrea,
 Ci iertați-mă-a scria,
 Să scriu la muichița carte,
 Ca să știe din departe
 Că are de ce m-aștepte ;
 S-o trimit p-ast fluieraș de vînt,
 P-astă față de pămînt ;
 Să bag mîna-n buzunar,
 Să scot peană, călămar ;
 Să bag mîna-n pălărie,
 Să scot frunză de hîrtie.
 Dară turcii ce făcea ?
 Mîna stîngă-i dezlega,

Și lui Gruia îi plăcea,
 Că stîngaci dinsul era:
 Nu bagă mîna-n pălărie,
 Să scoată frunza de hîrtie;
 Nu bagă mîna-n buzunar
 Să scoată peană, călămar;
 Ci scoase-o spadă ascuțită,
 La tăiuș cam ascuțită,
 Și-au tăiat cum au putut,
 Pe turci grămadă i-au făcut.
 Dar pe care n-au tăiat,
 Numai fuga l-au scăpat;
 Numai pre-unu l-a iertat,
 Ca să ducă vestea-n sat.
 Unul fuga i-au scăpat
 Și pre mulți i-au spintecat.
 Dar bătrînul Novac auzea,
 Iute calu-mcăleca
 Și pre drum că îmi pleca,
 Aulînd și chiulînd.
 Cînd acolo ajungea,
 De pre cal descăleca,
 Către Gruia-așa grăia:
 — O! tu Gruio, fiul meu,
 Pentru bunul Dumnezeu,
 Bate taichii marginile,
 Că eu bat mijloacele.
 Cit-i din sfîntit de soare,
 Pină-n răsărit de soare,
 Nici un turc nu era-n picioare.
 --- Soro, sorioara mea;
 Trage boii acu-afară,
 Că nu-i ziuă, ci e seară,
 Să plecăm acasă iară,
 C-am arat ș-am semănat,
 Că am cînt și-am secerat!

Apoi boii îi mîna,
Cătră muma rentorna.
Dar turcii zăceau ca snopii,
Pe la gît cu brîne roșii.

Bibicescu, pp. 309—313
(Banatul Sîrbesc).

VITEJIA LUI NOVAC ȘI A LUI GRUIA

Grăia bătrînul de Novac :
— Gruio, Gruio, puiul taichii,
Ia-ncinge-te sus fetește
Și te-mbracă muiereste ;
Și tu, taichii, să te duci
Doi pră Dunăre în sus,
Și să pui mîna la chiși,
Și tu, taichii, să te cînți :
„Dunărice, Dunărice,
Săce-ți, mîndră, fundurile,
Bărbățelul m-ai-necat,
Văduviță m-ai lăsat !“
Cînd turcii te-or auzi,
La tine s-or șirui,
Și tu, taichii, vei fugi.
Pîn' turcii s-o șirui,
Și taica i-oi ocupa.
Tu să iai mijloacele,
Eu oi lua marginele,
Și pe turci noi i-om tăia
Și galbenii i-om luva !
Dară Gruia auzea,
Cîrpă neagră-n cap puneă,
Săbioara încingea,

Prîngă Dunăre mergea,
Începea și să cînta :
„Dunărice, Dunărice,
Săce-mi-ți vadurile,
Zău, și mîndră, fundurile,
Bărbățelul m-ai-necat,
Văduviță m-ai lăsat !“
Dar turcii cînd auzea,
După el se înșira
Și din gură-așa striga :
— Ian așteaptă, nevestea,
Ț-i bărbatu aicea !
Gruia la fugă o lua,
Tot fugea,-napoi căuta,
Pîn' turcii se înșira.
Dar bătrînu de Novac,
Și bătrîn și blăstămat,
El pre turci că-i ocupea,
Din degete fișconea.
Gruia-napoi să-ntorcea,
Săbioara lui trăgea
Și-ncepea de-mi tăia.
Gimică-i ca pietrile,
Pisază-i ca verzile...
Și-ncepea de-i burfăia,
Tot nădragii mi-i spărga
Și galbenii mi-i luva.
Nici mulți galbeni nu era :
Șapte merniți măsura,
Tot de aur și d-argint,
Ce n-am văzut de cînd sînt !
Era, dragă, și sfântîci,
Niște sfântîci tot d-ăi mici,
Unu de-o sută și cincî...
Și acasă că mergea,
La oraș, la Țăligrad,

Cam în capul podului,
La birtu sultanului.
Și ei bea și să gasta
Și de nime nu dorea.

Popovici, pp. 111—113 ;
inf. Nicolae Bunghi
(Ildia—Oravița—Banat),
1906.

INSURĂTOAREA LUI GRUIA AL LUI NOVAC

La ciardacu lui Novac,
Gruia din gură grăia :
— Însoară-mă, neică,-nsoară !
— Nu ești, neichii, de-nsurat
Pînă fetele te bat
Și nevestele te luptă !
Gruia, cînd auzea,
El se-ncingea nalt, fetește,
Și se-nvălea nevestește,
Și sub albă rochioară
Încingea luce săbioară.
P-îngă Dunăre pleca
Și astfel Gruia cînta :
„Dunărice, apă rece,
Dare-ar Dumnezeu să sece,
Să se vadă pietrele,
Să le ardă soarele,
Cînd pe mine m-o săcat,
Că bărbatu mi-o-necat
Și văduvă m-o lăsat !“
Turcii, cînd îl auzea,
În luntre că se punea
Și la Gruia-mi trecea,

Pe Gruia-l năvălea.
El toți turcii îi lua
Și în ciardac îi ducea,
În curte că mi-i băga,
Lăcate mari încuia
Și la Novac că-mi striga :
— Auzi, neiculiț' Novac,
Eu mi-s Gruia lui Novac,
Ian priviți ce-o să vă fac :
Ia-ți, neicută, sabia
Și strînge marginile,
Că eu tai mijloacele !
Pîn' se coace pînea-n foc,
Făcea turcii toți polog.
Atunci Gruia-mi zicea :
— Auzi, neicută Novac,
Ce mie mi-ai poruncit,
Porunca ți-am împlinit,
Acu-i vremea de-nsurat !
Novac din gură grăia :
— Gruio, te-oi însura
Potriva de ți-oi afla.
Numai eu am auzit
D-un oraș mare,-n Dodrin,
Acolo-i o fată de lătîni,
Aia e potriva ta !
Gruia, cînd auzea,
El negoț își cîștiga
O furchiță și un fus,
De aur și de argint,
Și-o cloță cu zece pui,
Cu pene strălucitoare
Ca zările de la soare.
El murgu-și încăleca
Și la Dodrin se pornea.
În mijlocu tîrgului

Negoțu și-l întindea,
Toată lumea se mira,
Căci ca soarele lucea !
Fata de lătîni
Slujnica o fost mînat
La piaț', la cumpărat,
Și-o șezut pînă-nserat,
De la Gruia n-o plecat.
Acasă cînd se ducea,
Stăpîna-sa o lua
Și-o bătea, și-o judeca,
Că de ce o înserat
Și-acasă n-o mai plecat.
Slujnica așa zicea :
— Eu și-acum am venit,
Dară tu să fi privit
Cine-n piaț-o venit,
Nici acum n-ai fi venit :
O venit un greculeț
Cu negoț strălucitori,
Nu-l mai zăuiți pînă mori !
Așa-i grecu de frumos,
Așa-i nalt și subțirel,
Nici soare nu poate căuta la el !
Stăpîna-sa auzea,
Toată noaptea nu durmea,
Pînă-n zori se tot schilea.
Soarele cînd răsărea,
Pe slujnică o lua,
Cu ea la piaț' pornea.
Gruia cînd că mi-o vedea,
Negoțu el și-l strîngea.
Cînd fata mi-o ajungea,
De mină că mi-o lua,
Pe murguț o anina
Și fuga cu ea îmi da,

Pîn' la ciardac nu s-oprea.
La Novac cînd ajungea,
De nuntă se apuca,
La biserică mergea ;
Biserica tremura,
Icoanele lăcrima,
Maica Mărie zicea :
— Preotule, blăstămate,
Nu cununa sor' cu frate,
Că mai sînt străine fete
Și sărace, și bogate !
Preotu nu-i cununa,
Nunta-napoi întorcea.
Novac la Dodrin pleca,
Să-ntrebe pe maică-sa
Cu cine-o făcut fata ?
Maică-sa îi răspundea :
— Eu am fost o birtășită,
Mulți călători mi-or venit,
Eu pe nime n-am primit
Făr' pe bătrînul Novac !
De nuntă el se lăsa,
Pe mireasă o ducea
De unde Gruia-a furat-o,
Și acolo a lăsat-o.

Novacovici, pp. 24—27
(Răcăjdia—Oravița—Banat).

TURCUL ȘI NOVACEȘTII

Pusu-s-a de s-a vorbit,
Împărat s-a sfătuit
C-un turcuț micuț, isteț,
Turculeț cu părul creț

Și cu cal gălbiniu,
Pe-un picior pinciniu,
Să prindă pe Novăcești,
Pe voinicii românești.
Turcu se prindea,
Planu îi spunea,
Mina cu-mpăratul da,
Legătuintă făcea.
Nici prea mult nu îmi ședea,
Sus pe cal se arunca
Și la codru se ducea,
Și la munte se suia,
Și-ncepea de-mi chiotea,
De tot tare îmi țipa,
Și de chiotele lui
Pică frunza codrului.
Tot țipa și chiotea,
Nime-n lume n-auzea,
Făr' bătrînul de Novac,
Din frumosul său cerdac.
El din gură-așa zicea :
— Ei, tu Gruio, puiul neichii,
Ian tu bine îmi pornește
Colo-n vale,-n codru verde,
Ca să vezi că cine țipă,
Liniștea noastră o strică.
Dac-o fi vrun rătăcit,
Bine să-ți fie venit,
Calea bună îi arată,
Înapoi să vini îndată :
Dacă o fi vrun bolînd.
Să-i dai drumu-n bolînzic ;
Dac-o fi el vrun flămînd,
Să-l aduci să-l săturăm,
Ori dacă o fi vrun gol,
Să-l aduci să-l îmbrăcăm.

Iar dac-o fi vrun viteaz,
Caută, poartă-te cam treaz,
Tu cu el să te lovești,
La min' să nu te gindești !
Gruia, cum îmi auzea,
Fuga la grajd că îmi da,
Scotea murgu țăsălat,
Țăsălat și înșelat,
Numai bun de-ncălecat.
Sus pe murg se arunca
Și prin codru îmi pleca,
Nici prea mult nu îmi umbla,
Cu turcu se întâlnea
Și din gură-așa zicea :
— Turcule, bolîndule,
Bată-te legea turcească,
Dar ce țipi și chiotești,
Liniștea noastr-o răpești ?
Vin' cu mine la război,
Să ne lovim amîndoi !
Dar turcu-i ca cînele,
Scurte-i Domnul zilele,
Nimica nu îmi vorbea,
De Gruia s-apropia,
Mîna la brîu își punea,
Buzduganul își trăgea,
O dată îl răsucea,
Ochii Gruii îi fura,
Și-unde, Doamne, că îmi da ?
De la vale de buric,
Unde-i moartea de voinic.
Țapăn Gruia poticnea,
Curea turcu și-l lega,
Și mi-l lega prîngă cal,
Prîngă cal, ca p-un ogar.
Și-ncepea de a țîpa,

Tot țipa și chiotea,
Nime-n lume n-auzea,
Făr' bătrînul de Novac,
Din frumosul său cerdac.
El în gînd așa-și gîndea :
„Iar a-nceput a țipa ;
Un fecior eu am avut,
Poate că o fi pierdut !“
Apoi din gură striga :
— Ei, Iovo, nepotul meu,
Ascultă ce îți zic eu :
Ian tu bine să te duci
Colo-n vale,-n codru verde,
Ca să vezi că cine țipă,
Liniștea noastră o strică,
Că pe Gruia l-am trimis,
Și Gruia n-a mai venit,
Poate că o fi pierit !
Iar Iova, cînd auzea,
Așa de rău că-i părea,
Fără voie că pleca.
Tot mergea cît îmi mergea,
Păn' cu turcu se-ntîlnea,
Bună calea că îi da
Și așa îi cuvînta :
— Bată-mi-te Dumnezeu,
Cum ai prins pe văru-meu
Și că bine l-ai legat
Ca p-un mare blăstămat ;
Vin-încoace la război,
Să ne lovim amîndoi !
Dar turcu-i ca cînele,
Scurte-i Domnul zilele,
Nimica nu îmi vorbea,
De Iova s-apropia,
Mîna la brîu își punea,

Buzduganul își trăgea,
O dată îl răsucea,
Ochii Iovii îi fura,
Și-unde-n Iova, Doamne, da ?
De la vale de buric,
Unde-i moarte de voinic.
Țapăn Iova poticnea,
Curea turcu și-l lega ;
Dinapoi că mi-i lua,
Dinapoi,
Ca pe doi boi.
Turcu iarăși se punea
Și mai tare îmi țipa.
Nime-n lume n-auzea,
Făr' bătrînul de Novac,
Din frumosul său cerdac.
Ei din gură-așa zicea :
„Dar ce-o mai fi și asta ?
Doi feciori eu am avut,
Pr-amîndoi eu i-am pierdut,
Sîngur numai am rămas,
Ca să mă lupt cu năcaz,
Singurel cu capul meu,
Fie ce-o vrea Dumnezeu !“
Sabia-n mînă-și lua,
Buzdugan la brîu punea
Și prin codru îmi pleca.
Nici prea mult nu îmi umbla,
Păn' cu turcu se-ntîlnea :
— Bună calea, turcule,
Turcule, viteazule,
Bată-te legea turcească,
Dar ce bine i-ai legat,
Dinapoi că i-ai luat,
Dinapoi,
Ca pe doi boi,

Vin-încoacea la război,
 Să ne lovim ş-amîndoi !
 Dar turcul, dacă-l vedea,
 Zău, şi lui frică-i era.
 Nimica nu îmi zicea,
 De Novac s-apropia,
 Buzduganul îl trăgea,
 Ş-unde-n Novac că îmi da,
 Novac'n mîină-l sprijonea.
 Din mîină Novac se punea,
 Buzduganul răsucea,
 Şi unde-n turc, Doamne, da,
 Turcu-n pumni îl sprijonea.
 Turcul mi se cam temea,
 Buzduganul îl lua,
 Napoi în Novac îmi da,
 Novac în dinţi îl sprijonea.
 Dacă turcul îmi vedea,
 Tare se mai spăria ;
 Făcea turcul cum făcea,
 Ochii lui Novac fura,
 Ş-unde-n Novac că îmi da
 Tocma-n capul pieptului,
 Unde-i păs voinicului.
 Novac jos că îmi cădea
 Şi din gură-aşa striga :
 — Stăi turcule, nu mai da,
 Că-s bătrîn, nu pot răbda !
 Venea turcul şi-l lega ;
 Dinapoi că mi-i lua,
 Dinapoi,
 Ca pe trei boi.
 La-mpăratu se-ntorcea,
 Nici prea mult nu îmi umbla,
 Dar cu cine se-ntîlnea ?
 Cu Bădiţa codrilor,

Stăpînul moşilor,
Drăgălaşul fetelor,
Ibovnic nevestelor
Şi spaima voinicilor !
— Bună calea, turcule,
Turcule viteazule,
Bată-te legea turcească,
Dar ce bine i-ai legat,
Dinapoi că i-ai luat,
Dinapoi,
Ca pe trei boi,
Vin-încoacea la război,
Să ne lovim ş-amîndoi !
La război că se prindeau,
Cu sulilele-ncepeau,
Sulilele se frîngeau,
În lături le lăpădau.
Buzduganele trăgeau
Şi-ncepeau de se loveau.
Turcul cînd îmi lovea,
Făcea el cum ştia,
Ochii Badii îi fura,
Săbioara îşi trăgea,
Peste foale îl lovea,
Măţigăre îi vărsa,
Novac atunci îi striga :
— Bată-mi-te Dumnezeu,
C-ai tăiat pe frate-tău !
Iar turcul, dac-auzea,
Capul în pămînt punea
Şi aminte-şi aducea
Că-un frate cîndva avea
Cînd încă creştin era ;
Dar de cînd el s-a turcit,
Frate-so l-a părăsit.
El din gură-aşa striga :

— Ei, tu taică, taic' Novace,
Putea-l-ai tu să-l învii,
Eu pe voi v-oi slobozi,
V-oi da drumul la toți trii !
Novac de loc se prindea
Și pe el îl dezlega,
La Bădița se ducea,
Un bit de sînger tăia,
La mață le slobozea
Și-ncepea de le strîngea
Cam cu paie, cu gunoaie,
Le băga cu tot în foale.
C-un ac d-argint le cosea,
Peste foale îl lovea,
De pielea se vindeca.
Prin urechii îi sufla
Și pe Badea învia.
Sărea Badea cît coala
Și la ochi că se freca
Și din gură-așa zicea :
— Uite cum am adormit !
— Fire-ai, neică, adormit
Până-i lumea și pămîntul !
Dar Novac te-a pomenit !
Apoi turcul se punea,
Pe toți trei îi slobozea,
Frați toți cinci ei se făceau
Și-napoi că se-ntorceau.
La cerdac dac-ajungeau,
Începeau de se gostau.
Cînd îmi fu despre beție,
Despre dalba veselie,
Ei toți mi se lăudau
Care de ce-s mai viteji.
Se lăuda turcu că știe
Să-nșele cu viclenie ;

Bădița se lăuda
Că-i vînător num-așa ;
Ioviță mi se lăuda
Că știe bine-a lupta ;
Gruia jos nu se lăsa,
Ci și el mi se lăuda
Că știe bine-a tăia ;
Novac și el se lăuda
Că știe bine-a striga,
De răsuna văile,
Se cutremur' pietrile,
Se spăimîntă fiarăle
Și se-omțoară oamenii !
Dacă turcul auzea,
Cătră Novac îmi zicea :
— Ian strigă dară o dată,
Să văd ori de mor îndată !
Dar Novac așa-i zicea :
— Ba eu, zău, nu oi striga,
Că de pe scaun ți-i da,
Mort la pămînt vei cădea !
Turcul se cam vristuia,
Iar Novac se cam temea
Și așa lui îi zicea :
— Las' să meargă ăști-afară,
C-a lor viață nu-i povară !
Ei afară că-mi ieșeau,
Novac și turc rămîneau.
— Bagă samă c-oi striga
Și tu mort îi rămînea !
Turcul din nou îl ruga,
Și Novac se opintea
Și începea a striga,
Turcul de pe scaun sărea,
Cu capul în grindă-și da,
Mort la pămînt jos cădea !

Și cînd cei trei s-au întors,
 Pe turc mort l-au aflat jos
 Și pe Novac minios,
 C-a strigat și-a omorît
 Pe fratele lor cel turcit.
 Apoi toți mi l-au jălit
 C-a fost voinic ș-a pierit !
 Nu vă stricați voia bună
 Pentru mica mea minciună,
 Minciună lăutărească
 De-o-ntîmplare novăcească !...

Corcea, pp. 108—117 ;
 inf. Vichentie Micu
 (Coștei—Bamatul Sîrbesc).

DOICIN BOLNAVUL

Foaie verde mărăcine,
 Ascultați, boieri, la mine,
 Să vă cînt de-o istorie
 Din mica copilărie !
 Mai ușurel cu vorba,
 Ascultați la noi încoa',
 Unde noi vom cuvînta.
 Foaie verde viorea,
 Pe Doicin că voi cînta ;
 Cînd oi zice viorea,
 Dimineța l-oi ținea,
 Ori oi bea,
 Ori nu ți-oi bea !...
 Foaie verde ca lipanul,
 Este tot Doicin bolnavul :
 Cînd oi zice trei spanace,
 De nouă ani, de cînd zace,
 Și nimica nu știa,

Numai sor'sa Ilinca
Pe brațe că mi-l purta,
De la umbră pîn' la soare,
Pe-ăle dalbe brățișoare.
Pe perini că mi-l punea
Și pe el că mi-l muta
Și din gură se ruga :
— Nene Doicin, dumneata...
Din ochi negri lăcrăma
Și din suflet suspina,
Frate, ea nu-i cuteza
Ca să-i spună altceva.
Dar Doicin că mi-o-ntreba :
— Ilincuțo, soru-mea,
De cînd maica te-a făcut
Tristă-așa nu te-am văzut.
Ori ție ți s-a urît
Perioara mea mutînd
De la umbră pîn' la soare
Pe-ăle dalbe brățișoare ;
Ori ție, neică, ți-a venit
Vremea de căsătorit ?
Ilincuța-i răspundea :
— N-auzi, neică, dumneata,
Cum stătuși de mă-ntrebași,
Adevărul spune-ți-aș :
N-auzi, nene, dumneata,
În țară că mi-a sosit,
Neică, un arap,
Mare sangeap,
Cu solzi galbeni după cap,
Neică, pai'că mi-e de crap ;
Ochii-n cap ca sitele,
Măsele,
Rîșnițele !...
Înainte-mpărăției,

Fața Țarigradului,
În ușa-mpăratului.
Demîncare
Ce mi-ș' are ?
Nouă bivoli demîncare,
Nouă cuptoare de pîine !
Băutură ce mi-ș' bea ?
Cîte-o bute el c-avea !
N-auzi, nene, dumneata,
Cu-mpăratul că vorbea,
Cîte-o fată el că-i da.
Cu care că se culca,
Mîine-n ziuă mi-o-ngropa !
Cînd oi zice mărgărit,
Rîndul la mine-a venit ;
Cînd oi zice viorea,
Mîine seară oi pleca,
Rămîi, neicuț,-acia !...
Dar Doicin, cînd auzea :
— Ilincuțo, soru-mea,
N-auzi tu, mîndruța mea ?
Pe Roșul că l-oi scotea
Neadăpat,
Nețeselat,
Cum e bun de-ncălecat.
N-auzi, surioara mea ?
Ascultă la mine-ncoa' :
Și tu, neică, m-ai încinge
Cu nouă frîne
De brîne ;
Pe min' m-ai înfășura,
Că neicuța te-o scăpa !
Dar Ilinca, de-auzea,
La grajd, nene, se ducea
Și pe Roșul că-l scotea,
Care fuge cu anul

Și răsuflă cu ceasul.
Brînele, neică, le lua,
Pe el că mi-l 'fășura,
Oasele de nu-i cădea.
Cu Roșul el că vorbea :
— Măi Roșule, dumneata,
Mai poți tu la bătrîneată
Cît puteai la tinereată ?
Dar Roșul că mi-i spunea :
— Măi Doicine, dumneata,
Cînd eram la tinereată
Mi-era carnea
Ca fraga,
Osciorul,
Ca măduva ;
Dar acum, la bătrîneată,
Mi-este carnea ca fierul,
Osciorul,
Ca oțelul !
Pe cal, neică, -ncăleca,
O dată că-l săruta,
Șalele nu-l mai ținea...
Cînd oi zice viorea :
— Ilincuțo, soru-mea,
Sai de-mi ține șalele,
Să nu-mi pice oasele !...
Altceva el că uita :
Păloșelul că-l uita,
De-o sută cincizeci de-oca...
Din guriță că spunea :
— Ilincuțo, dumneata,
Păloșel mi-oi aducea ;
N-ai putea l-aridica ?
De-a păstrăgala l-ai da,
Pîn' la min' l-oi aducea !
Ilincuța ce făcea ?

Nu putea l-aridica,
De-o sută cincizeci de-oca...
De-a păstrăgala că-l da,
De Doicin l-apropia.
Aşa, bolnav cum era,
Într-o scară se lăsa,
Cu deştiu-ăl mic l-ardica,
În palmă că-l fluştura,
O dată că-l săruta,
Cu el în sus că mi-ş' da,
Cu norii l-amesteca,
Ca laptele se făcea,
În palmă că-l prijucea,
La ciochină l-atirna...
Cu soru-sa se săruta,
Drumul, nene, că şi-l lua.
Pe Roşu că mi-l smuţa :
Îi da drumul
Lui Roşul,
Care fuge cu anul
Şi răsuflă cu ceasul.
La-mpărăţie intra,
De bună ziua că da.
'Mpăratul, de mi-l vedea,
'Mărmurit că rămînea,
Iar Doicin că mi-ş' spunea :
— 'Mpărate, eşti împărat,
Ți-ai ardicat fesul din cap
Naintea unui arap !
Cin' te-a pus pe tine domn
N-a mai fost el nici un om !..
Foaie verde viorea,
Dar Arapul, de-l vedea,
Din guriță că-i spunea :
— Măi Doicine, dumneata,
Ce vrei, neică, dumneata :

În săbii să ne tăiem,
La luptă să ne luptăm ?
Iar Doicin că mi-ș' spunea :
— Măi Arape, dumneata,
La luptă, că e mai dreaptă,
Că-i mai dreaptă
Și-nțeleaptă
Și de Dumnezeu lăsată !
La luptă, neică, se lua ;
Împăratul, de-l vedea,
Tare mult că se mira.
Dar Arapul ce făcea ?
Cu solzi galbeni după cap,
Neică, pai'că este-un crap ;
Cu mustățile de rac,
Neică, pai'că este-un drac ;
Ia vezi, țeasta capului,
Cît rotila plugului ;
Ochii-n cap ca sitele,
Măsele,
Rîșnițele !...
La luptă că se lupta,
Pe Doicin că-l aducea,
Cu el în pămînt că da,
Pînă-n glezne că intra !
Iar Doicin ce mai făcea ?
Așa, bolnav cum era,
Pe Arap că-l aducea,
Cu el în pămînt că da,
Pînă-n subsuori îl băga.
Păloșelul că scotea,
Iute capul că-i tăia.
La-mpăratul se ducea,
Țara de el c-o scăpa,
Num-atîta că-i spunea :
— Măi împărate, ești împărat,

Ți-ai ardicat fesul din cap
Naintea unui arap !
Cin' te-a pus pe tine domn
N-a mai fost el nici un om !
Acasă, neică, venea,
Cu Ilinca că-mi vorbea :
— Ilincuțo, soru-mea,
Cînd oi zice matostat,
Eu pe tine te-am scăpat
De-ăl arap,
Mare sangeap !
N-auzi, surioara mea ?
Tu, Ilinco, să-mi aduci
Patruzeci de popi bătrîni,
Patruzeci de cărturari,
Și mie ca să-mi citească,
Păcatele-mi ispășească.
Tu, Roșule, te-oi ducea
Unde Dumnezeu ți-o da !
Punea capul și-adormea,
Somnul morții că mi-l lua...
Ilincuța ce făcea ?
Patruzeci de popi că lua :
Patruzeci de popi bătrîni,
Patruzeci de cărturari.
Mare slujbă că-i făcea,
Frate, de se pomenea.
Iară Roșul rămînea,
În dinți, nene, că mi-l lua,
Cu el, frate, că pleca,
Cu piciorul că-mi bătea,
Mare tainiță făcea
La tulpina cu cinci ulmi,
Cu cinci ulmi dintr-o tulpină,
Pai'că sînt frați dintr-o mumă.
Și el, măre, se ducea

Unde Dumnezeu că-i da...
Și, frate, s-o pomeni
Cît soare pe cer va fi.
Frate, să se pomenească,
Boieri, pe la dumneavoastră.
Și, frate, s-o pomeni
Cît soare pe cer va fi !
Neică, să se povestească,
Boieri, pe la dumneavoastră,
De-o poveste haiducească !...
Închei c-un pahar de vin,
Să vă fac altul mai bun,
Și mai bun, și drăgăstos,
Să vă fie de folos...

Vechi cîntece de viteji, pp. 73—76 ;
inf. Ion Opreașoreanu
(Rudari—Băilești—Oltenia),
8. XII 1951.

MARCUL VITEAZUL

Foicica macului,
'N drumul Țarigradului,
La schela-mpăratului,
E cîrciuma Marcului,
Marcului viteazului,
Voinicul voinicilor,
Tăietorul frîncilor,
Măcelarul turcilor.
Cîrciuma cine-mi ținea
Și de ea cine-ngrijea ?
Lidva, muma Marcului,
Țiitoarea Turcului,
Turcului bolînului,
Lidva, cu sprînceana trasă

Și cu chip de puic-aleasă,
 Lidva mi-e cîrciumăreasă.
 Marcul ziua-i cîrciumar,
 Noaptea mi-este măcelar,
 Bea, mare, făr' de habar.
 La cîrciuma Marcului,
 Marcului viteazului,
 'N drumul Țarigradului,
 La schela-mpăratului,
 Nemerit-a,
 Poposit-a,
 Sava, Turcul
 Bolinul,
 Ce se-ntilnea cu Marcul,
 Cu Marcul,
 Cu viteazul.
 La cîrciumă de-mi trăgea,
 La cîrciumă de-mi venea,
 Ei tot bea
 Și se cinstea,
 La nimica
 Nu gîndea ;
 Și iar bea,
 Se-nveselea,
 La nimic
 Seama nu lua.
 Dacă bea, mare, și bea
 Vro trei zile, vro trei nopți,
 Și nimeni nu se-mbăta,
 Și de vin poftă c-avea,
 Iată, mare, se prindea,
 Mare rămășag, făcea,
 Și iar bea,
 Se-nveselea,
 Nici unul nu se-mbăta :
 Bea-mi-și Turcul

Cu papucul,
Bea-mi-și Marcul
Cu carîmbul.
După ce bea și iar bea,
Nici unul nu se-mbăta.
Foicică ș-o lalea,
Marcul, mări, de-mi vedea
Că Turcul cu el ținea,
Unde, mări, se scula
Și pe mă-sa c-o chema
Și din gură mi-o-nvăța :
— Maică, măicuța mea,
Vino tu și fă pacea,
Să contenim beția,
Că e lungă, pustia !
Dar măicuța Marcului,
Ibovnică-i Turcului,
Turcului bolinului.
Ea, mări, de-l auzea,
Ea, mări, de-l asculta,
Și mai bine că-i părea ;
Că ea pace nu făcea,
Nici beția contenea,
Ci-ntre ei s-amesteca,
La prinsoare-i îndemna
Și din gură-i învăța :
— Să vă pui eu rămășag,
Rămășag pe cap tăiat,
Că la cine s-o-mbăta
Alalt capul i-o tăia.
Rămășag dacă făcea,
La beție se-ndârjea,
La băut că se silea :
Și bea Turcul
Cu papucul,
Și bea Marcul

Cu carîmbul.
Daca bea și iar mai bea,
Marcul că se furișea,
Pe mă-sa că mi-o chema,
La ureche că-i șoptea
Și din gură mi-o-nvăța :
— Maică, ce m-am gîndit eu
Ca să-mi scapi tu capul meu ?
Ia, tu, maică, să te scoli
Și paharul Turcului,
Turcului bolînului,
Cu catran să-l cătrănești
Și cu spirt să-l împlinești,
Cu rachiu să-l întărești,
Să dai Turcului să bea,
Doar i-o potoli setea ;
Păhărelul Marcului,
Marcului viteazului,
Cu miere mi-l îndulcește,
Cu apă-l jumătățește ;
Marcul, dacă l-o-nghiți,
Marcul, măre, s-o trezi
Și pe Turc o birui.
Dară muma Marcului,
Ibovnica Turcului,
Turcului bolînului,
Turcului păgînului,
Ea, măre, de se scula
Și paharele-mi lua,
Mai doparte mi se da,
Că ei seama nu-i băga,
Și ea, măre, ce-mi făcea ?
Păhărelul Marcului,
Marcului voinicului,
Cu catran i-l cătrănea
Și cu spirt i-l îplinea,

Cu rachiu i-l întărea
 Și-l da Marcului să bea.
 Marcul, dacă mi-l lua
 Și la gură mi-l ducea,
 Jumătate că mi-l bea,
 Pe loc se cutremura
 Și pe loc că se-mbăta ;
 Dar el, măre, tot gîndea
 Și cu mintea judeca :
 „S-a uluit maică-mea !“
 Păhărelul Turcului,
 Turcului bolinului,
 Turcului păgînului,
 Cu apă-l jumătățea,
 Cu miere că-l îndulcea
 Și-l da Turcului să bea.
 Turcul, dacă mi-l lua
 Și la gură mi-l ducea,
 Peste cap o dată-l da
 Și pe loc mi se trezea...
 Al doilea de-ncepea
 Precum le erea vorba,
 Mă-sa tot așa făcea :
 Da paharul Turcului
 Tot în mîna Marcului,
 Și paharul Marcului,
 Tot în mîna Turcului.
 Al treilea dacă-mi bea,
 Marcul, măre, se-mbăta
 Și cocă mi se făcea :
 Cotul pe masă trîntea,
 Mîna la obraz punea
 Și greu somn că-adormea.
 Atunci muma Marcului,
 Ibovnica Turcului,
 'N gura mare că striga

Și cu vorba ce-i zicea ?
— Turcule,
Bolînule,
Știi c-a fost rămășagul,
Rămășagul și capul :
La cine s-o îmbăta
Alalt capul i-o tăia !
Turcul, dac-o auzea,
Mîna pe hanger punea,
Paloș din teacă scotea,
Pe amnar că-l ascuțea
Și, măre, se tot gîndea,
Se gîndea, se socotea
Să-i taie capul au ba ;
Că Turcul este păgîn,
Dar de inimă blajin,
Și cugetul că-l muștra
Și inima nu-l lăsa
Să-l omoare amețit,
Să-l omoare adormit.
Dar tot muma Marcului,
Marcului voinicului,
Care bea
Și chiuia
Și cu Turcul se iubea,
Ea da ghesul
Turcului
Să ia capul
Marcului.
Și Turcul mi se scula,
Și-n picioare că sărea,
Mîna pe paloș punea,
De Marcul s-apropia.
Foicică, foicea,
Iacă, măre, se-ntîmpla
Că și Marcul își avea

Slugă dreaptă
 Și-nțeleaptă,
 De Dumnezeu înțeleasă
 Și de Dumnezeu trimeasă.
 Sluga, măre, c-asculta
 Tot ce-n casă se vorbea,
 Și prin ușe că vedea
 Tot ce-n casă se făcea.
 Și el, măre, de-mi vedea
 Că se-ngroașe
 Rău gluma,
 Ușe
 Cu picior spârgea,
 Doar Marcul s-o deștepta,
 Și-n gura mare striga
 Și pe Turc îl speria :
 — Turcule,
 Bolinule,
 Nu pripi la cap tăiat,
 Că e lucru cu păcat !
 Turcul, măre,-ncremenea,
 Paloș pe masă puneă,
 La Mărculeasa privea ;
 Iar sluga, dacă-mi vedea
 Pe Marcul că tot dormea,
 Sluga-n casă că intra,
 La icoane se-nchina
 Și la Domnul se ruga
 Și din gură ce-mi zicea ?
 — Iartă-mi, Doamne, greșeala
 Să trag Marcului palma,
 Că mi-o fi mare păcat ;
 Piinea, sarea i-am mîncat
 Nouă ani și jumătate,
 Și simbria nu mi-a dat !
 Palma bici că mi-și făcea

Și cu dreapta aducea,
 Pe Turc la o parte-l da,
 De Marcul s-apropia,
 Mîna bine-și încorda,
 Pe la ochi i-o repezea,
 O palmă Marcului da,
 Drept la ochi că mi-l lovea.
 Marcul mi se deștepta,
 Ochii-și negri deschidea
 Și din gură ce-mi zicea ?
 — Nu ți-e frică de păcat ?
 Piinea, sarea mi-ai mîncat,
 Și tu, n loc să-mi mulțamești,
 Tu cu palma îmi plătești !
 Sluga, măre, ce-i zicea ?
 Din guriță-i răspundea :
 — Iartă, Marcule, palma,
 Că n-a fost cu voia mea,
 Că știi ce zicea mă-ta,
 Ce zicea și ce-mi făcea ?
 Ea pe Turc îl tot silea,
 Îl silea și-l învăța
 Cap cu paloșul să-ți ia,
 C-așea v-a fost prinsoarea :
 Cui întii s-o îmbăta
 Alalt capul să mi-i ia.
 Am strigat
 Ș-am alergat,
 Pe Turcul l-am speriat,
 Palmă ție că ți-am dat
 Și de moarte te-am scăpat !
 Marcul mi se deștepta,
 Vorba slugii asculta,
 De la masă se scula,
 La o parte că-l chema,
 La ureche că-i șoptea.

Sluga, măre, de-mi ieşea,
C-o funie se-ntorcea,
Un cearşaf verde lua,
Şi pe Turc daca-l lega,
Şi pe Turc daca-l bătea,
În cearşaf îl înfăşea.
Apoi Marcul că-mi ieşea
Şi pe slugă-l învăţa,
Groapă mare-mi destupa,
Lemne-ntr-însa grămădea,
Lemnelor foc că dedea
Pînă roşie-o făcea,
Apoi pe mă-sa lua,
Frumuşel că mi-o lega,
De steajer că mi-o strîngea,
Cu catran că mi-o ungea
Şi din poale foc îi da.
Foicică solz de peşte,
Marcul bea, se veseleşte,
Mă-sa ţipă şi răcneşte,
Păcatele-şi ispăşeşte.
Şi cînd mă-sa-n foc ardea,
El pe Turc că-l aducea,
Lîngă groapă că-l punea
Şi din gură că-i zicea :
— Ia să-mi săruţi pe maica,
Ia să-ţi iei ibovnica !
Bine vorba nu sfîrşea,
Şi pe mă-sa dezlega,
În groapă c-o arunca ;
Apoi pe Turc apuca,
Tot în groapă-l arunca,
Amîndoi se-mbrăţişea,
Amîndoi că se topea.
Şi cînd, măre, mi-i scotea,
Carnea pe la ciîni o da,

Oasele că-mi alegea,
 Cu ciurul le ciuruia
 Și pe gîrlă le zvîrlca,
 Scrumul că mi-l ciuruia
 Și la vînt că-l arunca,
 Numai pulberea-i mergea.
 Apoi, Marcul, de-mi vedea
 Singurel că rămînea,
 Marcul, mări, se-nsura,
 Mîndră soțioară-și lua,
 Frumoasă nuntă-și făcea
 Și numai atunci mai bea,
 Apoi mi se pocăia,
 Băutură nu mai bea,
 Nu mai bea
 Pînă trăia.

Teodorescu, pp. 663—667 ;
 inf. Petrea Crețul Șolcan
 (Lacul-Sărat—Brăila—Galați),
 14. VIII. 1883.

BICUL HAIDUCUL

Foicică de pe lac,
 Cine-mi suie la ceardac
 Mai în jos de Țarigrad ?
 Înălțatul de-mpărat
 De cu noaptea s-a sculat
 Și divan și-a adunat,
 Că el, mări, mi-a aflat
 De numele Bicului,
 Bicului
 Haiducului,
 Bicului
 Viteazului,

Ce-a pus streajă drumului
Din dealul Odriiului
Pînă-n preajma Diiului.
Împăratul, d-auzea,
Ciudă mare-l coprindea,
Şapte pungi făgăduia
Ori la cine s-o afla,
S-o afla ş-adevăra
Să se ducă
Să-l aducă
Din fundul
Ceardacului,
Din marginea
Drumului,
De subt umbra
Teiului,
Din floarea
Ghizdeiului,
Unde-i gazda
Bicului,
Bicului
Haiducului,
Bicului
Viteazului,
Ce-a pus streajă drumului
Din dealul Odriiului
Pînă-n preajma Diiului.
Împăratul se-ndirjea,
Şapte pungi făgăduia,
Dar nimenea nu s-afla,
Nimenea s-adevăra
Să se ducă
Să-l aducă,
Făr' de numai trei beşlii,
Care țin raiaua-n Dii,
Buni

De mină,
Tari
De vînă
Și porniți
Tot pe pricină.
Trei beșlii se aduna,
La Tarigrad
Se ducea,
La-mpărat
Îngenuchea
Și pe lege se jura
Pe Bîcul că l-or lua
Din fundul
Ceardacului,
Din marginea
Drumului,
De la umbra
Teiului,
Din floarea
Ghizdeiului.
Împăratul, d-auzea,
Zece pungi făgăduia
Și din gură le zicea :
— Trei beșlii
Și trei delii
Ce țineți raiaua-n Dii,
Să vă duceți,
Să-l aduceți,
Dar nici de coate
Legat,
Nici de paloșe
Crestat,
Ci om viu, nevătămat,
Să-l pot
Pune la-ncercare,
Să văd

De e viteaz mare !
Beșlii se chibzuia
Și pe lege se jura
Că nici coate
I-or lega,
Nici paloșe
L-or cresta.
Împăratul, d-auzea,
„Ișala“ că le zicēa,
Pe umere că-i bătea,
Cîte-o pungă le dedea.
Trei beșlii
Și trei delii,
Care țin raiaua-n Dii,
Din cerdac se scobora,
Pe cai negri-ncălica
Și mergea, măre, mergea
Pînă iată c-ajungea
La ceardacul Bîcului,
Bîcului
Haiducului,
Bîcului
Viteazului,
Ce-a pus streajă drumului
Din dealul Odriiului
Pînă-n preajma Diiului.
Acolo cînd ajungea,
Pe haiduc că mi-l găsea
În floarea
Ghizdeiului
Și la umbra
Teiului,
De trei zile
Adormit,
Pe baltace tolănit
Și cu murgul priponit

În pripoane de argint,
Turcii, mare,
Cînd vedea
Că de veste
Nu prindea,
Că din somn
Nu se trezea,
Drept la murg
Se repezea,
Din pripon
Că mi-l scotea,
Un iatac
Pe el lega,
De stăpîn
L-apropia
Și-n iatac
Frumos pune
Tot pe Bîcul adormit,
Pe baltace tolănit
Pe murgul de frîu lua,
Pe cărare
Se-ndrepta,
Drumul mare
C-apuca
Pînă iată c-ajungea
Mai în jos de Tarigrad,
La nălțatul de-mpărat.
Bîcul nu se deștepta,
Bîcul trei zile dormea,
Iar cînd fu a patrulea,
Numai ochii-și deschidea
Și dodată se trezea;
Mîna pe baltag pune
La beșlii se repezea
Și din gură le zicea :
— Cine-aicea m-a adus.

Capul lui și l-a răpus !
Unde Bîcul
Se răstrea,
Haremul
Se speria,
Cadînimea
Leșina
Și turcimea
Alerga
Pe el mîna
De punea
Și din gură
Mi-i spunea
Că-i poruncă
'Mpărătească
De viteaz să-l ispitească
Și să-l puie la-ncercare
Cît a fost și e de mare.
Foaie verde ș-o lalea,
Bîcul, măre, n-asculta :
Num-o dată se smîcea,
Num-o dată se-ntorcea,
La pămînt pe turci culca
Și d-a dreptul se ducea
Tocmai la măriia-sa,
Iar din gură ce-i grăia ?
— Împărate
Înălțate,
M-ai furat,
Ori m-ai chemat
Cu oștire să mă bat,
Ca să cunoască și turcul
Cine e Bîcul
Haiducul ?
Împăratul, de-l vedea,
Semn ceaușului făcea,

Jos cu toții se dedea
Și pe Bîcul mi-l lega
D-un copaci cu foaie lată,
Cu tulpina
Vîrtoșată
Și cu umbra
Resfîrată ;
Mi-l lega tot cu mătase
Împletită-n cîte șease,
Mi-l lega tot cu arnici
Împletit în cîte cinci ;
Și cînd bine mi-l lega,
Și cînd bine mi-l strîngea,
Al ceauș îi tot striga :
— Haide, bre, rupe frînghia,
Ca să-ți arăți bărbăția,
Să-ți cunoaștem vitejia !
Bîcul, măre,
De vedea,
Cu zîmbire
Răspundea,
Num-o dată se smîcea,
O dată se opintea,
Și frînghia cînd rupea,
Copaci din pămînt scotea,
La pămînt îl doboră
Și din gură iar zicea :
— Împărate
Înălțate,
M-ai furat,
Ori m-ai chemat
Cu oștire să mă bat,
Ca să cunoască și turcul
Cine e Bîcul
Haiducul ?
Împăratul, de vedea,

Nici p-atît nu să lăsa :
Semn ceauşului făcea
Şi degrabă c-aducea
Un cal negru, bididiu,
Prins atunci de prin pustiu,
Iar din gură-i tot zicea :
— L-ai prinde şi-ncălica
Ca să-ţi arăţi bărbăţia,
Să-ţi cunoaştem vitejia !
Bîcul, mare,
De-mi vedea,
Cu zîmbire
Răspundea,
După cal că-mi alerga,
Dreapta-n coamă
Că-i punea,
Şi cu stînga
Mi-l zvîrlea,
Peste zid că-l arunca,
Şi din gură iar grăia :
— Împărate
Înălţate,
M-ai furat,
Ori m-ai chemat
Cu oştire să mă bat,
Ca să cunoască şi turcul
Cine e Bîcul
Haiducul ?
Împăratul, de vedea,
Semn ceauşului făcea,
Patru mii
Spahii
Scotea ;
Dar Bîcul
Nici c-aştepta ;
Ca vîntul

Se repezea,
Capetele le lua,
Grămadă le așeza,
La-mpăratul se-ntorcea
Și din gură-i mai zicea :
— Împărate
Înălțate,
Copaciul
Ți-am răsturnat,
Calul
Ți l-am aruncat,
Spahiii
Ți i-am culcat.
Acum, d-o vrea Dumnezeu,
Ți-o veni și rîndul tău,
Că prea m-ai furat
Hoțește
Și m-ai ispitit
Turcește !
Împăratul,
D-auzea,
Groaza-ntr-însul
Că intra :
Semn ceaușului făcea,
Și pe umeri că-l bătea,
Și de mînă-l apuca,
La ceardac că mi-l urca,
Dăsăgei cu bani umplea,
Dăsăgei
Cu gălbinei,
Să trăiască tot din ei,
Și obiele
Cu rubiele,
Să trăiască tot cu ele.
Bicul, mare, ce făcea ?
El obiele că-și strîngea,

Dăsăgeii că-și lua,
Jos cu ei că se dedea
Și pe murg că mi-i lega,
Ziua bună că-și lua.
Împăratul ce-i zicea ?
— Bîcule, fecior de zmeu,
Dar-ar bunul Dumnezeu
Cît oi fi io-n-mpărăție
Să fii și tu-n haiducie !
Bîcul, mare,-ncălica,
Pinteni murgului dedea,
Iar pe poartă cînd ieșea,
Bună ziua că-și lua
Și din gură ce zicea ?
— Împărate
Înălțate,
Mi-am arătat
Bărbăția,
Mi-ai cunoscut
Vitejia
Și ți-ai făcut
Omenia.
Acum rămii
Sănătos,
Că la bune mîini
Ți-am fost !
Bîcul, mare, de-mi pleca,
Drumul murgului că da,
La pistoale slobozea
Și din gură chiuia.
Zbura murgul
Pe pămînt
Ca și fulgul
Sus în vînt,
Pînă, mare, c-ajungea
La marginea

Drumului
Și la umbra
Teiului
Din floarea
Ghizdeiului,
Iar acolo ce-mi făcea ?
În ceardac dăsagi vărsa,
Haiduciei iar se da,
Și iar streajă că punea
Din munții Odriiului
Pînă-n preajma Diiului.

Teodorescu, pp. 605—609
(Valea-Lungă—Tîrgoviște — Ploiești),
1870.

VÎLCAN

În sfînta zi a vinerii,
Pe luciul Dunării,
De departe se zărește
Și-mi tot vine, și-mi sosește,
Și la mal mi se oprește
Un caic înzăvonit,
Dinafară zugrăvit,
Prin năuntru podobit,
Cu covoare învălit
Și cu sîrmă îngrădit,
Cum e bine de trăit,
Pe apă de haiducit.
Dar într-însul cine-mi șade
Cînd p-o rîină, cînd pe coate,
Pe covoare verzi culcați
Și de arme încărcăți ?
Vro cincizeci de ieniceri,
Groși la cap, cărunți la peri,
Cu hangere

Ascuțite,
Cu pistoale
Ruginite.
Bine, măre, nu-mi sosea,
Și caic de mal lega.
Îl lega ori nu-l lega,
Că grămadă se pornea :
Unii laturi
Ispitea,
Alții-n drumuri
Alerga
Și pe toți îi întreba
D-au văzut pe ăl Vîlcan,
Puișor de ortoman,
Copt la minte, copt la os,
Om de treabă și chipos,
Ortoman, voinic de frunte,
Nalt ca bradul de la munte,
Cu mustața-n barbaric,
Cum stă bine la voinic,
Cu chică
'Mpletită-n coadă,
Cu barbă
Ce-n brîu o-nnoadă.
Foaie-verde ș-o lalea,
Dimineța cît ținea
Întreba, tot întreba,
Pînă iată c-ajungea
Colo-n vale la cișmea,
Unde fetele
Spăla,
Pînzele
De-și înălbea,
Pe răzoare
Le-ntindea
Și la soare

Le usca.
Ieniceri s-apropia,
Bună ziua că le da
Și cu bine le-ntreba,
Și din gură le zicea :
— Bună ziua, fetelor,
Fetelor frumoaselor,
Care-nălbiți
Pînzele,
De-mpărțiți
Livezile.
N-ați văzut pe ăl Vilcan,
Puișor de ortoman,
Om de treabă și chipos,
Copt la minte și la os,
Cu mustața-n barbaric,
Cum stă bine la voinic,
Cu chică
'Mpletită-n coadă,
Cu barba
Ce-n briu o-nnoadă ?
El cunoaște
Dunărea
Pînă-n vale,
La Slina,
Și malurile
Turcești,
Și schelele
Bogdănești.
El înoată ca un pește
Și ca plutele plutește :
Stă omul de mi-l privește,
Stă omul de se crucește.
De ne-ți spune cu dreptate,
Să vă vedem măritate
Într-o lună jumătate,

Cu pînzele
Înălbite,
Ca florile
Podobite,
Să se ducă pomina
Dincolo de Padina,
Dincolo de Silistra ;
De-ți spune cu nedreptate,
De bărbați să n-aveți parte
Zece ani și jumătate,
Pînza vi se-ngălbinească,
Florile vi se-nnegrească,
Păru-n cap vi se albească !
Fetele, daca-i vedea,
Fetele, de-i auzea,
Reci fiori le coprindea,
Căm cu frică răspundea
Și din gură le zicea :
— Turcilor,
Agalelor,
N-am dat ochii cu Vilcan
De-i mai bine de un an ;
Nu știm, dusu-s-a-n pustie,
Ori e dus în haiducie !
Dar i-am văzut slugile
Cărîndu-i averile,
I-am văzut ibovnica
Tot măsurînd Dunărea,
I-am văzut pe maică-sa
Colo-n vale la cișmea,
Una din furcă
Torcînd,
Alta din drugă
,Ndrugînd,
Dar mai bine de un an
N-am dat ochii cu Vilcan !

Cei cincizeci de ieniceri,
Groși la trup, cărunți la peri,
Cu hangere
Ascuțite,
Cu pistoale
Ruginite,
Dac-așa că-mi auzea,
Înainte c-apuca
Și mergea, măre, mergea.
Pînă iată c-ajungea
Jos în vale la cișmea,
Und' s-aude Dunărea.
La cișmeaua
Lui Bolan
Ședea muma
Lui Vîlcan,
Din drugă
Tot îndrugînd
Și din gură
Tot cîntînd
Bătaia
Voinicilor
Împotriva
Frîncilor,
Isprava
Haiducilor
Împotriva
Turcilor.
Și cum sta
Și cum cînta,
Cu turcii se pomenea,
Cu cincizeci de ieniceri,
Groși la trup, cărunți la peri.
Ienicerii, de-mi sosea,
Bună ziua că-i dedea
Și frumos se temenea,

Ce e frica,
Habar n-are
De nimica,
Că-i voinic, viteaz de frunte,
Nalt ca bradul de la munte ;
Cînd de pleanuri se apucă,
Vîlcănaș e o nălucă,
De nu-l știe
Dunărea,
De nu-l prinde
Nimenea.
Noi cu el am haiducit,
Noi cu el am chiaburit ;
Dar de cînd s-a hainit
Și de cînd ne-a oropsit,
Mai de tot am calicit :
Iată haine
Jerpelite
Și pistoale
Ruginite,
Plăsele
Nepoleite,
Hangere
Neascuțite !
Partea lui de nouă ani,
Parte-n vite, parte-n bani,
Am mîncat-o,
De săraci,
Am plătit-o,
De haraci.
Acum, babo, am găsit
Plean bogat de plenuit :
Colo-n schelă, la Galați,
Lipovenii
Sînt bogați,
Cazacliii —

Îngrăşaţi,
Negustorii —
Încărcaţi
De postavuri ungureşti,
De arme persieneşti
Şi de blăni lipoveneşti ;
Dar n-avem un căpitan,
Puişor de ortoman,
Cum ne-a fost nouă Vilcan.
Tu eşti măiculiţa lui,
Tu ştii, babo, să ne spui
Cum să dăm de urma lui.
D-om lua
Averile,
Ne-om întrema
Stările,
Ne-om îmbuna
Zilele
Şi i-om da
Dobînzile !
Baba, dacă-i auzea,
Babei bine că-i părea,
Că femeia, tot femeie :
Poale lungi şi minte scurtă,
La nimic nepricepută.
Ea nu sta,
Nu se gîndea,
Ci guriţa-şi deschidea
Şi din gură le zicea :
— Turcilor,
Agalelor,
Dè-mi cătaţi voi pe Vilcan,
Fătul mamei ortoman,
Ca să-l puneţi căpitan,
Cerul
Vă blagoslovească,

Gîndul
Să vi se-mplinească !
Apucați
Pe drum la vale,
Mergeți
De trei zile cale
Tot pe malul
Dunării :
Din schela Corabiei,
La cotul
Scripetului,
La Fîntîna Banului,
La vadul
Pristolului,
Din dreptul
Izvorului,
La vadul Scăpăului,
C-o să găsiți pe Vîlcan,
Fătul mamei ortoman,
Cu caicul descărcat,
Printre sălcii acioat.
Turcii, unde-o auzea,
Bine, măre, le părea :
Temenele
Că-i făcea
Și paftale-i
Dăruia,
Și d-aci, măre, pornea
Tot pe malul
Dunării :
Din schela Corabiei,
La cotul
Scripetului,
La Fîntîna Banului,
La vadul
Pristolului,

Din dreptul
Izvorului,
La vadul
Scăpăului,
Să găsească pe Vîlcan,
Puișor de ortoman,
Cu caicul descărcat,
Printre sălcii acioat.
Acolo dac-ajungea,
Mai căta cît mai căta
Și iată că se-ntîmpla
Peste dînsul că dedea :
Pe Vîlcan că mi-l găsea
Cu caicul descărcat,
Printre sălcii acioat
Și d-o salcie legat.
Vîlcănaș ședea întins
Și cu greu de somn coprins,
Cu baltacul
La călcîi,
Cu hangerul
Căpătii,
Cu mustața
Răsfirată
Și cu barba
Destrămată.
Ieniceri s-apropia,
Lîngă dînsul că venea :
Pe Vîlcan unde-l vedea,
Inima le îngheța,
Că nici singur nu-l găsea,
Ci cu sluga lui, Nedea.
Dacă vedea și vedea,
Turcii nici că s-arăta,
Ci la sfaturi se puneau,
Taină mare că-ntocmea,

Unii p-alții se-ntreba :
Să dea focuri
Să-i omoare,
Ori topuzuri
Să-i doboare ?
Unii ziceau
Ca să-i prinză,
Alții ziceau
Să-i aprinză !
Dar ius-bașa, om cu minte,
Luă vorba mai-nainte
Și le zise : — Cum vreți voi
Să dăm piept cu amindoi ?
Nedea-i grec și om viclean,
Șoim vestit este Vilcan,
Suflet dres și trup vrăjit,
Nici de paloșe
Rănit,
Nici de gloanțe
Ciuruit,
Nici de cloanțe
Cătrănit !
Turcii, unde-l auzea,
Planul, mare, că-și schimba :
Așteamăt s-apropia,
Semn lui Nedea că-i făcea,
Pungi de bani îi arăta.
Și Nedea se-ndupleca,
Că așa e sluga rea :
D-ai hrănit-o
Cu credință,
Ea te vinde
Făr' căință ;
D-ai cinstit-o
Ca pe frate,
Ea te-njură

Și te bate !
Nedea, mare, ce-mi făcea ?
Pe Vilcan îl părăsea
Și-n orta că se băga,
Iar ius-bașa mi-i zicea :
— D-alei, Nedeo, dumneata,
Ți-ai părăsit nevasta,
Nevasta și căsuța,
Și pe bieții copilași
I-ai lăsat golani, drumași,
Ca să stai în haiducie,
Ca și robul la robie,
Slugă proastă la Vilcan,
Puișor de hoțoman !
Na cinci pungi de irmilici,
Să ni-l dai legat aici ;
Na cinci pungi de gălbenăși,
Numa-n mînă să ni-l lași ;
Mai na ș-alte, de iusluci,
Să ni-l dai și să te duci,
Că din toată haiducia
Nu ți-e mai mare simbria !
Nedea, grec fără credință,
Puse banii-n socotință
Și-i cără în pungi grămadă
Pîn' la stana a de piatră.
La caic apoi se-ntoarse
Și din fundul lăzii scoase
Șapte funii de mătase,
Împletită vița-n șase.
Făr' de cap și făr' de milă
Se munci, munci în silă
Și-nnodă ca un arcan
Pentru gîtul lui Vilcan,
Puișor de ortoman,
Ce dormea ca un buștean.

Frunză verde lemn uscat,
Iată Nedea c-a legat,
Fără teamă de păcat,
P-un stăpîn nevinovat.
L-a legat, nu l-a legat,
Că de mîini l-a încordat,
De picior l-a-mpiedicat.
Unde bine mi-l lega,
Într-o fugă se ducea
Și pe turci îi asmuțea,
Iar el drumul apuca :
Lua drumul
Cu fuga,
Și codrul
Cu poteca.
Turcii, măre, cînd vedea,
Paloșele că-și scotea :
Unii-n pază
Rămînea,
Alții-n preajmă
Rătăcea
Și-n caic năvală da.
Ce să-i facă nu știa,
Că e dres și fermecat,
Nici de paloșe tăiat,
Nici de pușcă împușcat,
De muieri nu e stricat.
De l-or da afund în ape,
O să-noate ș-o să scape ;
De i-or da foc, se aprinde
Funia care-l coprinde !
Foaie verde de cicoare,
Subt un deal, lîngă Izvoare,
Piatră mare
Sta trîntită,
De ciocane

Ispită,
De veacuri
Părăginită
Și cu slove
Rîciită.
Deli-bașa se-ncerca,
Dar s-o miște nu putea.
Ienicerii
Că-și chema,
Și cu toții
Se-nhăma
Și d-abia că mi-o mișca,
Și d-abia mi-o răsturna :
Pînă ce-o rostogolea,
Nădușelile-i trecea.
Și striga,
Se opintea,
Vîlcănaș nici nu visa,
Vîlcănaș adînc dormea.
Daca, mare, isprăvea
Și de piatră mi-l lega,
Frumușel îl ridica,
Sus pe mal îl așeza,
Brînci în Dunăre că-i da,
Și unde cădea
Vîlcanul,
Tîra
Cu el bolovanul,
Urla apa,
Urla malul ;
Iar cînd Dunărea-l simțea,
Apa-n două-și despica,
Pe haiduc că mi-l primea
Și frumos îl așeza
Tocma-n fundul
Fundului,

Pe stratul
Morunului,
Unde-i dulce somnului.
Să s-așeze n-apuca,
Și iată că se-ntîmpla
Că Vilcan nu vis visa :
Ploaie
Rece și turbată,
În caic
Marfă
Udată,
Și pe mîndra
Lăcrămînd,
Și pe mă-sa
Suspînînd.
Vîlcănaș se deștepta
Și, cînd colo, ce vedea ?
Dunărea se văieta
Că nu-l știe ospăta.
Speriat, se opintea,
Piatr-n spate ridica
Și dasupra se sălta,
Și ca pește-le-nota
Din vadul
Scăpăului,
La cotul
Cruцерului.
Foaie verde de sînger,
Pe la cotul lui Cruцер,
Cine cîntă, cine plînge
Tot cu lacrăme de sînge,
La caice numărînd,
Dunărea tot blestemînd ?
Iacă-i mîndra lui Vilcan,
Că nu l-a văzut d-un an.
Și cum sta

De tot ofta,
Iată, mare, se-ntîmpla
Pe Vilcan că mi-l zărea
Ca un pește înotînd
Și cu greu abia suflînd.
Iar mîndruța ce-mi făcea ?
Vreme multă
Nu pierdea,
Din brîu furcă
Arunca,
Fuga-acasă
Mi-alerga
Și lui frate-su-i zicea :
— Neică, neiculiț-al meu,
Noroci-te-ar Dumnezeu,
Ai milă de soră-ta
Și-mi ascultă ruga mea !
Niște negustori de boi,
Ce trag în gazdă la noi,
A vîndut cirezile,
Dar și-a-necat pungile,
Și mi le-a găsit Vilcan,
Puișor de ortoman,
Și Vilcan din fund le scoate,
Dar el singur nu se poate
Să le dea la mal pe toate !
Sandul, mare, d-auzea,
Drept la Dunăre pornea,
În luntriță s-arunca
Și, mîna ori nu mîna,
Că sor' sa parc-o tîra,
La Vilcan că-mi ajungea.
Abia mîna-i întîndea,
Dar să-l scoată nu putea :
Bolovanu-n jos trăgea.
Atunci Sandul ce-i zicea ?

— Las-o, vere, la naiba,
Că te-neacă Dunărea !
— Nu pot, Dunărea s-o bată,
Că de mine e legată !
Ado-ncoace paloșul,
Să-i retez, vere, ștreangul !
Sandul, măre, se pleca,
Paloșul că-i întindea,
Dar luntrița se clătea,
Valurile o-mpingea,
Să-l ajungă nu putea :
Puținel, și se-neca !
Atunci, mîndra, de vedea,
Frumușel se repezea,
Paloș în mîină lua,
În Dunăre s-arunca,
Voinicește că-nota,
Funiele că-i tăia
Și cu viața-l dăruia.
Vîlcănaș, dacă-mi ieșea,
Tot mîndruții-i mulțumea
Și cu dînsa se vorbea.
La Sandul acas' mergea,
Rasă și potcap punea,
Într-o luntre se suia,
Ziua bună că-și lua,
După turci că se lua.
Și mîina, măre, mîina
Din vadul
Cruцерului
Pînă-ntr-al
Pristolului
Și-ntr-al
Negotinului.
Foaie verde de pe lac,
La cîrciuma cu ceardăc,

Unde beau
Agalele
Pînă-și dau
Pistoalele,
S-oprește
Călugărul
Ca să guste
Rachiul,
Pelinașul
Și vinul.
Gust-o dată și de două,
Gustă, mare, pîn' la nouă ;
Iar cînd fu d-a zecea oară,
Cheam-afar' din cîrciumioară
P-a dalbă cîrciumăriță,
Rumeioară
La guriță,
Negriioară
La cosiță,
Și din gură ce-i zicea ?
— Ia fii bună dumneata
De nu-mi da
Cu ocaua ;
Cară vinul
Cu vadra,
Pelinul —
Cu donița,
C-am sfințit d-o leturghie
Cu părintele Ilie
Ș-am rugat pe Dumnezeu
Ca să-mi dea pe gîndul meu !
Cîrciumăreasa scotea,
Vin cu vadra că-i dedea
Și la dînsul se uita.
El la gură d-o ducea,
Tocma-nfund îi răsufla,

Și cînd fundul îi vedea,
Cît colo c-o arunca,
Cercurile
De-i plesnea,
Doagele
I se dogea.
Cîrciumăreasa ieșea :
Vadra doage de-și vedea,
De foc mare s-aprîndea,
Și din gură-l blestema,
Și cu vorba-i tot zicea :
— Moș călugăr, de ești beat,
Du-te de te culcă-n sat,
Ori te du la mînăstire
De-ți citește pe saltire,
C-am p-aci niște băieți,
Ieniceri, turlaci și beți,
Și dacă-i vei deștepta,
O să dai din rasa ta
Și mai mult cît vadra mea !
Moș călugăr, d-auzea,
Și mai mult se-nveselea :
Rasa-n brîu își ridica,
Mînicile-și sumetea
Și-ncepea
De chiuia
Și pe turci mi-i daștepta.
Ienicerii, d-auzea,
Pe mînică o băga,
Să creadă nu le venea,
Cînd ius-bașa le zicea :
— A înviat ghiaurul !
El este, balaurul !
Bine vorba nu sfîrșea,
Și Vîlcan ce mai făcea ?
Paloș mare că scotea,

După ei se repezea :
Cînd pe unii-i reteza,
Cînd pe alții-i spinteca,
Și din cincizeci, cîți era,
Nici unul nu rămînea.
Foaie verde ș-o lalea,
Vîlcănaș mi se-ntorcea,
În luntriță că intra,
Dunărea-n două tăia,
Pe malul stîng că trecea
Și poteca-mi apuca
Înspre casa lui Nedea,
Prin șesul motrenilor,
Sub munții oltenilor.
Și umbla
Din cale-n vale,
Cu dăsaga
La spinare,
Și umbla
Din stîină-n stîină,
Cu măciuca
După mîină.
Colo, măre,-ntr-o vâlcea,
Chiar cu Nedea se-ntîlnea
Grecu,-ndată
Ce-l vedea,
Ca o stană
'Ncremenea.
Vîlcănaș, dacă-l oprea,
Din guriță-l judeca :
— D-alei, Nedeo, fiară rea,
Asta-ți fuse credința ?
De cîți ani tu m-ai slujit
Simbrioara ți-am plătit
Și cu cinste te-am cinstit,
Iar tu, Nedeo, om spurcat,

M-ai vîndut și m-ai legat,
La păgîn dormind m-ai dat,
Fără teamă de păcat.
Nu știai tu, fătul meu,
Că din cer un Dumnezeu
Vede fapta și-o pîndește
Ș-apoi dă și răsplătește ?
Bine vorba nu sfîrșea :
Paloșul
Cînd aducea,
Capul
Lui Nedea sărea,
Trupu-n singe se bătea.
Dar p-atît nu se lăsa :
Bucățele mi-l tăia,
Cincizeci de părți că-l făcea,
Că cincizeci fusese turcii,
Tot cincizeci să fie corbii.
Vîlcănaș mi se-ntorcea,
La mîndruța se ducea,
Tot lu Sandu-i mulțumea
Și pe sor-sa i-o pețea.
Apoi nuntă
Că făcea,
Cu popă
Se cununa,
Iar chiulhanul
Cit ținea ?
Cîte zile-s într-un an,
Că nu-i altul
Ca Vîlcan,
Puișor de ortoman !

Teodorescu, pp. 550—558 ;
Inf. moș Nițul, „Iăutar de origină din
Teleorman“,
1880.

BADIUL

Frunzuliță măracine,
Măracine cu gheorghine,
Ascultați, boieri, la mine,
Să vă spui pe *Badiul* bine !
Foaie verde și-o lalea,
Îmi umbla, măre, umbla,
Umbla turcii d-aiurea,
D-aiurea prin plaiurea.
De-mi umbla cît îmi umbla
Și-mi căta cît îmi căta,
Ei de cine-mi întreba ?
Tot de Badiul cîrciumarul,
Tot de Badiul măcelarul :
Cîrciumarul
Frîncilor,
Măcelarul
Turcilor
Și gazdul holteilor.
Badiul ce-mi agonisește ?
El ziua
Cîrciumărește,
Seara bea
Și chiuieste,
Iar noaptea
Măcelărește,
Cu cincizeci de măcelari,
Tot agale și turci mari.
Badiul tot măcelărește,
Gălbenet
Că dobîndește,
Cu bănet
Se-mbogățește,
Mulți dușmani agonisește.

Foicică ş-o lalea,
 Turcii, măre, că umbla,
 Tot umbla pe aiurea,
 Măre, tot din sat
 În sat,
 Măre, tot din vad
 În vad,
 Şi de Badiul întreba,
 Pînă, iată, se-ntîmpla
 Că la casă-i nemerea,
 Peste cîrciumă-i dedia.
 Turcii, daca nemerea,
 Înăuntru de intra,
 Pe Bădiuleasa găsea.
 Dar pe ea unde-o găsea ?
 La surcele,
 'N bătătură,
 La cepele
 Din grădină,
 De ridichi cu poala plină.
 Şi la dînsa se ducea,
 Şi la dînsa-nainta,
 Temenele că-i făcea
 Şi din gură mi-i zicea :
 — Bună ziua,
 Bădiuleasă,
 Cu port
 De cîrciumăreasă,
 Cu stat
 Ca de jupîneasă,
 Cu ochi mari
 De puic-aleasă !
 Bădiuleasa, de-i vedea,
 Cu guriţa răspundea :
 — Mulţumim, agalelor,
 Cinstiţi caimacanilor,

Vouă, ienicerilor,
Și vouă, spahiilor.
Dar ceaușul ce-mi făcea ?
Dintre turci se alegea,
Bădiulesei că-i vorbea
Și din gură mi-o-ntreba :
— Bădiuleasă
Mult frumoasă,
Cu port
De cârciumăreasă,
Cu stat
Ca de jupîneasă,
Cu ochi mari
De puic-aleasă,
Unde este Badiul tău,
Savai, frățiorul meu ?
De e-n târg, la carne grasă,
Zi-i să vie iute-acasă ;
De e dus Badiul la vie,
Trimite ca-n pas să vie,
C-avem sfat de sfătuit
Ș-avem vorbe de vorbit !
Bădiuleasa se uita
Și din gură răspundea :
— Turcilor,
Agalelor,
Și voi, caimacanilor,
Turcilor, spahiilor,
Și voi, ienicerilor,
De-l cățați
Cu răutate,
Nu v-ar face Sfintul parte ;
De-l cățați cu bunătate,
Să vă dea gânduri curate !
Iar ceaușul răspundea,
Bădiulesei că-i zicea :

— Ba-l cătăm cu bunătațe,
Că ne-i Badiul ca un frate :
La negoț negustorim
Și cu el măcelărim,
Gălbenet
Agonisim,
Cu bănet
Îl bogățim !
Bădiuleasa, mult frumoasă,
Cu port
De circiumăreasă,
Cu stat
Ca de jupîneasă,
Cu ochii
De-puic-aleasă,
Pe turci dacă-i auzea,
În cuvinte se-ncredea
Și din gură le zicea :
— Turcilor,
Agalelor,
Cinstiți caimacanilor,
Și voi, ienicerilor,
Și voi toți, spahiilor,
De-l cătați pentru vrun bine,
Aflați lucru de la mine :
Nu e-n tîrg la carne grasă,
Că să vie Badiu-acasă,
Nu e dus Badiul la vie,
Ca d-acolo-n pas să vie,
Ci aseară, pe-nnoptat,
Bădișorul s-a-mbătat,
Somnul greu l-a apucat
Și-acum șade răsturnat,
Numai singur într-un pat.
Turcii, dac-o auzea,
Ceașul o ispitea

Și din gură o-ntreba,
Și cu vorba-i tot zicea :
— Bine că se odihnește,
Că destul
Măcelărește,
Că destul
Se-mbogățește,
Dar de ce e Badiul beat,
Ce-a băut de s-a-mbătăt ?
Bădiuleasa le spunea,
Cu gurița le zicea :
— A băut vin hermîsiu,
Cu răvac și baș-rachiu,
Ș-acum doarme
Într-un pat
Pe trei perne
Răsturnat,
Cu arme
Pline la cap,
Cu pistoale
La picioare
Și cu paloș gol pe piept,
De mi-e frică să-l deștept !
Dar ceaușul mărunțel,
Mărunțel și ochieșel,
Bădiulesei răspundea
Și din gură mi-i zicea :
— Lasă, că s-o deștepta
Cînd om deschide ușa !
Și turcii se grămădea,
La iatac i se ducea,
Ușa casei deschidea,
Dar pe Badiul cînd vedea
Pe pistoale
Cum dormea,
Paloșe

Cum strălucea,
 Îndărăt că se trăgea,
 Uşa la loc închidea
 Şi de frică tremura.
 Ceaşul, dacă vedea,
 Cumpătul că nu-şi pierdea !
 Mîna-n pozunar băga,
 Scul de mătase
 Scotea,
 Viţa-n şase
 Că-mpletea,
 Sfoara-n nouă că-ndoia,
 Cu arcanul
 O-nnoda
 Şi ca lanţul
 O făcea,
 Şi la Badiul alerga,
 După gît i-l arunca,
 Iară turcii mi-l trăgea.
 Badiul somnul că-şi dormea,
 Vis frumos că mi-şi visa.
 Rece la gît cînd simţea
 Şi puţin de se mişca,
 Sfoara de pe gît sărea,
 Turcii cu dînsa cădea,
 Mare spaimă că-şi făcea.
 Dar ceaşul, de vedea
 Că tot nu se deştepta,
 Înc-o dată se ducea,
 Laţ
 Pe gît îi potrivea,
 Nod
 Mai bine că-i strîngea,
 Sfoara de turci o lega,
 Pe umeri le-o rezima :
 Cu toţii

Se opintea,
De frica morții
Trăgea.
Badiul mi se deștepta
Și-ntr-o clipă se trezea,
Dar să strige nu putea,
Că turcii
Unde-l trăgea,
Că turcii
Unde-l ducea,
Că turcii
Unde-l lega ?
De piciorul
Hornului,
La dogorul
Focului,
Unde-i păs voinicului ;
Și-l lega
Tot cu mătase,
Cu sfoara
'Pletită-n șase,
Cu arcanul
Cît otgonul,
Să nu se mai miște omul.
Iar pe Badiul de-l lega,
Masă mare că-ntindea
Și la chefuri se punea.
Foică solz de pește,
Turcul
Bea,
Se veselește,
Badiul
Țipă
Și răcnește,
Bădiuleasa
Mi-l privește,

La nimica
 Folosește
 Și nimica
 Nu-ndrăznește.
 Badiul, măre, de-mi vedea,
 Semn cu ochiul că-i făcea
 Și din gură mi-i zicea :
 — Bădiuleasă, soața mea,
 Ce-mi stai, neică,
 De privești
 Și nimica
 Nu-ndrăznești,
 La nimica
 Folosești,
 La nimica
 Nu gîndești ?
 Vezi că turcii mă căznesc,
 Mă căznesc, mă chinuiesc,
 La focuri mă dogoresc
 Și de moartea mea vorbesc !
 Ia intră-n odaia mea,
 Umple cu galbeni poala,
 Tot cu galbeni venetici,
 De cîte-o sută și cinci,
 Cu mahmudele
 Turcești,
 Cu rubiele
 Arăpești,
 Cu groșe
 Lipovenești,
 Cu dinari
 Moldovenești
 Și cu grivne
 Muntenești ;
 În casă cînd ăi intra,
 Să te faci a mătura,

Bani prin casă că-i vărsa,
Bani prin colțuri că-i lăsa !
Bădiuleasa
L-asculta,
În odaie
Că intra,
Poală
De bănet umplea,
Și-n casă
Daca intra,
Mătura
'N mînă lua,
Se făcea
Că mătura,
Bani prin casă
Presăra,
Bani prin colțuri
Că lăsa,
Dar nimic nu folosea :
Turcii banii că vedea,
De la chef nu se clinea,
Nici pe Badiul dezlega,
Ci mai tare mi-l bătea
Cu sfîrcul
Paloșului
Pe creștetul
Capului,
Unde-i greu voinicului.
Foicică solz de pește,
Turcul
Bea,
Se veselește,
Badiul
Țipă
Și răcnește,
Bădiuleasa

Mi-l privește,
Dar nimica
Folosește
Și nimica
Nu-ndrăznește.
Atunci Badiul, de vedea,
Bădiulesei semn făcea
Și din gură mi-i șoptea :
— Bădiuleasă, soața mea,
Nu mai sta
De te uita,
Negîndind la nimica.
Vezi că turcii mă muncesc,
Mă muncesc, mă chinuiesc
Și de moarte mă gătesc !
Fă-te că mai ieși pe-afară
Și te du în chilioară :
Pune față
La nălbeală,
Buze moi
La rumeneală,
Unghiele
La chileală,
Sprîncenele
La negreală ;
Ia-ți o iie
Dintr-o mie
Și roche de coroftie,
D-ale cum îmi place mie,
Cotul cinci galbeni luat,
Cu papuci
De Țarigrad,
Cum de Paști
Te-am îmbrăcat !
Bădiuleasa l-asculta,
În chilie că intra

Mai mărişoare,
Umbli pe ele-n picioare.
Acolo, dacă-i sosi,
Pe Neculcea l-ai găsi,
Fecioraş de sîrb bogat,
Mare veste-n Țarigrad.
Pe Neculcea să-ntilneşti,
Cu Neculcea să vorbeşti,
Că Neculcea s-ô scula
Şi pe mine m-o scăpa !
Bădiuleasa, d-auzea,
Cofele că apuca,
Cobiliţa că lua,
Ienicerilor spunea
Că se duce la cişmea,
Dar în tîrg dac-ajungea,
Ea la dreapta c-o lua,
Toate casele-mi căta,
Toată lumea că-ntreba,
Pină, mare, c-ajungea
La casa cu multe uşi
Şi la pivniţa cu buţi.
Înăuntru de intra,
Toate casele-mi căta,
Pe Neculcea nu-l găsea.
Daca vedea şi vedea,
Bădiuleasa ce-mi făcea ?
Îndărăt nu se-ntorcea,
Seama bine
Că lua
Şi-n pivniţe
Că intra,
Iar acolo ce vedea ?
Pe Neculcea mi-l găsea
În pivniţa mititică,
Mititică şi pitică,

Țiind cada la o bute
 De vro șapte palme-n frunte,
 Și de dînsa rezimat,
 Rezimat, cam aplecat,
 Cu trei-patru brăilence,
 Cu cinci-șase gălățence
 Și cu zece selinence :
 Una taca,
 Alta-i place ;
 Una-l mișcă,
 Alta-l pișcă ;
 Una
 Cu vin îl stropește,
 Alta
 Din buze-i zîmbește ;
 Una bea
 Și chiuiește,
 Alta stă
 De mi-i vorbește
 Și-i tot spune, și-i tot zice :
 — Strînge-ți punga, măi voinice,
 Că banii ți-or face price !
 Iar Neculcea le vorbea,
 C-o mină
 Le mîngîia,
 Cu alta
 Pahar le da,
 Ori să guste, ori să bea.
 Bădiuleasa, de-l vedea,
 Bădiuleasa ce-mi făcea ?
 Pînă-n suflet se mîhnea
 Pîn' la dînsul se ducea,
 Seama nimeni nu-i lua,
 Iar la el cînd ajungea,
 Palma bici că mi-o făcea,
 Ca sfircul mi-o aducea,

Pe Neculcea-l nemerea,
În ochi negri că-l lovea,
Din beție că-l trezea
Și din gură mi-i striga :
— Fecioraș de sîrb bogat,
Veste mare-n Țarigrad,
Stai de bei
Și de cinstești,
Cu femei
De chefuiеști,
De noi nu te sinchisești
Și la Badiul nici gîndești.
Sai, nepot al Badiului,
Că se duce viața lui !
Dar Neculcea ce făcea,
Ce făcea și ce zicea ?
Palmă bună de mînca,
Din beție se trezea,
Bădiulesei că-i zicea :
— Aferim, cumnata mea,
Grea mai e și palma ta,
Dar îți mulțumesc de ea,
Că mi-o prinde la ceva.
Pe la noi de ce-ai venit,
Unchiul Badiul ce-a pățit ?
Bădiuleasa, d-auzea,
Toate i le povestea :
Ieniceri
Cum au venit,
Turcii
Cum au poposit
Și pe Badiul l-au găsit,
Și pe Badiul l-au legat
La piciorul
Hornului,
În dogorul

Focului,
Unde-i păs voinicului ;
Cum bănet
A risipit,
Gălbenet
A răspîndit
Și cu roche s-a gătit,
Turcii nu s-au domolit ;
Cum cu apa i-a mințit
Și la dînsul c-a venit,
Să mai lase
Paharul
Și să scape
Pe Badiul,
Că se află la vîlvoare,
La vîlvoare, la păs mare.
Iar Neculcea, d-asculta,
Bădiulesei răspundea :
— D-alelei, cumnata mea,
Nu-ți mai frămîntă firea,
Că-i p-aicea Neculcea.
Apă la turci
Tot să duci
Și pe prispă
Să te culci.
Io, cumnată,
O să viu
Cum mă vezi, așa chefliu,
Și din gură chiuind,
Buzduganul
Azvîrlind
Și paloșul
Răsucind.
Turcii, de s-or spăimînta,
Pe tine
Te-or întreba :

„Ce e, bre, cine-i ăla ?“
 Tu selamalîc le-i da
 Şi le-i zice
 Cu gura :
 „Ia, un grec, neguţător,
 De vite cumpărător ;
 Cumpără cirezi de boi
 Şi vine-n gazdă la noi !“
 Buzdugan
 D-oi azvîrli,
 Şi mai mult
 Oi chiui,
 Turcii iar s-or speria
 Şi pe tine te-o-ntreba :
 „Ce e, bre, cine-i ăla ?“
 Al doilea d-o-ntreba,
 Selamîc nu le-i mai da,
 Ci le-i spune cu gura :
 „E un grec neguţător,
 De vite cumpărător ;
 A vîndut cirezi de boi
 Şi trage-n gazdă la noi ;
 Îmi vine cam veselior,
 C-astăzi a fost vînzător :
 A vîndut cirezile,
 Şi-o fi scos capetele
 Ş-acuma bea dobînzile,
 De nu-l ţin drumurile.
 Ştiţi-mi, voi, agalelor,
 Cinstiţi caimacanilor,
 Cu greul ce s-a-ntîmplat
 Intr-o vară pe-nserat ?
 A băut pîn' s-a-mbătut
 Colo-n cîrciuma din sat,
 Şi d-acolo s-a luat
 Din cîrciume-n cîrciumioare,

Să-nceerce vinul de-i tare,
Cercurile
La buți groase,
Cîrciumărițele
Frumoase.
Daca grecul beat o fi,
Rîndul mie mi-o veni :
Vai de mine ce-oi păți ?
Auzi tu, cumnata mea ?
Pîn' de vorbă i-ei ținea,
O sosi și Neculcea,
Că tot mai e p-aicea !
Bădiuleasa, d-auzea,
Iute d-acolo pleca,
Pe Dunăre se ducea,
Pe Dunăre, la cișmea ;
Cofe cu apă umplea,
Cobilița-și ridica,
Ap-acasă că ducea.
Dar acas' pîn-ajungea
Și pe prispă le punea,
Iată chiot s-auzea,
Buzduganul vîjiia,
Drept în ușă că pocnea.
Turcii, unde-l auzea,
De la masă
Se scula
Și cu vorbă
O-ntreba ;
Ea din gură răspundea
Cum zisese Neculcea.
Turcii-n casă
De intra,
Chiotele se-ntețea,
Buzduganul duduia,
Tot în ușă

Că pocnea.
Turcii iar se speria,
Turcii-afară că ieşea,
Al doilea că-ntreba,
Ea d-al doilea vorbea
Şi de vorbă mi-i ţinea ;
Iar cînd vorba
Isprăvea,
Iacă sosea
Neculcea,
Cam băut şi cam chefliu,
Cu cheful de zurbagiu.
Foicică ş-o lalea,
Bine, mare, n-ajungea,
Şi din drum că se răstea
Şi d-aproape că răcnea :
— Ia ascultă, Bădiuleasă,
Ascultă, cîrciumăreasă,
Cu port
De cîrciumăreasă,
Cu stat
Ca de jupîneasă,
Cu ochi
Ca de puic-aleasă,
Scoate-mi o cupă
De vin,
Să-ţi dau o grivnă
De plin,
Ş-o vedriţă
De răvac
Să-ţi dau leiţă
Cu drag,
C-am vîndut cirezile
Şi mi-am scos capetele
Ş-am să beau dobînzile
Cu nea Badiul, cîrciumarui,

Cu nea Badiul, măcelarul,
Măcelarul
Frîncilor,
Prietenul
Turcilor !
Bădiuleasa, d-auzea,
În pivniță c-alerga,
Vorba, mare, că știa ;
Cofă mare ea lua,
Cincisprecî oca vin turna,
Lui Neculcea i-aducea
Și-nainte i-o punea,
Iar Neculcea, d-o vedea,
'N gura mare striga :
— Cară vin cu vedrița,
Să-mi potolesc inima !
Apoi, mare, ce-mi făcea ?
Mîna pe cofă
Punea,
De toartă
C-o apuca,
La gură
Mi-o ridica,
Jumătate mi-o sorbea,
Jumătate că mi-o bea
Și-n pămînt goal-o trîntea,
Ceartă turcilor căta.
Neculcea se răcorea,
Neculcea se îndîrjea,
Dar tot el se înfrîna
Și cu turcii că-mi vorbea.
Cu binele se lua,
Pîn' la Badiul se ducea,
Și turcilor le zicea :
— Turcilor,
Spahiilor,

Cinstiți
Caimacanilor,
Și voi,
Ienicerilor,
Io mă plec
Pîn' la pămînt,
Ca să-mi trec
Doar un cuvînt,
Nu vă-i omul
De iertare,
Nu vă-i robul
De vînzare ?
Că dau galbeni și parale,
Ca să-l iau cu mine-n sat,
Să-mi slujească de argat
Cînd oi fi și io-mbătat.
Turcii, dacă-l auzea,
Lui Neculcea răspundea :
— Nu ne-i omul
De iertare,
Nu ne-i robul
De vînzare,
Ci ne-i numai de pierzare,
Că-i prieten
Frîncilor
Și măcelar
Turcilor :
Ziua
Este cîrciumar,
Noaptea
Este măcelar,
Măcelar de turci dă-i mari !
Neculcea, de-i auzea,
În genunchie le cădea
Și cu lacrimi se ruga,
Și cu lacrimi li-l cerea

Să le fie
 De iertare
 Și să-l facă
 De vînzare,
 C-o da galbeni și parale
 Ca să-l aibă de argat
 Cînd o fi prin tîrguri beat.
 Dar turcii nu se-ndura,
 Ci din gură-i răspundea
 Că nu-i omul
 De iertare,
 Că nu-i omul
 De scăpare,
 Că nu-i robul
 De vînzare,
 Ci le-i Badiul
 De pierzare.
 Dar Neculcea, de-mi vedea
 Că turci' nu se-ndupleca,
 A treia oară-ncerca,
 D-a treilea-ngenuchea
 Și cu vorba le zicea :
 — Turcilor,
 Agalelor,
 Și voi, caimacanilor,
 Turcilor,
 Spahiilor,
 Și voi,
 Ienicerilor,
 De vă-i omul
 De pierzare,
 De nu-i robul
 De vînzare,
 O să-ngenuchi la pămînt,
 Să-mi iertați înc-un cuvînt !
 Cum e Badiul pus la chin,

Se căuta,
Mina sub brîu
Că băga,
Cuțitașul
Că scotea,
Sfori de mătase tăia,
Badiul că se desfăcea,
Badiul că se dezlega.
Iar dacă se dezlega,
În picioare
Drept sărea,
'N gura mare
Că striga,
'N gura mare că răcnea :
— D-alei, frate Neculcea,
Acu-mi scapă viața mea !
Proptește-ți spatele ușii,
Ca să nu mai iasă turcii,
Că oricare mi-o scăpa,
Șapte bucăți l-oi tăia !
Foicică ș-o lalea,
Neculcea ușa proptea,
Zid cu spatele făcea,
Pe toți turcii-i închidea,
Iar Badiul, de se scula,
Drept la cofă c-alerga,
Apă rece că turna,
Cu apă se răcorea,
Cu apă gura
Și-uda,
Arsura
Și-o potolea,
Apoi Badiul ce făcea ?
Mîna-n paloșe punea,
P-ăl tăios mi-l alegea,
Ușa mare deschidea.

În pragul ei se oprea
Și pe turci că suduia,
Cîte unul că-i chema.
Turcii se cutremura,
Cîte unul se ducea,
Iar Badiul, de-l ajungea,
Numai de păr l-apuca,
În bătătură-l ducea,
Pe tăietor îl punea,
Cu paloș îl reteza,
Capul
Că i-l arunca,
Trupul
Jos că rămînea.
Tăia un cap, tăia două,
Tăia nouăzeci și nouă,
Că e Badiul măcelar,
Măcelar de turci dă-i mari.
După ce mi-i omora,
După ce mi-i isprăvea,
Cu Neculcea se cinstea,
Lui Neculcea-i mulțumea,
Lui Neculcea dezbatat,
Fecioraș de sîrb bogat,
Mare veste-n Țarigrad.
Iar Neculcea ce făcea ?
Ziua bună că-și lua
Și la pivniți se-ntorcea,
Buzduganul azvîrlind
Și din gură chiuind.
Badiul, dacă rămînea,
Puse turcii d-a căra
Și prin poduri de-a-i urca.
Nu fuse greu la tăiat
Cum era greu la cărat.
Cară Badiul cîte doi,

Bădiuleasa cîte trei,
Capetele
Cu cealmale,
Trupurile
Cu pistoale.
Nici puţin că nu căra,
Podul casei se umplea,
Turcii nu mai încăpea.
Dacă vedea şi vedea,
Badiul, măre, se oprea
Şi pe gînduri se punea,
Bădiulesei că-i vorbea
Şi cu ea se sfătuia,
Apoi, măre, ce-mi făcea ?
Armele că-şi aduna,
Tot bănetul că-şi scotea,
Lîngă horn că se ducea,
Un cărbune că lua,
Foc la case că dedea,
Să arză zalhanaua,
Cu toată turcimea-n ea.
Focul mare s-aprindea,
Flăcările pîlpîia,
Carnea grasă se frigea,
Iar pe drum cine trecea
Tot pe Badiu-l sărăcea,
Tot pe Badiul mi-l căia
Şi din gură tot zicea :
— Vai, sărace
Badiule,
Cum îţi arde
Casele,
Casele, averile
Şi toate strînsurile ;
Vai, săracă Bădiuleasă,
Cu port

De cîrciumăreasă,
Cu stat
Ca de jupîneasă,
Cu ochi
Ca de puic-aleasă,
Cum îți arde
Biata casă
Și te vezi
Pe drum rămasă !
Badiul, mare, d-auzea,
La drumeteți că răspundea :
— Las-o să se facă scrum,
C-o pusesem cam la drum,
Tot pe placul frîncilor
Și-n pofida turcilor.
Mulți galbeni am cheltuit,
Multe buți am risipit,
Dar fie, că mi-a plătit !
Astă-noapte, pe-nserat,
Cu turcii
M-am îmbătat
Și-n poduri
Că i-am culcat,
Dar turcul
Tot turc, ursuz,
Foc la case că mi-a pus,
Să-și facă cheful
De sus.
Arde casa, ori nu arde,
Dar de foc au turcii parte !
Daca focul se sfîrșea,
Turcii scrum că se făcea
Și Badiul se apuca
Cu lopata de-i strîngea :
Oasele, cîte găsea,
Tot doparte le punea ;

Scrum negru,
Cît rămînea,
Tot cu ciur
Îl ciuruia.
Bădiuleasa scrum lua,
Badiul oasele-ncărca,
La Dunăre le ducea
Și-n Dunăre le-arunca.
Oase-n Dunăre
Cădea,
Scrum pe vînturi
Se ducea,
Tocmai dincolo cădea ;
Pe cîmpuri
Se semăna,
În cîrduri
Că răsărea,
Turci la loc că se făcea,
De mergea, mări, mergea,
De mergea și pomina
D-aici pînă-n Ianina,
Din Ianina-n Țarigrad
Și d-acolo la Bagdad,
Că Badiul
I-a semănat
Și pămîntul
I-a-nviat.
Foaie verde ș-o zorea,
Apoi Badiul ce-mi făcea ?
De cîrciumă se lăsa,
Măcelar nu mai erea,
Pe Bădiuleasa
Lua,
La Neculcea
Se ducea
Și pe chefuri se punea,

Și tot bea și chiuia
Lîngă pită
Voinicească,
În grădină
'Mpărătească,
Vestea-n lume să pornească,
Numele să-i pomenească
Tot la cruce de voinici.
Ca boierii dă p-aici.

Teodorescu, pp. 538—550 ;
inf. Petrea Crețul Șolcan
(Lacul-Sărat — Brăila — Galați),
11. V. 1884.

KIRA

În vadul Brăilii,
'N scursul Dunării,
Printre caicele,
Mai în jos de schele,
'Carcă-mi-se,-ncarcă,
Două-trei sandale,
Nouă galioane.
Dar ce mi se-ncarcă ?
Fir și ibrișin
Cu postav d-ăl bun.
Și cine le-ncarcă ?
Un arap buzat,
Negru și ciudat,
Cu solzi după cap,
Parcă sînt de crap,
Cu solzi mai pe burtă,
Parcă sînt de știucă,
Și cînd îmi strănută,
Cîinii că-ntărită.

Pină le-ncărca,
Pină le umplea,
Vin de unde bea ?
Tot din Brăila,
Și de la Kira,
Kira Kiralină,
Floare din grădină,
Rumenă călină,
Fata Chițului
Din Kara-ghiușele,
Nume frumusele.
După ce-mi tot bea
Pină se-ncălzea,
Arap ce-mi făcea ?
Pe Kira-mi privea
Și mi-o-ndrăgostea,
Din gură-i zicea :
— Kiră Kiralină,
Floare de grădină,
Rumenă călină,
Ia-mă tu pe mine
Ca să trăiești bine,
Că mi te-oi purta
Oricum ți-o plăcea,
Bine ți-o ședea !
Dar Kira-mi rîdea
Și nici n-asculta,
De vin își vedea.
Arapul buzat,
Negru și ciudat,
Iar vin mai cerea,
Vin ca să mai bea,
Vin și pe Kira,
Și iar o ruga,
Și iar îi zicea :
— Kiră Kiralină,

Floare din grădină,
Rumenă călină,
Ia-mă tu pe mine
De vrei să fii bine,
Că io mi ți-oi face
Briie
Și marama,
Roche
Și năframe,
Paftale
De aur,
Cu zolzi
De balaur,
Și haine
De aur,
Cu pene
De graur,
Și te-oi dezmierda
Ziua
Și noaptea !
Dar Kira-mi rîdea
Și nu-l asculta,
De casă-și vedea.
Arapul buzat,
Negru și spurcat,
Iar vin mai cerea,
Vin ca să mai bea,
Vin și pe Kira ;
Și iar o privea,
Și iar o ruga,
Și iar îi zicea :
— Kiră Kiralină,
Floare din grădină,
Rumenă călină,
Haide-mi tu cu mine
De vrei să fii bine,

Că io mi te-oi duce
'N țara arăpească,
Să se pomenească,
Și io ți-oi așterne
Trei rînduri de perne :
Așternutul tău,
Parale mărunte,
Pe sîrmă țesute ;
Coperișul tău,
Galbeni venetici,
Care sînt mai mici,
D-o sută și cinci,
D-o sută cincisprece,
Stă inimii rece !
Kira tot rîdea,
Nici că-l asculta,
De treabă-și vedea.
Așa de-mi vedea,
Arapul buzat,
Negru și ciudat,
Cu solzi după cap,
Parcă sînt de crap,
El se repezea,
Măre, la Kira,
Și mi-o-mbrățișa
'N brațe cu sila ;
'N caic o ducea
Și mi-o arunca
Sus, peste sandale
Și pe bolozale,
Pe vraf de nafele
Și pe malotele.
Apoi mi-o lega
Cu plete din cap
De vîrf de catarg,
Și cu ea-mi pleca,

Iute se ducea
Tăind Dunărea.
Iar dacă-mi pornea,
Iar dacă-mi mergea
Pîn' se depărta,
Ciubuc aprindea,
Lîngă ea venea
Și iar o privea,
Și iar îi vorbea,
Și iar o ruga,
Și mi-o săruta
Pînă-și adormea
În poală la ea.
Foaie și-o lalea,
Mult că nu trecea,
Soare scăpăta,
Cînd iată sosea
Și frații
Kirii,
Hoții,
Brăilii,
Șerpii
Dunării.
Ei, dacă sosea,
La poartă bătea,
Și unul din trei,
Puișori de zmei,
Pe Kira striga,
Din gură zicea :
— Kiră Kirioară,
Kiră surioară,
Kiră Kiralină,
Floare din grădină,
Rumenă călină,
A neichii copilă,
Descuie

Poarta,
C-aduc
Averea,
Deschide
Ușea,
Să bag
Haznaua !
Kira nu răspunde,
Că n-are de unde,
Făr' de răspundea
Numai maică-sa :
— Dine,
Costandine,
Kira nu răspunde,
Că n-are de unde.
Arapul buzat,
Negru și spurcat,
Cu solzi după cap,
Pe Kir-a luat,
Pe Kir-a furat,
Și-n sandal a pus-o
Și cu el a dus-o !
Unde-mi auzea,
Din
Și Costandin
Mă-sii ce-i zicea
Și cum o ruga ?
— Maică, maica mea,
Ieși tu pîn-afară
De spune cu gura
Ș-arată cu mîna,
'Cotro a luat Kira ?
Mă-sa răspundea,
Din gură zicea :
— Pe Dunăre-n jos
S-a dus de folos !

Trei frați
Ai Kirii,
Hoții
Brăilii,
Șerpii
Dunării,
Unde mi-auzea,
Ei se necăjea,
Vreme nu pierdea.
În apă sărea,
Afund că se da,
Din coate-nota,
Dunărea tăia,
Iute se ducea.
Mult că nu mergea,
Și se-mpiedica,
Și mi-și înlînea
Un cîn de alamă,
De nu-i bagi de seamă,
Cu vîsle d-argint
Cum n-am mai văzut,
Boieri, de cînd sînt ;
C-un arap buzat,
Negru și ciudat,
Cu sîlzi după cap,
Parcă sînt de crap,
Cu solzi mai pe burtă,
Parcă sînt de știucă,
Și cînd îmi strănută,
Cîinii că-ntărită,
Iar frații
Kirii,
Hoții
Brăilii,
Șerpii
Dunării,

Unde l-ajungea
Și sora-și vedea,
Din
Și Costandin
Mi-o tot întreba,
Din gură-i zicea :
— Kiră Kiralină,
Floare din grădină,
Rumenă călină,
A neichii copilă,
Cum de mi-ai plecat
Cu-arapul buzat ?
Kiră, sora mea,
E cu voia ta
Ori e cu sila ?
Și ea, vai de ea,
Din gură-i zicea :
— Nene Costandine,
Crede-mă pe mine :
De-mi erea voia,
Nu mă mai lega
Cu plete din cap
De vîrf de catarg,
Cu sfori de mătase,
Împletite-n șase,
Cu sfori de bumbac,
Strînse de catarg !
Din și Costandin,
Unde-o auzea,
Iar îi răspundea
Și iar îi zicea :
— Daca e așa,
— Dă-ne dovada :
Ia tu
Hangerul,
Să tai

'Arapul,
Să-i iei
Ierchezul,
Să-i retezi
Capul !
Ea, cînd auzea,
Ce le răspundea,
Sărmana de ea ?
— Dine,
Costandine,
Nu pot,vai de mine,
S-apuc
Hangerul,
Să-i tai
Ierchezul,
Să-i retez
Capul,
C-arapul e beat,
În poală-mi culcat,
Și el mi-a legat
Pletele din cap
De vîrf de catarg.
Voi v-apropiați
De mă dezlegați,
C-acum arapul,
C-acum buzatul
Îmi doarme prea bine
Aci, lîngă mine !
Trei frați
Ai Kirii,
Hoții
Brăilii,
Șerpii
Dunării,
Unde-o auzea,

Iar se arunca,
Din coate-nota,
Din gură-mi striga,
P-arap deștepta.
Arapul buzat,
Negru și ciudat,
Cu solzi după cap,
Mi se deștepta,
Paloș c-apuca,
Pistoale trăgea ;
Dar geaba trăgea,
Că nu nemerea.
Iar dacă vedea
Că-l apropia,
Caicul lăsa,
În apă sărea,
Din coate-nota,
Ca vîntul fugea.
Trei frații
Kirii,
Hoții
Brăilii,
Șerpii
Dunării,
Apa cunoștea,
Și cînd s-arunca,
Iute-l ajungea,
De păr l-apuca,
La mal că-l trăgea.
La mal d-ajungea,
Ei mi-l judeca,
Ei mi-l osîndea ;
Paloșe scotea,
Bucăți îl făcea,
La ciini îl dădea ;
Dar ciinii nu-l mînca,

De negru ce-erea,
Și-n foc l-arunca,
Focul de-l topea.
Trei frații
Kirii,
Hoții
Brăilii,
Șerpii
Dunării,
Lua
Pe Kira,
Lua
Pe sor' să,
Ș-acas' o ducea,
Tot la maică-sa.
Mă-sa, d-o vedea,
Bine că-i părea.
Nu mai zăbăvea,
Vreme nu pierdea :
Nunta-i pregătea,
Lăutari tocmea,
Lume c-aduna,
Flăcăi că chema,
Hori de-mi întindea,
Hori de-mi învârtea.
Atunci maică-sa
Pe Kira scotea,
Din gură-i zicea :
— Kiră, fata mea,
Seama la toți ia
La cîți or juca,
Și cin' ți-o plăcea,
Bărbat ți l-oi da !
Kira, d-auzea,
Kira ce-mi făcea ?

Ochii-și arunca,
Seama că lua
La toți cîți juca,
Și din cîți vedea,
Unul că-i plăcea,
Unul c-alegea,
Un voinicel nalt,
Nalt și sprîncenat,
Avînd semnișor,
Numit Nenișor.
Așa de-mi vedea,
Frații și mă-sa
De mîna-i lua
Și mi-i cununa
'N grădina crăiască,
Să se pomenească
La cruci de voinici,
La boieri, p-aici.

Teodorescu, pp. 643—647 ;
inf. Petrea Crețul Șolcan
(Lacul-Sărat—Brăila—Galați),
9. VIII. 1883.

ILINCUȚA SANDULUI

Frunzulița bobului,
Sus, pe malul Oltului,
La casele Sandului,
Sandului bogatului
De pe malul Oltului
Nemerit-a,
Poposit-a
Lume multă
Și mărunță,
Pe picioare

Și călare.
Dar ce e, ce s-a-ntîmplat
Lumea de s-a adunat ?
Foaie verde salbă moale,
Are Sandul fată mare,
Frumoasă cum nu e-n lume,
Ș-o cheamă, măre, pe nume,
O cheamă tot Ilinca :
Seacă la turci inima !
De frumoasă ce-mi erea,
Se ducea vestea de ea,
Și vestea și pomina,
De la Olt la Orava,
Din Orava-n Țarigrad,
La feciorul de-mpărat.
Frunzuliță lemn uscat,
Feciorașul de-mpărat
Toată lumea a-ntrebat,
Toată lumea a cătat,
A cătat ș-a ispitit,
Dar ca dînsa n-a găsit
Mai chipoasă,
Mai frumoasă,
Mai cu chip de puic-aleasă,
Ca fata de Sănduleasă.
El la Dunăre pornea,
El la Dunăre-mi sosea,
Pe Ilinca c-o vedea,
Și unde mi-o întîlnea,
Chipul ei îl săgeta,
Dragostea îl coprindea.
La Țarigrad se-ntorcea,
Tot lui tat-su că-i spunea,
Iară tat-su poruncea,
Poruncea lui beșleaga
Și lui caimacam-aga,

De colo din Orava,
S-aducă pe Ilinca.
Foicică izmă-creață,
Într-o joi de dimineață,
Tuturor le-i cu dulceată,
Dar Ilinchii-i cade greață,
Și greața
De dimineață
E scurtare de viață.
Dimineața s-a sculat,
Curtile c-a măturat,
Pe ochi negri s-a spălat,
Cosița
Și-a pieptănat,
Cobilița
Și-a luat,
Cobilița
Ca creița,
Cofele,
Garoafele.
Cobilița de-și lua,
La Dunăre
Se ducea,
Apă-n cofe
Că lua,
Pe ochi negri se spăla,
Cruce dalbă că-și făcea,
La Dumnezeu se ruga.
Ochi negri de-și arunca,
De departe ce-mi vedea ?
Pe luciul Dunării,
În scursurile apei,
Tare-mi vine d-un caic,
Cu postav verde-nvălit,
Prin năuntru zugrăvit,
Prin afară șinuit,

Cu covoare-mpodobit.
În caic cine mi-și sînt,
Duși pe apă, duși de vînt ?
Vro cincizeci de brăileni,
Șaizeci de turci gălățeni,
Cu optzeci țarigrădeni
Și c-o sută giurgiuveni,
Adunați de beșleaga,
Beșleaga din Orava.
Foaie verde foi de treste,
Dar mai mare cine-mi este ?
Turculețul
Mărunțel,
Feciorul
Lui Ciupăgel,
Se teme Giurgiul
De el.
Și pe Dunăre-mi sosea,
Și la mal
Dac-ajungea,
Caicul
De mal lega,
La fîntînă
Se ducea,
Pe Ilinca
C-o vedea :
De frumoasă
Ce erea,
Inima
Le săgeta.
Și ei, măre, ce-mi făcea ?
După dînsa se lua,
Pîn-acasă că mergea,
Pîn-acasă c-ajungea,
La casele Sandului,
De pe malul Oltului.

Foicică
Ş-o lalea,
Cînd Ilinca
Ajungea,
Turci aşteamăt se vedea.
Sănduleasa,
De-i simţea,
Nici o clipă
Nu pierdea ;
Pe Ilinca
Ascundea
Şi-nainte le ieşea.
Unde turcii mi-ajungea,
Bună ziua nu-i dedea,
Ci din gură se răstea :
— Să ne dai pe Ilinca,
Pe Ilinca, fiică-ta,
Că a secat inima
Feciorului de-mpărat,
De-mpărat din Țarigrad
Să ne dai pe Ilinca,
C-o pofteste beşleaga,
Beşleaga din Orava,
C-aşa este porunca !
Sănduleasa, d-auzea,
Tot din gură le grăia :
— Turcilor,
Agalelor,
Pe Ilinca nu v-aş da
O dată cu viaţa mea ;
Dar nu mai e Ilinca,
Căci Ilinca
Ne-a murit,
Inimioara
Ne-a pîrlit.
Dacă nu-mi credeţi

Cuvîntul,
Haide de-i vedeți
Mormîntul !
Turcii,
Dac-o auzea,
Unii
L-alții se uita.
Sănduleasa ce-mi făcea ?
Vreme multă nu pierdea ;
Înainte
C-apuca,
La morminte
Că-i ducea
Ș-un mormînt le arăta.
Rău la turci
Că le părea :
Crezămîntul
Toți îi da ;
Numai unul
Nu credea :
Turculețul
Mărunțel,
Feciorul
Lui Ciupăgel,
Se teme Giurgiul
De el.
Turculețul se gîndea
Și, de sta pînă mai sta,
Sabia-n mînă lua,
În mormînt că înțepa,
Din mormînt că dezgropa,
Oase și pietre găsea,
Săndulesei că-i striga :
— Nu-i aicea fiică-ta !
Să ne dai pe Ilinca
O dată cu viața ta !

Sănduleasa ce făcea ?
Sănduleasa cea frumoasă,
Cu statul de jupineasă,
Cu ochi mari de puic-aleasă ?
La mormînt că-ngenuchea,
Pe Ilinca de-mi plîngea.
Dară turcul n-o credea,
Pe ea mîna că punea,
Cot la cot că mi-o lega,
Păloș, măre, că scotea,
Țîțele că-i despica
Și cu sare le săra,
Iar din gură ce-i zicea ?
— Să ne dai pe Ilinca
O dată cu viața ta,
Că a secat inima
Feciorului de-mpărat,
De-mpărat din Țarigrad !
Sănduleasa
Suspina,
Pe Ilinca
Nu spunea,
Ci le arăta
Mormîntul,
Doar i-or asculta
Cuvîntul.
Turcii, dac-așa vedea,
Iar acasă se-ntorcea,
La casele Sandului,
De pe malul Oltului.
Pretutindenii căuta,
Dar nimica nu găsea.
De cătară
Cît cătară,
Zi de vară
Pînă-n seară,

Drumul turcii că-și luară.
Dar ăl turc cam mărunțel,
Feciorul
Lui Ciupăgel,
Se teme Giurgiul
De el,
Nici p-atît nu se lăsa,
Ci cu mîna mi-i oprea,
D-o scăriță căuta,
D-o scăriță că găsea,
Tocma-n pod că se suia.
Căuta
Ce căuta,
Pe Ilinca
N-o găsea ;
Fierea-ntr-însul se umfla !
Foicică ș-o lalea,
Iată ce se întîmpla :
Turcul, jos cînd se dedea,
Mai colo se-mpiedica
D-o lădiță
'Ncuietoare,
Învelită
Cu fuioare.
El lădița cît vedea,
'N braț degrabă c-o lua,
Jos pe scară c-o dedea,
Și-n pămînt cînd o trîntea,
Iată, mare, se spărga
Și dintr-însa ce-mi ieșea ?
Frumoasa
De Ilinca.
Unde turcii mi-o vedea,
Inimioară le venea,
La obraz se-nveselea
Și din gură suduia :

— Anasîni Ilinca,
Mult ne-ai secat inima !
Ei în brațe c-o lua,
C-o tîrsînă mi-o lega,
Spre Dunăre c-o ducea ;
În caice c-o suia
Și pe Dunăre pornea,
C-așa erea porunca
Beșlegii din Orava.
Dunărea se despica,
Drum caicului lăsa
Și pe apă îl ducea,
Cînd Ilinca ce făcea ?
Cu gurița se ruga
Și mereu le tot zicea :
— Turcilor,
Agalelor,
Soarele m-a dogorit,
Față
Albă
Mi-a pîrlit,
Părul mi s-a despletit.
Dezlegați-mi mîinile,
Să-mi dreg cosicioarele,
Să-mi potrivesc florile.
Turcii, unde-o auzea,
Milă că li se făcea,
Mîinile că-i dezlega,
Să-și facă
Cosițele
Și să-și dreagă
Florile.
Ilincuța ce făcea ?
Cosicioare
Ș-împletea,
Floricele

Potrivea
Și la Domnul se ruga.
Dumnezeu o asculta,
Duh din cer îi trimetea
Și ea-n minte se gîndea !
„Decît roabă
Turcilor
Și slugă
Cadinelor,
D-o masă
Morunilor,
Cină
Bună
Peștilor
Și mîncare
Racilor !“
Cum ședea
Și se gîndea,
Jos în apă
Că sărea :
Dunărea
Se despica,
Dunărea
C-o înghițea.
Turcii-n apă
Că sărea,
Turcii-n pripă
Că-nota,
Dar s-o prinză
Nu putea :
Numai moartă
C-o găsea.
Apoi, mare, de-mi vedea,
Frumos capul că-i tăia
Și în sulită-l puneă,
La-mpăratul îl ducea,

C-aşa erea porunca
Beşlegii din Orava.
Dar feciorul de-mpărat,
De-mpărat din Țarigrad,
Numai capul de-i vedea,
Pe hanger mînă
Punea
Și din teacă
Mi-l scotea,
Singur seamă
Că-și făcea
Numai pentru Ilinca,
Frumușica Sandului,
De pe malul Oltului.
Foicică ș-o lalea,
Capul unde-i îngropa ?
În grădină la Baccea,
În grădina-mpărătească,
Tot de ea să pomenească
Pe la cruce de voinici,
La boierii de pe-aici !

Teodorescu, pp. 635—639, ' 1

MARCU

Cărpiniș pădure deasă,
Mărculeț s-a dus de-acasă,
Și Turcu a d-oblicit
Și la el d-a drept a vint
Și rău l-a batjocorit :
Cetatea prădatu-i-a,
Măicuța călcatu-i-a
Cu copita calului
Tocma-n capu pieptului.

Foaie verde lemn sucit,
Și păgînul încînit
Cu-atît nu s-a-ndestulit,
Mai rău l-a batjocorit :
Nevasta robitu-i-a,
Departe pornitu-o-a.
Marcu, biet, o auzit
De potopul cel cumplit
Ce casa i-a pustiit.
El acas' s-a repezit,
Ș-acasă cum a sosit,
Țîpat-a haină mărcească
Ș-a luat călugărească,
Nime' să nu mi-l cunoască,
Și pe murg a-ncălecat
Și în grabă c-a plecat
Chiar colo, la Țarigrad.
Și s-a pus Mărcuț în silă
Să ceară mereu la milă,
Precum cer călugării
Pe seama mănăstirii.
Astăzi ici, mîne colea,
Vreme bună, vreme rea,
La Țarigrad ajungea
Și la Turc că să ducea,
Sub fereastră să puna
Și din gură cuvînta :
— Hai de dă, Turcule, dă
Hai de dă și milă-ți fă
De sufletu Marcului,
Marcului, bogatului ;
Hai de dă, Turcule, dă,
Hai de dă și milă-ți fă,
Nu din averea turcească,
Ci din avere mărcească.
Dă, Turcule, sărindare,

Să-i facem slujba cea mare,
 Că murgu mi s-a venit
 Pentru că l-am prohodit !
 Turcu-n uşă că ieşea
 Şi din grai așa grăia :
 — Alelei, măi părințele,
 D-auzi cuvintele mele :
 Murgulețu tare-mi place,
 Spune-mi mie cîți bani face ?
 Marcu bine-mi auzea,
 Dar surduț mi să făcea
 Şi iar Turcului zicea :
 — Hai de dă, Turcule, dă,
 Hai de dă şi milă-ți fă
 De sufletu Marcului,
 Marcului bogatului ;
 Hai de dă, Turcule, dă,
 Hai de dă şi milă-ți fă,
 Nu din avere turcească,
 Ci din avere mărcească !
 Turcu mi s-apropia
 Şi Marcului că-i grăia :
 — Părințele, părințele,
 D-auzi cuvintele mele,
 Că nu grăiesc vorbe rele !
 Morți cu morți şi vii cu vii,
 Noi murguțu vom tocmi,
 Şi pînă ne-om învoi,
 Amîndoi că vom cinsti,
 Vinişor vom gustări :
 Vinişor
 Dă-l roşior,
 Vinişor de nouă ai,
 Cum e mai bun pentru trai,
 Nouă ai şi nouă luni,
 Cum e bun pentru bătrîni !

Turcu-afară că ieșea
Și-n pivniță să ducea,
Iar Mărculeț rămînea
Și prin casă să primbla
Și jur împrejur căta,
Și căta și prea căta,
Căci deodată ce vedea ?
Vedea mîndră soțioară,
Cu jelită fețișoară ;
Sînișoru-i suspina,
Ochișorii-i lăcrima.
Marcu, biet, să-nduioșă,
Inima îi să sfîrșea,
Dar îndat' să stăpînea
Și durerii nu să da,
Ci din grai așa grăia :
— Alelei, tu, nevestică,
Nevestică mîndrulică,
Cum creștinii ai urît
Și păgîn ai îndrăgit ?
— Eu creștinii n-am urît
Și păgîn n-am îndrăgit,
Că-s nevasta Marcului,
Marcului viteazului ;
Eu creștinii n-am urît
Și păgîn n-am îndrăgit,
Dară turcii m-au robit !
Marcu iar să-nduioșă,
Dar de nou să stăpînea.
Turcu-n casă că tuna
Și vin roșu aducea,
O ploschiță
De-o vedriță ;
Plosca pe masă puneă,
Pe divan să așeza
Și murgulețul tocmea.

Turcu bea și să-mbăta,
 Marcu bea și nu prea bea,
 Căci amar grija-l rodea ;
 Turcu bea și să-mbăta
 Și din gură cuvînta :
 — Părințele, părințele,
 D-auzi cuvintele mele,
 Că nu grăiesc vorbe rele !
 Ian aruncă-te la joc,
 Dar la joc coala cu foc,
 S-o aduci tot la soroc,
 Că de cînd pe lume sînt,
 N-am văs't călugăr jucînd !
 Mărculeț să ridica
 Și din grai așa grăia :
 — Alelei, măi Turcule,
 Turcule, hainule,
 Eu joc ție ț-o-i juca,
 Dar mi-e că te-i supăra,
 Că jocu nostru-i ciudat
 Și cu dracu mestecat !
 Și-ncepu Marcu-a juca
 Și cîte-o hain-a țîpa,
 Pîn' să zări sabia.
 Turcu rău încremenea,
 Și-n fire dacă-și venea,
 El de Marcu să ruga :
 — Alelei, măi Marcule,
 Marcule, vicleanule,
 Ian aruncă ochii tăi
 Tot de-a lungul celei vâi
 Și privește-a mea cetate,
 Că-i plină de bogătate.
 Ție toată ț-o voi da
 Zilele de-mi vei lăsa !
 Mărculeț nu mai glumea,

Ci Turcului că-i grăia :
— Cetatea-i pe mîna mea,
Ție Ț-oi face ce-oi vrea,
Ce făcut-ai maică-mea !
Și vorba nu mai lungea,
Ci la Turc să repezea
Și capul îi reteza.
Apoi nevasta-și lua
Și-napoi cu ea pleca.

J a r n i k—B î r s e a n u, pp. 395—401.

ROMAN VOINICUL

Pe șesul Craiovei
Stau corturi ca lepedele,
Și lumini ca stelele
Și săbii ca fulgerile,
Și sulii ca trestiile.
În mijlocul corturilor
Este-un cort mare rotat
Și de vîrvuri rotundat,
Cu țăruse de argint,
Tot din stînjăni în pămînt.
Dar în cort cine ședea ?
Ședea Din cu Constantin
Și cu voinicel Roman,
Care de zile-i mai mic
Și din trup e mai voinic.
Ei ședeau, la masă beau,
Pe Dumnezeu pomeneau,
Cu trei fete de-mpărat,
Cari cu sabia le-au luat
Din mijloc de Țerigrad.
Una-i fata hanului,

'Alta-i fata banului
 Și-alta-i a sultanului,
 Stăpîn Țerigradului,
 Ibovnica lui Roman.
 Cine-n pază că-i păzea ?
 O babă cam bătrînea,
 Numai cu o cîrje-n mînă
 Și cu doi dinți slabi în gură.
 Ea-nlăuntru se băga
 Și din gură-așa zicea :
 — Ei, tu, Din și Constantin
 Și cu voinicel Roman,
 Voi ședeți, la masă beți,
 Și în seamă nu băgați
 Că pe valea Nepușticească
 Vin turcii să ne robească ;
 Vin turcii,
 Cresc ca spurcii,
 Și tătarii,
 Ca țințarii !
 Iară Din, cum auzea,
 Așa din gură striga :
 — Alei, tu, frate Romane,
 Care-n zile ești mai mic,
 Dar din trup ești mai voinic,
 Ian tu bine să te sui
 Sus, în naltă de movilă,
 Să vezi turcii cîți or fi ?
 De-or fi cinci sau șase mii,
 Numai bine ei ți-or fi,
 Iar mai mulți de vei vedea,
 De-or fi zece-cinsprezece,
 Numai veste de ni da,
 În ajutor noi ți-om sta,
 Păn' pe toți îi vom tăia.
 Cînd Roman că auzea,

În picioare se scula,
Fuga la grajd că el da,
Grajdul că îl descuia ;
Scotea murgul țăsălat,
Țăsălat și înșelat,
Numai bun de-ncălecat.
Sus pe murg încăleca,
Pe movilă se suia,
În vale mi se uita
Și-ncepea a-i număra !
Cam pe steaguri, pe șireaguri,
Nu cinci-șase mii de turci,
Nici zece sau cinsprezece,
Ci douăzeci mii de turci !
El în sine își zicea :
„Înapoi m-aș înturna,
Dar rușinea m-ar mânca
De trei fete de-mpărat,
Cari cu sabia le-am luat
Din mijloc de Țerigrad.
Fie ce-a da Dumnezeu,
Plini-voi cu capul meu !“
De pe murg se cobora,
Mîna în dăsagi băga
Și o ploscă își scotea,
O ploscă de rosolie,
Ca voinicului să fie ;
Plosca la gură puneă,
Toată voinicul o bea.
Și-ngenunchea la pămînt,
Se ruga la Tatăl sfînt.
Apoi sabia-și scotea
Și-o dată o fluștura,
Sus pe murg se arunca
Și din gură-așa zicea :
— Uită-te, murguțul meu,

Fă-mi-ți după gîndul tău,
Plește-te iepurește
Și mi te cearcă cerbește,
Zău, mi te-aruncă lupește !
Și-apoi în turci se slobozea,
Ca și un vînt, viorint,
Cînd se lasă pe pămînt,
Într-un pom înflorit :
Așa pica șelmile,
Ca și toamna florile.
Tot tăia, cît îmi tăia,
Toată ziua pîn'noptă,
Și-alte trei zile și nopți,
Și trei albe dimineți,
Până fața-i gălbinea,
Ochii negri-mpănginea,
Săbioara-și otrăvea,
Murgulețu-și-nebunea.
Dar cea babă mai bătrînă,
Numai cu cîrja în mînă,
Iar în cort mi se băga
Și din gură-așa zicea :
— Ei, tu, Din și Constantin,
Voi ședeți, la masă beți,
Și seamă nu mai luați
Că trei zile s-a-mplinit
De cînd Roman n-a venit,
Poate că va fi pierit !
Dinu, cum o auzea,
Cătră Constantin zicea :
— Măi, tu, frate Constantine,
Suie-te sus în movilă
De vezi, Roman oar' nu vine ?
Constantin, cum auzea,
Zău, cu frica cam pleca,
În movilă se suia

Și în vale se uita.
Iată. Doamne, ce vedea ?
Venea Roman cucăind,
Cu murguțul buiestrind
Și cu gura suduind,
Cu sabia flușturînd,
Că i se părea
Că tot tăia.
La Constantin ajungea
Și din gură-așa-i zicea :
— Ei, tu, frate Constantine,
Genunche tu la pămînt,
Ai grije să nu te stric,
Că eu-s, frate, ciumărat,
Prea mulți turci, frate,-am tăiat !
Constantin, cum auzea,
În genunchi se slobozea
Și făcea cum el putea,
De sabia-i apuca,
Calul la frîu îi lua
Și la cort că se ducea.
Trei fete de împărat,
Cînd baba mi le-a chemat,
Lui înainte-i ieșea,
Una-n brațe-l sprijinea,
Una bine-i așternea,
Una cu vin îl stropea
Pîn' la fire își venea,
Ba mai frumos
De cum a fost.
Apoi începeau
Și se gostau,
Tot cîntau
Și chioteau !
Și fiți voi cu veselie,

Cu un cîntec din vechime,
Eu cu cîntecu-mi mă-nchin,
Ca calul cu tropotul,
Ca ogarul cu vînatul,
Ca un pușcaș cînd pușcărește
Și nimic nu dobîndește,
Țoalele își prăpădește,
Toată ziua flămînzește.

Corcea, pp. 9—14 ;
inf. Vichentie Micu
(Coștei—Banatul Sîrbesc).

VIȘINA

În valea Galbenei
Și p-a Gălbenușei
Sînt trei sate iscusate,
În vistirie nebăgate.
Și zapcii sînt ca dracii,
Bată-i Dumnezeu, săracii !
Scrie cărți în toate părți,
Și răvașe prin orașe,
Și firman la-mpărăție,
De toată lumea să știe :
C-ăle trei sate iscusate
Nu dau araci de domnie,
Nici birul la-mpărăție,
Spune că n-au datorie.
Cînd ferman la București sosea,
Domnul numaidecît să uita,
Sus în sală să suia,
Luă, frate, d-o hîrtie
Și mi s-apucă să scrie.
Scrise vreo cinci-șase rînduri
Și-l apucă alte gînduri :

„Of ! Ale sate de sînt bogate,
Să fie ele jurate,
C-am să le ar cu bucate !
Ș-ăle sate de sînt pline de miere, de
unt,

Bunătăți de pe pămînt,
Cum sînteți așa bogate,
O să vă pui foc la toate
Ș-o să vă ar cu bucate !“
Dară domnul ce-mi făcea ?
Numaidecît poruncea
Să vie unzaru-coa',
Pîrcălabul, asemenea,
Ca s-aducă miria
Și toată datoria.
Unzarul, dac-auzea,
Cucioara o scotea,
Iute, frate, o gătea
Și la pîrcălab pleca.
Numaidecît îl găsea,
În bătătura lui trăgea
Și afară mi-l chema :
— Ieși, pîrcălabe, încoa',
Că te cheamă domnia,
Ca să-i aduci miria !
Pîrcălabul, d-auzea,
Afară iute ieșea
Și din gură cuvînta :
— Of ! Săracul, vai de mine,
N-am strîns nici un ban de la
mirie,

Că zic că n-au datorie
Să dea bani pentru mirie.
Și fac săbii fabricate,
La mănuchi îngenuncheate
Și zic : n-au cu cini să bate !

Iar unzarul, d-auzea,
 Numaidecît poruncea,
 Și-l luară de pulpană
 Și-l aruncă-n cucioară.
 Striga pîrcălabu-n gura mare :
 — Ieșiți, copilași, afară,
 Mai vedeți-mă pe mine
 Și dați taicului iertăciune,
 Că mă duc la-mpărăție
 Și de mine nu să știe
 D-oi veni, de n-oi veni !
 Copiii, cînd auziră,
 Cu toții, frate, ieșiră,
 Pe ta-său îl sărutară
 Și cu lacrimi îl udară
 Și îi deteră iertare.
 Iute unzarul poruncea
 La surugii de pornea :
 — Ridicați voi moșurile
 Și băteți cu biciurile.
 Bateți cu ale de curea,
 Să curgă părul cu pielea,
 Să mă uit pe cardarmale,
 Să văd din obezi ieșind vilvare,
 Că-mi vine soarele-n chindie,
 Și de noi, zău, nu să știe !
 Cînd pe sub seară era,
 Ei, frate, s-apropia.
 Traseră clopotnița,
 S-audă-mpărăția
 C-a sosit cucioara.
 Iar unzarul că striga :
 — A venit cucioara,
 Luați pîrcălabul d-aicea !
 Și-l luară de pulpană
 Și-l ridicară sus, pe scară,

Și pîrcălabul să văieta,
Și plîngea, și tot zicea :
— D-aici oi să cad bucăcioare,
Din deal la vale !
Sus îndată mi-l suia,
Și-mpăratul, de-l vedea,
Așa din gură striga :
— Cîine, de ce-ai mîncat banii de
pe mirie ?

Și ține-ți firea prea bine,
Să nu plesnească fierea-n tine !
Bietul pîrcălab să văieta
Și din gură-așa grăia :
— O,-mpărate, dumneata,
La cine mă duc să cer bani de
mirie

Spune că n-au nici o datorie.
Și fac săbii fabricate,
La mănuchi îngenucheate,
Strigă : n-au cu cin' să bate !
Împăratul asculta
Și din gură-așa zicea :
— Aida, pîrcălabe,
Ale sate-așa bogate
Să fie ele jurate,
C-oi să le ar cu bucate ;
Și sînt cu unt și cu miere,
Oi să ar eu grîu în ele !
Drumul pîrcălabului îi da
Și la unzar că striga :
— Vino, unzare, încoa'
Și apucă d-a scria
Și-mi scria și tot plîngea.
Să te duci și să strîngi
Tătărimea Crîmului
Și a Rosmalinului,

Nadolii pământului.
Să începă a prăda,
Și ei, vedeți, să o ia
Tocmai din Roșava-ncoa'.
S-aud glas de fată mare
Văietîndu-se cu jale !
Unzarul atunci pornea
Firmanul de risipea.
Și porni tătărimea
Ca frunza și ca iarba,
De nu le mai dai seama.
O luă din Roșava-ncoa'.
Ardea focul flacăra
Și plîngea fete mari cu jale
Și striga în gura mare :
— Au, nene și frățioare,
Ce fuse și ăst păcat
D-arde foc la noi în sat ?!...
Iar mîrzacul auzea
Ș-așa din gură-mi zicea :
— Să fie, neică, jurat
Cine n-a dat supunere la-mpărat
Și n-a vrut să dea miria,
Noi ne facem datoria !
Și a fost robie mare,
De la Roșava la vale.

Păsculescu, pp. 207—208 ;
inf. Petre Mîrea Ionită
(Orlea — Corabia — Oltenia).

ȘIRET PÎRCALABU

Foaie verde trei lalele,
Colea, măre, colea, vere,
Unde tufele rărește,

Unde sate îndeșăște,
 Șapte sate neprădate,
 Nici cu bani la zărăfie,
 Nici plată la-mpărăție.
 Dar tătarii, de-auza,
 Scrisori în țară că da,
 Tot scrisori di la ciocoi
 Și răvașe pin orașe.
 Toți tătarii mi-i strîngea,
 Cînd, în vale, la cișmea,
 O rușculiță găsa,
 Cu fețișoara plăviță,
 Surioara lu' Șiret,
 Lu' Șiret pîrcălabu,
 Care-a săcat bugetu.
 Frumos, frate, e legat,
 Scurt, cu mîinile-ndărăt,
 De-i plesnea și chiept și tot,
 Și mîinile până-n cot.
 Rușculița că grăia :
 — De ce, hane, tu mă legi,
 Sau de bani, sau de comori,
 Sau de dalbele puteri ?
 — Iar tu, frate, ca să spui
 Tot cășile lui Șiret,
 Lu' Șiret pîrcălabu,
 Care-a săcat bugetu.
 — Dacă este, măre,-așa,
 Dezlegați-mi mîinile,
 Că mi-a plesnit țîțele ;
 Că de-ați loa-o pe vîlcea
 Și, măre, că le-ați vedea
 Cum sclipesc ca stelele
 Cînd cad noaptea negurile.
 Dar tătarii, de vedea,
 Într-acolo mi-și pleca.

Dar Șiret ce mi-și făcea ?
El puțin somn că-mi somna
Și urît vis că visa,
Pe Șiretiță-o chema !
— Șiretițo, dumneata,
Eu puțin somn că somnai
Și urît vis că visai ;
Visai un roi de albine,
Geamăn să pune pe mine !
Șiretița că-i spunea :
— Măi Șirete, dumneata,
Alea nu sînt roi de-albine,
Și vin tătarii la tine,
Pe tine să te prăpădească,
Pe mine să mă robească,
Copilașii să-mi răpească !
Da' Șiret ce mi-și făcea ?
Ochean la ochi așeza,
Cînd departe să uita,
Cam departe, di la vale,
Încotro soare răsare,
Pin cel verde răchitiș,
Cum vin tătarii pitiș !
Da' Șiret ce mi-și făcea ?
Jos în sală că să da
Și la poartă s-așeza
Cu puștile de săgeți.
Avea săgeata
Cit lopata,
Arca — cit cobilița !
Punea săgeți cîte doo,
Dobora tătari tot noo.
Veni soarele la prînz,
Îi fu brușala cu rîs ;
Veni soarele-n amiaz',
Nu măi știa de năcaz ;

Cînd fu soarele-n chindie,
Doborî optzăci de mie...
Numai unu să găsa :
Fecioru lui Ciupăgel,
Cu cojocu scurticel,
Cu cizmele novăcești,
Cu pintenii ungurești,
Dai cu glonțu, nu-l lovești !
Avea săgeata ca undreaua,
Și arcu, ca lingura.
Pe-alături, pe-alătura,
Pe lîngă poartă se-drepta,
Pe Șiret mi-l doboră.
Cura tătarii ca ploaia
Și păgînii, ca bruma.
Care peste zid sărea,
Care porți îmi doboră.
Pe Șiretița o lega
De ostreți coșului,
În bătaia fumului.
Șiretița că zîcea :
— De ce, hane tătărăsc,
De ce, frate, să mă legi,
Sau de bani, sau de comori,
Sau de dalbele puteri ?
— Iar tu, frate, ca să spui
Unde-i grajdu Negrului,
Năzdrăvanu drumului,
Carele pe drum cînd merge
Din picioare azvîrlind,
Din pămînt brazde-aruncînd
Și cîte-un parcel zburînd !
— Dacă este, mare,-așa,
Dezlegați-mi mîinile,
Că mi-a plesnit țîțele,
Că-n paiștea boilor,

În priveala soarelui
Și în locul mieilor
Este grajdu Negrului,
Năzdrăvanu drumului !
Dar iătăarii, de-auza,
Acolo că și pleca.
Care cu sape că săpa,
Care cu gheare zgîria,
Păn' de stîlp de piatră da
Și pe Negru mi-l găsa.
Care tătar că intra,
Cu dinți că mi-l rupea,
Cu picioarele-l pisa !
Veni soarele la prînz,
Îi fu brușala de rîs ;
Veni soarele amiaz',
Îi fu brușala cu năcaz ;
Cînd fu soarele-n chindie,
Doborî optzăci de mie,
Pedestrași, nu să mai știe...
Sapa-n sînge înota,
De nimini grije n-avea,
Numai unu să găsa :
Fecioru lu' Ciupăgel,
Cu cojocu scurticel,
Cu cizmele novăcești,
Cu pintenii ungurești,
Dai cu glonțu, nu-l lovești !
El la Negru că mergea,
Îi floiera haiducește,
Răspundea pe novăcește,
Inima lu' Negru crește.
Tot pe spate mi-l bătea,
Păn' la căpăstru-ajungea,
Șapte frîne i-așeza,
Șea pe el că arunca,

Şapte chingi îl închina,
Picioru-n scară pune
Şi pe Negru-n căleca.
Cînd deodată că răcnea,
Şapte hotare sărea,
Iară el îmi şi cădea
La locu ocorului,
În marginea drumului,
Unde-i păs voinicului,
Cu Ciochin, bun de mîină,
Fecioru lu' Şiret,
Lu' Şiret pîrcălabu,
Care-a săcat bugetu.
Da' Ciochin, de mi-l vedea !
— Sărăcuţ de maica mea,
Tu pe tata l-ai tăiat,
Tu pe Negru mi l-ai loat !
Da' Ciochin pe cine ia ?
Tot pe mama Negrului,
Năzdrăvana drumului.
Dară Neagra, de-l vedea,
Cînd o dată necheza,
Negru din loc nu urnea !
Da' Ciochin ce mi-şi făcea ?
Mîna în pozînar băga,
Mică sabie scotea,
Pe arcîr că o trăgea,
Un fir de păr că rupea,
Pe guriţă că-l pune.
Sufletu aburea,
Drept în două spinteca
Şi-i părea că nu tăia,
Aşa de frică-i era,
La Ciupag să sloboza.
Cînd o dată fluştura,
Capu lu' Ciupag sărea

Cit dai cu zburătura,
Și pe Negru mi-l scotea,
Tot mai bine îl strîngea
Și pe el încăleca,
Pin oștire apuca.
El tăia, nu prea tăia,
Negru trei părți doboră...
Toată oștirea-o tăia
Și la-mpărat că mergea,
Către împărat rostea :
— Da-mpărate luminate,
Fă-ne și nouă dreptate :
Toată oștire-ai ridicat
Și pe taica ai tăiat,
Și pe Negru mi l-ai luat.
Să se taie împăratu,
Crez că ȝ-aș lua capu !
— Măi Ciochine, bun de mină,
Feciorelu lu' Șiret,
Fie, frate, di la mine,
Fie-ȝi, frate, dăruite
Șapte sate neprădate,
Nici cu bani la zărăfie,
Nici clacă la-mpărăȝie !
Da' Ciochin ce mi-ȝi făcea ?
El, de bine ce-i părea,
Pi la stupini să ducea,
Toată ceara o-aduna,
Tron de ceară că-i făcea,
Țînte de-aur căpăta
Și pe Șiret mi-l pornea,
La biserică-l ducea,
La biserica domnească,
Frate, să să pomenească,

Și, frate, s-o pomeni
Cît soare pe cer va fi !

*Monografia județului Dolj, v. I, par-
tea II, pp. 107—110.*

MOLDOVEAN DOBROGEAN

Frunzuliță de lipan,
Pe cel deal, pe cel măidan,
Plimbă-mi-se d-un mocan
P-un cal negru dobrogean,
C-un galben de buzdugan
Atîrnat într-un găitan.
Se plimba cît se plimba,
Vremea prînzului venea,
La un tufan că trăgea,
După cal descăleca
Și calul îl priponea.
Îi dete iarbă cu palma,
Să nu strice undeva,
Să nu dea de vreo belea.
Luă merinda de la șea,
Și cînd întinse masa,
Seama codrului lua.
Văzu codrul ofilit,
Toată frunza-a-ngălbenit,
Pe pămînt s-a așternut,
Parcă vîntul l-a bătut.
Crăcile s-a ofilit,
Parcă bruma a căzut
Și coaja i-a înnegrit,
Parcă focul l-a pîrlit !
Așa din gură-mi striga,
Codrului că mi-i zicea :

— Dale, coadre, frate coadre,
 În tine m-am pomenit,
 În tine eu am crescut,
 Aşa trist nu te-am văzut !
 Frunza de ți-a-ngălbenit,
 Pe pământ s-a aşternut,
 Parcă vîntul te-a bătut !
 Crăcile ți-ai ofilit,
 Parcă bruma te-a bătut !
 Dară codrul, d-auzea,
 Aşa-mi sta şi răspundea !
 — Foaie verde de lipan,
 Tinerel de Moldovean,
 P-un cal negru dobrogean,
 C-un galben de buzdugan
 Atîrnat într-un găitan,
 De stătuşi de mă-ntrebaşi,
 Mai cu dreptul spune-ți-aş !
 Foiţică tămăioară,
 Aseară, pe chindioară,
 Prin mine că mi-a trecut
 Trei singiruri de robii !
 Alea mi-a plătit cu foc,
 Că-n singirul dinainte
 Era juni fără mustată,
 Ce acum, frate, să-nvaţă
 Să strîngă copile-n braţă ;
 Şi-n singirul din mijloc
 Era fete cu bani pe cap,
 Unde le vezi, mori de drag ;
 La capul singirului
 Era o fată smedişoară,
 Cu cosiţa gălbioară,
 O trăgea tătar la scară,
 O săruta-n gurişoară.
 Striga fata-n gura mare !

„Lelea mea și măicuță,
Cu milă și cu credință !“
Și-n singirul de pe urmă
Erau neveste tinerele,
Măritate de iarna,
De le e dragă viața.
D-aia mi-a căzut frunza !...
Voinicel puțin ședea,
Măre, de să odihnea
Și calul de mai păștea,
Și calul de-l adăpa,
Frumușel că-l închinga,
În catarămi îl strîngea
Și pe el încăleca,
Cruce cu dreapta-și făcea
Și din gură-așa zicea :
— Ajută-mi, Doamne, cu bine,
Acum sînt voinic în fire
Să scot robi de la robie,
Să mă-nsor, să-mi iau soție !
Un drumuleț apuca,
Și mîna, și iar mîna
Pe un mic drum părăsit,
Cu troscot verde-nvelit.
Dar pe ce, frate, mergea ?
Pe chite de floricele
Și pe frînturi de inele,
Și pe boabe de mărgele...
Frunzulița nucului,
Cînd fu-n valea Dimanului,
Tătarii că îi sosea
Și prin ei că mi-și mergea
Și tot-nainte trăgea,
Toate singirurile privea.
Cînd la fată ajungea,
Striga fata-n gura mare :

— Dalea, nene, frăţioare,
Nu ţi-e milă şi păcat,
Nu vezi tătarii cum ne-a legat ?
Scoate robi de la robie,
Şi să-ţi fiu ţie soţie,
Şi să-ţi dea tata moşie.
Moldovean calu-şi bătea
Şi-nainte tot ţinea,
În tătari că mi-şi ieşea.
Mai mîna o milă de loc
Şi-i ardea trupşoru-n foc.
Jos după cal că să da,
Puţin el că răsufla,
În trei chingi calu-nchinga,
În catarămi îl strîngea
Şi pe el încăleca,
Şi-ndărăt că să-ntorcea,
Şi striga iortomăneşte,
Săvai, ca Doamne fereşte !
Calul fugea iepureşte,
Voinicul da voiniceşte.
Cînd în frunte le ieşea
Şi seama că le lua,
Nu mai avea ce tăia.
Parcă bătu un viforos,
De vine vara din jos
Şi îmi bate florile
De umple cărările,
Aşa stau celmelele.
Dar voinicul ce-mi făcea ?
Îndărăt că să uita
Şi din gură-aşa zicea :
— Cată, bată-l Precista,
Lesne fuse la tăiat,
Anevoie de scurmat !
Şi la robi că mi-şi striga :

— Să trageți, copii. încoa',
Să vă odihniți ceva
Pîn-oi scorfoli de parale !
Gălbiorii ce-i găsea
Îi așeza pe la șea ;
Paralele mărunțele
Le făcea grămăjele
Le punea pe la răspîntii,
Să le găsească ș-alți voinici
Ce or fi de bani lipsiți...

Păsculescu, pp. 265—266 ;
inf. Fănică Radu
(Silistraru—Brăila—Galați).

CORBAC

Corbac zace la-nchisoare
De trei ani lipsiți de soare,
În oraș la Tarigrad,
În beci la sultan Murad.
El oftează și jălește
Și prin gratii tot privește
Cînd la nori purtați de vînt
Care ploă pe pămînt,
Cînd la cîrduri de cucoare
Ce mereu zbor cătră soare.
Iată, mări, că-ntr-un nor
El zărea un corbușor
Ce pe sus tot cronconea
Și din aripi tot bătea.
— Alelei — Corbac zicea —
Căci n-am durdă, pui de corb,
Sîngele să mi ți-l sorb !
Ce tot zbori și cronconești ?

Ori pe mine mă jălești,
Ori de mine tu-ți bați joc ?
Rămîneare-ai fără cioc,
Și ți-ar cădea unghiile,
Să n-acați cu dinsele !
Corbul, cît îl auzea,
Din cel nor se repezea,
Pe fereastă se lăsa
Și pe limbă-i cuvînta :
— Corbăcele, dragul meu,
Ce mă blestemi așa rău ?
Că îmblu de rîndul tău
De trei ani fără-ncetare,
De cînd zaci la închisoare.
Maică-ta mi-a poruncit
Să tot zbor neobosit
Pe spinarea vîntului,
În giurul pămîntului,
Să te aflu, ca să știu
De ești mort, sau de ești viu !
— Alei, Corbi, de-i așa,
Eu nu te-oi mai blăstema,
Ci cu lacrimi te-oi ruga
Ca să faci pe gîndul meu,
Să-mi aduci cu pliscul tău
Cinci fuioare de mătăasă
De la mama, de acasă,
Ș-încă iarba-fierului
Din codrul Neferului !
Corbul iute-n zbor sărea,
Cît pe cer el se zărea
Mai întîi ca un porumb,
Apoi numai cît un plumb,
Pîn' ce-n zare agiungea
Și din zare se ștergea.
Doă zile nu trecea,

Corbuşorul se-ntorcea
Şi cu pliscul aducea
Cinci fuioare de mătăasă,
Cea mai bună şi aleasă,
Ş-încă iarba-fierului
Din codrul Neferului.
— Alei, Corbuşorul meu,
De-a vrea sfîntul Dumnezeu
În cea lume să scap eu,
Giur să mi te înfrăţesc
Şi să mi te tot hrănesc,
Nu cu carne păsărească,
Ci cu carne păgînească,
Nici cu sînge păsăresc,
Dar cu sînge păgînesc !
Corbea timpul nu pierdea,
El mătasa o torcea,
Lungă funie-o făcea
Şi de gratii o prindea.
Apoi cînd noaptea cădea,
El cu iarba cea de fier
Atingea gratii de fier ;
Gratiile, ca de foc,
Se topea toate pe loc.
Numai una rămînea,
Care funia ţinea.
Dacă videă şi videă,
Corbac timpul nu pierdea.
Funia şi-o apuca,
Pe funie luneca,
Legănat mereu în vînt,
Pînă ce da de pămînt.
Apoi el se depărta
Şi din gură cuvînta :
— Corbi, Corbi, frăţior,

Mergi la maica cea cu dor
Și-i du veste c-am scăpat
De la loc întunecat,
Și de-acum, ca să mă-mpac,
Eu din funie-am să fac
Colan mîndru pentru turci,
Ca să mi-i rădic în furci !

A l e c s a n d r i, pp. 141—142.

SERB-SĂRAC

Pen mijloc de Țarigrad,
La ceșmeaoa lui Murad,
Primblă-mi-se Serb-Sărac
Pe-un cal negru din Bugeac,
Voinicel și sprintenel,
Dar sărac ca vai de el !
Cu saia îmbăirată,
Cu șalvari de ciorcă lată,
Cotul cinci galbini luată ;
Cu cămeșa de mătasă,
Vițele-mpletite-n șase ;
Cu picioarele-ncălțate
În opinci înhîrzobate !
Hîrzobul
Și galbinul,
Nojița
Și leița,
Curaua
Și paraua.
Primblă-mi-se-n sus și-n gios
Pe fugaru-i cel frumos.
Unde Negrul nechezea,
Țarigradul se trezea,

Turcii toți că alerga
 Și pe Serbu-l întreba :
 — Copilaș de Serb-Sărac,
 Nu-ți e Negrul din Bugeac
 De-ți e Negrul vînzător,
 Eu îți sînt cumpărător,
 Că vreau bine să-l plătesc,
 Cu aur să-l cumpănesc !
 — Nu-mi e Negrul de vînzare,
 Nici mi-e Negrul de schimbare,
 Că-i voinic, și-i pui de zmeu,
 Și-i fugar pe placul meu !
 Nepoata sultanului,
 Copilița hanului,
 Hanului tătarului,
 Pe Serb iată că-l zărea
 Din sarai, de la zăbrea,
 Și din gură-așa grăia :
 — Copilaș de Serb-Sărac,
 Mult ești mîndru și pe plac !
 Vin' colea, lîngă zăbrea,
 Să-ți dau iuzluci cît îi vrea,
 Negrul tău să-l priminești
 Și pe mîni să-l potcovești,
 Cu potcoave de argint
 Ce sînt spornici la fugit.
 Că știi, frate, pe la noi
 Azi e mercuri, mîni e gioi,
 Mîni ies turcii la halca,
 Sus, în Haidar-Pașa,
 Și oricine-a cîștiga,
 Roabă lui hanul m-a da !
 — Floricică din zăbrea,
 Răsărită-n calea mea,
 De-ți sînt drag, de-ți sînt pe plac,
 Mîni vîrtej am să mă fac,

Să vin turcilor de hac !
 — Copilaș de Serb-Sărac,
 Mult mi-ești drag și-mi ești pe plac,
 Dar eu, frate, mult mă tem
 De căzlariul din harem,
 Cel cu chipul de arap,
 Buzat, negru, ras pe cap
 Și cu solzii mari de crap.
 El că-și are-un bidiviu
 Cu sînge de argint-viu,
 Un fugar neîntrecut,
 Care soare n-a văzut
 De cînd mă-sa l-a făcut !
 — De ținut unde și-l ține ?
 — De trei ani e ținut bine
 Într-o boltă-ntunecată,
 Sub pămînt, în grajdi de piatră !
 — De hrănit cu ce-l hrănește ?
 — De doi ani îl întărește
 Cu floarea trifoiului,
 Hrana dulce-a roiului !
 — De-adăpat cu ce-l adapă ?
 — Tot cu lăpteșor de iapă,
 De și-l face lat pe sapă.
 Ș-așa, frate, mult mă tem
 De căzlariul din harem
 Și de mîndru-i bidiviu
 Cu sînge de argint-viu ;
 Că pe el de-a-ncăleca
 Mîni, la jocul de halca,
 Roabă lui hanul m-a da !
 — Florică din zăbrea
 Răsărită-n calea mea,
 Să n-ai frică
 De nimică,
 Că nu-i cal împărătesc

Ca Negrul ist voinicesc !
Orice-alung,
Cu el agiung ,
Oricînd plec,
Păsări întrec !
Trecea mercuri, venea giot,
Turcii mergea cîte doi,
Ca să gioace la halca,
Sus, în Haidar-Paşa,
Şi deodată toţi pleca,
La fugă se arunca,
Pe cîmp luciu se-nşira.
Iar sultanul, stînd pe cal,
Sub un verde cort de şal,
Barbă neagră-şi netezea
Şi cu ochii urmărea.
Alalah ! cai arăpeşti,
Alalah ! cai tătărăşti !
Cum mişca copitele
Ca şoimii aripile !
Dar căzlariul se-ncrunta,
Bidiviu-şi întăr'ta,
Pe toţi turcii-i întrecea
Şi-nainte se ducea.
Vai de fata hanului,
Hanului tătarului,
Nepoata sultanului !
Iată, iată Serb-Sărac
Pe-un şoimuţ de la Bugeac,
Că venea, mări, venea
Cuvîntul de-şi împlinea.
Pe căzlariu-l agiungea,
Agiungea şi întrecea !
Iar căzlariu-l viclenea
Şi din urmă-i tot răcnea !
— Copilaş cu cal de foc,

Oprește Negrul pe loc,
Că-i pică potcoavele
Și-ți răpune zilele !
Serb-Sărac descăleca,
Potcoavele cerceta...
Nici un cui nu le cădea !
Dacă videă și videă,
Bici de sîrmă el scotea
Și pe Negrul opintea,
Șapte stînjini că sărea,
Pe arapu-l urmărea.
Punea scară
Lîngă scară,
Și oblînc
Lîngă oblînc,
Și dărlog
Lîngă dărlog,
Și din fugă cum venea,
El în scări se-nțepenea,
De căzlari s-apropia,
Doă palme-n ceafă-i da,
De pe cal îl rădica
Și pe cîmp îl arunca !
Se ducea bietul arap
Rostogolul peste cap,
Și pe cîmp se răstigneă,
Și în urmă rămînea,
Buzat, negru, părăsit,
Tocmai ca un ciung pirlit !
Iar Serbul se tot ducea,
De halca s-apropia
Și din fugă azvîrlea
Djeridul său chiar prin ea.
Apoi vesel se-nturna
La sultan de se-nchina
Cu adîncă temenea.

Iar copila hanului,
Hanului tătarului,
Nepoata sultanului,
Cu ocheana prin zăbreă
Pe voinicu-l urmărea,
Și cînd Serbul se-ntorcea,
- Ea năinte-i se ducea,
Cu năstrapa mi-l stropea,
Cu năframa-l răcorea.
Apoi nunta se făcea,
Și la nuntă petrecea
În cîntări și veselie,
Cum e rîndul la domnie...
Faceți-mi parte și mie !

A l e c s a n d r i, pp. 105—108

94

2

2. HAIDUCII

CORBEA

Foicică mărăcine,
Ascultați, boieri, la mine,
Să vă spui pe *Corbea* bine !
Frunză verde peliniță,
Zace-mi, zace în temniță,
Pus de vodă Ștefăniță,
Zace-mi *Corbea* viteazul,
Zace-mi *Corbea* haiducul.
În temniță la Opriș,
Unde-mi zace *Corbea*-nchis,
Șade-n apă
Pînă-n sapă,
Și-n noroi
Pînă-n țurloi,
Cu lacăte pe la ușe,
Cu mîni dalbe în cătușe,
Iar la gît pecetluit
Cu cinci litre de argint,
Cum n-am văzut de cînd sînt.
Frunzuliță trei foi late,
De ce în temniță-mi șade ?
Pentr-un paloș ferecat
Numa-n aur îmbrăcat,
De nu știu cine furat ;
Pentr-un roșiu bidiviu,
Cal nebun, roșiu zglobiu,

Ce-a fost prins de prin pustiu.
Și-n temniță de cînd șade ?
De nouă ani jumătate
Ș-alte trei zile de vară :
Numele-i merge prin țară.
Frunză verde de cicoară,
Tot mai zace-n temnicioară
Nouă ani și jumătate
Și alți nouă îmi mai șade :
De trei ori tot cite nouă
Îmi fac două zeci și șapte
De cînd în temniță șade.
Azi e sfînta sîmbătă,
Mîine mi-e duminică,
Chiar duminica cea mare,
Zi de sfîntă sărbătoare.
Ies din sfînta minăstire,
De la sfînta leturghie,
Toți boierii la plimbare,
Și vodă, la vînătoare.
Frunzuliță lemn uscat,
Iacă, măre, s-a-ntîmplat
Că chiar măiculița Corbii,
Fugită-n țara Moldovii,
Babă
Slabă
Și-nfocată,
Dar la minte
Înțeleaptă,
La cuvinte
Propiată
Și-n zarafir îmbrăcată,
Vro trei-patru oușoare
Duce Corbii la-nchisoare
Și-n temniță demîncare.
Lua tîrgul

Toț d-a lungul,
 Și uliți, d-a curmezișul.
 Pe unele
 Se-ndrepta,
 P-altele
 Se rătăcea,
 Pin' la temniț-ajungea.
 Iar dacă mi-și ajungea,
 Babă
 Slabă
 Și-nfocată,
 Dar la mint
 Înțeleaptă,
 La cuvinte
 Propiată,
 Cu zarafir îmbrăcată,
 La fereastră s-așeza
 Și din gură tot striga :
 — Corbeo, maică, aici ești ?
 Corbeo, maică, mai trăiești ?
 Spune-mi, maică, de ești viu,
 Spune maichii, ca să știu ;
 Că, d-ăi fi, măicuță, mort,
 Să dau la popa d-un ort,
 Cu popă să te citesc,
 De pomeni să-ți îngrijesc !
 Corbea, dac-o auzea,
 Glasul că-i înțelegea
 Și din gură-i răspundea :
 — Maică, măiculita mea,
 Maică, parcă tot sînt viu,
 Dar numai sufletu-mi ți-u.
 În temniță m-am uscat,
 Că-n ea, de cînd am intrat,
 Din chica ce mi-a crescut
 Mi-am făcut

De aşternut,
Cu barba m-am învelit,
Cu mustăţi m-am ştergărit.
Aicea cînd am intrat,
Ce-am văzut cînd m-am uitat ?
Bijbîiau
Şerpoaicele.
Şi ereau
Ca acele,
Broaştele—
Ca nucile,
Năpîrci — ca undrelele.
Acum sînt şerpoaicele,
Maică, sînt ca grinzile,
Broaştele —
Ca pîoscile,
Şi năpîrci — ca buţile.
De cînd, maică, am intrat,
Pic de vin n-am mai gustat,
Somn nu m-a mai apucat.
Pe toate că le-am răbdat
Şi pe toate le-aş răbda
De n-ar fi una mai rea,
C-o drăcoaică
De şerpoaică,
Bat-o Maica Precista,
S-a-ncuibat în barba mea.
Ea, maică, că mi-a ouat,
Ouale şi le-a lăsat
În fundul şalvarului,
Fundul pozunarului ;
În sînul meu c-a clocit
Şi puii şi-a colăcit ;
În sînul meu că şi-i creşte
Şi de coaste mă ciupeşte.
Unde, maică, se zgîrceşte,

Inimioara mi-o răcește ;
Unde, maică, se întinde,
Inimioara mi-o cuprinde !
Mă-sa, dacă-l auzea,
Mă-sa, mare, ce-mi făcea ?
Nici o clipă nu pierdea,
Ci degrabă că-mi pleca,
La cârciumă se ducea,
Mîna p-o cofă puneă,
Cîncisprecî oca vin turna,
Iute-napoi se-ntorcea,
La fereastră c-o ducea
Și-n mîna Corbii c-o da.
Corbea, dacă mi-o vedea,
Tocmai din adînc ofta.
Ochii la cer îndrepta,
La Dumnezeu se gîndea,
La Dumnezeu se uita.
Dumnezeu că se-ndura,
Dumnezeu l-învrednicea
Și putere că-i dedea.
El, dacă se odihnea,
Cu ochi negri se uita,
Cofa cu mîna lua,
Într-o parte se lăsa,
Cam într-o rînă
Se da,
Cofa la gură
Ducea,
Buze pe cofă
Punea,
Și din cofă cînd sorbea,
Tocma-n fund că-i răsuflea
Și cînd cofa arunca,
Peste cap cofa cînd da,
Paisprece hoți doboră

Și pe loc îi omora.
Apoi cu mă-sa vorbea
Și din gură ce-i zicea ?
— Maică, măicuțița mea,
Nu-i păcat de viața mea ?
Stau în temniță băgat
Pentr-un paloș ferecat,
De nu știu cine furat,
Pentru Roșul bidiviu,
Pentru Roșul meu zglobiu ;
Altă vină nu mai știu.
M-am gândit,
M-am răzgândit
Și iată ce-am plănuit :
• Azi e sfînta sîmbătă,
Mîine e duminică,
Chiar duminica cea mare,
Zi de sfîntă sărbătoare,
Cînd ies domni la vînătoare
Și boierii la plimbare.
Tu, măicuță, să te duci
Și pe vodă să-l apuci,
De departe să-ngenuchi,
Mîna, poala să-i săruți,
De d-aproape să te rogi
Și din gură tu să-i zici :
„Iartă, doamne, Ștefan-vodă,
Iartă, doamne, pe Corbea,
C-o da bir ca birnicii,
Găleata ca nemeșii,
Bănetul ca vameșii
Ș-o fi-n rînd cu boierii !“
Du-te, maică, și te-ntoarce,
Doar mînia i s-o-ntoarce.
Baba, unde-l auzea,
Baba nu mai aștepta !

Chiar atuncea se ducea,
Drumul lui vodă-i ținea
De departe-ngenuchea,
Mîna, poala-i săruta,
De de-aproape se ruga
Și din gură mi-i zicea :
„Iartă, doamne, Ștefan-vodă,
Iartă, doamne, pe Corbea,
Sărăcuț de maică-sa,
C-o da bir ca birnicii,
Găleata ca nemeșii,
Bănetul ca vameșii
Ș-o fi-n rînd cu boierii !“
Ștefan-vodă-nțelegea
Unde baba-l atingea,
Și-n gura mare-i zicea :
— Babă
Slabă
Și-nfocată,
Dar la minte
Înțeleaptă,
La cuvinte
Propiată,
Ascultă, babo, la mine,
C-o să-ți spui de Corbea bine.
Azi e sfînta sîmbătă,
Mîine e duminică,
Chiar duminica cea mare,
Zi de sfîntă sărbătoare,
Ș-ai să fii d-o soacră mare.
Lui Corbea, pecetluit
Cu cinci litre de argint,
Fată mare i-am găsit,
Frumoasă cum nu e-n lume,
Ș-o cheamă, babo, pe nume
Jupîneasa

Carpena,
Adusă
Din Slatina,
Numai din topor cioplită
Și din bardă bărduită,
Pe la vîrf cam ascuțită,
Pe la mijloc e strujită,
La tulpină văruiată,
Pentru Corbe-al tău gătită.
Babo, am mai îngrijit
Lăutari de i-am tocmit,
Lăutari de București,
Pe galbeni împărătești,
Cu papucii
Gălbiori,
Cu ceacșirii
Roșiori,
Cînd îi vezi, te înfiori
Și te cutremuri să mori !
Cît erea ea de bătrînă,
Sărea mai ca o copilă :
Într-o fugă alerga
Și la Corbea se ducea,
La temniță ajungea,
De fereastră se lipea,
Toate i le povestea.
Corbea, dacă-mi asculta,
Corbea greu se necăjea
Și oftînd îi răspundea :
— Ci taci, maică, la naiba,
Că așa e femeia :
Poale lungi și minte scurtă,
Judecată mai mărunță,
Cap legat, inimă-ncinsă,
Și de minte necoprinsă.
Eu ți-am zis duminică,

Tu mi te-ai dus sîmbătă.
Jupîneasă
Carpena,
Adusă
Din Slatina,
Nu mie, maică, soția,
Ci-mi este, maică, țeapa,
Să mă cunune cu ea,
Sărăcuț de viața mea.
Lăutarii
Cine-mi sînt ?
Vulturii,
Ce zboară-n vînt
Cu penele zugrăvite,
Cu boturi de pietre scumpe,
Cu picioare
Gălbioare
Și de sînge roșioare.
Ei pe mine s-or lăsa,
Cu carnea-mi s-or sătura,
Cu sînge s-or adăpa :
Iacă, maică, nunta mea !
Mă-sa, unde-l auzea,
Îmi ofta
Și îmi plîngea,
Cu pumnii-n cap se bătea,
Iar Corbea ce mi-i zicea ?
— Lasă, maică, bocetul,
Ca să nu-ți pierzi cumpătul,
Că de păcatele mele
Oi da seama eu de ele.
Văz că nu vrea Dumnezeu
Ca să scape Roșul meu :
D-o scăpa el, mă duc eu.
De vrei, maică, eu să scap,
Du-te iute și degrab',

Du-te-n țara Moldovii,
Du-te la grajdul Corbii,
La groapa cu șapte nuci,
Pe Roșul să mi-l aduci,
Desselat
Și desțolat,
Ca păunul nerotat ;
Dar să nu uiți, maica mea,
O perniță de sub șea,
Nici prea lungă,
Nici prea scurtă,
Cusută
Cu pietre multe,
Bîcsită
Cu pietre scumpe,
Și cioltarul de argint,
Face dîră pe pămînt
Cum n-au văzut de cînd sînt.
Și, cu el de te-i întoarce,
Să vii la oraș încoace,
Cu Roșul
Legat de frîu,
Cu frîul
Legat de brîu.
Pe vodă, de l-o vedea,
La suflet l-o săgeta :
El pe mine m-o chema,
Să-i încalec pe Roșul,
Ca să-i vază umbletul.
Du-te, maică, și să vii,
Că tot oi fi printre vii.
Unde baba l-auzea,
Tistimel îmbrobodea,
Cărăruia-și apuca
Și mergea, mare, mergea
Pînă colo-n Moldova,

Cum îi zisese Corbea.
'Acolo de-mi ajungea,
Sapa-n mînă că lua,
Tot gunoiul răscolea,
Și trei ceasuri de-mi săpa,
Grajd de piatră că găsea
Și pe Roșu-l destupa.
La ușe cînd ajungea,
Lacăt la ușe găsea,
Lacăt mare cît cofa.
Pe cheier, măre, chema,
Douăsprece chei căta
Pînă cînd le potrivea
Lacătul că-i descuia.
Baba ușa deschidea,
Și pe Roșul cînd vedea,
Ochii i se-ntuneca.
Cu jeratec îl hrănea,
Cu apă îl adăpa,
Cu vinișor îl spăla.
Baba, măre, că-mi lua
Și pernița de subt șea,
Cusută
Cu pietre multe,
Bîcsită
Cu pietre scumpe,
Și cioltarul de argint,
Face dîră pe pămînt.
Roșul din gură-i zicea :
— Șterge-mă, bătrîna mea,
Că v-o fi, babo, păcat
Aici de cînd m-ați băgat ;
Că mi-am intrat tretior,
Ș-acum ies bătrîior.
De căpăstru de-l lua
Ș-afară de mi-l scotea,

Vînt de vară
Mi-l bătea,
Vînt de seară
L-adiia.
Roşul mi se-nviora,
Ochii roată că-şi făcea,
Pretutindeni se uita,
Toată ţara coprindea,
Şi-n tafturi
De se umfla,
Pămînturi
Cutremura,
Şi-ncepea
De rînceza,
Casele că răsuna,
Casele se dărîma,
Numai stîlpii rămînea.
Rînceza
Şi se uita !
Căta, măre, pe Corbea !
Baba pe Roşu-l lua,
De căpăstru-l aducea,
La oraş că-mi ajungea.
Cînd pe uliţă intra,
Roşul, măre, rînceza :
Negustori se spăimînta,
Boieri afară-mi ieşea,
Toţi de Corbea că-mi vorbea
Şi din gură mi-şi zicea :
— Parc-ar fi scăpat Corbea !
Cine pe babă-ntîlnea,
Cine pe Roşul vedea,
Tot mereu că-mi întreba :
— Nu ţi-e Roşul de vînzare,
Să-ţi dăm galbeni şi parale,
Ori să faci d-un schimb cu noi,

Pentru unul să-ți dăm doi,
Ți-om plini pînă la trei ?
Dar baba ce răspundea,
Dar baba ce le grăia ?
— Nu mi-e Roșul de vînzare,
Nu mi-e Roșul de schimbare,
Ci-mi este de dăruială
Cui o da pe Corbe-afară !
Negustori, cînd auzea,
Boieri, cînd înțelegea,
Babei, măre, răspundea !
— Du-te, babo, la naiba,
Nu ți s-ar plini vorba !
Cînd erea
Corbea prin țară,
Ne făcea
Și de ocară,
Că dacă ne jăfuia
Și dacă ne înmuia,
Cînd îi mai ziceam ceva,
Măciuca că-mi scutura
Și de spete
Ne-ndoia,
Și neveste
Ne răpea,
Și cu ele
Se plimba !
Ea la temniță mergea
Și lui Corbea-l arăta,
Iară Corbea mi-o-nvăța
Ce să facă maică-sa.
Foicică ș-o lalea,
Baba ici, baba colea,
Baba-mi bate ulița
Tot cu Roșul după ea,
Pe Roșul

Trăgînd de frîu,
Cu frîul
Legat de brîu.
Și mergea, măre, mergea,
Pin' la curte mi-ajungea.
Dar la curte ce erea,
Dar la curte ce găsea ?
Vodă-n palme că bătea,
Divan mare c-aduna :
Toți boierii că-și chema,
Toți boierii că-mi venea
Ca să-nsoare pe Corbea
Cu mireasa
Carpena,
Adusă
Din Slatina,
Și să-i facă nuntă mare
Ca-ntr-o zi de sărbătoare.
Iacă, măre, se-ntîmplă
Că și baba mi-și trecea,
Pe Roșul
Trăgînd de frîu,
Cu frîul
Legat de brîu.
Ștefan-vodă, de-l vedea,
De fereastră
Se lipea,
Barba-n gură
Sumetea,
La boieri că-l arăta,
Rîvna-n suflet le intra.
Și ei, măre, ce-mi făcea ?
Slugulițele ce-avea,
Călărașii ce-i slujea
El la babă-i trimitea
Ca să-ntrebe pe baba

De-i e Roșul de vînzare,
Tot pe galbeni și parale,
De-i e Roșul de schimbare,
Pentru unul să-i dea doi,
Să-i plinească pîn' la trei.
Dar baba ce răspundea ?
Baba una c-o ținea :
— Nu mi-e Roșul de vînzare,
Nu mi-e Roșul de schimbare,
Ci-mi este de dăruială
Cui mi-o sta pe el călare.
Vodă, dac-o auzea,
Boierii, dacă vedea,
Pe slujbași că trimetea
Să-ncalice pe Roșul,
Să le-arate umbletul,
Că le-a rîmnit sufletul.
Slugi la Roșul se ducea,
Slugi la el năvală da,
Mîna pe dîrlogi punea,
Pe spate mi-l netezea,
De șea că se sprijinea.
Roșul nimic nu făcea,
Făr' de numai c-aștepta
Călărețul cînd sărea,
Ș-atunci bine că-i venea,
Numa-n tafturi se umfla
Și departe-l azvîrlea,
Fierea-ntr-însul cătrănea,
Mort pe jos îl așternea.
Trînti o dată, de două,
Trînti, mare, pîn' la nouă,
Cînd baba, dacă-și vedea,
Milă că i se făcea,
La Ștefan-vodă mergea
Și din gură mi-i zicea :

— D-alei, doamne, Ștefan-vodă,
 Copil ești,
 Ori tot mai crești ?
 Nu-ți mai fărîma oastea,
 Că nimeni n-o-ncălica,
 Afar' numai de Corbea !
 El singur l-o-ncălica,
 Să v-arate umbletul
 Cum n-a mai văzut omul !
 Ștefan-vodă mi-auzea
 Și din palme că-mi bătea,
 Poruncă la slugi dedea
 Ca s-aducă pe Corbea,
 Că-l așteaptă și curtea,
 Și curtea și mireasa.
 Slujitorii că-mi pornea
 Și pe Corbea că-l scotea,
 Și pe Corbea-l aducea
 Pe două roate de plug,
 Cu lăntușul pus la gît
 Și la piept pecetluit
 Cu cinci litre de argint,
 Cum n-am văzut de cînd sînt,
 Corbea-n curte cînd intra,
 Cocoane se spăimînta,
 Boierii cruce-și făcea
 De urît ce mi-l vedea :
 Barba
 'I bate genunchiul,
 Chica
 'I bate călcîiul ;
 Barba și mustățile
 I-acopere mîinile ;
 Genele,
 Sprîncenele
 I-nfășoară brațele.

Atunci vodă, de-l vedea,
Ce din gură că-i zicea ?
— Corbea, nu mai suspina
C-a sosit și ziua ta ;
Că azi mi te-om cununa,
Ca să joci la nunta ta.
Pîn' s-o găti mireasa,
Ia-ncalică pe Roșul,
De ne-arată umbletul,
Că ne-a secat sufletul.
Dar Corbea ce-i răspundea
Și din gură ce-i zicea ?
— Cum o vrea măria-ta,
Dar să-ncalic n-oi putea,
Că mi-e legată mîna ;
Iar d-ai frică c-oi scăpa,
Zi să-mi lege
Pe dreapta,
Să-mi dezlege
Pe stînga.
Și cînd vorba-și isprăvea,
Ștefan-vodă poruncea
Și pe stînga-i slobozea.
Corbea, mare, ce făcea ?
Iar la vodă se-ntorcea
Și din gură-i mai zicea :
— Să-ncalic, măria-ta,
Teamă mi-e că n-oi putea.
Cînd pe Roșu-ncălicam,
Mîinile-n cătuși n-aveam,
Nici eram pecetluit
Cu cinci litre de argint
De la piept și pîn' la gît.
Ștefan-vodă, d-auzea,
Ștefan-vodă poruncea,
Pe toate le fărîma.

— Incalică ! îi zicea.
Corbea, mare,-i răspundea !
— De ți-e frică c-oi scăpa,
Leagă-mi, doamne, pe dreapta,
Dar să-nalic n-oi putea.
Cînd pe Roșu-ncălicam,
Frumușel că mă tundeam !
Rădeam
Barba
Voinicește,
Lăsam
Chica
Haiducește,
Dar acum nu mă cunoaște
Și la mine nu se lasă !
Ștefan-vodă ce făcea ?
Ștefan-vodă porunceă
Și pe Corbea că-l tundeă,
Și pe Corbea că-l rădea,
Că cu mintea judecă
Că tot l-așteaptă țeapa.
Corbea se mai învîrtea,
Corbea pe Roșu-l privea
Și din gură ce zicea ?
— Gata sînt, măria-ta,
Dar știi, doamne, au nu știi,
Cînd pe Roșu-ncălicam
Ce fel de haine purtam ?
Pe Roșul, doamne, puneam
Ăst cioltar, tot de argint,
Lat și lung pînă-n pămînt,
Ș-astă pernă tescuită,
Cu pietre scumpe-mbîcsită,
Și mă armam
Soldățește,
Și mă-mbrăcam

Chip domnește !
Roșul că mă cunoștea,
Roșul singur se pleca.
Ștefan-vodă, d-auzea,
Și mai mult se-nfierbînta,
Și mai mult la cal poțtea.
Hainele
Că-și dezbrăca,
Armele
Că mi-și scotea
Și lui Corbea le-arunca.
— Ci-n calică ! îi zicea.
Corbea, mare, se pleca,
Corbea, mare, le-mbrăca,
De Roșul s-apropia,
Cruce mare că-și făcea
Și-n minte că mi-și zicea !
„Mulțumesc lui Dumnezeu
Și de bine, și de rău !
De-n calic pe Roșul meu,
Acu-mi scapă capul meu !“
El la Roșul se ducea,
Frumușel că-l netezea,
Haiducește-i fluiera,
Iar Roșul că-i rînceza.
Picioru-n scară puneă,
Dar piciorul
Nu-n căpea,
Ș-atunci semnul
Că-i făcea :
Roșul, mare,-ngenucheă
Pînă Corbea
'Ncălica.
Toată curtea
Se mira !
Dar Corbea ce mai făcea ?

Către vodă se-ntorcea
Și din gură-i mai zicea :
— D-alei, doamne,
Ștefan-vodă,
De ți-e frică c-oi scăpa,
Zăvorește-ți
Curțile
Și închide-ți
Porțile,
De la poarta cea mai mică
Pîn' la poarta cea mai mare,
Fiindcă Corbea e călare ;
Mai armează-ți
Slugile
Și-ntărești-ți
Strejile,
Să te lase grijile ;
Pune, doamne, dorobaști,
Mai mărunți și mai înalți,
Unii
Tot cu pușcă
Plină,
Alții
Cu sabie
'N mină,
Să dau Roșului drumul,
Să v-arate umbletul,
De ți-e drag ca sufletul !
Ștefan-vodă se-ntorcea,
Cu boieri se sfătuia,
Și boierii ce-i zicea ?
— Dac-ăi face, doamne,-așa,
N-are pe unde scăpa,
Că nu-i ucigă-l-crucea !
Ștefan-vodă i-asculta
Și poruncă porunca :

Strejile
Că întărea,
Porțile
Că încuia,
Curțile
Că zăvora
Și cu mintea cugeta :
„N-are pe unde scăpa,
Că nu-i ucigă-l-crucea !“
Iată Corbea că-ncerca,
Iată Corbea că-mi pornea.
Drumul Roșului cînd da,
Brazdă neagră răvârșa ;
Cînd pe Roșu-l frîncuia,
Cu copita cînd lovea,
Pietrele că scăpăra,
Brazdă roșie vârșa :
Cît e brazda plugului,
Atît e a Roșului !
O dată curtea-nvîrtea,
Iar cînd fu d-a doilea,
Printre lume se băga,
De mă-sa s-apropia,
Nimeni seamă nu-i băga ;
Iar dacă s-apropia,
Mîna pe mă-sa punca,
D-a-ncălcare-o arunca,
Lîngă el c-o așeza.
Și-mi pornea, mare, pornea,
Curtea mare de-nvîrtea,
Curtea mare ocolea,
Ocolea d-a doilea.
Dar pe cînd se învîrtea,
Ochii-și negri d-arunca,
Zid d-a curmeziș îmi sta.
Și cînd bine că-i vinea,

Unde zidul
Nalt era,
Pe Roșul
Că-l sprijinea,
Pe Roșul că-l repezea,
Și Roșul că-mi sforăia,
Dincolo de zid sărea
Cu Corbea și cu mă-sa :
Toată curtea-nmărmurea !
Atunci Corbea se oprea,
Cu Ștefan-vodă vorbea
Și din gură-l judeca :
— D-alei, doamne, Ștefan-vodă,
Ce ți-am fost eu vinovat
De-n temniță mai băgat ?
Telegari nu ți-am furat,
Cucoana nu ți-am luat,
Copiii nu ți-am prădat :
Tu-n temniță m-ai băgat
Și m-ai ținut nemîncat,
Nemîncat, neadăpat,
Ca p-un mare vinovat,
Să stau cu șerpoaicele
Și să-mi cînte broaștele,
Să hrănesc năpîrcile.
Acum, doamne, Ștefan-vodă,
Ai oameni
Ca să-ndrăznească
Cu cai buni
Să mă gonească,
Ca să mă mai logodească
Cu mireasa cea domnească,
Cu mireasa
Carpena,
Adusă
Din Slatina ?

Cum zicea
Și cum vorbea,
Pinteni Roșului că da
Și, mare, dacă-mi pleca,
Înc-o dată-i mai zicea :
— Rămii, doamne, sănătos,
Că la bune mâini ți-am fost !
Iară vodă-i răspundea :
— Nu este din vina ta,
Ci mi-e chiar greșeala mea.
Umblă, Corbeo, sănătos,
Ca un trandafir frumos,
Că la bune mâini mi-ai fost !
Și când Corbea se ducea,
Corbea, mare, tot zicea :
— D-alei, doamne,
 Ștefan-vodă,
D-o da bunul Dumnezeu
Să facă pe gîndul meu,
Știu că bine ți-ar mai fi
Și de mine-ai pomeni,
Numai eu să mi te-apuc
De vro doi-trei pași la cîmp !
Corbea, mare, ce-mi făcea ?
El p-atît nu se lăsa.
La temniță se ducea,
O oca de vin umplea.
Pe vâtaf că mi-l chema
Și din gură mi-i zicea :
— Poftim, vere, vin de bea,
Că și eu m-am îmbătat,
Fiindcă vodă m-a iertat !
Vâtaful, cînd auzea,
Vâtaful se bucura :
Oca din mînă-i lua
Și la gură c-o ducea.

O ducea, ori n-o ducea,
Că Corbea nu-l adăsta !
Mîna-n păr că mi-i puneă,
Cu gura mi-l judecă :
— Nu ți-a fost, măi, de păcat
Că de viu tu m-ai mîncat ?
Douăzeci și șapte ai
Știi cum mă mai chinuiai !
Cum din gură-l judecă,
Paloșul domnesc scotea :
Șapte bucăți îl făcea,
Și de păr îl apuca,
Capu-n temniță-i zvîrlea,
Trupu-afară rămînea
Și la cîini, mare, că-l da,
Iar din gură-i mai zicea :
— Măi vâtaf, minte să ții,
E-altul de hac să nu vii
Și să-nvețe de la mine
Cine-o mai face ca tine !
Iar d-aci dacă pornea
Și pe Roșu-ncălica,
Tot la curte se-ntorcea :
Drept pe poartă că intra,
Că nimeni nu-l aștepta.
Ștefan-vodă ce-mi făcea ?
Cu boieri se sfătuia
Și la masă-î ospăta.
Corbea, dacă-mi ajungea,
De pe cal descălica,
Tocma-n casă că-mi intra.
Ștefan-vodă tremura,
Boierii încremenea.
De frică ce le erea,
Ei la masă că-l pofta.
Dar Corbea ce mi-și făcea ?

El la masă nu şedea,
'N pragul
Uşii se puneă,
Paloşul
În mîini lua,
Mînecele-şi sumetea,
Pe boieri că mi-i tăia !
Sînge la glezne erea.
Apoi Corbea se scula,
Iar pe Roşu-ncălica,
Şi pe Roşu-l repezea,
Ş-apuca de mi-şi mergea
Tot în Țara Ungurească,
Acolo să haiducească.

Teodorescu, pp. 517—527 ;
inf. Petrea Creţul Şolcan
(Lacul-Sărat—Brăila—Galaţi),
9. VIII. 1883.

TOMA ALIMOS

Foicica fagului,
La poalele muntelui,
Muntelui Pleşuvului,
În mijlocul
Cîmpului,
La puţul
Porumbului,
Pe cîmpia verde, ntinsă,
Şi de cetine coprinsă,
Şade Toma Alimoş,
Haiduc din Țara-de-Jos,
Nalt la stat,
Mare la sfat
Şi viteaz cum n-a mai stat.
Şade Toma tolănit

Și cu murgul priponit ,
În pripoane de argint,
Și mănincă frumușel,
Și bea vin din burdușel,
Și grăiește în ast fel :
— Închinar-aș, și n-am cui !
Închinar-aș murgului,
Murgului sirepului,
Dar mi-e murgul vită mută,
Mă privește și m-ascultă,
N-are gură să-mi răspundă !
Închinar-aș armelor,
Armelor drăguțelor,
Armelor surorilor,
Dar și ele-s fiare reci,
Puse-n teci
De lemne seci !
Închinar-oi codrilor,
Ulmilor
Și fagilor,
Brazilor,
Paltinilor,
Că-mi sînt mie frățiori,
De poteri ascunzători ;
D-oi muri,
M-or tot umbri,
Cu frunza m-or învăli,
Cu freamătul m-or jeli !
Și cum sta
De închina,
Codrul se cutremura,
Ulmi și brazi
Se cletina,
Fagi și paltini
Se pleca,
Fruntea

De i-o răcorea,
Mîna
De i-o săruta ;
Armele din teci ieşea,
Murguleţu-i rînceza.
Pînă vorba-şi isprăvea,
Burduşelul
Ridica,
Vinişorul
Că gusta
Şi-n picioare se scula.
Ochii-şi negri d-arunca,
Peste cîmpuri se uita
Şi departe ce-mî zărea ?
Că-mi venea, mare, venea
Stăpînul
Moşilor
Şi domnul
Cîmpiilor,
Manea, slutul
Şi uritul ;
Manea, grosul
Ş-artăgosul ;
Venea, mare, ca vîntul,
Ca vîntul şi ca gîndul,
Cu părul lăsat în vînt,
Cu măciuca de pămînt.
Pîn' la Toma cînd sosea,
Din guriţă mi-i grăia :
— Bună ziuă, verişcanе !
— Mulţumescu-ţi, frate Mane !
— D-alei, Tomo Alimoş,
Haiduc din Țara-de-Jos,
Nalt la stat,
Mare la sfat,
Pe la mine ce-ai cătat ?

Copile
Mi-ai înşelat,
Florile
Mi le-ai călcat,
Apele nu ai turburat,
Livezi
Verzi
Mi-ai încurcat,
Păduri
Mari
Mi-ai dărîmat.
Ia să-mi dai tu mie seamă,
Ia să-mi dai pe murgul vamă!
Toma, mare, d-auzea,
Din guriţă-i cuvînta :
— Ce-ai văzut
Om mai vedea,
Ce-am făcut
Om judeca ;
Pîn-atuncea, măi firtate,
Dă-ţi minia la o parte
Şi bea ici pe jumătate,
Ca să ne facem dreptate !
Toma, pîn' să isprăvească,
Îi da plosca haiducească
Pe jumate s-o golească,
Minia să-şi potolească,
Ca c-un frate să vorbească.
Manea stînga
Şi-ntindea,
Să ia plosca
Şi să bea,
Iar cu dreapta
Ce-mi făcea ?
Paloş mic că răsucea,
Pintecela

I-atingea,
Mațele
I le vărsa
Și pe cal încălica,
Și fugea, nene, fugea,
Vitejia
Cu fuga !
Foicică de rogoz,
Savai, Toma Alimoș,
Haiduc din Țara-de-Jos,
Nalt la stat,
Mare la sfat
Și viteaz cum n-a mai stat,
Cumpătul că nu-și pierdea.
Mîna
La rană
Punea
Și din gură cuvînta !
— D-alelei, fecior de lele
Și viteaz ca o muiere,
Nu fugi, că n-am dat vamă,
Nu fugi, c-o să-mi dai seamă !
Vreme multă nu pierdea,
Mațele că-și aduna,
Cu brîu lat se încingea,
Mijlocelul că-și strîngea
Și la murgul se ducea,
Și pe murg încălica,
Iar din gură mi-i grăia !
— Murgule, murguțul meu,
Datu-mi-te-a taică-tău
Ca să-mi fii de ajutor
La nevoie și la zor,
Să te-ntreci cu șoimii-n zbor
Pîn-o fi ca să nu mor.
Tinerel că m-ai slujit,

Dar ș-acuma, îmbătrînit,
Să te-ncerci la bătrînețe
Cît puteai la tinerețe.
Azi te jur pe Dumnezeu
Să mă porți ca gîndul meu
Și s-ajungi p-ăl cîine rău,
Că mi-a răpus zilele,
Zilele, ca cîinele,
Pentru tine, murgule !
Pînă Toma se gătește,
Murgul coama-și netezește
Și din gură mi-i grăiește :
— Lasă șeaua, sai pe mine,
Și de coamă țin-te bine,
Ca s-arăt la bătrînețe
Ce-am plătit la tinerețe !
Pînă Toma se ținea,
Murgul, mări, și zbura ;
Și zbura tocmai ca vîntul,
Fără s-atingă pămîntul.
Cit o clipă de zbura,
Mult pe Manea-l întrecea,
Iară Toma, de-l vedea,
Îndărăt se întorcea
Și din fugă-i cuvînta :
— Maneo, Maneo, fiară rea,
Vitejia ți-e fuga,
Că, de m-ai junghiat hoțește,
Mi-ai fugit și mișelește.
Ia mai stai ca să-ți vorbesc
Pagubele să-ți plătesc,
Pagubele
Cu tăișul,
Faptele
Cu ascuțișul !
Bine vorba nu sfîrșea,

Murgulețu-și repezea
Și cu sete mi-l lovea ;
Capu-n pulbere-i cădea,
Iar cu trupul sus, pe șea,
Calu-n lume se ducea.
Foșică micșunea,
Vreme multă nu trecea
Și pe Toma-l ajungea
Moartea neagră, moartea grea.
De pe cal descălica,
Ochiul
Se-mpăiejena,
Capul
I se învîrtea
Și-n des codru se pleca,
Iar din gură ce-mi grăia ?
— D-alelei, murguțule,
D-alelei, drăguțule,
Ce-am gîndit
Am izbîndit,
Dar și ceasul mi-a sosit.
Sapă-mi groapă din picior
Și-mi așterne finișor,
Iar la cap și la picioare
Pune-mi, pune-mi cîte-o
floare :

La cap, floare
De bujor,
Să mi-o ia mîndra cu dor,
La picioare,
Busuioc,
Să mă plîngă mai cu foc.
Apoi, mare, să te duci,
Drumu-n codri să apuci
Pîn' la paltinii trăzniți,
Unde-s frații poposiți.

Nimeni friul să nu-ți puie,
Nici pe tine să se suie,
Făr' d-un tinăr sprincenat
Și cu semne de vărsat,
Cu păr lung și gălbior,
Care-mi este frățior,
Frățior de vitejie,
Tovarăș de haiducie.
Numai el friul să-ți puie
Și pe tine să se suie ;
Tu să-l porți și pe el bine,
Cum m-ai purtat și pe mine !
Bine vorba nu sfârșea,
Sufletelul că-și dadea :
Codrul se cutremura,
Ulmi și brazi
Se cletina,
Fagi și paltini
Se pleca,
Fruntea
De i-o răcorea,
Mîna
De i-o săruta,
Și cu freamăt îl plîngea.
Murgul jalnic rînceza,
Cu copita că-mi săpa,
Groapă mică că-i făcea,
Fînișor îi așternea,
Floricele că-i sădea,
Cu trei lacrimi le stropea,

Drumu-n codri c-apuca
Și mergea, mare, mergea
Pîn' la paltinii trăzniți,
La voinicii poposiți.

Teodorescu, pp. 581—584
(„Scris în București, la 1867, după
repausatul meu tată”).

MIUL COBIUL

Frunză d-alunică,
Cine se-ntunică
Și nu mai minică¹
Sfinta duminică?
Miul
Cobiul,
Ala zglobiul.
Foicică creață,
Joi de dimineată,
Pe nor și pe ceață,
El mi s-a sculat,
Fața și-a spălat,
Murgul și-a-nșeuat,
Tot pentru vînat,
Și el mi-a plecat
Pe murgul călare,
Cu durda-n spinare,
'N Codrii Mielului
Ș-ai Muscelului.
Și el mi-a vînat.
Codrii-n lung și-n lat,
Zi mare de vară

¹ Am transcris *minică*, în loc de *mănîncă*, croare evidentă a textului original.

Pină în deseară.
După ce-mi umbla,
După ce-mi vîna,
Soare scăpăta,
Murgului păsa ;
Voinic aromea,
Frîul
Că slăbea,
Pe cal
Adormea,
Greu somn
Că-l fura.
Murgului păsa,
Semn i se făcea
Și drumul cotea,
Drumul că lăsa,
Cîmpul apuca,
Cîmpul
D-a lungul.
Foaie ș-o lălea,
Miul ce-mi făcea,
Miul ce-mi dregea,
Că se deștepta,
Din gură-mi grăia :
— Călișorul meu,
Becherașul meu,
Ce ție că-ți pasă ?
Au șeaua
Te-apasă,
Au iarba
Nu-i grasă,
Pajiștea
Frumoasă ?
Cînd te-am cumpărat,
Mulți galbeni am dat ;
Galbeni venetici,

D-o sută și cinci.
De nu te luam,
De nu te-ngrijeam,
Furi te-ar fi furat,
Cîini te-ar fi mîncat ;
Ș-acum, fătul meu,
Mergi pe placul tău,
Nu cum te mîn eu,
C-ai lăsat
Drumul
Ș-ai luat
Cîmpul,
Cîmpul d-a lungul.
Murgul ce-i vorbea,
Murgul ce-i zicea ?
— Stăpîne, stăpîne,
Drag stăpîn al meu
Dat de Dumnezeu,
Șeaua
Nu m-apasă,
Iarba
Mi-este grasă,
Pajiștea
Frumoasă,
Dar știi, au nu știi
Drum că se-înfunda
Și-n codru intra,
Soare scăpăta ?
Miul ce-mi făcea ?
Miul că-i vorbea,
Iar mi-l întreba :
— Murgule, ce-ți pasă ?
Ori șeaua,
Ori zeaua,
Ori dalbii podlînci,
Ori armele mele

Ți se par cam grele,
Ori trupșorul meu
Îți pare prea greu,
Că e nensurat,
De nimic stricat ?
Murgu-i răspundea
Și iar îi zicea :
— Stăpîne, stăpîne,
Drag stăpîn al meu
Dat de Dumnezeu,
Măre, nu m-apasă
Nici șeaua,
Nici zeaua,
Nici dalbii podlînci,
Nici armele tele
Nu mi se par grele,
Nici trupșorul tău
Nu-mi pare prea greu,
Că e nensurat,
De nimic stricat,
Dar soare sfîntește,
Umbra se-ndesește,
Drumul se oprește,
Prin codru cotește
Ș-aici se numește
La Vadul
Săpat,
La Malul
Surpat,
La Teiul
Plecat,
De arme-ncărcat.
Și p-aici s-așin,
Calea că mi-ți țin
Patruzeci și cinci,
Cincizeci, fără cinci

De voinici
 Levinți,
 Străini de părinți
 De cînd ereau mici.
 Și e-n capul lor,
 Pornit pe omor,
 Ianoș Ungurul,
 Ianoș bătrînul,
 Barba cît briul,
 Bată-l tunetul !
 Miul
 Cobiul,
 Ala zglobiul,
 Daca-mi auzea,
 Murgului vorbea,
 Din gură-i zicea :
 — Hai, murgule, hai,
 Grija mea să n-ai !
 Și daca-i vorbea,
 Pintenii că-i dădea,
 Friul că-i lăsa.
 Murgul că-mi pornea,
 Murgul că-mi zbura,
 Pasul ca vîntul,
 Fuga ca gîndul.
 Far Miul striga,
 Din gură-i zicea :
 — Hai, murgule, hai,
 Grija mea să n-ai !
 Hai la Malul
 Spart,
 La Vadul
 Săpat,
 Din ciocane fapt !
 La Teiul plecat,
 De arme-ncărcat ;

La poteca strimță,
Strimță și cotită,
Cu frunză boltită,
Unde mi s-aține,
Calea că mi-și ține
Ianoș Ungurul,
Ianoș bătrînul,
Barba cît brîul,
Cu cincizeci voinici,
Cincizeci fără cinci,
Patruzeci și cinci,
Tot voinici
Levinți,
Străini de părinți
De cînd ereau mici.
Mult mai buni
De gură,
Mult mai lungi
De mînă,
Buni tot de pricină !
Miul nu-mi sfirșea,
Murgul că-mi sosea
Și-n loc se oprea,
Iar Miu-i striga :
— Hai, murgule, hai.
Grija mea să n-ai !
Miul
Cobiul,
Ăla zglobiul,
Măre, ce-mi făcea
Dacă-mi ajungea ?
Bine se-ncingea,
Bine se-narma,
'N mînă
Că-mi lua
'N gură

Că-mi punea
Al cobuz de soc,
Mult zice cu foc;
Al cobuz de os,
Mult zice duios;
Al cobuz cu fire,
Mult zice subțire.
Lin pe cal mergea,
Dulce că-mi cînta,
Frunza țiuind,
Codrul ispitind.
Ianoș Ungurul,
Ianoș bătrînul,
El se deștepta
Și mi-l auzea
Pe la miez de noapte,
Cu sudori de moarte,
Și mi se ducea
De mi-și deștepta
Patruzeci și cinci;
Cincizeci fără cinci
De copii levinți,
Străini de părinți
De cînd ereau mici.
El mi-i deștepta
Și mi-i judeca:
— Voi, d-aseară-ncoace,
Toți, dormiți în pace,
De nimic grijiți,
La nimic gîndiți.
Ia vă deșteptați
Și mi-vă sculați,
Că, d-o vreme-ncoa',
Zău, pre legea mea,
Eu nu pot dormi,
Nici pot ațipi

D-un nichez de cal,
Dincoace de mal,
D-un mîndru cîntic,
Cîntic de voinic :
Din cobuz de soc,
Mult zice cu foc ;
Din cobuz de os,
Mult zice duios ;
Din cobuz cu fire,
Mult zice subțire,
Frunza țiuind,
Codrul ispitind.
Doi-trei să-mi plecați,
Drum să-i astupați,
Calea să-i tăiați
Și să-l întrebați,
Și să-l cercetați.
D-o fi vrun drumeț
Prost și nătăflet,
O palmă să-i dați,
Drum să-i arătați,
Slobod să-l lăsați.
D-o fi vrun bețiv
Sec și guraliv,
Palmă să mi-i dați,
Drum să-i arătați,
Slobod să-l lăsați.
D-o fi vrun holtei,
Căpitu de femei,
Ori vrun fermecat
De vinuri stricat,
De babe vrăjit,
De duhuri muncit,
Drum să-i arătați
Și să nu-l lăsați.
D-o fi vrun viteaz

Chipeș, viu și treaz,
Palmă să nu-i dați,
Ci să mi-l legați
Frumușel și bine
Pîn-aici la mine !
Ianoș cît vorbea,
Toți se deștepta
Și toți se scula ;
Patruzeci și cinci,
Cincizeci fără cinci,
Tot voinici levinți,
Străini de părinți
De cînd ereau mici.
Doi-trei s-alegea,
Doi-trei că-mi pornea.
Caii-și repezea,
Iute c-ajungea,
Drumul că-i tăia.
Ei dac-ajungea,
Ei mi-l cunoștea,
Vorbe că-i vorbea !
— D-alei, Miule,
Măi Cobiule,
Știi cin' ne-a-ndemnat,
Știi cin' ne-a mînat ?
Ianoș Ungurul,
Ala bătrînul,
Barba cît briul ;
Iute să venim,
Calea să-ți oprim !
D-ăi fi vrun stricat
Ori vrun fermecat,
Vrun sec de drumet,
Vrun bețiv semet,
O palmă să-ți dăm,
Drumul să-ți lăsăm !

D-ăi fi vrun viteaz
Chipeș, viu și treaz,
Noi să te legăm,
Bine, frumușel,
D-aici, pîn' la el !
Unde-i auzea
Și unde-i privea,
Miul le zicea :
— Voi, măre, de-mi vreți
Măre, de-mi puteți,
Voi să vă-ncercați
Durda să-mi luați
Și s-o ridicați,
Că-i greu mușgului
Drumul codrului !
Ei că mi-și rîdea
Și s-apropia
S-apuce durda,
Dar geaba-ncerca,
Că nici n-o mișca.
Miul, de-mi vedea,
Miul ce-mi făcea ?
Cal descălica,
Frîu-i apuca,
La levinți că-l da
Și pe jos pleca
'N spate cu durda.
Iar de-mi ajungea,
Jos că mi-și ședea.
Ianoș se-ncrunta
Și mi-l întreba
Cine e, ce va ?
Și Miu-i vorbea,
Din gură-i grăia :
— Iaca sînt Miul,
Miul Cobiul,

Ala zglobiul,
Ş-am venit p-aici
Să-mi gădesc voinic
Mîndri şi spătoşi,
Nu moşnegi fricoşi.
D-aud cobuzul,
I-apucă plînsul ;
De mişcă frunza,
Îşi lasă buza ;
D-aud ninchezul,
Le trece somnul !
Ianoş Ungurul,
Ala bătrînul,
Barba cit briul,
Bată-l tunetul,
Unde-l auzea,
Din barbă-şi rodea
Şi se năcăjea,
Şi mi-i răspundea :
— Nu te lăuda
Tu cu gura ta,
Că viteji mai sînt
Ş-alţii pe pămînt,
Ce nici ştiu să plîngă,
Ce nici ştiu să fugă,
De nimeni n-au frică !
Şi Miur-i zicea,
Din gură-i grăia :
— Frică de n-aveai,
Singur, tu veneai ;
Nu mai trimeteai
Copii făr' de minte
Să-mi iasă-nainte
Cu proaste cuvinte !
Ianoş, d-auzea,
Iar se necăjea

Și mi-l suduia.
În grab' se ducea,
Brîul că-ncingea,
Buzdugan lua
Și mi-l opintea,
Și mi-l învîrtea,
Și mi-l azvîrlea,
Și din grai zicea !
— D-alei, Miule,
Măi Cobiule,
Măi zglobiule,
Na, și ține bine
Ast dar de la mine !
Și cînd l-azvîrlea,
Vîntul vîjiia,
Frunza șuiera,
Codrul răsuna ;
Iar Miul rîdea,
Mîna că-ntindea,
Buzdugan prindea,
'N palmă-l sprijinea,
Și, unde-l sălta,
Sus că-l azvîrlea,
Pe Ianoș lovea :
Nu știu, mi-l lovea,
Ori mi-l amețea,
Că Ianoș cădea,
Barba-i tremura,
Greu se văieta.
Miul ce-mi făcea ?
El s-apropia,
Cu apă-l uda,
Cu vin că-l stropea
Pînă mi-l trezea ;
Iar dacă-l trezea,
Lîngă el ședea,

Paloş că scotea
Capul că-i tăia,
Trup bucăţi făcea,
Pe foc le-arunca,
Voinici speria,
Pădurea-mi umplea.
Foaie ş-o lălea,
Miul se scula,
Al cobuz lua
Şi din el cînta.
Levinţi că-mi chema,
Din gură vorbea,
Pe toţi întreba :
— D-alei, măi levinţi,
Cincizeci fără cinci,
Patruzeci şi cinci,
Străini de părinţi
De cînd ereaţi mici ;
D-alei, măi voinici,
Duşi pe la potici
De cînd ereaţi mici,
Care vă-ţi găsi
Şi vă-ţi bizui
Ca să-mi ajutaţi,
Şea să-mi ridicaţi ?
Că cine-o putea,
Zău, pre legea mea,
Cu mine-o pleca !
Vorba nu sfîrşea,
Şeaua c-apuca,
Jos că mi-o punea,
Şi toţi se-ncerca,
Doar d-o ridica ;
Geaba se-ncerca,
Că nici n-o mişca.
Patruzeci şi cinci,

Cincizeci fără cinci
De voinici levinți,
Toți se încerca,
Și nimeni putea
Să miște șeaua.
Unul rămânea
Să-ncerce ș-ala.
Dar cine-mi erea ?
Un fost bucătar,
Negru și pîrlit,
De pirostriei fript !
El mîna punea,
Șeaua că mișca,
Șeaua că muta,
Dar n-o ridica,
Că nu mi-și putea.
Miul, de-mi vedea,
Bine că-i părea
Și de atîta.
Cal îi dăruia,
Cu el îl lua
Și mi se-ntorcea,
La alilaltî zicea :
— Voi, neputincioși
Și nepricopsiți,
Codru-l părăsiți,
Vii ca să pliviți,
Porumb să prășiți,
Fîn ca să cosiți,
Iarna
Să-mi tușiți,
Vara
Să-mi ihniți !
Și daca zicea,
Murgu-ncălica,
Durda-și apuca,

Cobuz își lua,
Drumu-și îndrepta,
Iar, în urma lui,
Frunza codrului
Dulce-mi răsuna
D-un dulce cântic,
Cântic de voinic,
Din cobuz de soc,
Mult zice cu foc ;
Din cobuz de os,
Mult zice duios ;
Din cobuz cu fire,
Mult zice subțire.

Teodorescu, pp. 490—496 ;
inf. Petrea Crețul Șolcan
(Lacul-Sărat—Brăila—Galați),
6. VIII. 1883.

ȘTEFAN-VODĂ

În oraș în București,
La casele mari domnești,
În curte la Ștefan-vodă,
Mare masă mi-e întinsă
Și de mari boieri coprinsă,
De boierii
Sfatului,
Stîlpii
Țarigradului,
Sfetnicii
'Mpăratului.
Ei la masă ce mănîncă ?
Numai știucă
Și păstrungă,
Și galbenă caracudă,

Cu pește d-ăl mărunțel,
Mor boierii după el.
Din pahare ce-mi înghit ?
Vinul alb și rumenit
De la vii
Moldovenеști,
Din podgorii
Muntenеști
Și din pivnițe domnești.
Daca vorba
Contenește,
Foamea
Se mai potolește
Și mîncarea
Se sfîrșește,
Iară vodă ce-mi grăiește ?
— Beți, boieri, vă ospătați !
Mîine-n zori să vă sculați
Și frumos să vă armați,
Pe la brîne cu pistoale,
După mîini cu iatagane,
La picior cu sulicioare,
C-o să facem vînătoare
D-un voinic ce seamăn n-ară !
Pîn' la fagul Miului
Din codrii Cobiului,
Să-i vedem fagu-ncărcat
Și de arme-mbrebenat,
Cu sulii și cu pistoale
Ce lucesc frumos la soare,
Iar pe Miul spînzurat
Unde-o fi fagul mai nalt,
Că-mi bate poterile
Și-mi scurtează zilele.
Beți, boieri, vă ospătați :
Mîine-aici să vă aflați !

Foicică salbă moale,
 Iată Calea, fată mare,
 Surioara Miului,
 Ce slujește domnului,
 Ea, pe dată ce-auzea,
 Printre slugi se furișea,
 La picior că mi-o lua
 Și din fugă potrivea
 Cîte-un deal, cîte-o vâlcea,
 Pîn' la codru d-ajungea ;
 Iar în codru cînd intra,
 Mîna dreaptă ridica,
 Frunză de la fag rupea
 Și-n guriță c-o punea,
 De șuiera voinicește,
 Ca s-o-nțeleagă frățește.
 Miul, unde-o auzea,
 Înainte că-i ieșea
 Și din gură mi-i grăia :
 — Dar tu, surioara mea ?
 Neica nu te aștepta !
 La mine de ce-ai venit ?
 Au haine ți-ai ponosit,
 Au vodă mi te-a gonit,
 Au ție ți-o fi sosit
 Vremea de căsătorit ?
 Calea vremea nu pierdea,
 Ci din gură mi-i grăia :
 — Nici haine n-am ponosit,
 Nici vodă nu m-a gonit,
 Nici mie nu mi-a sosit
 Vremea de căsătorit.
 Ascultă de ce-am venit :
 Aseară, la Ștefan-vodă,
 Fost-a sfaț cu mare vorbă.
 Masă mare-a fost întinsă

Și de mari boieri coprinsă,
 De boierii
 Sfatului,
 Stilpii
 Țarigradului,
 Sfetnicii
 'Mpăratului,
 Trimiși la domn cu solie
 De la nalta-mpărăție ;
 Ș-au să facă vinătoare
 Pin' la fagul dumitale,
 D-un voinic ce seamăn n-are,
 Să-ți vază fagu-ncărcat
 Și de arme-mbrebenat,
 Iar pe tine spînzurat
 Unde-o fi fagul mai nalt !
 Miul, unde-o auzea,
 Din guriță-i răspundea :
 — D-alei, surioara mea,
 Nu știi că-s bală de drac
 Și viu domnilor de hac ?
 Potecuța să-ți apuci,
 Îndărît să mi te duci
 Și-n curte de mi-ei intra,
 Să te faci a mătura ;
 Nimeni seama să nu-ți ia
 C-ai lipsit pe undeva,
 Și las', că sîntem știuți
 Pentru turci și arnăuți !
 Calea drumu-și apuca,
 La domnie se-ntorcea,
 Iar Miul se-mpodobeia,
 Cărăriuia c-apuca,
 Ciobănaș că-mi întîlnea
 Și din gură mi-i grăia :
 — Ferice de cin' te-a fapt

Și de cin' te-a legănat,
 Că mult o să-ți fie bine
 D-ăi asculta tu de mină,
 Să-mi dai gluga
 Ciobănească,
 Ca să-ți dau saia
 Domnească ;
 Să-mi mai dai ciorecii tăi,
 Ca să-ți dau șalvarii mei,
 Verzui ca foaia de tei,
 De nu trece glonț prin ei ;
 Dă-mi opinca
 Țărănească,
 Cu tîrsîna
 Mocănească,
 Și na-ți cizmele-mi de țap,
 De țap de la capră stearpă,
 Ce la apă mult mai rabdă ;
 Dă-mi căciula
 Țurcănească,
 Ca să-ți dau cuca
 Domnească ;
 Și mai dă-mi cața
 Pîrlită,
 Să-ți dau pușca
 Ghintuită,
 Că mi-am pus în gînd și eu
 Să-nvăț meșteșugul tău.
 Ciobănașul, d-auzea,
 Din guriță mi-i grăia :
 — D-alei, doamne, Miule,
 Miule voinicule,
 Da-ți-oi toate țoalele,
 Țoalele și oile,
 Să nu-mi scurtezi zilele !
 Foaie verde ș-o lalea,

Miul mi se ciobănea,
 Cu oițele-mi pornea
 Și-n pășune le mîna,
 Tot prin albă
 Colilie,
 Unde fir de iarbă
 Nu e.
 Ștefan-vodă, cînd sosea,
 Cu oastea,
 Cu liota,
 Pe voinic îl întîlnea
 Și din gură-i cuvînta :
 — Bună ziua, flăcăiaș,
 Bună ziua, ciobănaș !
 Ciobanul, cu blîndă vorbă :
 — Mulțumescu-ți Ștefan-vodă !
 — De unde știi cum mă cheamă ?
 — După oaste luai seamă
 Că ești domn la București,
 În mulți ani să-l stăpînești ;
 Numele-ți l-am auzit
 La biser'că pomenit,
 Că m-am dus la-nchinătoare
 În zile de sărbătoare !
 Vodă-n Miul se-ncredea,
 De cioban îl socotea
 Și frumos îl întreba :
 — Spune-mi mie, flăcăiaș,
 Spune-mi mie, ciobănaș,
 Știi tu drumul
 Codrului
 Pîn' la fagul
 Miului,
 Miului
 Zglobiului,
 Miului

Haiducului ?

Iar ciobanu-i răspundea :

— Îl cunosc, măria-ta,

Dar să merg

N-oi cam putea,

Că nu-mi pot

Lăsa turma.

Ștefan-vodă-i porunceă;

Dar ciobanu-i răspundea :

— Dacă vrei, lasă-ți oastea

Să-mi păzeasc-ai ci turma,

Că sînt oile turcești,

Cu nimic nu le plătești,

Ș-apoi codrul se-ndesește,

Oastea nu-ți mai trebuiește,

Că prin codru nu răzbește !

Ștefan-vodă s-amăgea,

Pe cioban că-l asculta,

După dînsul se lua :

El pe jos, vodă călare,

Pe potecă la strimtoare:

De mergea ce mai mergea,

Pîn' de oaste-l depărta,

Prin răriște

Mi-l suceă,

Prin cotiște

Mi-l cotea,

Prin răchite

Mi-l băga,

Și din gură

Mi-i grăia :

— D-alei, doamne, Ștefan-vodă,

Să mai ridici

Scările,

Să nu bați

Smicelele,

Că d-or simți cetele,
Ne scurtează zilele !
Ștefan-vodă, d-auzea,
De groază se îngrozea :
Limba-n gură că-și mușca,
Sînge roșiu că-mi curgea,
Pe caftan verde pica.
La fag, mări, d-ajungea,
Fagul de i-l arăta,
Ce vedea, se spăimînta,
Că Miul ce mi-și făcea ?
Mîna dreaptă
Că puneă,
Din tulpină
Că-l scotea,
Ca tulpina din pămînt
Să-i fie de așezămînt,
Apoi sta cu el de vorbă :
— D-alei, doamne, Ștefan-vodă,
Aseară-ai fost la beție,
Acuma ești la trezie.
Ai plecat la vînătoare
D-un voinic ce seamăn n-are,
Ca să-l arăți spînzurat
Unde-o fi fagul mai nalt.
Că sînt voinic, ai văzut ;
Că sînt Miul, n-ai știut,
Dar la mînă mi-ai căzut !
Apoi Miul ce-mi făcea ?
Numai o palmă că-i da,
Paloș din teacă scotea,
Bucățele-l bucătea,
În dăsagi le așeza,
Dăsagii pe cal puneă,
Una bună că-i dedea
Și din gură mi-și grăia :

Ouălor,
În sîmbăta
Paștilor,
Stan al Bratei s-a sculat
Cu capul de somn umflat
Și la minte cam turlac,
Să facă d-un bairac,
Să viie la turci de hac.
Foicică ș-o lalea,
Bairacul cum făcea ?
Cincizeci voinici că strîngea,
Cincizeci, măre, fără cinci,
Tocmai patruzeci și cinci,
Tot voinici
D-ai Oltului,
Cum îi place
Codrului,
Cum nu-i vine
Cîmpului :
Lungi
De mînă,
Tari
De vînă,
Tot porniți pentru pricină ;
Lungi
În coate,
Lați
În spate,
Cu hangere
Ferecate ;
Cu mustața-n barbaric,
Cum stă bine
La voinic ;
Cu mustață
Cît o coadă,
Două la ceafă

Le-nnoadă,
 Și face nodul cit pumnul,
 De se sperie păginul,
 De-și face cruce creștinul.
 Foaie verde ș-o lalea,
 Stan al Bratei se scula
 Și pe gânduri se punea,
 Că pe voinici îi strîngea,
 Dar un harabaci n-avea.
 Se gîndea, se răzgîndea,
 Harabaci că nu-și găsea,
 Și puse gînd la Golea.
 Stan al Bratei ce făcea ?
 Vreme multă nu pierdea,
 Pe voinici că-i aduna,
 Între ei se sfătuia
 Și din gură le grăia :
 — Hai să mergem
 La Golea,
 Să-ntîlnim
 Pe maică-sa
 Și să-i facem
 Roche nouă,
 Pe Golea să ni-l dea nouă,
 Roche nouă-n patru foi,
 Golea să meargă cu noi,
 Să ne fie harabaci,
 Bun la minte și dibaci !
 Stan al Bratei le zicea,
 Cu voinicii că pornea,
 Și mergea, mări, mergea
 Pîn-acasă la Golea.
 Acolo, de-mi ajungea,
 Pe muma Golii-ntîlnea ;
 Cu cinste i se-nchina,
 Bună ziua

Că-i dedea
 Și din gură
 Că-i zicea :
 — Bună ziua, muma Golii
 Tocmai din țara Moldovii !
 Iar dînsa le răspundea
 Și din gură le zicea :
 — Îți mulțămesc ție, Stane,
 Și ție, și cetei tale,
 Te știu din țara Moldovei,
 Fecior al mătușii Bratei.
 Pe la noi ce-mi căutați,
 Ce-mi cătați și ce-mi umblați
 Unii
 Pe cai înșelați,
 Alții
 Pe cai deșelați,
 Care mai bine-nțoliți,
 Care rupți și jerpeliți ?
 Au nu vă mai merge bine,
 Ș-ați înemerit la mine,
 Ca să vă dau demîncare,
 Parale de cheltuială
 Și haine de premeneală ?
 Dar ce stau eu de vorbesc
 Și-n casă nu vă poftesc ?
 Drumul v-o fi obosit,
 Soarele v-o fi pripit ;
 Hai la masă să ședem,
 Hai să bem
 Și să mîncăm !
 Stan al Bratei, d-auzea,
 Tapinos îi mulțamea
 Și din gură-i răspundea :
 — Nici drumul ne-a ostenit,
 Nici soare nu ne-a pripit,

Nici la tine n-am venit
Ca să ne dai demîncare,
Parale de cheltuială
Și haine de premeneală,
Ci-am venit, măre, să-ți dăm,
Măre, d-o rochiță nouă,
Pe Golea să ni-l dai nouă,
Roche nouă,-n patru foi,
Să lași pe Golea cu noi,
Ca să-l avem harabaci,
Bun la minte și dibaci,
Pentr-un pui de bairac
Să venim la turci de hac !
Baba, daca mi-asculta,
Ea lui Stan îi răspundea
Și din gură mi-i zicea :
— De n-aș purta roche nouă,
Pe Golea nu vi-l dau vouă,
C-a mai avut șapte frați,
Șapte frați ca șapte brazi,
Ș-a murit toți într-o marți,
Care de pușcă
'Mpușcați,
Cari de sabie
Tăiați.
De n-aș purta roche nouă,
Pe Golea nu vi-l dau vouă,
Că numai el mi-a rămas
De la tat-su ca miras,
Mititel
Și-nfășățel,
Mor fetele după el.
De n-aș purta roche nouă,
Pe Golea nu vi-l dau vouă,
Că și turci, și arnăuți
Tot de Golea sînt bătuți,

Și cu Golea învrăjbiți,
Și pe Golea îndârjiți ;
Voi s-aduc o noră-n șatră,
Să-mi aprinză foc pe vatră
Și să-mi facă
Subt firidă
Cite-o turtă
Nedospită !
Stan al Bratei, d-auzea,
Trist pe gânduri se punea
Și cu baba mai vorbea,
Și pe baba mai ruga.
Foicică micșunea,
Golea-n casă că-mi dormea,
Îmi dormea, ori nu-mi dormea,
Ori așa se prefăcea,
Că pe Stan când auzea,
Din somnat se deștepta,
Cu urechea mi-asculta
Cîte vorbise
Mă-sa,
Cîte sporise
Ceata ;
Ș-afară dacă mi ieșea,
Pe lingă mă-sa trecea,
'N grajd de piatră că intra,
Cu trei dește fluiera,
Pe roibul și-l deștepta
Și pe roibul că-l lua,
Înșelat
Și înfrînat,
Cum e bun de-ncălicat,
Lung
În trup
Și scurt
În git,

Cum e bun de zurbalic,
Golea mi-l încălca,
Ș-afară daca ieșea,
Mă-sei din gură-i grăia :
— Maică, măiculița mea,
Maică, orice-i vrea să zici,
Io nu rămii de voinici,
De ăști cincizeci fără cinci,
Tochmai patruzeci și cinci,
Ci mă duc la bairac,
Să mai viu la turci de hac,
Lui Stan cheful să i-l fac,
Să-mi fiu și mie pe plac !
Și după ce cuvînta,
Vorba mă-sei n-aștepta,
Pinteni roibului că da
Și ca vîntul se ducea,
De se vedea
Pulberea
După ceata de voinici,
Cincizeci, märe, fără cinci,
Ce-mi fac patruzeci și cinci,
De copii d-ai Oltului,
Cum îi place codrului,
Unii
Pe cai înșelați,
Alții
Pe cai deșelați,
Care mai bine-nțoliți,
Care rupți și jerpeliți.
Baba, dac-așca
Vedea,
Că nu-i asculta
Vorba,
Că nu-i aștepta
Ruga,

Baba din cap cletina,
La Dumnezeu se uita,
Cruce sfântă că-și făcea
Și din gur-~~asea~~ grăia
Și cu foc îl blestema :
— Goleo, maică, să n-apuci
Mult departe să te duci,
Decît numai pîn' la turci,
Nici mai mult să haiducești,
Nici mai mult să zăbovești
Decît șase săptămîni !
Foaie verde ș-o lalea,
Golea, după ce pornea,
Haiducia că-ncepea :
Turci
Bogați
Că sărăcea,
Și veste
Mi se ducea
De cete
Și de Golea.
Sangiacul, cînd auzea,
Cinci sute de turci pornea,
Numai turci și arnăuți,
Tot de Golea greu bătuți,
Tot de Golea învrăjbiți,
Tot de Golea îndîrjiți.
Dincolo de Valea-Rea,
La Nedelea
Văduva,
Golea-mi sta
Și petrecea,
Bînd la vin
Și la pelin,
Bînd la vin cu vedrile,
Pelin cu ocalele,

Și iar bea
Și chefuia,
Pîn' la unul se-mbăta,
Iar cînd potera sosea,
Nici unul n-o mai simțea,
Afar' numai de Golea.
Gole-afară că-mi ieșea,
Cu turci
Se încăiera,
Pe arnăuți
Că-i tăia,
Și unul, care scăpa,
Veste la sangiac ducea
Că nu-i glumă cu Golea !
Sangiacul, dacă vedea,
Sangiacul se necăjea,
Altă poteră strîngea,
Și mai mulți turci trimetea ;
Dar nici ei nu izbîndea,
Tot bătuti se întorcea.
Șase săptămîni trecea,
Și blestemul se-mplinea.
Iată, mare, se-ntîmpla
Că Dumnezeu se-ndura
De Golea și de mă-sa.
Ce-i erea,
Ce nu-i erea,
Că Golii i se ura,
Haiducia că lăsa,
Ziua bună că-și lua,
Pe roibul încălica
Și la mă-sa se-ntorcea.
Iar cînd potera venea,
Pe voinici că mi-i găsea,
Gazda le împresura,
De nici veste că prindea.

Ci mi-e cuibul dracului.
Mai la vale de cerdac,
Mi-e d-un molift, zău, plecat
Și de arme încărcat.
La umbra moliftului,
Frumoasă masă e-ntinsă
Și de mulți haiduci cuprinsă.
Dar la masă cine-mi șade ?
Șade Stanciu-al Bratului,
Mărin al Șelarului,
Cu Dobre-al Ploscarului,
Și cu Niță Comăniță,
Și-mi bea vin dintr-o ploschiță,
Săvai, mică mititea,
D-o vadră și cinci oca.
Și-nchina Stanciu cu ea,
Să nu-l prinză potera.
Stanciu bea și mi-și mînca
Cu haiducii-alătura ;
Strajă bună că-și d-avea
Pe soră-sa Ilinca,
Bat-o Maica Precista
Și Sfînta Duminica,
Că bună strajă ținea.
Stanciu bea și mi-și mînca,
Dar Ilinca ce-mi făcea ?
În căfas mi se urca,
Lua ochean și se uita,
Șapte poteri că-mi vedea,
Fuga la Stanciu că-mi da
Și Stanciului că-i spunea.
Dară Stanciu ce-mi făcea ?
Mîna pe ploscă puneă,
Un păhar de vin umplea
Și Ilincăi că mi-l da.
Dete unu,

Dete două,
Dete patruzeci și nouă.
Dar cînd fu despre beție,
Despre dalba veselie,
Ilinca că mi-și zicea :
— Alei, neică Stanciule,
Tu mi-ți bei și-mi chefuiеști,
De poteră nici gîndești.
Ia mănîncă, nu prea bea,
Că fusei mai cît-colea
Ș-auzii d-o vorbă rea,
Că te-a prinde potera ;
Potera lui Oprian,
Te caută de-i un an.
Așa Stanciu mi-auzea
Și din gură că-mi grăia :
— Ai, tu, surioara mea,
M-ai văzut la băutură
Cu mulți frați d-adunătură,
Nu-mi veniși c-o vorbă bună ;
M-ai văzut la refenea
Cu mulți frați de seama mea
Și-mi veniși c-o vorbă rea.
Ai, Ilinco, soră-mea,
De nu poți în haiducie,
Du-te-acasă și-ți ia iie,
Nu umbla în haiducie,
Că ea nu ți-e dată ție,
Ci mi-e dăruită mie
Din mica-mi copilărie.
Du-te-acasă, ia-ți bărbat,
Să-ți fie ciocan în cap.
Eu nu-s muiere cu concii,
La poteră să nu poci ;
Nu sînt femeie fricoasă,
Ca de poteră să-mi pasă.

Ilincuța că-mi zicea :
 — Alei, neică Stanciule,
 Nu m-oi duce să-mi iau iie,
 Ci-oi să stau în haiducie ;
 Nu m-oi duce la bărbat,
 Să-mi fie ciocan în cap,
 Ci-oi să-mi pun d-un comănac,
 Verde ca foaia de fag,
 Să intru-n codru cu drag.
 Nici mai mult că nu trecea,
 Șapte poteri că-mi sosea,
 Cu Oprian alătura,
 Și la Stanciu îndrăznea,
 Și Stanciu că mi-i vedea,
 Așa Stanciu că-mi zicea :
 — Căpitane, dumneata,
 Cheamă-ți ceata să mîncăm
 Ș-un pahar de vin să bem,
 Că-i fi tare ostenit
 Tot umblînd și căutînd
 Și de Stanciu întrebînd.
 Căpitanul ce-mi zicea ?
 — Ai, Stanciule, dumneata,
 N-am venit ca să mîncăm
 Și-mpreună vin să bem,
 Ci-am venit să te legăm,
 Că spătarul ne-a mînat
 Și-așa poruncă ne-a dat,
 Să te ducem, mări, legat.
 Dară Stanciu ce-mi zicea ?
 — Căpitane, dumneata,
 Mai încet cu potera,
 Că d-oi sta a mă mînia,
 Pune-oi mîna pe durda,
 Pe durda, pe nebuna,
 Că-i bag praful cu mîna,

Gloanțele, cu chivăra,
Fierul, cu zburătura.
Și mi-oi lua-o la obraz,
Și mi-oi trage cu năcaz,
Nici pe unul nu vă las.
Așa Stanciu că zicea :
— Căpitane, dumneata,
Mai așteaptă puținel,
Ca să spui și eu nițel :
Ce-am furat și ce-am mâncat,
Să mă dau ție legat ?
Ia dă tu cu gloanțe-n mine,
Să ai la spătar ce spune.
Căpitanul ce-mi făcea ?
La poteră poruncea,
Cura gloanțele ca ploaia.
Așa, Stanciu ce-mi făcea ?
Gura, frate, că-și căsca,
Gloanțe-n gură sprijinea
Și-n palmă le aduna,
Și-ndărăt le azvîrlea,
Și rîzînd așa grăia :
— Ține-ți, frate, gloanțele,
De vă umpleți puștile,
Că sînt tari pădurile
Și vă-or mînca holile.
Așa Stanciu ce zicea ?
— Căpitane, dumneata,
Mai încet cu potera,
Că mi-ai stricat mescioara
Și toată refeneaua ;
Că d-oi sta a mă mînia,
Pune-oi mîna pe durda,
Pe durda, pe nebuna.
Nici mai mult că nu trecea,
Mîna pe durdă puneă,

La obraz o-alătura,
Tot în carne că nu da,
Ci prin frunze-o slobozea,
Crăci din copaci doboră,
Pe poteră că-mi cădea.
O cracă că mi-și venea,
Pe căpitan mi-l lovea
Tocma-n furca pieptului,
Văzu lucru dracului.
Căpitanul ce-mi zicea ?
— Fraților, ne pierdem capu,
Lăsați pe Stanciu la dracu.
Am auzit, n-am crezut,
Acu cu ochii-am văzut.
Vinele mi s-a muiat,
Ochii mi s-a tulburat,
Mîinile mi s-a legat.
Poterășii că-mi fugea,
D-a-ndaratele-mi fugea,
Joc de fugă nu-și bătea.
Haiduceii că-mi rîdea,
De rîs mi se prăpădea,
De ce fuge potera,
Că n-a pățit nimica.
Dară Stanciu ce-mi făcea ?
Mai tare masă-ntărea.
El la masă că-mi ședea
Cu haiducii-alătura,
Și mi-și bea și mi-și mînca,
Și tare se veselea.
Dar cînd fu despre beție,
Despre dalba veselie,
Așa Stanciu că-mi grăia :
— Fa Ilinco, fata mea,
Bagă mîna-n scorburea
Și scoate-mi pe durda mea,

Să-i mai auz gurița,
Să îndemnăm potera,
Cînd s-o întîlni cu alta,
Să spuie de noi ceva,
Să se ducă pomina !

Mateescu, pp. 79—85
(Albești—C.-de-Argheș—Argheș).

BOGATUL ȘI SĂRACUL

Foaie verde ca spanacu,
În cîrciumă la fîrtatu
Sta bogatu cu săracu.
Bogatu bea, chefuia,
Și săracu se uita,
Că n-avea chioară para.
Dar bogatu ce făcea ?
Pe sărac îl dojenea
Și din gură că-i zicea :
— Măi sărace, sărăcilă,
Nu-ți pune mintea cu mine,
Că n-ai cămașă pe tine.
Eu am vii și am moșii,
Buzunarele cu mii,
Și am care ferecate,
Numai cu fiare legate !
Dar săracu ce făcea ?
Vai, amar se necăjea,
Către bogat cuvînta :
— Măi bogate, dumneata,
Nu face-mpotriva mea,
Că mă scoți din balamale
Și-ți pui măciuca pe șale.
Și-apăi, neică,

Cît fier e pe roata ta,
 N-am să-mi leg măciuca mea,
 Ruptă pă spinarea ta !
 Foaie verde colelie,
 Mi-a venit rîndu și mie,
 Alelei, ciocoi, ciocoi,
 Să mă răfuiesc cu voi,
 Că m-ați pus să trag la plug,
 M-ați luat cu prăjina-n lung,
 V-am muncit, v-am alergat
 Nebeut și nemîncat.
 Venea soar'le-n prînzul mare,
 Și nu mai puteam de foame.
 Mă uitam pe drum la vale,
 Vedeam stăpînu călare
 Aducîndu-mi demîncare.
 Demîncare ce-a adus ?
 Niște mălai necernut,
 Stricat și mucigăit,
 Niște lapte oțet.
 Și cînd fu să stau la masă,
 Văzui mucigaiu-n lapte,
 Cum să mai mînînc eu, frate ?
 Dacă văzui și văzui,
 Îmi luai drumul codrului.
 Eu ochesc, durda pocnește,
 Ciocoiul se zvîrcolește...
 Las' să moară ca un cîine,
 Că i-am zis mereu : „Jupîno,
 Nu-ți mai bate joc de mine,
 C-o veni ziua de mîine,
 Și m-oi răfui cu tine !“

200 cîntece și doine, pp. 37—38 ;
 inf. I. Sima
 (Stroiești—Horezu—Argeș),
 1951.

IANCU JIIANUL

Foicică trei gutui,
Trei gutui, trei alămîi,
Iancule, de unde vii ?
— Ia, d-aci, de peste Jii !
— Iancule, ce-a tîrguit ?
— Dat-am aur și argint
Pe vro cinci oca de plumb,
Să duc la băieți în crîng ;
Că băieții, făr' de minte,
Risipesc la gloanțe multe,
Nu le stă nimeni-nainte
Și nu știu trage la ținte ;
Că băieții, cam zglobii,
Trag la naiba, prin pustii,
Nu ca mine,-n cărnuri vii !
Pînă vorba nu-mi sfîrșea,
Iacâte-mi și potera,
Bat-o Maica Precista !
Iar ceaușul poterii,
Slujitorul domniei,
De-l vedea,
Îi tot zicea :
— Iancule,
Jiiianule,
Ado-ncoace povara,
C-o să-ți vie greu cu ea,
Și dă-te de voia ta,
Să ne scapi de vro belea !
— Ba de voie nu m-oi da,
Nici povara nu mi-ăți lua,
Că mi-am dat bănuți pe ea !
— Iancule, român turcit,
Ce te porți așa gătit,
Numa-n aur și argint

Din creștet pînă-n pămînt ?
— De mă port așa gătit,
Dumnezeu m-a dăruit !
— Iancule, român turcit,
Lasă-te de haiducit,
Lasă-ți nebuniile,
~~Lasă-ți~~ haiduciele,
Să-ți dau boieriele !
— Ba eu, zău, nu m-oi lăsa !
Tu cu boieria ta,
Eu cu haiducia mea ;
Că ce cîștigi tu-ntr-o vară,
Eu cîștig numa-ntr-o seară
Și beau cu mîndra-ntr-o
toamnă !

M-a făcut maica voinic,
Să n-am frică de nimic ;
M-a făcut maica fecior,
Să dau taichii ajutor :
Să mă țiiu pe la strimtori,
Pe la munți, în trecători,
În drum, pe la negustori,
Cînd se-ntorc din Rîureni
Cu punga de gălbiori
Și cu murgii sprinteori !
Și cum sta,
Și cum vorbea,
Bine vorba nu-mi sfîrșea,
Pinteni murgului că da,
Trei pistoale slobozea,
Nevăzut că se făcea,
Și gonea, măre, gonea,
Pin' la Olt că-mi ajungea,
Dincolo de Slatina ;
Pină-n malul Oltului,
La capătul podului.

— Foică de lipan,
 Măi podar,
 Măi cîrciumar,
 Trage podul,
 Să trec Oltul !
 — L-oi trage
 De mi-ei da ortul !
 — Măi podar,
 Măi cîrciumar,
 Ai auzit d-un Jiian,
 D-un puîşor de oltean
 Şi d-un hoţ de căpitan
 Ce căzneşte pe podari,
 Bea vin de la cîrciumari,
 Ia mieii de la ciobani
 Şi pîinea de la brutari, \
 Bea, mănîncă, nu dă bani ?
 Că d-oi sta să tot plătesc,
 Geaba că mai haiducesc !
 Măi podar,
 Măi cîrciumar,
 Trage podul,
 Să trec Oltul,
 C-aicea te calcă focul
 Şi te prăpădesc cu totul
 Trage podul mai d-a drept,
 Că-ţi trimet un plumb în piept !
 Trage podul mai la vale,
 Că-ţi trimet un plumb în şale !
 Dar decît para la pod,
 Mai bine cu murgu-not,
 Că mi-e murgul nescăldat,
 Astăzi l-am încălcat,
 Trec prin Olt ca pe uscat ;
 Că mi-e murgul scurt în gît,
 Scurt în gît şi lung în trup,

Trec prin Olt de nu mă ud !
Foicică trei granate,
Trecu Oltu d-aia parte,
Ciocoi l-întreabă de carte,
El i-arată pușca-n spate,
Și din ochi daca-l privește,
Pleacă și mi-l spovedește :
— Floricică usturoi,
Usturoi în patru foi,
Bată-te crucea, ciocoi,
De te-oi prinde-n sat la noi,
Să-ți dau măciuci, să te-moi !
Unde văz ciocoi pe drum,
Și mi-l văz mai albăstrîn,
Mă fac broască pe pămînt,
Numai cît un pui de cuc,
Și iau pușca să-l împușc,
Să-l lovesc unde mi-l doare,
La netezul părului,
Unde-i păs ciocoiului,
Unde-i greu voinicului,
În calea sufletului.
Frunzuliță lemn uscat,
Aoleo, ciocoi bălțat,
Sînt trei ani de cînd te cat,
Sînt trei ani ș-o săptămînă,
Pîn' te-oi dobîndi la mînă,
Să-ți iau pielea de pe cap,
Să-mi fac toc la mazărac,
Și pielea de pe picioare,
Să-mi fac tocuri la pistoale !

Teodorescu, pp. 291—293 ;
inf. Petrea Crețul Șolcan
(Lacul-Sărat—Brăila—Galați),
1883.

CÎNTECUL LUI TUNSU

Foaie verde bob năut,
O veste-n țară-a ajuns
De un hoț ce-i zice Tuns,
Care-n codru a ieșit
Cu șapte întovărășit,
Tot tineri, aleși panduri,
Tilhari neaoși dă păduri.
Und' cu gîndu nu gîndești,
Cu ei în drum te-ntîlnești
Și te-ntreabă binișor,
C-un cuvînt blînd, dulcișor !
— De unde vii, creștinaș,
Boieraș, negustoraș,
Din ce sat, din ce oraș ?
Ori birul unde ți-l dai ?
Luat-ai de drum răvaș ?
Jură-te p-arma din piept
Și să-mi spui mie cu drept
De ai bani mai multicei,
Dă-mi jumătate din ei ;
Dar de ai mai puținței,
Dă-mi-i toți, să fie-ai mei,
Că-ți dau la mînă răvaș
Să nu rămîi păgubaș,
Că d-oi trăi,
Îți voi plăti ;
De cumva oi muri eu,
Îți va plăti Dumnezeu !

T o c i l e s c u, p. 1071
(Ploiești).

GHEORGHÎȚA

Foaie verde ș-o crăiță,
Cine-mi urcă la Istreț,
Săvai, căpitan Gheorghită,
Feciorul lui Negoită,
Negoită din Cislău,
Că i-a ieșit nume rău.
Foaie verde ș-o lalea,
N-avu Gheorghe ce lucra !
De tinerel să-nsura,
Frumoasă mîndră-și lua.
De frumoasă ce era,
Macovei că mi-o-ndrăgea,
Și pe Gheorghe mi-l scria,
Și la cislă-l așeza.
Pe-o sudulă de cinci lei,
N-avea nimica-n bordei,
Făr' d-o miță ș-un cotei,
Căpătii, un val de tei ;
Mai avea el și o gîscă,
Și p-aia-a pus-o la cislă ;
Avea numai un cocoș,
Ș-ala-l puse la răboj ;
Mai avea el și o oaie,
Și p-aia o puse-n foaie.
Iar Gheorghilaș ce-mi făcea ?
El, mări, că să scula,
Și de frica birului,
De groaza zapciului,
Băjenar să ridica
Și la Moldova trecea.
Macovei că rămînea,
La București să ducea,
Armășia cumpăra.
Unde lua armășia,

Parcă lua zapciera !
După Gheorghe se lua,
Pe hotar că mi-l prindea,
Mai frumos că mi-l lega
C-o curea verde de vacă.
Cînd soarele că lucea,
Cureluşa se zbîrcea,
Pieptul lui Gheorghe plesnea,
S-apleca el să bea apă,
Îi dedea cu cizma-n ceafă,
De da cu dinții de piatră
Și bea apă sîngerată,
Cu măsele-amestecată.
Verde foaie izmă-creață,
Cînd fu joi de dimineață,
Făcea Gheorghe cum putea,
Din legături el scăpa,
Codrilor să limpezea.
Dar Macovei rămînea,
Lui semne i se făcea,
În grajd de piatră intra
Și pe murgul că-l scotea.
Trei foarfeci că-mi alegea,
La disagi le așeza,
Ș-apuca de pribegea
La stîna din Padina,
Acolo avea turma,
Foaie verde d-o răsură,
La moș Radu, barbă sură,
La cîrlani să mițuiască,
La galbeni s-agonisească.
Cînd mițele le-a vîndut,
Negustorii i-au sosit.
El acolo c-ajungea,
El din gură ce-mi zicea ?
— Moș Radule, barbă sură,

Ia ia-ți, frate, bîta-n mînă
Și-mi apucă prin dumbravă,
Și strînge, mări, cîrlanii
Și mi-i bagă la ocol,
Să m-apuc de mițuit,
Că mițele le-am vîndut.
Moș Radu, dac-auzea,
Bîta-n mînă că lua,
Toți cîrlanii aduna,
La ocol că mi-i băga,
Frumușel îi număra,
Și Macovei să scula,
De mițuit s-apuca.
Mițuia cît mițuia,
Toți cîrlanii isprăvea,
Numai unul rămînea,
Și p-acela-l isprăvea,
Numai la coadă avea.
Dar el, măre, ce-mi făcea ?
Ochi negri că-și arunca
Prin gardul saielelor,
Prin teiul ciobanilor,
Drumul Penteleului,
Zări ceata lui Gheorghită,
Nepotul lui Negoită,
Încărcat numai de arme
Ce lucesc ca sfîntul soare !
Chica-n vînt îi filfiiește,
Paloșul îi trîncănește !
Dar Macovei că-l vedea,
Pe moș Radu că-l chema
Și așa că mi-i grăia :
— Moș Radule, barbă sură,
Ia te uită pe Sireu,
Parcă-i Gheorghe-Gheorghilaș !
Moș Radu îi răspundea

Și din gură cuvînta :
— Nu e Gheorghe-Gheorghilaș,
Ci e stăpînul moșiii,
Să ia seama stînilor,
Avaietul oîlor ;
Ș-umblă din perdea-n perdea,
Să-și aleagă de-o pielcea,
De-o pielcea cam brumărea,
Să-și facă cușmă din ea,
C-așa-i cere inîma ;
Și umblă din stîină-n stîină,
S-aleagă brînză de-a bună
Și-urdă, mări, din zăghirlă.
Îl lăsa, s-apropia,
Foarte bine-l cunoștea.
Dar Macovei ce-mi făcea ?
Foarfeci din mîină scăpa,
Vinele nu-l mai ținea.
D-a bușele să tîra
Și-n stîină că s-ascundea,
Trei putini mi-alătura
Și-ntre ele să băga,
Ș-acolo că să pitea,
Să nu-l vază cineva.
Iacă Gheorghe că sosea
Și din gură că-mi zicea :
— Moș Radu, bărbuță sură,
Să n-ai pe cineva-n stîină,
Să-mi fac eu vreo pricină.
Dar moș Radu sta, zicea :
— Ale, Gheorghe-Gheorghilaș,
Frumos ca un năsturaș,
La inimă om vrăjmaș,
N-am pe nimenea în stîină,
Făr' d-un mic de ciobănaș,
A mîncat aseară janț,

A mîncat, i s-aplecat,
 Ş-acuma şade culcat !
 Dar Gheorghe ce mi-şi făcea ?
 Murgu-ntr-un loc că băga,
 În uşa stînii venea.
 Şi-n stînă că să uita,
 Numai moţul că-i zărea
 Şi din gură că-i zicea :
 — Bine, frate Macovei,
 Cin' te scoase-n ochii mei ?
 Cine naiba ţi-a şoptit
 D-ai venit la miţuit ?
 Păcatele mele fuşi,
 Zilele ţi le răpuşi !
 Dar Macovei ce-mi zicea ?
 — Ale, frate Gheorghelaş,
 Frumos ca un păunaş,
 Na calul cu armele,
 Şi lungeste-mi zilele,
 Să-mi scot datoriile
 Şi să-mi văd copilele,
 Să trăiesc cu dînosele.
 Gheorghilaş îi răspundea
 Şi frumos îl judeca :
 — Ale, frate Macovei,
 Cum eu, frate, te-aş ierta,
 Cînd tu ai vrut moartea mea ?
 Foitcă mere dulci,
 Dar aminte nu-ţi aduci
 Cînd tînăr voinic eram,
 Nici un lucru nu aveam,
 De tinerel mă-nsuram,
 Frumoasă mîndră-mi luam ?
 Tu pe mîndra îndrăgeai,
 Şi pe mine mă urai
 Şi la cislă mă puneai.

Bată-te Domnul, păgîne,
Dă-te-aproape, lîngă mine,
Să mi te-mpușc ca p-un ciîne,
C-ai mîncat carne din mine !
Dacă vedea și vedea,
Jos de pe murgul să da
Și de chică mi-l lua,
La prepeleag mi-l trăgea,
Din guriță-l judeca,
Din paloș mi-l ceoșvîrtea.
Dar moș Radu nu venea,
După stîină apuca.
Gheorghilăș, măre,-i zicea :
— Moș Radule, barbă sură,
Fă-te-ncoace de pe stîină,
Să-mi dai cinci sute de lei,
Să nu pați ca Macovei !
Dar moș Radu sta, zicea :
— Ale, Gheorghe-Gheorghilăș,
Frumos ca un năsturaș,
Acum n-am două parale,
Rog bunătatea matale
Ca să vii la casa mea,
Te-oi milui cu ceva.
Să bagi mîna-n putînei,
Să-ți iei cinci sute de lei,
Că sint bănișorii tăi.
Gheorghilăș că-i răspundea
Și din gură că-i zicea :
— Dacă este vorba-așa,
Na calul cu armele
Ș-arată-mi potecele,
Ca să-mi văd prășilele.
Gheorghilăș, frate, pleca,
Dară el ce mai făcea ?
La perdeea că se ducea,

Ochii-n cîrd că-și arunca
Și o oaie că-și vedea.
Lui moș Radu că-i spunea :
— Prindeți cea oaie oașeșă !
El, frate, că o prindea,
În mîna lui Gheorghe-o da.
Dară Gheorghe se scula,
În guriță că-i sufla,
Peste ea în piez sărea,
O vrăjea, o fermeca,
Și drumul în cîrd îi da
Și din gură el zicea :
— Moș Radu, bărbuță sură,
Să nu mă dai de pricină.
Dac-o veni potera,
Și ea că s-o apuca,
După mine s-o lua,
Tu să nu spui nimica.
Gheorghilaș, frate, pleca,
Cu potera să-ntîlnea,
La moș Radu că venea,
Pe moș Radu întreba
De Gheorghită-Gheorghilaș,
Tînăr, mîndru păunaș.
Moș Radu le răspundea
Și din gură le zicea :
— Poterași, copii iubiți,
De la mine voi să știți
Că Gheorghe, cînd a plecat,
Cuvînt mie mi-a lăsat
Că dacă oaia-ți împușca,
După el vă veți lua.
Unde potera-auzea,

Oaia-n țintă-o așeza,
Gloanțele-n ea pîriia,
Oaia numai să scutura,
Nimica că nu-i păsa.
Poteră nu să lăsa,
Toți dupe Gheorghe pleca.
Gheorghe ici, Gheorghe colea,
Gheorghe este-n Valea-Rea,
La mumă-sa Rusanda.
Iată potera sosea,
Și casa mi-o ocolea,
Și la ușă că striga,
Și din gură că-mi zicea :
— Ale, Gheorghe-Gheorghilaș,
Frumos ca un fluturaș,
Ia să te dai tu legat,
Să nu te ducem stricat,
Vezi, stricat și vătămat.
Gheorghilaș, unde-auzea,
Drept în picioare sărea
Și puterii răspundea :
— Ba eu legat nu m-oi da
O dată cu viața mea ;
Că nu-s femeie cu cîrpă-n cap,
Să nu pot ca să mă bat ;
Și-s voinic cu comănac,
Verde ca frunza de fag,
Cu șapte puteri mă bat !
Poteră nu-nțelegea,
Armele le încărcă
Și-n Gheorghe, frate, trăgea.
Gheorghe că să supăra,
Punea mîna pe durda,

Pe durda, pe nebuna
 Turna praful cu mîna,
 Zburături cu chivăra,
 Șapte gloanțe dasupra,
 Și-ndesa cu măciuca.
 D-un genunchi îngenuchea,
 La obraz o-alătura.
 Cînd o dată drum îi da,
 Potera mi-o-mprăștia,
 Numai unul rămînea :
 Harambașă de haiduci,
 Peste patruzeci și cinci.
 Vreo trei palme i-așeza
 Și vreo cinci asemenea.
 Calea-napoi i-arăta,
 Și p-acilea că-mi pleca,
 Rușinat, de mascara,
 Că așa i-a fost mintea.

Păsculescu, pp. 275—276 ;
 inf. Fănică Rada
 (Siliștraru—Brăila—Galați).

ION AL MARE

Lele verde de-un pelin,
 Ia s-ascultați la Călin,
 La Călin, sărdar Călin !
 Cînd oi zice peliniță,
 'Și lua drumul la Pleniță,
 Cu șase cai la căruță.
 În Pleniță de-ajungea,
 'N dealul viilor suia,
 Vinurile le-ncerca :

Care vin că mi-i plăcea,
 Punea bivoli și-l trăgea,
 Cu slugile-l împărtea ;
 Care vin că nu-i plăcea,
 Trăgea ieteganele
 Și-mi tăia cepurile
 Și spărgea dăogile
 Și-mi vărsa vinurile.
 Lele verde buruiană,
 'Și lua drumul la Poiană.
 'N Poiană la cin' trăgea ?
 La logofătul Neța,
 Că cu el știa vorba
 Și toată socoteala.
 Dor pe poartă că-mi intra,
 Nici caii nu-i deshama
 Și-așa din gură grăia :
 — Logofete, dumneata,
 Socotit-ai Poiana ?
 — Măi Căline, dumneata,
 Poiana c-am socotit,
 Trei calici că n-au plătit.
 Și de nu mă crezi pe mine,
 Ți i-oi spune
 Și pe nume :
 Când oi zice de-un lipan,
 Unul este Băldăran,
 N-a plătit claca de an,
 Bate-l-ai, Doamne, dușman !
 Altul e Ghiță Chiriș,
 De an n-a mai dat pe-aiei,
 Ține bănișorii-nchiși,
 De se uită cam chiordiș,
 Intră pe coș tăvăliș.
 Când oi zice trei migdale,
 Unul este Ion ăl Mare :

Ion ăl Mare din Poiană,
Car' n-a dat nici cinci părăle ;
Ion ăl Mare din Popești,
De-ncalecă cît clipești,
Cu cizmele lectinești !
— Logofete, dumneata,
Ia să mi-i aduci încoa',
Ca să-i fac de mascara,
Să-i afle mahalaua !
Logofătul ce-mi făcea ?
Bastonu-n mînă și-l lua,
La Băldăran că-mi pleca.
Și la poartă că-i bătea.
Băldăran, cînd îl vedea,
Bună ziua că mi-i da :
— Logofete, dumneata,
Ce-o mai fi, frate, asta ?
— Băldărane, dumneata,
Hai, că te cheamă Călin,
Să-ți dea un pahar de vin,
Că prea ești al om din plin !
— Dar la ce m-o mai chema ?
Că, nu știi, anul trecut
De trei ori clac-am plătit,
Nici nu m-ai mai socotit,
Nici chitanță n-am primit !
Lele verde viorea,
La nevastă că-mi intra :
— Fa nevastă, dumneata,
Ia dă punga-n mîna mea,
C-oî încăpea
'N freo-belea,
Oî da punga
Și-oî scăpa !
Punga la brîu c-o băga,
La Călin că-mi ajungea,

'Acolo, cînd ajungea,
 Bună ziua că mi-i da :
 — Bună ziua, măi Căline !
 — Mulțămincu-ți, porc-de-cîine !
 — Dalelec, sărdar Căline,
 De ce mă faci porc-de-cîine,
 Că sînt voinic ca și tine ?
 Că, nu știi, anul trecut
 De trei ori clac-am plătit,
 Nici nu m-ai mai socotit,
 Nici chitanță n-am primit !
 Pentru-o oală de urzici
 Mi-ai luat vaca din gîrlici.
 Plîng copiii pe bordei
 Că n-au lapte-n putinei,
 Să te lucrez cu temei !
 Pe catastiv el căta,
 Patru galbeni mi-l găsea.
 Scotea banii și plătea :
 — Măi Căline, dumneata,
 Bănișorii cari ți-i dau,
 Peste-un ceas iar să ți-i iau !
 Lele verde viorea,
 Sictir, pe ușă că-l da.
 — Logofete, dumneata,
 Cînd oi zice de-un sporici,
 S-aduci pe Ghiță Chiriș,
 De an n-a mai dat pe-aici,
 Ține bănișorii-nchiși,
 Intră pe coș tăvăliș !
 Lele verde viorea,
 La Ghiță Chiriș pleca
 Și la poartă că-i bătea :
 — Frate Ghiță, dumneata,
 Hai, că te cheamă Călin,
 Să-ți dea un pahar de vin,

Că prea ești al om din plin !
 — Dar la ce m-o mai chema ?
 Că, nu știți, anul trecut
 De trei ori clac-am plătit,
 Nici nu m-ați mai socotit.
 Pentru trei oca de mei
 Mi-ați luat cinsprece lei !
 La nevastă că intra :
 — Măi nevastă, dumneata,
 Ia dă punga-n mîna mea
 C-oi încăpea
 'N freo belea !
 Punga la briu c-o băga,
 La Călin cînd ajungea
 Bună ziua că mi-i da :
 — Bună ziua, măi Căline !
 — Mulțămincu-ți, porc-de-cîine !
 Daleleo, sărdar Căline,
 De ce mă faci porc-de-cîine,
 Că sînt voinic ca și tine ?
 Lele verde viorea,
 Pe catastiv el căta,
 Șase galbeni mi-l găsea,
 Scotea banii și plătea.
 — Măi Căline, dumneata,
 Bănișorii cari ți-i dau,
 Peste-un ceas iar să ți-i iau !
 Iar Călin, cînd auzea,
 Sictir pe ușă că-l da.
 — Logofete, dumneata,
 Cînd oi zice trei migdale,
 Să-mi aduci pe Ion ăl Mare,
 Care n-a dat nici trei parale ;
 Ion ăl Mare din Poiana,
 Ion ăl Mare din Popești,
 De-ncalecă cît clipești,

Cu cizmele lectinești !
 — Măi Căline, dumneata,
 Dau în apă și mă-nec
 Și prin mărăcini de-a drept,
 Și la Ion că nu mai plec.
 Că Ion are-o pandara :
 Cioplește cu securea,
 Vai de măiculița mea !
 Catastivele lua
 Și-n spinare mi-l lovea,
 'N pragul cășii-l doboră.
 Logofătul ce-mi făcea ?
 Bastonașul și-l lua,
 Cam cu strîmbul că era...
 Cînd oi zice bob năut,
 Mă dusei să-mi iau tutun,
 Mă-ntîlnii cu Ion în drum,
 Se uita ca un nebun.
 — Frate Ioane, dumneata,
 Hai, că te cheamă Călin,
 Să-ți dea un pahar de vin,
 Că prea ești al om din plin !
 — Dar la ce m-o mai chema ?
 Că, nu știți, anul trecut
 De trei ori clac-am plătit,
 Nici nu m-ați mai socotit !
 Rău, neică, se necăjea,
 La Călin cînd ajungea,
 Bună ziua că mi-i da :
 — Bună ziua, măi Căline !
 — Mulțumincu-ți, porc-de-cîine !
 Te-ai făcut un porc-de-cîine
 De nu mai dai pe la mine ? !
 — Păi m-am ținut că sînt plătit,
 Sînt plătit
 De ierbărit

De-aia, frate, n-am venit !
Pe catastiv el căta,
Nouă galbeni mi-l găsea.
— Nu ți-e, Căline, păcat ?
Bani luați pe secerat,
Toată ziua cocoșat
Pe moșia lui Mucică,
Bani dați degeaba, domniță ?
Ion ăl Mare ce făcea ?
Nouă galbeni că plătea.
La Băldăran se ducea :
— Băldărane, dumneata,
Hai să luăm cîinele,
Ne-a mîncat cu clăcile,
Plătim și urzicile ;
Nu mai nojim car și boi,
Nici în obor patru oi !
Băldăran, cînd l-auzea :
— Frate Ioane, dumneata,
Nu vezi c-am îmbătrînit,
Nu mai sînt bun de nimic ?
Da-ți dau copiii-amîndoi,
Că știu seama la război !
— Las' copiii, ca copiii,
Haideți noi, ai mai bătrîni,
Că știm bine să luptăm !
La Ghiță Chiriș mergea :
— Frate Ghiță, dumneata,
Hai să luăm cîinele,
Ne-a mîncat cu clăcile,
Plătim și urzicile ;
Nu mai nojim car și boi,
Nici în obor patru oi !
Lele verde viorea,
Ghiță Chiriș răspundea :
— Frate Ioane, dumneata,

Nu vezi c-am îmbătrînit,
Nu mai sînt bun de nimic ?
Da-ți dau pe Dobriș ăl mic,
Face potera colnic ;
Întîlnește omu-n drum,
Îl cîstește,
L-omenește,
Și-n pungă mi-l scherbelește,
Și-l dezbracă din zăbun,
Îi trage vreo doi-trei pumni,
L-îndreaptă pe drumu-ăl bun...
Se ține după căruță,
Neică, ca o boldeicuță,
Și sare din spiță-n spiță
Pînă se suie-n căruță !
— Las' copiii, ca copiii,
Haideți noi, ăi mai bătrîni,
Că știm seama să luptăm !
Pe-ăi bătrîni că mi-i lua.
Cînd oi zice fir mărar,
Luau drumul la Tunari.
Iar Călin ce mi-și făcea ?
Cînd oi zice de-un sporici,
'Și lua drumul la Ghidici.
La Ghidici cînd ajungea,
La Maria văduva,
La Ilinca
Țiganca,
Că cu ea știa vorba
Și toată socoteala...
Ion ăl Mare ce-mi făcea ?
Se ținea după căruță
Tomnai ca o boldeicuță.
Cînd soarele scăpăta,
La Ghidici că se afla.
Se plimbau pe bătătură

Tot cu lăncișoara-n mină ;
 Cînd oi zice viorea,
 Lancea pe sub iepîngea.
 Ion ăl Mare ce grăia ?
 — Frate Ghiță, dumneata,
 Intră tu, frate,-n bordei
 Și lucrează cu temei !
 — Frate Ioane, n-oi intra,
 Că sînt luat cu sila,
 Frate, tot de dumneata !
 Ion ăl Mare ce-mi făcea ?
 El la ușă că trecea,
 Cu picioru-n ușă da,
 Sărea ușa și c-un stîlp,
 Că prea dete necăjit...
 Pe Călin că mi-l găsea,
 Tomnai la masă era.
 Ion ăl Mare ce grăia ?
 Bună seara că mi-i da :
 — Bună seara, măi Căline !
 — Mulțumincu-ți, frate Ioane !
 Frate Ioane, dumneata,
 Ia hai, frate, să cinăm
 Și-amîndoi să ne-mpăcăm !
 Ion ăl Mare de-auzea :
 — Arză-ți focul cina ta,
 Că-n mine crapă fierca
 Că n-am cînd te judecă !
 Ale bucate rumenite
 O să le văz pîngărite !
 — Frate Ioane, dumneata,
 Îți dau aur cît oi vrea,
 Numai lungește-mi viața !
 Nici vorba n-o isprăvea,
 Lancea-n burtă i-o-arunca,
 Pe Călin îl omora,

Frate, de se pomenea.
 Iar pe el cine-l plîngea ?
 Tot Măria văduva
 Și Ilinca
 Tiganca :
 „Măi Căline, dumneata,
 Din butcă, din telegari,
 Cum te duce pe doi pari !...“
 Îl plimba și prin Craiova,
 Parcă e venit din Iova...
 Iar Călin că mi-a murit,
 Ghidiciul c-a-mbobocit,
 Poiana c-a-ntinerit.
 Cînd oi zice trei văpăi,
 Poiana, numai dugăi.
 Are omul cinci parale,
 Bea-n cîrciumă pînă moare,
 Fără nici o supărare...

Vechi cîntece de viteft, pp. 108—113 ;
 inf. Mihai Constantin
 (Desa—Calafat—Oltenia),
 21. II. 1951.

RADU LU ANGHEA

Frunză verde-a bobilor,
 Bobilor și-a teilor,
 Sus, pe Dealu
 Grecilor,
 Pîn dreptu
 Cîndeștilor,
 Dasupra
 Boteștilor,
 La coada
 Strîmptorilor,

Puterea
Pădurilor,
E hotacu
Hoților,
Locașu
Voinicilor,
Pieirea ciocoilor.
La fagu cel mai rotat,
Tot de arme încărcat,
La fagu cu frunza
Deasă
Și cu umbrulița
Groasă,
Șed voiniceii
Ca-n casă,
Șed haiducii,
Nu le pasă ;
Tot voinici
Aleși,
Panduri,
Tîlhari
Neaoși
De păduri ;
Rași
La falcă,
Groși la ceafă,
Cu mustăți în varvarichi,
Cum stă bine la voinici,
Cum stă bine la haiduci...
Frunză verde trei dovreți,
Radu lu Anghel din Greci,
Cu Soare din Hulubești
Și cu Udrea din Furești,
Ioniță din Conțești
Și cu Tudor din Frunzești,
Cînd îi vezi,

Sus, pîn crăci mi le-atîrna,
Apoi tovarăși chema
Și la masă mi-i poftea,
Plosca cu vîn și-o scotea,
D-o vadră și cinci oca
Și-ncă mai trecea ceva,
Da pe la voinici să bea ;
Bea
Haiducii,
Se-mbăta,
Pîn păduri
Că se culca.
Singur Radu rămînea
Și pe gînduri se punea.
Radu-un semn i se făcea,
El bea, frate, nu prea bea,
Apoi iute se pornea,
Pe voinicei căuta,
Pe voinicei ocolea,
Pînă ei se deștepta,
Și-atunci Radu le zicea :
— Bine, voi, haiducilor,
Și-ncă voi, femeilor,
Eu, frate, că v-am cîstit
Voi de ce m-ați ocărit ?
Că fusei
Pînă colea
Și-auzii
O vorbă rea,
C-o să vie potera.
Ați băut, v-ați îmbătat,
Pîn păduri că v-ați culcat,
Nu v-a fost, frate, păcăt ?
Frunză verde viorea,
Cînd așa
Le cuvînta,

Mîna-n dăsaşgei băga,
Cîte-o rubiea
Le da,
Drumu-n vale le-arăta.
Singur Radu rămînea,
Pîn păduri că se plimba,
Cu armura se-ncingea,
Tot pe gînduri se punea
Şi-ncepea
D-a mi-şi cînta :
„Frunză verde trei sîpici,
Dintr-o ceată
De voinici,
Rămăsei singur p-aici ;
Dintr-o sută
De becheri,
Fără grijă, fără dureri,
Rămăsei singur stingher !...“
Şi-altă foaie de lalea,
Radu, măre, s-amăra,
Tot pe gînduri se punea,
Flintuliţa
Şi-o-ncărca,
Băga
Prafu
Cu mîna,
Fieru
Cu zburătura ;
Drumu pîn crînguri îi da,
Crăcile cleanuri venea.
Lua drumu şi mi-şi pleca,
Valea-n jos mi-şi apuca,
La Preda-n Fureşti trăgea.
Prietenu-n casă-l primea,
Omeneste mi-l cinstea
Pînă cînd Radu pleca.

Peste deal, frate,-mi trecea
 Și-n Negrești că mi-ajungea,
 La Ghiocel se oprea.
 Ghiocel, cum mi-l vedea,
 Pe Răducan îl primea,
 Un purceluș îi tăia,
 Frumușel i-l mai frigea,
 De merinde i-l dedea,
 Cu vin dulce se cinstea.
 Apoi Radu ce-mi făcea ?
 De la Ghiocel pleca,
 Peste deal că mi-și trecea
 Și-n Rîncăciuv mi-și sosea,
 Pe Căprar Ion găsea,
 El la fîn că mi-și strîngea.
 Radu, cum îl întilnea,
 De bună vremea-i dedea
 Și Căpraru-i mulțumea :
 — Bună vremea, nea Ioane !
 — Mulțumescu-ți, căpitane,
 Căpitane
 Răducane !
 — Știi ce să-ți spui, nea Ioane ?
 Nu-mi mai zice „căpitane“,
 Zi-mi pe nume : Răducane !
 Căpitanii
 Șed la tirg
 Numa-n ciorap .
 Și-n papuc ;
 Eu sînt Radu cel din crîng,
 Care trăiesc amărit ;
 Noaptea
 Fur,
 Ziua
 Mănînc ;
 Degeaba

Și te-o găsi-n casa mea,
Ce folos de viața mea
Și de haiducia ta ?!
Dacă vedea și vedea
Că Răducu se-ntrista,
Căpraru se mai gîndea,
În altă casă-l ducea,
La o casă
Părăsită,
Părăsită
Și urită,
Viața Radului
Sfirșită
Și zilili
Amărîte,
Amărîte,
Isprăvite !
Luni sară că se ducea,
Marți la prînz se dovedea.
Cine focu mi-l afla ?
Foicică usturoi,
Dumitrache Gungunoi
La Cîrstieni mi-și venea,
La Sorica mi-și trăgea,
Mîndra Radului, era.
Tot pe Radu mi-și vorbea,
Că Sorica cunoștea
Unde Radu găzduia.
Dumitrache ce făcea ?
Un răvășel mi-și scria,
Pe jupîn Stan căuta,
Răvășelu îi dedia ;
Jupîn Stan încălica,
Peste deal că mi-și trecea,
Poteră o căuta ;
Poteră-n Beleți era,

Tot pe Radu-l căuta.
Jupîn Stan, cum ajungea,
Pe comandir căuta,
Răvășelu îi dedea,
Comandiru mi-și citea.
Potera
Și-o ridica,
Peste deal că mi-și trecea,
De Radu s-apropia,
În Călinești că mînea ;
Noaptea an li se părea
Pînă ziuă se făcea !
Frunză verde viorea,
Comandiru ce făcea ?
Dimineața se scula,
Pe ochi negri se spăla,
Potera
Și-o ridica,
Valea-n sus mi-și apuca,
Drept la Căprar mi-și trăgea
Și din gură mi-i zicea :
— Dă-ne pe Radu legat,
Că noi aici l-am aflat,
Degeaba n-am trepădat.
De nu ni l-îi da legat,
Să nu-l ducem noi stricat,
Să te facem vinovat.
Cu vorbili l-amețea,
Îl bătea,
Îl chinuia,
El pe Radu nu-l spunea ;
Singur moarte-și aștepta,
Tot gîndea
Că l-o scăpa,
L-o părăsi potera.
Comandiru ce făcea ?

Dacă vedea și vedea
Că nimic nu dezlipea,
Poteră o despărțea
Și-o parte mi-o trimetea
După fiu lui Căprar,
După fiu-său Ioan.
Poterășii se pornea,
Cu Ioan mi se-ntîlnea,
Mîna pe el mi-și puneă
Și frumușel mi-l lega,
La nuiete trimetea ;
Nici o nuia
Nu-i dedea,
El de frică le spunea
Unde Radu găzduia,
Și-acolo mi-i aducea.
Radu la masă era
Și singur se chefuia
Cu butoiu de rachiu
Și cu purcelușu fript,
C-așa Radu mi-a trăit
Pe cît timp a haiducit.
Poteră cum o simțea,
Cruce la piept își făcea,
Pe fereastră se uita,
Multă poteră vedea.
Struțu-n mîină apuca,
Pe ferestruie-l băga
Și la lume s-arăta,
Din guriță cuvînta :
— La o parte, lume,
La o parte,
Eu din voi nu mai fac parte !
Drumu struțului că-i da
Să zgornească Potera.
Dumnezeu nu-i ajuta,

Comandiru mai zicea :
— Dă-te, Radule, legat,
Să nu te dăm spintecat
Ca p-un mare vinovat !
Iară Radu-i răspundea :
— Cum o să mă dau legat
Unui ciocoi gulerat,
Care-l bag noaptea su' pat ?
De frică-mi zice „cocoane“,
Mai degrab' îmi dă parale !
Și cum Radu cuvînta,
Mîna la briu își băga,
Două pistoale scotea,
Drumulețu le dedea,
Pîn poterași apuca,
Peste-o vâlcea
Mi-și sărea ;
Nimeni la el nu-ndrăznea,
Uliță că se făcea
Pînă cînd Radu trecea,
Către pădure-apuca.
Comandiru comanda,
Poterașii foc trăgea,
Ceață pe cer se făcea !
De Radu nu se lipea.
Comandiru se-ntrista
Și din gură mi-și zicea :
— Luați aminte, băieți, bine,
Iar intră hoțu-n pădure
Și-ncă de noi n-o fi bine !
Nu zice
Că e fugit,
Zice
Că ne-a mituit !
Ș-altă foaie de lalea,
Un călăraș ce făcea ?

Al mai prost că mi-și era !
Mîna
'N pungă
Mi-și băga,
D-un sfântîșor mi-și scotea,
Dup-un ainine se da,
P-o piatră mi-l așeza,
Patru sferturi îl tăia,
La comandir se ducea,
La el voie mi-și cerea
Ca să dea, sau să nu dea ?
Comandiru l-asculta,
Comandiru voie-i da.
Călărașu ce făcea ?
După Răducu se lua,
Tot pe nume mi-l striga ;
Radu spre el se-ntorcea,
Iar călărașu-l ochea,
Tot pîn piept că mi-l căta,
Drumu puștii că-i dedea
Și prin spate răspundea.
Radu pe spate pica
Și din guriță zicea :
— Ia stați,
Băieți,
Nu mai dați,
Armili jos le lăsați,
Să vă cînt un cîntecel,
S-ascultați cu drag la el.
Șapte județe-am umblat,
Eu pe nimeni n-am stricat,
Numai parale mi-am luat.
Voi, frate,-ați făcut păcat
Că pe mine m-ați stricat !
Frunză verde trei smicele,
Să vie fetili mele

Ca să le spui din avere,
Ascunsă pîn scorburele,
Departe de potecele
Și de drumurile rele,
Strînsă pentru zile grele.
Frunză verde viorea,
Începea Radu-a cînta,
Văili mi-și tremura,
Și din guriță zicea :
„Frunză verde matostat,
Cîte case mi-am prădat,
În Gorgani mi s-a-nfundat ;
Cîți ciocoi
Am jefuit,
În Gorgani
I-am isprăvit ;
În satu Gorganilor
Pierdui grija banilor !
Și-o foiță trei smicele,
Cîte văi, cîte vâlcele,
Cinci sute de potecele
Care mă plimbam pîn ele,
Toate sînt suror'li mele
Și-acu stau pustiu de ele !
Și-o foiță de ghizdei,
Cîte văi,
Cîți copăcei
Care mă plimbam pîn ei,
Toți sînt frățiori d-ai mei,
Și-acu stau pustiu de ei !
Foaie verde salbă moale,
Căpitane
Radule,
Radule
Viteazule,
Vestite

Haiducule,
Destul de viteaz mi-ai fost
Dar la minte-ai fost cam prost !“
Comandiru ce făcea ?
Vorba-n samă nu-i băga,
La poterași comanda,
Cu patu puștii-l izbea,
Ca p-un cîine-l omora
O căruță mi-aducea
Și pe Radu-l așeza,
Pe la Căprar s-abătea,
Frumușel că mi-l lega
Și-n căruță-l așeza
Cu Răducu-alătura.
Spre Cîmpulung îi pornea,
Toți dorobanții cînta
Și comandiru-i cîntea :
„Frunză verde de dudău,
Radule, sîngili tău
A fost rînduit la rău,
Să zacă pe Rîncăciiov !“
În Cîmpulung mi-i ducea
Și potretu că-i făcea
Precum Radu haiducea.
Frunză verde de pelin,
De pelin,
De rosmalin,
Mai ziceți, boieri, amin,
Cîntecu mi-a fost deplin,
Să vă fac altu mai bun,
Că mai am vro două-n sîn,
Păstrate de la bătrîni,

Și mai dați cu băutura,
Să ude Ioniță gura !

Codîn, Din Muscel, pp. 210—229
Inf. Ioniță Zamfir Manea
(Beleți—Găiești—Argeș).

BOLBOCEAN HAIDUCUL

Frunză verde sălcioară,
La Focșani, între hotară,
Iese Bolbocean în țară,
Bate ciocoi la scară
Cerînd bani
De cheltuială
Și haine
De premeneală.
Foaie verde ș-un pelin,
La cîrciuma lui Călin
Bolboceanul bea la vin ;
Foaie verde de susai,
Bea cu Crețul
Neculai ;
Ș-apoi verde de hamei,
Bea cu tinărul
Matei,
Bea vinul
Cu vedrița,
Rachiul
Cu ploschița.
Dar maică-sa ce-mi grăia,
Și din gură ce-i zicea ?
— Măi Vasile Bolbocene,
Bolbocene
Rîmnicene,
Ia bea, maică, nu prea bea,

Că vinul
E-mbătător,
Rachiul
Amăgitor,
Puitor
De cap de om,
Că, nu știu, să mi se pară,
Ori potera vă-mpresoară !
Bolbocean, dac-auzea,
El la mă-sa se răstea
Și din gură-i răspundea :
— Taci, măicuță, gură rea,
Las' să viie potera,
Viie, bat-o sfînta cruce,
Că, cum vine,-așa s-o duce.
Nu-s femeie, concî să port,
Ca să zici că eu nu pot,
Ci-s voinic cu comănac,
Cu șapte poteri mă bat !
Bine vorba nu sfîrșea,
Și potera că-mi sosea.
Cum sosea,
I-nconjura,
Zapciu din gură-i grăia :
— Măi Vasile Bolbocene,
Bolbocene
Rîmnicene,
Ia mai stai ca să vorbim,
Fețele să ne privim
Și să-mi spui fără păcat
De ești hoț adevărat :
Ce nu te lași
Tu de rele,
Să nu mori
În chinuri grele ;
Ce nu te lași .

De furat,
Ca să nu mori
Împuşcat ?
Bolbocean, de-l auzea,
Din guriţă-i răspundea :
— Cum o să mă las de rele,
Că-s de mic dădat cu ele :
Relele
Sînt pentru voi,
Iar bunele,
Pentru noi !
Zapciul iar îi grăia,
Lui Bolbocean îi zicea :
— Ia să mi te dai legat,
Să te ducem nestricat,
C-am poruncă de-mplinit,
Poteră de hărţuit.
Bolbocean, de-l auzea,
Zapciului răspundea :
— Cum o să mă dau legat,
Cînd eu nu sînt vinovat ?
Nu sînt femeie cu concî,
Să zic că-n luptă nu poci,
Ci-s voinic cu comănac,
Cu nouă zapcii mă bat !
Şi, cînd astfel îi vorbea,
Mîna pe baltac punea,
Drept către zapciu pornea,
Binişor se lătura ;
Cu baltac cînd aducea,
Mîna dreaptă
Că-i frîngea
Şi p-a stîngă
I-o scrîntea,
De pe cal jos îl trîntea,
Poteraşii-ncremenea.

Apoi calul că-l lua
Și pe el încălica,
Drumul mare c-apuca.
Poterașii-cremenea,
După dînsul lung privea.
Prin perdele s-abătea,
Pelcelușe cumpăra.
Pelcelușe brumării,
Le vindea la cazaclii ;
Pelcelușe mai de soi,
Le vindea pe la ciocoi ;
Pelcelușe de mieoare,
Le vindea pe la hotare.
Bolbocean negustorea,
Dar bănet ce cîștiga
Cu săracii-l împărțea,
De se ducea pomina
De la Rîmnicu-Sărat
Dincolo de Calafat
Și-n Brăila pe uscat,
De Vasile Bolboceanul,
De Vasile Rîmniceanul.

Teodorescu, pp. 602—604
(Bogza—R.-Sărat—Ploiești).

BUJOR

Frunză verde de negară,
A ieșit Bujor în țeară !
Bate, pradă, nu omoară,
Pe ciocoi îi bagă-n fiare
Să-i dea bani de cheltuială
Și haine de primineală.
Bujor iese, Bujor zice :

„Halal de tine, voinice !
Haideti, copii, după mine,
Că știu calea-n codru bine,
Și știu turme de berbeci,
Izvoare cu ape reci,
Și neveste frumusele,
Și desagi cu rubiele !
Ici, în vale, colea-n vale,
Sună-un glas duios cu jale,
Glas frumos de fată mare,
Bujor prinde-o sărutare !
Ici în vale, la pîriu,
Două fete spală grîu,
Bujor le ține de brîu !
Ici în vale, la fîntînă,
Două fete spală lînă,
Bujor le strînge de mînă !
Ici, în valea lui Terinte,
Două fete culeg linte,
Bujor le scoate din minte !
Frunză verde de negară,
La Focșani, între hotară,
Este-un bordei cam plecat,
De copaci încungiurat.
Acolo-i Bujor culcat,
La Anița, văduvița,
Ce-i dă vin tot cu vădrița
Și-l îmbată cu gurița :
— Anițico, draga mea,
Mult mi-e dor de-o floricea,
Floricea rumeoară,
Care-o porți în buzișoară !
— Ștefănică Bujoraș,
Floricea da-ți-o-aș,
Na și na gurița mea,
De-o sărută cît îi vrea,

Iar de beut nu mai bea,
 Că potira-i cît coalea !
 — Las' să vie, că nu-mi pasă
 Cînd mi-e paloșul pe masă
 Și mîndruța drăgăstoasă !
 Sărutatul n-au sfîrșit,
 Potira c-au și sosit.
 Luptat-au Bujor, luptat,
 De potiră n-a scăpat !
 Frunză verde de negară,
 Pe Bujor mi-l duc pin țeară,
 De-l arată ca pe-o fiară !
 Și mi-l pun la închisoare,
 Fără arme, fără soare !
 Oliolio ! codru frunzos,
 Cît ești vara de frumos,
 Iarna putrezești tu gios !
 Ca tine, Bujor, în gros,
 Stă culcat cu fața-n gios.
 Frunză verde de negară,
 Pe Bujor mi-l giudecară,
 La divan îl întrebare :
 Mulți creștini de-a omorît
 Cît pin țeară a hoțit ?
 Iar Bujor cruce-și făcea
 Și cu dreptul răspundea :
 — Mort de om eu n-am făcut,
 Dar ciocoi mulți am bătut !
 — Ștefane Bujorule,
 Unde-ți sînt averile,
 Ca să-ți scapi tu zilele ?
 — Le-am ascuns pe la copaci,
 De-agiutor la cei săraci,
 Să-și cumpere boi și vaci !
 Frunză verde de negară,
 Bujor se suie pe-o scară...

Plîng săraci cu jale-amară,
Că nu-i scara domnilor,
Și e scara hoților,
Calea neagră-a morților !

A l e c s a n d r i, pp. 156—157.

DRAGOȘ

Foaie verde iasomie,
Dragoș pleacă-n haiducie
Cu trei frățiori de-ai lui,
Toți voinici de-ai codrului :
Unu-l cheamă Mănăilă,
Care poartă armă-n mînă,
Ce la poteră dărimă ;
Unu-l cheamă Castravete,
Umblă cu gloanțele-n bete ;
Unu-l cheamă Ivan Spînul,
Care le arată drumul,
Dă cu pușca ca cu tunul !
Foaie verde salbă moale,
Peste deal, în ceea vale,
Se plimbă Dragoș călare,
Cu cămeșa albă floare,
Cusută de-o fată mare.
Din țigară trăgea pale,
De poteră habar n-are ;
Din țigară fum trăgînd
Și cu murgul lui grăind ,
— Murgule, să mă porți lin,
Să strîng bani cîte puțin ;
Să strîng zece miișoare,
Ca să dau la surioare.
Foaie verde măr mașcat,

Murgul meu m-a ascultat,
Și tot lin că m-a purtat,
Părăluțe-am cișligat,
De băut și de mîncat,
Cum și straie de purtat
Și săraci de ajutat !

P a m f i l e, p. 68.
(Țepu—Tecuci—Galați).

DARIE

Frunză verde foi rotate,
Cîtu-s șaptezeci de sate,
Toate-s de Darie-umbrate,
Îmbrate și răzbătute ;
Șaptezeci, poate mai multe,
C-are Darie drumuri multe,
Are Darie treburile multe.
Tot îmblă cărările
Și păzește drumurile,
Drumurile cele mari,
Bătute de domni tilhari,
Cu bani mulți și cu pungi mari ;
Cu bani mulți, cu pungi bătute,
Tot pe-nșelăciuni făcute,
Pe-nșelăciuni și nedrept,
Scoase-s de la noi din piept ;
Pe-nșelăciuni și prădare,
Pe muncă și pe sudoare,
Cît îi anu-ntreg de mare,
Da' folos de ea îmi are
Numai cel cu punga mare,
Ce trece pe drumu mare
Și-l are Darie-n păstrare.

Ajunge la pod să treacă,
 Darie-l oprește-oleacă,
 Poftă de vorbă să-i facă,
 Vămuiala să i-o-ntoarcă,
 Inima să-i facă learcă
 De sudoare, de temut
 Că-l trimite Darie-n lut,
 În lutu de lîngă drum,
 Să nu iasă foc, nici fum ;
 Să iasă numai un spin,
 C-o avut suflet hain,
 Nu inimă de creștin.
 Și iar verde măr crengos,
 Nu-i ca Darie om frumos
 Cîtu-i țara-n sus și-n jos ;
 Cîtu-i țara-n jos și-n sus,
 Numele lui i s-o dus
 Ori ca spin,
 Ori ca venin,
 Ori ca leac
 La om sărac.
 Din Straja pînă-n Hadic,
 Nu-i ca Darie om voinic ;
 De la Dorna la Dornești,
 Om ca Darie nu găsești.
 Să mergi și să obosești,
 Iar să mergi să poposești,
 Altu-n lume nu găsești,
 Cu cuvînt
 Ca frunza-n vînt,
 Și cu glas
 De suflet ars,
 Cîntat vara printre brazi,
 De-l auzi, la pămînt cazi.
 Cîntă Darie haiducește,
 Codru sună, clocotește,

Săracu inima-i crește,
Cel bogat încremenește —
Darie mi-l strîmtoarește ;
Und' nu s-aștepată,-l păzește,
Îl prinde și-l spovedește,
Către pămînt îl smuncește
Și de rele-l lecuiește ;
Și drumu el îi strîmtează,
Și zilele mi-i scurtează.
De Darie cel vestit
Și-mpăratu-o auzit.
Din Viana o pornit
Și-aici, la noi, s-o oprit,
Cu-armată — frunză și iarbă —
Și toți de Darie-ntreabă ;
Cu-armată — iarbă și frunză,
Și cu arme pînă-n buză —
Pe Darie să-l găsească,
Ce-o făcut să-i pomenească,
Cu capu să-l pedepsească.
Și-o-mblat husarii prin munți,
Erau ca iarba de mulți,
O-mblat armate prin sate,
Erau ca apa de late,
Și de lungi
Să nu le-ajungi,
Cîtu-s drumurile de lungi.
O îmblat în sus și-n jos,
Pe Darie nu l-o scos.
Că l-o păzit cine-o vrut
Și cine nici n-o crezut,
Că li-i drag așa de mult :
De la frunza codrului,
Pîn' la casa omului,
Și florile cîmpului,
Și stîncile muntelui,

Și sfatul săracului,
Și apele codrului.
Că frunza-l acoperea,
Vîntul de plumbi îl păzea,
Ômu răii i-i spunea,
Stîncă lîngă ea-l pierdea,
Apele-n vale creștea,
Pe dușmani îi îneca
Și pe Darie-l scăpa.
Și pe-mpăratu-l turba
Și tare mi-l supăra,
Că-n Viana se ducea,
Ca din lupta cea mai grea,
Fără de folos și ea.
Împăratu, foc turbat,
Ordin în țară o dat :
Că cine i-a da legat
Pe Darie, cel blestemat,
Ce băncile i-o prădat,
Averile i-o mîncat
Și pe la săraci le-o dat ;
Obrazu i l-o pătat
Și bătut nu s-o lăsat ;
Oștile i le-o rărit
Ca dealu cu fîn cosit
Și codru după rărit ;
Și i-o făcut de ocară
Mare bucată din țară ;
Șapte ani bătuți ș-o vară
De cînd pradă și omoară
Și pe cei nedrepti îi zboară ;
Cin' l-a da pe Darie lui,
Legat împăratului,
Îi dă țară de domnit,
Avere de stăpînit,
Îi dă țară să domnească

Și-averi să se-mbogătească,
Și cinstire-mpărătească,
Pe Darie să-l dovedească.
Satele dac-auzea,
Și mai mult îl ascundea,
Și mai mult lumea-l păzea,
Pe Darie să nu-l deie,
Pe Darie să nu-l ieie
Oștile-mpăratului,
Oștile stăpînului,
Pe Darie-a românului.
Da' un hoț din ceata lui,
De dragul aurului
Și golul sufletului,
L-o dat împăratului
Pe Darie și toți a lui,
La marginea satului,
La umbra paltinului,
În plînsu norodului
Și jelea oamenilor,
Că le-o dat pe Darie-a lor
Domnilor,
Stăpînilor,
Domnilor,
Străinilor.
Împăratu l-o cinstit
Pe hoț, și l-o-mbogățit
Cu averi, cum i-o juruit.
Dar pe Darie l-o dus
Pe cărare-n munte, sus,
Și pe frații lui i-o pus
Cu capetele prin stejari,
Ca pe hoții cei mai mari,
Și cu trupul pe cărări,
Și-au trecut domnii călări
Cu mîinile-n buzunări.

Pe Darie-ncă-l lega,
 Stîncă pe piept îi puneă :
 Cînd Darie răsufila,
 Stîncă se cutremura,
 În cei domni groază băga,
 Și de frică-l împușca,
 Și capul i-l răpunea,
 Ca să-i piardă suflarea,
 Să-l șteargă cu uitarea.
 Da' uitarea, basma neagră,
 N-a putut de loc să-l șteargă,
 Că toată lumea-l știa,
 Și toată lumea-l jelea,
 Și la alții povestea :
 Cît de bun Darie-era,
 Din frunză cum le cînta,
 La bine cum învăța.
 De rele cum îi scăpa,
 Și lumea nu-l mai uita.

Muntean, pp. 40—46 ;
 inf. Varvara Muntean
 (Bilca—Rădăuți—Suceava).

PINTEA VITEAZUL

Foaie verde-a nukului,
 La curțile Stupului,
 Stupului, bogatului,
 Cine oare că-mi slujea,
 Cine toate le făcea ?
 Era Pinteă cel tăcut,
 Dar la minte priceput,
 Era Pinteă cel voinic,
 În năcaz trăit de mic.
 Și Stupul că-i porunceă :

— Ce stai, Pinteo, degeaba ?...
 Prinde patru boi la jug
 Și te du cu ei la plug,
 Să-mi ari holdele din deal,
 Un' se face grîul rar ;
 Să-mi ari holdele din șes,
 Un' se face grîul des.
 De arat dacă-i găta,
 Tu securea vei lua,
 În pădure vei pleca,
 Car de lemne vei tăia :
 Lemne verzi
 Pentru obezi,
 Și uscate
 Pentru roate,
 Car de lemne pentru foc,
 Și să mi-te-ntorci pe loc,
 Că apoi mai îndeseară
 Să duci car de grîu la moară,
 Car de grîu și de secară !
 Pinteo toate le făcea,
 Nici o vorbă nu scotea,
 Făr-în gîndul lui gîndea :
 „Cine-i slugă la altul
 Multe rabdă, săracul ;
 Las' să rabde, dacă șede,
 Codru-i mare și nu-l vede !...”
 Iată însă că-ntr-o zi
 Pinteo la arat ieși,
 Și, zău, nu știu cum greși :
 Ori un bou că s-a smucit,
 Ori că plugul s-a izbit,
 Că din brazdă a sărit.
 Stupul rău se năcăji,
 Pe biet Pinteo-l otigi
 Și amar mi-l' sudui.

Pintea meu se năcăjește,
Boii-n brazdă că-i oprește,
Cătră Stupul crunt privește
Și așa că-i glăsuiește :
— Hei, Stupule, stăpîn rău,
Ascultă ce-ți grăiesc eu :
Coderiștea de la bici,
Vezi, o-mplînt în brazd-aici ;
Coderiștea de-o-nfrunzi,
Eu atunci te-oi mai sluji,
Zău atunci, și nici atunci,
Pîn' ce-o face mere dulce,
Pîn-or da din juguri
Muguri,
Din restele
Vișinele,
Să mănînci, Stupule, din ele !
Aste vorbe cum grăia,
Coderiștea o-mplînta,
Cătră codru se-ndrepta,
Cătră codru cu frunziș,
La voinici acoperiș,
Cătră drag de codru verde,
Unde urma ți se pierde ;
Cătră codru, lemne-o mie,
Cuib de dalbă vitejie.
Foaie verde iarbă moale,
În deluț, lîngă cărare,
Este-o pară de foc mare ;
În deluț, lîngă colnic,
Este-o pară de foc mic.
La focuri, la amîndouă,
Sînt voinici o sută nouă,
Voinici de-ai codrului,
Puișori de-ai lotrului.
Dintre ei, vreo doisprezece

Tot frig carne de berbece,
Dar n-o frige cum se frige,
Ci mi-o-ntoarce cu cîrlige
Ș-o-nvîrtește cu belciuge,
Să fie carnea mai dulce.
Și tot frig voinicii mei
Un berbece și opt miei,
Un juncan și cinci viței,
Să se sature cu ei.
Carne frig, vin încălzesc
Și din gură chiuiesc :
„Foaie verde siminic,
Asta-i viața de voinic,
Că n-ai teamă de nimic :
Nici de nemeși, nici de dracul,
Trăiască codru, săracul !“
Dar vătaful cel mai mare,
Cînd era carnea-n frigare,
Se scăpă și adormi ;
Dar degrabă se trezi
Și din grai așa grăi :
— Alelei, feciorii mei,
Toți voinici ca niște zmei,
Beți voioși și ospătați,
Traiul vostru vi-l cîntați ;
Iară cînd v-iți sătura
Și cîntarea veți găta,
Stați un pic și m-ascultați,
Bine seamă să luați :
Ziua Crucii nu-i departe,
Frunza de pe ramuri cade,
Codru prinde-a se rări,
Ș-așa, voi nu-ți mai trăi,
Că v-or prinde, v-or robi.
Voi cu prînzul să sfîrșiți,
Vinul tot să-l gustăriți.

Mergeți toți pe la părinți ;
Iar la cei ce părinți n-au,
Iată sfatul ce le dau :
Coboriți la țară jos,
Colo-n cîmpul cel mănos
Și vă faceți voi dirjele
Din tufe de răchițele,
Și din tufele de fag
Faceți-vă hădărag ;
Spate drepte-ncîrligați,
Mîneci albe sufulcați,
Îmblătitori vă băgați,
Pînă colo-n primăvară,
Cînd ies vitele pe-afară.
Atunci să ne-ntîlnim iară
Cînd va fi frunza ca banul
Și iarba ca degetul,
S-o poată prinde murgul.
Atunci calea s-o ținem,
Pungile să le umplem.
Să dăm și prin Baia-Mare,
Să ne gătăm demîncare,
Să facem ceva parale ;
Prinzăria s-o cercăm,
De aur s-o ușurăm ! ...
Și voinicii-l ascultau,
Toamna mi se-mprăștiau
Și prin sate se-mpărțeau
Și-așa iarna petreceau.
Iar colea, primăvara,
Cînd codruțu înspica,
Iarbă verde cînd ieșea,
Iar că mi se aduna,
Cătră Pinte-așa grăia :
— Iacă, Pinteo, c-am venit,
Pinteo, cum ne-ai poruncit.

Spune : Unde s-o luăm,
Încătrău să ne-ndreptăm,
Că de tine ascultăm !
Iar Pinteă, cu chică creață,
Și cu față albeneată,
Și cu mintea lui isteată,
La voinici așa grăia
Și pe toți îi veselea :
— Haideți, feciori, după mine,
Să vă-nvăț a trăi bine ;
Hai, voinici, un' vă duc eu,
C-acolo e bine, zău.
Nu-i năcaz și nu-i stăpîn,
Făr' tot bine de român ;
Nu-i nici grijă, nici nevoi,
Făr' tot bine pentru noi !
Foiaie verde lemn dubit,
Vestea-n țară a ieșit
De-un viteaz nebiruit
Care Pinteă e numit,
De-un viteaz afar' din seamă
Pe care Pinteă mi-l cheamă.
Ține calea la strîmtori
Și oprește negustori,
De-i scapă de gălbiori.
El izbînzi tot face nouă,
Cu ortaci o sută nouă,
Și din țară-n țară trece,
Cu ortaci o sută zece.
Mers-a vestea, să se știe,
Pînă sus, la-mpărăție,
Și cei domni, cînd auzeau,
Oaste mare pregăteau,
Oaste mare,-mpărătească,
Pe Pinteă să-l oblicească
Și viața să-i sfîrșească :

Tot cătane-mpărătești
 Și panduri orășenești,
 Cătane cu sutele
 Și panduri cu miile.
 Pinteă meu că auzea
 Că ostași mari s-apropia,
 Dar el nu se spăimînta,
 Ci din buze cam zîmbea
 Și din grai așa grăia :
 — Las' să vie cît de mulți,
 Să ai cu cin' să te lupți ;
 Las' să vie, las' să vie,
 Corbii de știre le știe,
 Că de venit or veni,
 Dar nu știu cum or porni !
 Și din gură cum grăia,
 Bucium de argint scotea
 Și ortacii și-i chema :
 — Dragii mei, ortacii mei,
 Toți viteji ca niște zmei,
 Iată eu ce-am auzit :
 Oaste mare c-a pornit,
 Oaste mare,-mpărătească,
 Pe min' să mă oblicească,
 Pe voi să vă prăpădească,
 Cătane cu sutele
 Și panduri cu miile.
 Voi de luptă vă gătați,
 Puștile bine-ncărcați,
 Săbiile ascuțiți,
 De luptă gata să fiți !
 Bine vorba nu sfîrșea,
 Oaste mare că sosea
 De cătane-mpărătești
 Și panduri orășenești,
 Cătane cu sutele

Și panduri cu miile.
Și pandurii-așa grăia :
— Dă-te, măi Pinteo, legat,
Să nu te ducem stricat !
Dă-te, Pinteo, pînă-i vreme,
Și de moarte nu te teme !
Pintea însă cam zîmbea
Și din grai așa grăia :
— Hai, legați-mă de vreți,
Ori de vreți, ori de puteți,
Să văz eu cine va fi
Pe mine a mă robi !
Cum zicea, mi se-ncrunta,
Pușca-n mînă că lua,
Sabia înc-o scotea,
În dușmani năvală da
Și amar că mi-i culca,
Și pe loc că-i alunga :
Cătane cu sutele
Și panduri cu miile.
Domnii, dacă auzea,
Preț pe capu lui punea :
O mie de gălbinei,
O mie de husoșei,
Cine capu i-o tăia,
Viu sau mort la domni l-o da !...
Cine însă cuteza,
Cine oare se-ncerca
Pe Pintea să-l prăpădească,
De el lumea s-o lipsească,
De-un viteaz așa fălos
Și la inimă milos,
De-un viteaz așa de mare,
La sărmani d-ajutorare ?...
Pintea mult mai vitejea,
Mulți dușmani el mai culca

Și nimica nu-i păsa,
 Glonț pe el nu-l vătăma,
 Sabia nu mi-l tăia,
 C-așa mi l-a fost vrăjit
 Maică-sa, cînd a fost mic ;
 C-așa mi l-a fermecat
 Maică-sa, cînd l-a băiat !
 Foaie verde de secară,
 Colea, despre primăvară,
 Cînd se-mbracă codrii iară,
 A ieșit Pinteă afară ;
 A lăsat cetăți și sate,
 Că sînt pline de păcate,
 Și s-a tras în codrul verde,
 Unde traiul lin se pierde.
 Colo-n jos de codru verde,
 Un foc mare mi se vede,
 Lîngă foc Pinteă ședea,
 Cu ortacii lui vorbea,
 Tot vorbea și sfătuia.
 Erau vreo sută cincizeci
 Și frigeau cîtiva berbeci.
 Cînd berbecii să frigea
 Și cînd cina să gătea,
 Pinteă la soți se-ntorcea
 Și din grai așa grăia :
 — Care din voi s-a d-aflare
 Să meargă la Baia-Mare
 După pîne, după sare,
 După praf de cel mai mare,
 După lin, după pelin,
 După trei cupe de vin ?
 Bine vorba nu sfîrșea,
 Un voinic să și scula,
 Cătră Pinteă cuvînta :
 — Ascultă, Pinteo, voinice,

Noi la Baia nu ne-om duce,
Că viața încă-i dulce ! . . .
Dar de zici tu să pornim,
Vreo cîțiva să ne-nsoțim,
Vorba ți-o vom asculta,
Dar de-aici nu vom pleca
Pînă ce nu vom afla
Moartea ta din ce va sta !
— Fraților, firtaților,
Zise Pinteă soților,
Voi de la mine-ți afla
Moartea mea din ce va sta :
Din trei fire de grîu sfînt,
Dintr-un plumbuț de argint
Bine-n pușcă-nțepenit,
Subsuoară-mi nimerit,
Subsuoară de-a stînga,
C-acolo-mi stă puterea !
Cînd firtații-l auziră,
Armele și le gătiră
Și pe cai mi se suiră,
Pînă-n Baie nu s-opriră.
Cînd în Baie au sosit,
Poarta-nchisă au găsit.
Ei cu bărzi dădură-n poartă,
De se sparse-n zece toată ;
Pe la curți la domni intrară,
Pîne și sare luară,
Vinul de bun îl gustară.
Dar cum bea și-și petrecea,
Vremea iute le trecea,
Pandurii de îi afla
Și după ei și pornea.
Înlăuntru ei intrară
Și de arme-i despoiară,
Cot la cot că mi-i legară.

— Fraților, pandurilor,
 Dați-ne voi nouă pace,
 Că nimica n-om mai face !
 Dar pandurii răspundea :
 — Voi de-aici nu veți scăpa
 Pînă-n știre nu ni-ți da
 Moartea Pintii din ce-a sta.
 Altcum vai de voi va fi,
 În temniți veți putrezi,
 Pe voi lanțu-a rugini !
 Pintenii se-nspăimînta
 Și din gură cuvînta :
 — Fraților, pandurilor,
 De la noi puteți afla
 Moartea Pintii din ce-a sta :
 Din trei fire de grîu sfînt,
 Dintr-un plumbuț de argint
 Bine-n pușcă-nțepenit,
 Subsuoară nimerit,
 Subsuoară de-a stînga,
 C-acolo-i stă puterea !
 Pandurii se bucurau,
 Mai tare că mi-i legau
 Și la temniță-i duceau.
 Apoi iară se-ntorceau
 Și de luptă se găteau ;
 Luau fire de grîu sfînt
 Și plumbuțul de argint,
 Gl ată mare se-nsoțea,
 După Pinte se pornea.
 Foaie verde iarbă-rea,
 Pinte soții-și aștepta ;
 Ceas pe ceas se alunga,
 Dară ei nu mai sosea.
 Și cum sta și aștepta,
 Un somn greu că-l cuprindea

Și un vis urît visa :
Săbioara lui cea nouă
O visa că-i ruptă-n două,
Săbioara lui cea veche
O visa că-i ruptă-n șapte.
El îndat' se deștepta,
În picioare drept sărea
Și ortacilor grăia :
— Fraților, firtaților,
Armele mi le cățați,
Calul să mi-l înșăuați,
Că urît vis am visat
Și nu știu ce s-a-ntîmplat
Cu ortacii ce-au pornit,
Că iată, n-au mai venit !
Pintea iute-ncăleca,
Cătră Baia se lăsa,
Pînă-n Baia nu se-oprea.
În oraș dac-ajungea,
Șuiera și asculta,
Doar de soții lui va da.
Dar oricît el șuiera,
Soții nu se arăta.
Pandurii din Baia-Mare,
Ce erau la privegheare,
Pe Pintea cum îl vedeau,
Cu toții-n cale-i ieșeau,
Armele și le găteau
Și din gură-așa-i strigau :
— Pinteo, să te dai legat,
Că de nu, vei fi-mpușcat
Cu trei fire de grîu sfînt
Și c-un plumbuț de argint
Subsuoară de-a stînga,
C-acolo-i puterea ta !
Pintea-atuncea cuvînta,

Pandurilor le zicea :
— Fraților, pandurilor,
Spuneți voi și domnilor
Că eu legat nu mă dau
Pînă pe picioare stau,
Și că nu mă dau supus
Pînă-mi mai stă capul sus ;
Că să știți că de prunc mic
Pîn' la moarte-am fost voinic !
Eu de moarte nu am frică,
Că de mult mi-e ibovnică ;
Dar mi-e jale să v-ascult,
Că firtații m-au vîndut
Și firtații mei v-au spus
La ce moarte sînt supus.
De v-au spus ei ca să scape
Peste munți și peste ape,
Doamne,-atunci îi poți ierta
Și pe mine-a mă certa ;
Dar de-a spus că să mă vînză
Și pandurii să mă prinză,
Doamne,-atuncea tu să-i bați,
Că nu-s frați adevărați !
Și vorba cum isprăvește,
Iute arma și-o golește,
Pe panduri îi tăvălește.
Dar scoțînd sabia nouă,
Iată că se rumpe-n două ;
Și scoțînd sabia veche,
Iată ca se rumpe-n șapte !
Atunci un pandur bătrîn
Iute bagă mîna-n sîn,
Ia trei fire de grîu sfînt
Și plumbuțul de argint,
Pușca bine-nțepenește,
Pe biet Pintea mi-l ochește,

Subsuoară-l nimereste,
Subsuoară de-a stînga,
C-acolo-i stă puterea.
Pintea la pămînt cădea,
Lumea cu el se-nvîrtea,
Calu-i jalnic necheza.
Și cînd sufletul și-l da,
Pintea astfel cuvînta :
— O sută cincizeci ai mei,
Toți voinici ca niște zmei,
Rămîneți în codru verde,
Unde urma vi se pierde.
Și țineți toți laolaltă
Și nu vă dați niciodată !
Nu dați sfatul
La firtatul,
Că firtatul
Pune capul !
Ascultați, voinici, de mine,
Sfatul nu vi-l dați la nime ;
Cui îi dai pîne și sare,
Ala te mîncă mai tare ;
Cui ești frate și părinte,
Ala mai întîii te vinde !...
De azi, Pintea, viteaz mare,
N-a tăia domni în cărare ;
Pintea a gătat cu toate
Și acum trage de moarte.
Dintre voi cin' mă iubește,
Cine pe Pintea-l jelește,
După ce voi muri eu,
Să-mi tunză tot părul meu
Și-n zile de sărbătoare
Să-l puie-n poartă la soare,
În poarta orașului,
În ochii norodului.

Să-l pieptene fetele
 Toate duminicile,
 Să-i sufle vînturile
 Colea, primăverile !
 Trei voinici s-au și d-aflat,
 Părul lui de i-au tăiat :
 Unu-i Gheorghe Sălăgeanul,
 Altu-i Mitru Ardeleanul
 Și cu Ion Moldovanul.
 Ei părul că i-au tăiat,
 În poartă l-au așezat,
 Pîtea să se pomenească
 În cea țară ungurească
 Și-n țara ardelenescă ;
 De români fie horit
 Și de străini pomenit !

Din literatura populară, Pîtea vî-
 teazul. Baladă populară.
 Ed. II, Brașov, 1915.

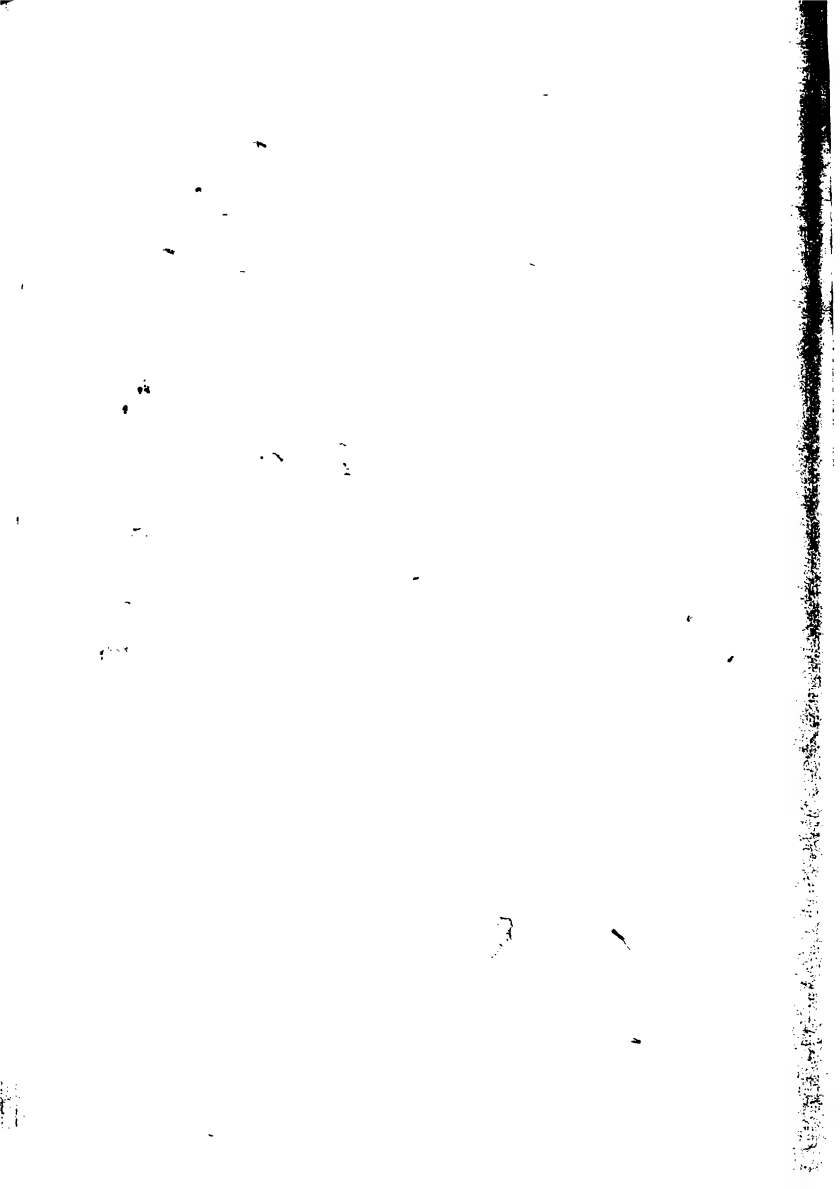
PANTELIMON

Foaie verde de-afion,
 S-a ivit Pantelimon.
 Sărmanul Pantelimon,
 Cum trăiește ca un domn,
 El bea și benchetuieste,
 Dar de țară tot gîndește !
 Ardă-te-ar focul, pădure,
 Că bine-am trăit în tine !
 Cînd ieșeam din codru-afară,
 Mă bătea un vînt de vară,
 Mă-ntîlneam c-un boier mare :
 — Bună ziua, măi cucoane !

— Mulțămesc, Pantelimeane !
— Ia mai stăi și dă-te jos..
Viră mîna-n buzunar,
Scoate ruble, hîrtii mari,
Să le dăm pe la sărmani,
Că-s muncite de țărani.
Foaie verde mintă-creață,
Ce-am iubit în a mea viață ?
O copilă crîșmăreasă.
Eu am cerut vin de-un ban,
Ea mi-aduce-un kilogram ;
Eu cer un sîngeap de vin,
Ea mi-aduce-un litru plin ;
Eu scot banii să-i plătesc,
Ea mă-ntreabă ce poftesc ;
Eu vîr mîna-n punguliță,
Ea mă trece-n odăiță.
— Crîșmăreasă prea frumoasă,
Să nu fii răutăcioasă,
De-i vedea că eu mă-mbăt,
Să mă cați în punguliță :
Dac-a fi pungața grasă,
Să mă iei la tine-acasă,
Să mă-ncui în fund la beci,
Unde-or fi vinuri mai reci...

Furtună, pp. 136—137

(Ungureni—Jianu—Săveni—Suceava).

3. HOȚOMANII

CODREAN

Foaie verde și-un dudău,
S-a aflat la Movilău
De Codreanu cela rău,
Că se plimbă prin ponoare,
Prin potice fără soare,
Cu sarică mocănească,
Cu căciulă țurcănească,
Nimeni să mi-l cunoască.
Și-mi pornea Codrean din codru,
Pornea Codrean șuierînd,
Cu murgul sub el gemînd.
Foicică și-o lalea,
Colea-n vale se lăsa,
Colea-n vale, la strîmtoare,
Unde-mi trec mocani cu sare,
Mocanași cu vite multe,
Cu chimerile ticsite.
Foiliță mărăraș,
Iac-un drac de mocănaș
Cu doi cai alăturași :
Unu-i sur și unu-i pag,
Cum îi Codreanului drag.
Codreanu, cum îl vedea,
El din gură-așa-i grăia :
— Bună vremea, măi mocane !
— Mulțămim, frate Codreane !

— Măi mocane, frăţioare,
 Nu ţi-i pagul de vînzare,
 Să-ţi dau galbeni şi parale ?
 Nu ţi-i pagul de schimbare,
 Să-ţi dau unul, să-ţi dau doi,
 Să-ţi dau patruzeci şi doi ?
 — Măi Codrene, frăţioare,
 Nu mi-i pagul de vînzare,
 Nici mi-i pagul de schimbare,
 Că cu mama pagului
 Plătesc valea Oltului,
 Şi de-aş da pe pagul,
 Aş plăti Movilăul...
 Codreanu, dacă vedea,
 El din gură-aşa-mi grăia :
 — Măi mocane, frăţioare,
 Dă-mi ca să-i cerc umbletul,
 Ți-oi da pîn' şi sufletul !
 Foiliţă şi-o lalea,
 Codrenaş s-apropia
 Şi din gură-aşa-mi grăia :
 — Ie-ţi tu şaua mocănească,
 S-o pun pe-a mea haiducească.
 L-a-nchingat, nu l-a-nchingat,
 Pe pagul s-a aruncat
 Şi în scări mi s-a nălţat,
 Peste codri mi-a cătat
 Şi din gură-mi chiuia,
 Văile se limpezea,
 Pagu-n drum să s-aşternea.
 Se ducea Codrean rizînd,
 Fugea pagul nechezînd,
 Rămînea mocan plîngînd.
 În toiag se răzema
 Şi din gură-aşa-mi zicea :
 — Măi Codrene, frăţioare,

Întoarce-te înapoi,
Ca să faci un schimb cu noi.
— Ba fă-ți cruce, măi mocan,
Și c-ai cinstit pe Codrean.
Că de-oi veni înapoi,
Ți-oi da niște pumni zgîrciți,
De ți-or părea lei bătuți,
Ți-oi da glonțuri și pistoale,
De ți-or părea tot parale !
Și s-a duș, s-a dus, s-a dus,
Pîn' ce soarele-a apus.
Dar mocanul, ca mocanul,
Care jintuiește banul
Și se judecă cu anul,
Pe surul mi s-arunca,
Urma lui Codrean călca
Și în codru s-afunda,
Și urma că și-o pierdea.
Colo-n vale, la strîmtoare,
Colo-n vale, la izvoare,
Unde-mi cîntă pupăza
Și mi-o-ngîină presura,
Foicică și-o lălea,
Trăgea Codrean la perdea,
La perdea, la Moldova,
C-acolo-i dulce urda ;
La perdea, la Ungurean,
Brui aman, aman, aman !
Și-mi suia, și-mi chiuia,
Toți ciobanii că-mi fugea,
Numai unul rămînea,
Lîngă foc mi se-ntindea,
Bolnăvior mi se făcea.
— Mîncă-te-ar lupii, cioban,
La ce te mai faci iclean,
Că ți-oi trage-un buzdugan

De-i sări ca un șoldan !
 Scoal' de-mi alege-un cîrlan,
 Cîrlanaș de la Ispas,
 Tinerel, rotund și gras,
 Și-o mioară de căldare,
 Și-un berbece de frigare.
 Ciobanul, dacă vedea
 Că de șagă nu era,
 Bucium de aur lua,
 De trei ori că-mi buciuma,
 Văile se lămurea,
 Oile că le chema.
 Și în turmă că-mi intra,
 Și-un berbece că-mi prindea,
 Și-ncă unul de căldare
 Și-o mioară de frigare.
 Și iar foale și-o lălea,
 Patru armuri mi-i făcea,
 La ciochine mi-i puneă,
 Colo-n vale se lăsa.
 La mijlocul codrului,
 Scăparea voinicului.
 Acolo de-mi ajungea,
 Mîndră masă-mi întindea
 Și tot bea și veselea.
 Iată vîntul că pornea,
 Vîntul cîmpul c-adia,
 Chica pale că-i făcea.
 Cînd mai bine-mi ospăta,
 Iacătă-mi și potera,
 Bat-o Maica Precista
 Și Sfînta Duminica !
 Potera din Valea-Seacă,
 Cum te prinde, cum te leagă.
 Foicică și-o lălea,
 Potera s-apropia,

Pe Codrean de mi-l vedea,
 Ea din gură-aşa-i grăia :
 — Codrenel, dă-te legat,
 C-aşa poruncă ne-a dat,
 Să nu te ducem stricat,
 Nici de puşcă împuşcat,
 Nici de sabie tăiat,
 Nici de ghioagă sfărîmat !
 Iar Codreanu ce-mi făcea ?
 — De sînteţi niscaiva fraţi,
 Iacă masa şi mîncăţi ;
 De sînteţi niscai păgîni,
 Feriţi, că vă dau la cîni,
 Că de-atîta sînteţi buni !
 Iar Leonte arnăutul,
 Înghiţi-mi-l-ar pămîntul,
 Îmi lua o şuşănea,
 Bumb de aur că-mi punea,
 Pe Codreanu mi-l lovea
 Tot la furca pieptului,
 Deasupra buricului,
 La încinsul brîului,
 Unde-i greu Codreanului.
 Potera, dacă-l vedea,
 Lega-s-ar moartea de ea,
 De dinsul s-apropia
 Şi-l lega, şi-l fereca,
 Tot cu sîrmă de mătase
 Ce pătrunde pîn' la oase,
 Şi-l lega, şi-l fereca,
 La domnie mi-l ducea.
 Foicică măcieş,
 Pe Codrean îl duc la Eş,
 La Eş, la domn Ilieş,
 Ilieş de la domnie,
 Negre zilele să-i fie,

Care n-a fost de domnie
Cum n-am fost eu de popie !
Și iar foaie și-o lalea,
Iar domnul, cît îl vedea,
El din gură-așa-i zicea :
— Alelei, măi Codrenele,
Spune tu domniei-mele :
Mulți boieri mi-ai omorît
Cît în țară-ai voinicit ?
— Alelei, măria-ta,
Jur pe Sfinta Precista,
Mulți boieri am omorît
Cît în țară-am voinicit.
Pe mocan de-l întîlneam,
Mina-n chimir că-i băgam,
Jumătate-l deșertam.
Cu doi cai de-l întîlneam,
Unu-i dam, unu-i luam.
Iar unde vedeam săracul,
Eu îmi ascundeam baltagul
Și-i dam bani de cheltuială,
Și haine de primeneală.
Iară domnul se-nciuda,
Slugilor că-mi poruncea,
La temniță mi-l puneă
Cu ușile de argint,
Cum n-am văzut de cînd sînt.
Foicică și-o cicoare,
Șade Codrean la-nchisoare
Nouă ani și nouă luni
Și paisprezece săptămîni.
Foiliță de mohor,
La biserică-n pridvor
Stă Codreanu frățior,
Cu butucul de picior.
Popa slujbele-i cetește,

De moarte mi-l pregătește.
— Foicică mă creșesc,
Alelei, popă sîrbesc,
Dă-mi drum' să mă spovădesc,
Și dezleagă pe dreapta,
Să-mi fac crucea cu dînsa.
Popa mîna-i dezlega.
Codrenel, dacă vedea,
Mîna-i sîn că mi-o băga,
Paloșul dalb că-mi scotea
Și butucu-mi sfărîma,
Și din gură-mi chiuia ;
Iacă pagul că-mi venea,
Codrenaș că mi-l vedea,
Pe dînsul mi s-arunca,
Peste ziduri că-mi sărea,
Domnia se spăimînta,
Divanul că-mi tremura.
Se ducea Codrean rîzînd,
Fugea pagul nechezînd,
Rămînea domnul plîngînd.
Codrul frunza-și îndesește,
Pe Codrean mi-l mistuiește.
Scăpatu-mi-a voinicul
Și mă-nchin cu cîntecul
Ca codrul cu hreamătul,
Ca murgul cu umbletul,
Ca și lupul cu crîngul.
Cît trăiește, tot pălește,
Dă pielea și se plătește.
Spusu-v-am cîntec bătrîn
Și mai am vreo două-n sîn,
De-ți avea suflete bune,
Și pe-acelea vi le-oi spune...

F u r t u n ă, pp. 89—96
(Sinești—Iasi—Iasi).

CÎNTECUL HAIDUCILOR

În ăl colț de codru verde,
Mititel focșor să vede.
Foaie verde mărgărit,
Nu știu, focu-i potolit,
Sau de haiduci ocolit ?
Nu știu, zece sau doisprece,
Cum mi-și frige de-un berbec :
Nu mi-l frige cum să frige,
Și mi-l frige din belciuge
Și mi-l întoarce-n cîrlige
Ca să-i fie carnea dulce.
Frunzuliță dedețai,
De mic sărac rămăsăi
Pe mîinile strinilor,
În coadele tăciunilor.
Verde foaie de mătăasă,
Care erea măi mare-n casă,
Ala-mi da cîte cinci-șasă ;
Care era măi mic în casă,
Ala de păr nu mă lasă.
Dacă văzui ce văzui,
De-acolo că mi-și plecai,
Sluguliță mă băgai
Foaie verde leuștea ,
Dară eu pe ce slujeam ?
Că slujeam pe-un cîrlăior,
Cîrlanu creștea, eu creșteam,
Pără mare ne făceam.
Șeua pe cîrlan puneam
Și la vale-mi apucam,
Toată ziua că mergeam.
Să vezi, Doamne, că-nsăram
Și prea bine că-annoptam ;
Alături de drum trăgeam,

Dupe cal descălecam,
 Șaua dupe el că loam,
 Cîrlăioru-l prîponeam,
 Iebănci albe așterneam,
 Șaua căpătîi puneam.
 Să vezi, frate, mă culcam,
 Puțîntel somn îmi dormeam,
 Mititel vis că-mi visam,
 Drept în picioare saream,
 Mîna pe prîpon puneam.
 Prîpon trage, prîpon vine,
 Cîrlăioru nu măi vine.
 Verde foaie pâr uscat,
 De mi-o fi prîpon tăiat,
 Cîrlăioru mi-e furat ;
 De mi-o fi prîponu rupt,
 Cîrlăioru mi-e pierdut.
 Iacătă prîpon tăiat,
 Cîrlăioru mi-e furat,
 Dacă văzui ce văzui,
 Iebănci albe că-mi strînsăi,
 Cu șaua că le legai
 Și-n spinare că le loai
 Și la vale-mi apucaî,
 Pe-o potecă părăsîță,
 Cu troscot verde-nvălită,
 Pin năgară, pin săcară,
 Pin năgară descurcam,
 De cîrlăior întrebam.
 Da' mersăi ce mi-și mersăi,
 Peste un stejar dedei,
 Foaie verde dedețăl,
 Cu trei cai legați de el.
 Da-ntre peagu și-ntre șargu
 Iacătă și cîrlanu.
 La umbra stejarului

Durmea furu calului.
 Dară eu ce mi-și făceam ?
 Lîngă fur m-apropiam,
 Mîna la briu că-mi puneam,
 Mare paloș că-mi scoteam.
 Verde foaie mărgărit,
 Să dau în el adurmit,
 Mi să ține-nceluit,
 Nu știe de ce-a murit !
 Dacă văzui ce văzui,
 Palma bici că mi-o făcui,
 Peste ochi că mi-l lovii.
 Verde foaie și-o lalea,
 Vezi furu să deștepta,
 Să vezi eu ce mi-și făceam :
 Cu paloșu că mi-și dam,
 Frumos cap că mi-i tăiam,
 La cîrlăior că mergeam,
 Pe obraz îl sărutam,
 Șaua pe cîrlan puneam.
 Și pe el că-ncălecam,
 Doi pogolnici că îmi loam
 Și-ndărăt mă-napoiam,
 La o baltă-mi ajungeam,
 Cu cîrlăior că-mi vorbeam :
 — Foaie verde păr uscat,
 Tu să mi te pui pe lat
 Păn' m-oi scoate la uscat !
 Cîrlăioru m-a-ascultat.
 Hai la bîlci la Ilovăț,
 Să-mi dau cîrlanii cu preț.
 Dar la bîlci de-mi ajungeam,
 Cîrlăiorii mi-i vindeam,
 Bune parale că loam
 Și acas' mă-napoiam

Și de muncă m-apucam,
Toată treaba mi-o firșam.

Monografia județului Dolj, vol. I,
partea I, pp. 2—3 ;
inf. Gheorghe Măndoiu
(Risipiți—Calafat—Oltenia),
1923.

STAN DIN BĂRĂGAN

Departe, frate, departe,
Nu așa tocmai departe,
La Siliștea cea bătrână,
La puțul lui Cioropină,
Multe herghelii s-adună.
Dar de pază cine-mi era
Seara și dimineata,
Peste zi totdeauna ?
Ia, nea Stan din Bărăgan,
Nepoțelul lui Drăgan,
Că să poartă vara călărește,
Săvai, ca Doamne ferește !
Cu cinci frîne la-ciochină
Și cu opt pe subt iebînci,
Cu cincisprece în turuci ;
C-un cojoc mare, lățos,
De-l poartă vara pe dos,
De ține mai răcoros ;
Cu căciulă nedubită,
Dintr-un cîrlănaș făcută,
Și c-o ghioagă nestrujită,
Numai din topor cioplită.
Trei jugănei pripășea,
Trei jugănei gălbiori,
Cu dungi negre pe spinare,

Pintenogi de trei picioare
Și strănuți de cîte-o nare,
Și-mbuieștri-n fuga mare,
Fug ca gîndul fiecare.
Cînd neica Stan că-i vedea,
Inimioara-i bîcăia.
Nici un lucru că n-avea,
Tot la harcan că-mpletea :
Jumătate de negară,
Jumătate de tîrsină,
Că ținea la udătură.
Și-mpletea noaptea pe lună,
Și venea bine la mîină.
Arcanul că-l isprăvea,
Pe cărare să lua,
Pe cărare presura,
Pe cărare tiricioare,
Pe de mar'ne săricea,
Pin' la fîntînă mergea,
Ciutura hodorogea,
Uluc de apă umplea.
Dar juganii, cînd simțea,
Pe cărare să lua,
De tărițe că mi-și da,
De tărițe, de săricea.
Caii, de sare secetoși,
De tărițe flămîngioși,
Pin' la fîntînă mergea,
Gura pe uluc puneă,
Într-o clipă îl sorbea.
Dar nea Stan că se scula,
Hărcănașul că-l lua,
Trei colaci că mi-l făcea,
De-azvîrlitele că-mi da.
Nu știu cum dracul făcea,
Pe cîteșitrei că-i prindea,

După furcă-i înfășura,
 Trei noduri negre făcea.
 Dar juganii, cînd simțea,
 Cînd deodată că smucea,
 Furca din pămînt scotea,
 Și da dosul și fugea
 Cam prin cîmpii Nistrului,
 Coadele Finosului.
 Iar nea Stan ce mi-și făcea ?
 Stetea-n loc, s-olecăia
 Și din gură că-mi zicea :
 — Nu îmi este de jugani
 Cum îmi este de harcan,
 Că-mpletii de vine-un an ;
 Și-mpleteam seara pe lună,
 Și venea bine la mină !
 Dacă vedea și vedea,
 Stan, frate, că mi-și pleca,
 După cai că să lua.
 Dară el că îmi mergea
 Cam pe urma furciei¹,
 Tîrîtura ciuturii:
 Cînd juganii că-i zărea,
 Tocmai colo,-n Valea-Rea,
 Ia, legați și ferecați,
 Tot în harcan încurcați
 Și nea Stan s-apropia;
 De departe suiera
 Și d-aproape-i mîngîia;
 Mîna pe jugani punea,
 Căpestrele le-ășeza.
 El pe unu-ncăleca
 Ș-apuca de pribegea
 Tocmai în tîrg la Aslăvăț,
 Und' să vînd jugani cu preț.

¹ S-a corectat originalul *furcii*.

Găsi un mic de turc sărac,
 Ce-i era jugani' pe drag.
 Se făcea de se tocmea,
 Dar ştia socoteala,
 Cît cerea, atîta da.
 Bănişorii că-şi primea,
 Că da juganii cu totul,
 Lua banii cu obrocul.
 Apoi el că mi-şi pleca,
 La cea cîrciumă-ajungea
 Şi din gură că-mi striga :
 - - Atiniţo, crîşmăriţo,
 Ia scoate-o duşcă de vin,
 Să-ţi încerc vinul de bun !
 Cercă-o duşcă, cercă două,
 Cercă, frate, pînă-n nouă.
 El bea, nene, să cheflea,
 La unchi-său Drăgan venea,
 Dar unchi-său că-l vedea,
 Bucuros că îl primea
 Şi la masă-l aşeza :
 Şi din gură îi zicea :
 — Alelei, nepoate Stane,
 Tot umblînd şi trepădînd,
 Tu, frate, n-oi fi vîzînd
 Trei jugănei gălbiori,
 Cu dungi negre pe spinare,
 Pintenogi de trei picioare,
 Şi strănuţi de cîte-o nare,
 Şi-mbuieşti-n fuga mare ?
 Iară Stan, dac-auzea,
 Aşa din gură-mi zicea :
 — Alelei, unche Drăgane,
 Eu, frate, nu i-am văzut,
 Dar eu, frate,-am auzit
 Că-s în tîrg la Aslăvăţ,

Und' să vînd jugani cu preț.
 Unde unchiul d-auzea,
 El pe Galbena scotea,
 Să vezi, mama cailor,
 Săvai, și-a juganilor,
 Nădejdea stăpînului,
 Fala negustorului !
 Două frîne că-i puneă,
 În trei tafture c-o strîngea
 Și pe dînsa-ncăleca.
 S-apuca de pribegea
 Tocma-n tîrg la Aslăvăț,
 Und' să vînd iepe cu preț.
 Dete muma cailor
 În prețul juganilor.
 La unchi-său că venea,
 Căla tristul și mîhnitul
 Și de Dumnezeu bătutul !
 Dar unchi-său ce-i zicea ?
 — Alelei, nepoate Stane,
 Eu te-aștept să vii rîzînd,
 Și tu vii trist și mîhnit,
 Ca de Dumnezeu bătut !
 Dar nea Stan ce-i răspundea ?
 --- Alelei, unche Drăgane,
 Știuși iapa de furat,
 La mine la ce o-ai dat ?
 Păgubașii m-au găsit,
 M-au bătut, m-au omorît,
 Oasele mi le-au zdrobit.
 Avui frați, avui fîrtați,
 Ei pe mine m-au scăpat,
 În chizășie m-au luat.
 Iar Drăgan, unde-auzea,
 Așa din gură grăia :
 — Alelei, nepoate Stane,

Nu-mi e iapa de furat,
Ci este de căpătat.
Căci știi, frate, dar nu știi,
Cîrciumar la drum am fost,
Un olac mare-a trecut
Și-iapa c-a obosit,
Pe mine m-a dăruit.
Trei jugănei mi-a făcut,
Trei jugănei gălbiori,
Cu dungi negre pe spinare,
Pintenogi de trei picioare,
Și strănuți de cîte-o nară,
Și-mbuieștri-n fuga mare,
La inimă rău mă doare !
Alelei, nepoate Stane,
Ia mai na cincizeci de lei,
Ca să aibi tu să mai bei,
Și aideți noi să fugim,
Amîndoi să pribegim
Tocma-n Țara Ungurească,
Unde-i pita voinicească,
Și cunună și botează.
Mă-nchinai cu cîntecul,
Ca și lupul cu crîngul.
Cît trăiește libovește,
Dă pielea și să plătește.
Face pielea cinci parale,
Nici p-acelea nu le are.
Așa-i săracul din născare !

Păsculescu, pp. 308—310 ;
inf. Fănică Radu
(Silistraru—Brăila—Galați).

CÎNTECUL LUI GHIMIȘ

Umblă turcii d-alăiurea,
Prin răriș, prin cărpiniș,
Umblă turcii tot tuchiș,
Tot de frica lui Ghimiș,
Lui Ghimiș cel mititel,
Care tem turcii de el.
Vo cîțiva din Slatina,
Ghimiș le-a furat iapa,
Pe Vinăta cea frumoasă,
Cu șaua moldovenească,
Zalele ca soarele.
Iar turcii ce mi-și făcea ?
La rămășag se lua,
Nouă buți c-alătura :
Care, mări, că s-a găsi
Ca buțile să le saie,
Să dea trei băniți
De galbeni mărunți,
Al doilea de bani mărunți.
Nimenea nu se găsea,
Dar Ghimiș, cu Vinăta,
O plimba cît o plimba,
Cînd o dată sumuțea,
Buțile că le sărea,
Pe Vinăta mi-o spetea.
Dacă văzu și văzu,
Legă iapa de-un alun
Și-o plîngea ca un nebun.
Iar Ghimiș ce mi-și făcea ?
El la drum că mi-și ieșea
Și care cum mi-și trecea,
Cîte-o palmă că le da,
Spui-un cal ca Vinăta,
Să-i-se dreagă inima.

Frunză verde pătrunjel,
 Trece de-un mic vătășel.
 Două palme că-i dădea,
 Să spui-un cal ca Vinăta.
 Vătășelul ce zicea ?
 — Stai, Ghimișe, nu mai da,
 Că-ți spui cal ca Vinăta.
 Bagă mîna-n sîn la mine,
 Scoate-o coală de hîrtie
 Și-un condei de vișinie,
 Că ți-am aflat de-un cal bun,
 Tot la turcul Mahamur !
 Scrisoarea că i-o făcea
 Și la turc că se ducea,
 Scrisoarea i-o arăta,
 Iar turcul ce mi-și făcea ?
 — Asta mi-i hurduc-belea !
 A venit calul să-mi ia,
 Așa să-l dau de frumos,
 Înșelat și înfrînat,
 Cum e bun de-ncălecat,
 C-aista capul mi-a scăpat !
 Vătășel calu-și lua,
 La Ghimiș că se ducea
 Și Ghimiș că mi-l vedea,
 Așa de bine-i părea,
 Trei băniți de bani dedea,
 Pe vătășel bogătea.
 Bate vîntul pulberea
 Vinerea și miercurea,
 Ghimiș trece Dunărea
 La soră-sa Rusanda.
 Soră-sa cînd îl vedea :
 — Oileoleo, frate Ghimiș,
 Bine-mi pare că veniși,
 Că cumnatu-tu-i jurat,

Pentr-o palmă ce i-ai dat,
Să te dea la turci legat !
Încă el că n-asculta,
Se silea și se-mbăta.
Iar soră-sa ce făcea ?
Armele i le lua,
Frumușel le descărca,
Cu pămînt că le umplea,
Veste la turci că-mi dedea,
Și turcii-l împresura
Și la dînsul să ducea.
El putere că n-avea,
Și turcii că mi-l lega
Cu frînghie de mătase,
Împletită vița-n șase.
Atunci Ghimiș se trezea
Și legat că se vedea,
Cînd o dată-i sumuțea,
Cinci sfori la mîna rupea,
Una la os l-ajungea
Și putere nu m-avea.
El din gură ce zicea ?
— Turcilor, boierilor,
Mi-aduceți patruzeci de potropopi,
La biserică să mergem
Ca să mă mărturisesc,
C-am curvit cu soră-mea
Ș-am iubit pe maică-mea !
Cînd la biserică mergea,
El din gură ce-mi zicea ?
— Dezlegați-mi pe dreapta,
Ca să-mi fac cruce cu ea !
Pe dreapta că-i dezlega,
Cruci la Dumnezeu făcea ;
El aminte și-aducea
Tot de un mic păloșel

De cînd era băieţel.
 El din gură ce-mi zicea ?
 Şi paloşul că scotea :
 — Turcilor, muierilor,
 Ce-aţi chitit şi-aţi socotit,
 Femeie-s cu cîrpă-n cap,
 Şi nu ştiu ce să vă fac ?
 Îs voinic cu comănac,
 Să priviţi ce-am să vă fac !
 De trei ori se răsucea,
 Turci ca perele cădea.
 Iar Ghimiş ce mi-şi făcea ?
 La soră-sa se ducea
 Şi din gură mi-o-ntreba :
 — Aleo, soro, soră-mea,
 Ce ţi-am fost eu vinovat
 De m-ai dat la turci legat ?
 Nici zăbavă nu era,
 Frumos capul că-i tăia
 Şi la cîini c-o arunca.
 Dar Ghimiş ce mi-şi făcea ?
 La codri că mi-şi pleca.

D i a c o n u, T. Vrancei, pp. 228—231 ;
 inf. Vasile Bîrvu (Botiţă)
 (Tulnici—Focşani—Galaţi).

CINE MI-I VOINIC LOTREAN ?

Frunzuliţă leuştean,
 Cine mi-i voinic lotrean
 Să meargă cu min-un an,
 Să mi-l pui d-un căpitan ?
 — Căpitane de judeţ,
 Ce tot mă ţii la coteţ
 Pentr-un pui de minzuleţ ?

Și dă-mi drumu pe la prînz,
Ți-l aduc, f...-l de mînz ;
Și dă-mi drumu la amiazi,
Să ți-l aduc murg și breaz !
Căpitane de Ardeal,
Ce mă ții închis d-un an
Pentr-o iapă și-un cîrlan ?
Și iapa a murit de slabă,
Cîrlanu l-am dat de gloabă.
Și-mi luai șaua la spinare
Și-ajunsei pe drum la vale ;
Dar un nebun de rumân
Priponise iapa-n drum.
Mă făcui șaua d-a pune,
Mă făcui d-a-ncăleca ;
Îi dam pintene să stea,
Ea mai tare că fugea ;
Iapa Giurgiu apropia,
Bune parale că lua.
Dar băiatu ce-mi făcea ?
Șaua din spinare c-o lua
Și-apuca pe Cîmpina,
Se-ntilni cu Galbina.
Șarga neagră pe spinare,
Pe supt foale rotogoale,
Pintenoagă de picioare,
Stremurată de o nare
Și-n buiestră-n fuga mare.
Dar nu era singurea :
Cu cinci cîrlăi lîngă ea,
Și-avea șapte jugaiori,
Cum ți-este drăguț de ei.
El pe Șarga-ncăleca,
Drumul d-a lungul că-l lua.
Frunzulină măr de-l creț,
Se ducea la Magloveți,

Se face d-un tirguleț,
 Und' se vînd cîrlani cu preț.
 Acolo cînd mi-ajungea,
 Bune parale că-mi lua ;
 Păgubașu că-mi sosea,
 Mîna cu ciocoi da,
 Frumușel că mi-l lega,
 La judecată-l ducea,
 Acolo că-l întreba :
 — F...-ți mama ta de hoț,
 Cum faci, cînd furi caii toți ?
 — Frunzuliță de maslină,
 Eu iau iapa cea bătrînă,
 Și cîrlanii vin pe urmă ;
 Eu merg din gură cîntînd
 Și cîrlanii nechezînd !
 Dar băiatul ce-mi făcea ?
 Mîna stîngă c-arunca,
 Bune parale le da
 Și boierilor le zicea :
 — Măi boieri, măi dumneata,
 Să-mi dați la mînă bilet,
 Să trec Dunărea-ndărăt,
 Că am vii, și am moșii,
 Și nevestă cu copii !

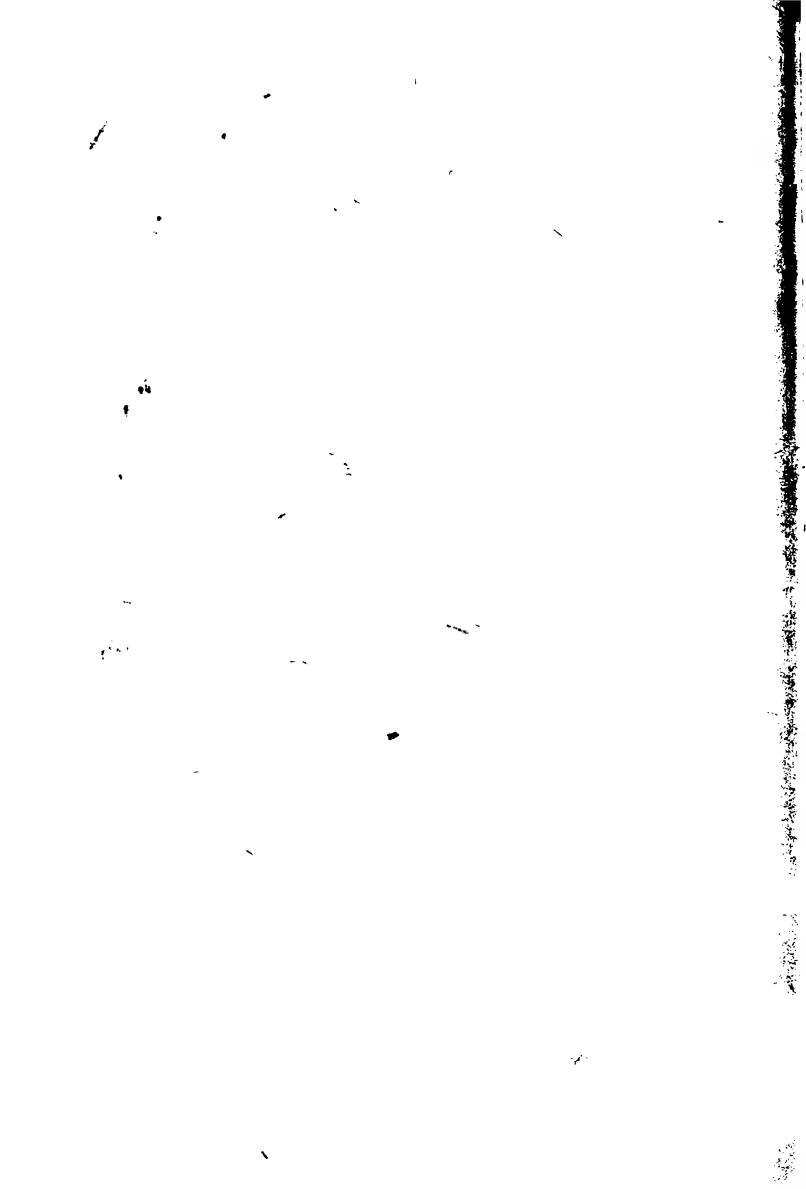
Tocilescu, pp. 390—391 ;
 inf. Ion Preuteșescu
 (Novaci—Gilort—Oltenia).

CÎNTECUL LUI DĂIAN

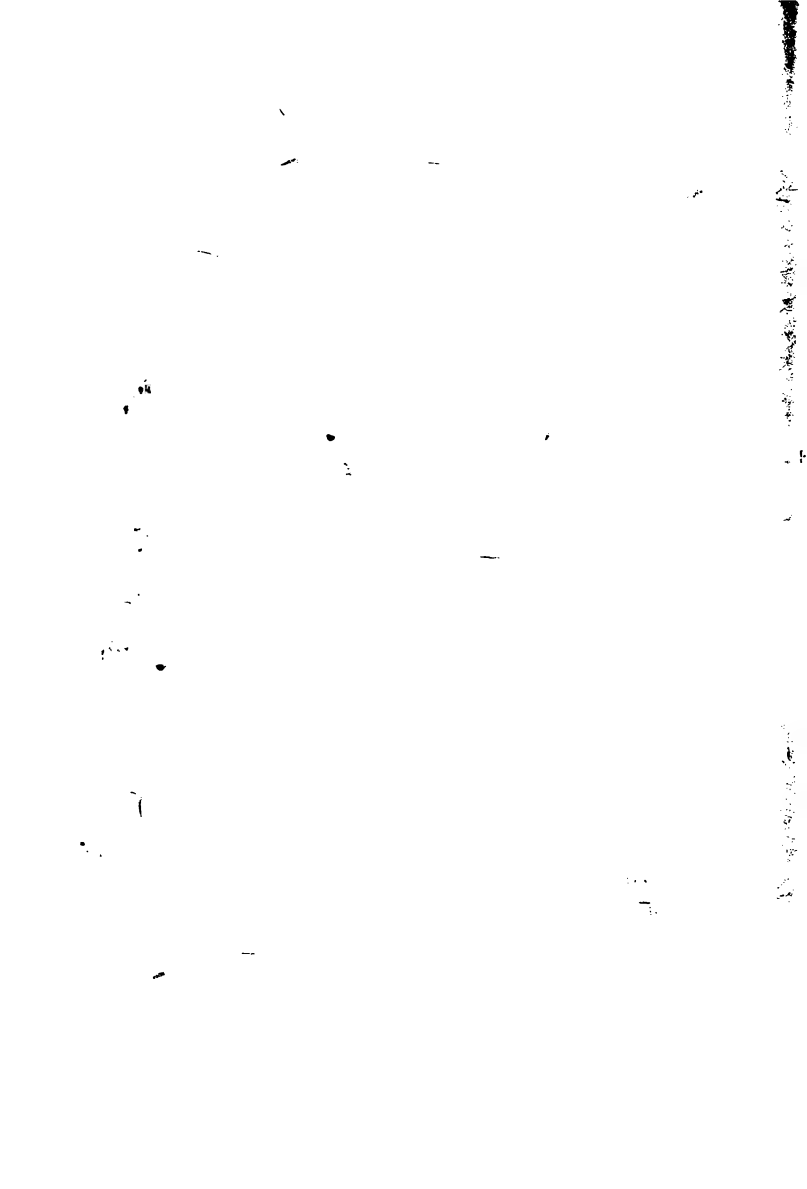
Foaie verde măgheran,
 N-ați auzit de-un Dăian,
 De hoțu de Siliștean ?
 Că umblă din deal în deal

Să-și cîștige cîte-un ban,
Și umblă din stîină-n stîină
Cu Ancuța sa de mînă,
Să guste brînză, de-i bună,
Verze moi cu zăr de oi.
La fîntînița din vale
Mergeau doi jandarmi pe cale,
Ei din grai așa grăia :
— Dă-te, Dăiene, legat !
— Ba io nu, că n-am furat,
Nici nu-s femeie cu cîrpă,
Să mă dau legat de frică ;
Că-s voinic cu comănac,
Cu zece poteri mă bat,
Că cu nouă m-am bătut
Și pe toți i-am biruit !
Maică-sa din grai grăia :
— Lasă-ți, Dăiene, hoția,
Și hai de-ți lucră moșia,
Că-ți dau plug și patru boi
Și-o turmulită de oi.
— Mînce-ți cîinii boii tăi
Că nu-mi las prietenii mei !

Monografia județului Tirnava-Mare,
p. 473 ;
inf. Ana Nicula
(Paloș—Rupea—Brașov),
12. VIII. 1934.

CUPRINSUL

<i>Prefață</i>	V
--------------------------	---

I. FANTASTICE

Soarele și Luna	3
Cicoarea	16
Arcoș-pașa și Gerul	17
Fata și Cucul	22
Iovan Iorgovan	27
Mistriceanul	36
Scorpia	48
Ai trei frați cu nouă zmei	54
Dămean și Sila	59
Antofiță al lui Vioară	64
Gruia lui Novac și zîna	73
Gruia copilul	77
Gruia lui Novac	82
Mizil-crai	89
Fata de frîng	97
Cîntecul nașului	107
Voinicul	119
Joi dă dimineată	124
Voica	133

II. VITEJEȘTI

1. CICLUL COTROPITORILOR (turci-tătari)

Gruia lui Novac	143
Novac Baba-Novac	155
Novac. Însurătoarea lui Ioviță	162
Gruia a lui Novac	169
Vitejia lui Novac și a lui Gruia	174
Însurătoarea lui Gruia al lui Novac	176
Turcul și Novăceștii	179
Doicin bolnavul	188
Marcu viteazul	195
Bicul haiducul	204
Vilcan	214
Badiul	235
Kira	263
Ilincuța Sandului	274
Marcu	284
Roman voinicul	289
Vișina	294
Șiret pircălabul	292
Moldovean dobrogean	305
Corbac	309
Serb-sărac	318

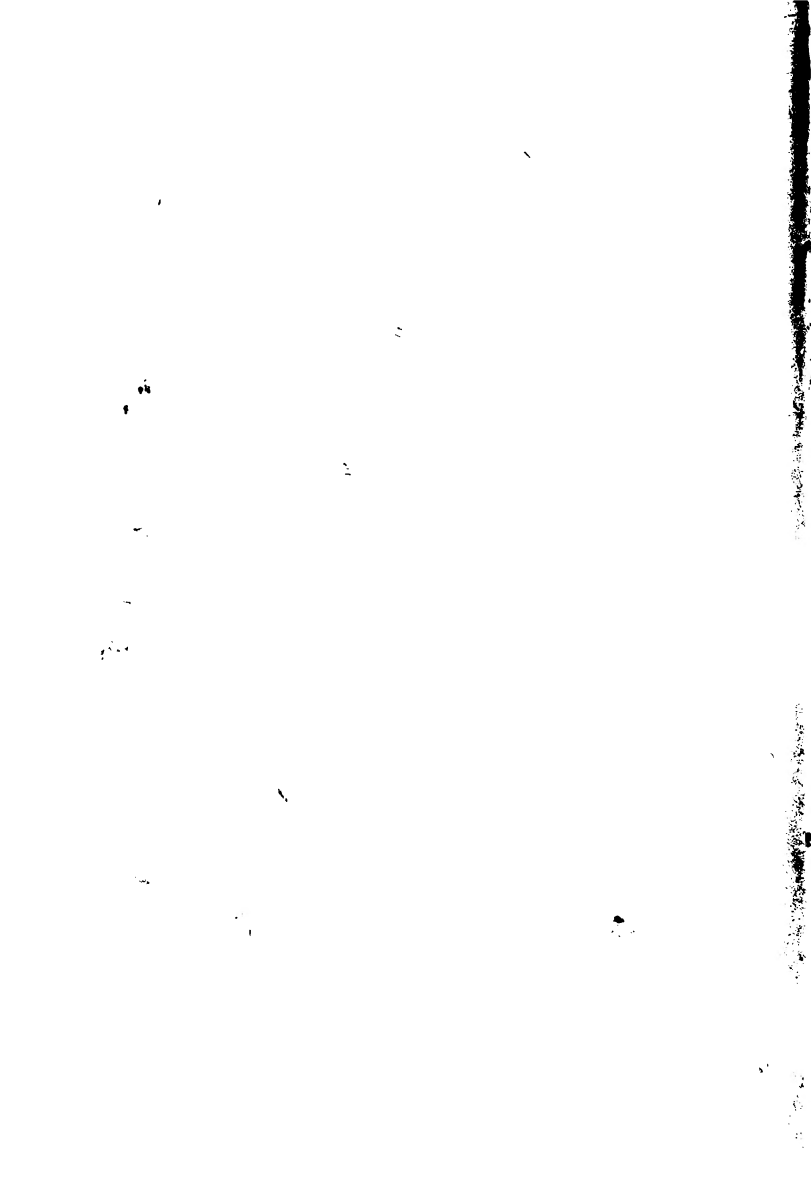
2. HAIDUCHI

Corbea	319
Toma Alimoș	343
Miul Cobiul	351
Ștefan-vodă	366
Golea	374
Stanciu al Bratului	383
Bogatul și săracul	389
Iancu Jiianul	391
Cîntecul lui Tunsu	395

Gheorghiță	396
Ion ăl Mare	404
Radu lu Anghel	413
Bolbocean haiducul	428
Bujor	431
\Dragoș	434
Darie	435
Pintea viteazul	440
Pantelimon	454

3. HOȚOMANII

Codrean	457
Cîntecul haiducilor	464
Stan din Bărăgan	467
Cîntecul lui Ghimiș	473
Cine mi-i voinic lotrean?	476
Cîntecul lui Dăian	478

Redactor responsabil : TIBERIU AVRAMESCU
Tehnoredactor : TRAIAN ARGETOIANU

Dat la cules 08.09.1966. Bun de tipar 29.11.1966.
Apărut 1967. Tiraj 100.160 ex. broșate. Hîrțile ziar
de 50 g/m². Format 700×920/32. Coli ed. 25,18. Coli
tipar 16. A. nr. 12.310/1966. C.Z. pentru bi-
bliotecile mari 8R. C.Z. pentru bibliotecile mici
8R-18.

Tiparul executat sub comanda nr. 60.591 la
Combinatul Poligrafic „Casa Scintei”, Piața
Scintei nr. 1, București — Republica Socialistă
România

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2025

